

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego 2021

Report on the socio-economic situation of Opolskie Voivodship 2021

Urząd Statystyczny w Opolu Statistical Office in Opole

Opole 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Opolu, Opolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Opole, Opolski Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Janiny Kuźmickiej

Zespół autorski

Editorial team

Sylwia Hulbój, Małgorzata Kania, Elwira Kunicka, Sylwia Lew, dr Danuta Michoń, Maria Mołodowicz, dr hab. Edyta Szafranek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Jolanta Bardoń, Izabela Wieszczyk

ISSN 2084-672X

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://opole.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Opolu przekazuje Państwu kolejną edycję rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego”. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie informacji dotyczących rozwoju społecznego i gospodarczego regionu. W publikacji poprzez szczegółową statystyczną charakterystykę i zobrazowanie sytuacji województwa opolskiego na tle kraju przedstawiono tendencje rozwojowe regionu opolskiego.

Publikacja składa się z syntezy oraz części analitycznej wzbogaconej wyjaśnieniami metodologicznymi i pogrupowanej w następujące rozdziały tematyczne: środowisko, społeczeństwo, gospodarka oraz finanse jednostek samorządu terytorialnego. Poszczególne kategorie przedstawiono w ujęciu dynamicznym co umożliwia obserwację skali zjawiska, ogólnych tendencji rozwojowych i kierunków zmian.

Opis analityczny dodatkowo zilustrowano w formie map, wykresów i tabel przedstawiających wybrane zjawiska w wieloletniej retrospekcji czasowej, a także w relacji do przeciętnych wielkości dla kraju i innych województw. Uzupełnieniem publikacji jest aneks tabelaryczny, w którym zawarto wybrane dane o województwie opolskim oraz m. Opolu w latach 2010–2020.

Zapraszam Państwa do zapoznania się z treścią opracowania, które dostępne jest w formie książkowej oraz elektronicznej udostępnionej na stronie internetowej US Opole <http://opole.stat.gov.pl>. Wyrażam nadzieję, że będzie ono cennym źródłem informacji o stanie i tendencjach rozwoju społecznego i gospodarczego województwa opolskiego dla licznego grona Czytelników.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Opolu

Janina Kuźmicka

Opole, maj 2021 r.

Preface

The Statistical Office in Opole presents you with the next edition of the annual "Report on the socio-economic situation of Opolskie Voivodship". The purpose of this study is to provide information on the social and economic development of the region. The publication presents development trends of the Opole region through detailed statistical characteristics and illustrations of the situation of Opolskie voivodship in comparison with the country.

The publication consists of an executive summary and analytical part enriched with methodological explanations and grouped into the following thematic chapters: environment, society, economy and finances of local government units. Individual categories are presented in dynamic approach which enables the observation of the scale of the phenomenon, general development trends and directions of changes.

The analytical description has been additionally illustrated in the form of maps, charts and tables presenting selected phenomena in a long-term retrospective period, as well as in relation to the average values for the country and other voivodships. The publication is supplemented by a tabular annex containing selected data on Opolskie voivodship and the city of Opole in the years 2010–2020.

I invite you to familiarise yourself with the content of the study which is available in a book form as well as in electronic form on the SO Opole website <http://opole.stat.gov.pl>. I hope that it will be a valuable source of information about the state and tendencies of the social and economic development of Opolskie voivodship for a wide range of Readers.

Director
Of the Statistical Office in Opole

Janina Kuźmicka

Spis treści

Contents

	Strona Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	15
Symbols	
Ważniejsze skróty	16
Major abbreviations	
Synteza	17
Executive summary	21
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	25
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	28
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships	
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	36
Chapter 3. Area and territorial division of Voivodship	
Rozdział 4. Środowisko	37
Chapter 4. Environment	
4.1. Warunki meteorologiczne	37
Meteorological conditions	
4.2. Powierzchnia	39
Area	
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	41
Water consumption. Municipal and industrial wastewater	
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	45
Pollution and protection of air	
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	47
Nature protection. Forests	
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	51
Industrial and municipal waste	
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	54
Economic aspects of environmental protection	
Rozdział 5. Społeczeństwo	57
Chapter 5. Society	
5.1. Kapitał ludzki	57
Human capital	
Demografia	57
Demography	
Edukacja	66
Education	
Zasoby pracy	76
Labour resources	

	Strona Page
5.2. Jakość życia	83
Quality of life	
Zamożność mieszkańców	83
Inhabitant's wealth	
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	89
Social welfare and family support	
Warunki mieszkaniowe	97
Housing conditions	
Ochrona zdrowia	103
Health care	
Kultura	112
Culture	
Bezpieczeństwo publiczne	117
Public safety	
Społeczeństwo informacyjne	120
Information society	
Aktywność społeczna	121
Social activity	
Rozdział 6. Gospodarka	123
Chapter 6. Economy	
6.1. Produkt krajowy brutto	123
Gross domestic product	
6.2. Koniunktura gospodarcza	127
Business tendency	
6.3. Przedsiębiorczość	131
Entrepreneurship	
Podmioty gospodarki narodowej	131
Entities of the national economy	
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	135
Research and development as well as innovation activity	
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	140
Using of information and communication technologies in enterprises	
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	142
Financial results of non-financial enterprises	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	146
Investment outlays of enterprises	
6.4. Produkcja i usługi	150
Production and services	
Rolnictwo	150
Agriculture	
Przemysł	154
Industry	
Budownictwo	158
Construction	
Rynek wewnętrzny	165
Internal market	
Transport	167
Transport	
Energia	171
Energy	

	Strona Page
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	174
Chapter 7. Finance of local government units	
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	174
Revenue of local government units	
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	178
Expenditure of local government units	
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	181
Result of budgets of local government units	
7.4. Projekty dofinansowane z Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	184
Projects co-financed by the European Union from structural funds and the Cohesion Fund	
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie opolskim	186
Chapter 8. Selected data on Opolskie Voivodship	
Rozdział 9. Wybrane dane o mieście Opolu	190
Chapter 9. Selected data on city Opole	
Źródła danych	192
Sources of data	

Spis tablic

List of tables

Tablica Table	Strona Page
1. Warunki meteorologiczne	37
Meteorological conditions	
2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	39
Geodesic area by land use	
3. Zużycie wody według potrzeb	41
Water consumption by needs	
4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	43
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	46
Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	
6. Odpady przemysłowe	51
Industrial waste	
7. Odpady komunalne zebrane selektywnie	53
Municipal waste collected separately	
8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	55
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (current prices)	
9. Ludność	57
Population	
10. Wychowanie przedszkolne	67
Pre-primary education	

Tablica Table	Strona Page
11. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL Economic activity of the population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS	76
12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	84
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	
13. Świadczenia społeczne	86
Social benefits	
14. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	87
Average monthly available income	
15. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasieg ubóstwa)	88
At-risk-of-poverty rates	
16. Świadczenia wychowawcze	90
Child-raising benefits	
17. Świadczenia pomocy społecznej	91
Social assistance benefits	
18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	92
Beneficiaries of social assistance at domicile	
19. Żłobki i kluby dziecięce	94
Nurseries and children's clubs	
20. Zasoby mieszkaniowe	97
Dwelling stocks	
21. Wodociągi	99
Water supply system	
22. Kanalizacja	100
Sewage system	
23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	102
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	
24. Placówki opieki zdrowotnej	104
Health care facilities	
25. Instytucje kultury	113
Cultural institutions	
26. Wypadki drogowe oraz ich skutki	118
Road accidents and their effects	
27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	121
Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register	
28. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	128
General business climate indicator by kind of activity	
29. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	132
Entities of the national economy in the REGON register	
30. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	136
Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)	
31. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	139
Innovative enterprises by types of introduced innovations	
32. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	145
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	
33. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	148
Investment outlays (current prices)	
34. Przemysł	155
Industry	

Tablica Table	Strona Page
35. Budownictwo Construction	158
36. Budownictwo mieszkaniowe Residential construction	162
37. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) Indices of retail sales of goods (current prices)	165
38. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni Public roads by type of surface	167
39. Drogi publiczne o twardej nawierzchni Hard surface public roads	168
40. Komunikacja miejska Urban transport	170
41. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych Consumers and consumption of electricity in households	172
42. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego Revenue of budgets of local government units	174
43. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego Expenditure of budgets of local government units	179
44. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego Result of budgets of local government units	182
45. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. Debt of local government units in 2019	183
46. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca czerwca 2020 r. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship by the end of June of 2020	185

Spis wykresów List of charts

Wykres Chart	Strona Page
1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2019	28
2. Ubytek naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural decrease per 1,000 population in 2020	29
3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2020	29
4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020	34
5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące) Intramural expenditure on research and development per capita in 2019 (current prices)	34

Wykres Chart	Strona Page
6. Temperatury powietrza Air temperatures	38
7. Opady atmosferyczne Atmospheric precipitation	38
8. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane Land reclaimed and managed	40
9. Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	44
10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r. Area of special nature value under legal protection in 2019	49
11. Odpady przemysłowe wytworzone na 1 mieszkańca Industrial waste generated per capita	52
12. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca Municipal waste collected per capita	53
13. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010–2019 (ceny bieżące) Outlays on fixed assets by source of financing in 2010–2019 (current prices)	56
14. Ludność Population	58
15. Ludność według płci i wieku Population by sex and age	60
16. Indeks starości Ageing index	61
17. Mediana wieku ludności Median age of population	62
18. Małżeństwa zawarte, rozwody oraz mediana wieku nowożeńców Marriages contracted, divorces and median age of grooms and brides	63
19. Ruch naturalny ludności Vital statistics	64
20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności Net internal and international migration per 1,000 population	65
21. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego Children in pre-primary establishments	68
22. Ludność według poziomu wykształcenia Population by level of educational attainment	70
23. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych Pupils and graduates of primary schools	70
24. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2019/20 Students of post-primary schools by types of schools in the 2019/20 school year	72
25. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19 Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year	73
26. Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19 Graduates by broad fields of education in the 2018/19 academic year	75
27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów Activity rate by quarters	77
28. Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	80
29. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	85

Wykres Chart	Strona Page
30. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r. Subjective evaluation of material situation of household in 2019	89
31. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2019 r. Reasons for granting social assistance to a family in 2019	92
32. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	95
33. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Doctors and nurses per 10 thousand population	105
34. Lekarze specjaliści Doctors specialists	106
35. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r. Calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2019	111
36. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2019 r. Events organised by culture institutions and event participants in 2019	114
37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) Indices of gross domestic product (current prices)	123
38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value	125
39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) Gross value added by kind of activity (current prices)	126
40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące) Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	127
41. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności General business climate indicator by kind of activity	129
42. Podmioty gospodarki narodowej Entities of the national economy	132
43. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD Entities of the national economy by PKD sections	134
44. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca Intramural expenditure on research and development per capita	136
45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	137
46. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo Internal R&D personnel per 1000 economically active persons	138
47. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales	139
48. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu Enterprises with Internet access	140
49. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe Enterprises receiving orders via computer networks	141
50. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT Enterprises employing ICT specialists	142
51. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials	143

Wykres Chart	Strona Page
52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	144
Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	
53. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	148
Indices of investment outlays (current prices)	
54. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	150
Cattle density per 100 ha of agricultural land	
55. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	151
Pigs density per 100 ha of agricultural land	
56. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	152
Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)	
57. Dynamika skupu mleka	153
Indices of cows' milk procurement	
58. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	155
Indices of sold production of industry (constant prices)	
59. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	156
Sold production of industry by PKD sections (current prices)	
60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	157
Indices of average employment in industry	
61. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	157
Average paid employment in industry by PKD sections	
62. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	159
Indices of sold production of construction (current prices)	
63. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	159
Indices of construction and assembly production (current prices)	
64. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)	160
Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	
65. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	161
Indices of average paid employment in construction	
66. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	161
Indices of the number of dwellings completed	
67. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	162
Dwellings completed by construction form	
68. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	166
Indices of retail sales of goods (current prices)	
69. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	168
Structure of hard surface public roads	
70. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.	170
Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019	
71. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	172
Structure of electricity consumption by economy sectors	
72. Wydatki budżetowe według działów w 2019 r.	181
Budgetary expenditure by divisions in 2019	
73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.	183
Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019	

Spis map

List of maps

Mapa Map	Strona Page
1. Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2019 r.	28
Concentration of suspended particulate matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2019	
2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)	30
Employment rate by LFS in 2020 (annual average)	
3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)	30
Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)	
4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.	31
Average monthly available income per capita in households in 2019	
5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.	31
Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019	
6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r.	32
Dwelling stocks per 1,000 population in 2019	
7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.	32
Out-patient health care units in 2019	
8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)	33
Gross domestic product per capita in 2019 (current prices)	
9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r.	33
Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020	
10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r.	35
Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019	
11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.	35
Energy from renewable sources in 2019	
12. Podział województwa opolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.	36
Division of the Opolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020	
13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.	42
Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019	
14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.	45
Population connected to wastewater treatment plants in 2019	
15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.	49
Area of special nature value under legal protection in 2019	
16. Lesistość w 2019 r.	50
Forest cover in 2019	
17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.	54
Municipal waste collected in 2019	
18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2020	59
Population changes in 2010–2020	
19. Przyrost/ubytek naturalny ludności w 2020 r.	65
Natural increase/decrease in 2020	
20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.	66
Net migration of population for permanent residence in 2020	
21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20	69
Pre-primary education in the 2019/20 school year	

Mapa Map	Strona Page
22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20	71
Pupils in primary schools in the 2019/20 school year	
23. Szkolnictwo wyższe	74
Higher education	
24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.	80
Registered unemployment rate in 2020	
25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2019 r.	84
Average monthly gross wages and salaries in 2019	
26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.	93
Scope of use of community social assistance in 2019	
27. Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.	96
Nurseries and children clubs in 2019	
28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.	98
Housing conditions of population in 2019	
29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.	99
Population connected to the water supply system in 2019	
30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.	101
Population connected to the sewage system in 2019	
31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.	103
Population connected to the gas supply system in 2019	
32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.	107
Out-patient health care in 2019	
33. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.	112
Expenditures of gminas and city with powiat status in “Health care” division in 2019	
34. Wydatki budżetów gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.	116
Expenditure of gminas and city with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019	
35. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.	117
Crime risk in 2020	
36. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.	119
Road safety in 2020	
37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r.	122
Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2020	
38. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.	133
Entities of the national economy in 2020	
39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.	147
Investment outlays per capita in 2019	
40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.	164
Dwellings completed in 2020	
41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.	169
Improved hard surface communal and district roads in 2019	
42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.	173
Consumption of electricity in households in 2019	
43. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	176
Own revenue of budgets of gminas per capita in 2019	
44. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	178
Grants for gminas per capita in 2019	
45. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	180
Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2019	
46. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2019 r.	184
Debt of gminas in % of revenue in 2019	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
	(0,0) zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
"W tym" "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. not all elements of the sum are given.
Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności — PKD 2007; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

The names of some sections of the Polish Classification of Activities – PKD 2007 used in publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powierze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty zloty
szt.	sztuka
kpl.	komplet
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona decitonne
t	tona tonne
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
l	litr litre
m ³	metr sześcienny cubic metre
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
dok. cont.	dokończenie continued
Nr No.	numer number
pkt	punkt
ok.	około
poz.	pozycja
p. proc.	punkt procentowy
Dz. U.	Dziennik Ustaw
m.in.	między innymi
tj. i.e.	to jest that is
tzw.	tak zwany
ww.	wyżej wymieniony
GUS	Główny Urząd Statystyczny
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activity
ZUS SII	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
KRUS ASIF	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Agricultural Social Insurance Fund

Środowisko

Na obszarze województwa opolskiego w 2019 r. w porównaniu z 2010 r. do wód lub do ziemi odprowadzono mniej ścieków przemysłowych i komunalnych, a prawie wszystkie ścieki podlegały procesom oczyszczania. Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w porównaniu z wielkością emisji w 2010 r. wyemitowano mniej zanieczyszczeń pyłowych, ale więcej zanieczyszczeń gazowych. Zwiększyła się zarówno ilość odpadów przemysłowych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), jak i wytworzonych odpadów komunalnych. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się również udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie. W 2019 r. nakłady na ochronę środowiska w województwie opolskim ukształtowały się na poziomie wyższym od notowanych w 2010 r. Najwięcej środków pieniężnych przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Jednocześnie w tym samym okresie również odnotowano wzrost nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej. Największy udział w tych nakładach stanowią środki przeznaczone na zbiorniki i stopnie wodne.

Spółeczeństwo

Sytuacja demograficzna województwa opolskiego nadal pozostaje trudna. Rok 2020 był kolejnym, w którym odnotowano spadek liczby ludności. Pogłębił się również proces starzenia się społeczeństwa, na co wskazują rosnący poziom współczynnika starości demograficznej oraz indeksu starości, a także zwiększająca się wartość mediany wieku. W wyniku zwiększającej się przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń pogłębił się ubytek naturalny. Obserwowany w dalszym ciągu większy odpływ ludności z województwa niż jej napływ, skutkował ujemnym saldem migracji ludności wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały

W roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych, ponadpodstawowych i policealnych uczyło się więcej dzieci i młodzieży niż w roku szkolnym 2018/19, natomiast mniej w szkołach dla dorosłych. W badanym okresie zmniejszyła się liczba szkół. W ciągu roku spadła liczba studentów kształcących się na opolskich uczelniach. Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie z budżetu jednostek samorządu terytorialnego zwiększyły się w porównaniu z poprzednim rokiem.

W województwie opolskim wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w IV kwartale 2020 r. wskazują na poprawę wskaźników rynku pracy w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. Zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo, jak również wzrosła wartość współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia, a zmniejszyła się stopa bezrobocia. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego na koniec 2020 r. również ukształtowała się na korzystniejszym poziomie niż na koniec 2010 r., jednak w stosunku do roku poprzedniego nastąpił jej wzrost. W 2020 r. bilans bezrobotnych kształtował się niekorzystnie, odnotowano większą liczbę nowo rejestrujących się bezrobotnych niż osób wyłączonych z ewidencji

W 2019 r. w województwie opolskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych względem 2010 r. Poza tym odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku poziomu stopy ubóstwa ustawowego, ubóstwa relatywnego oraz ubóstwa skrajnego. Na wyższym poziomie niż w 2010 r. ukształtowało się przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich sekcjach działalności gospodarczej. Wyższa w porównaniu z 2010 r. była również przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto otrzymywana w 2020 r. przez emerytów i rencistów. Wyższą dynamiką charakteryzowało się świadczenie wypłacane przez ZUS niż wypłacane rolnikom indywidualnym. Pod względem wynagrodzeń korzystniejsza sytuacja wystąpiła w sektorze przedsiębiorstw. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto 2020 r. w tym sektorze było wyższe w porównaniu z 2010 r.

W województwie opolskim w porównaniu z 2018 r. więcej środków finansowych przeznaczono na wsparcie rodzin w ramach Programu „Rodzina 500 Plus”. Względem 2010 r. zmniejszyła się liczba beneficjentów świadczeń ze środowiskowej pomocy społecznej. Poprawiła się w odniesieniu do 2011 r. dostępność usług opiekuńczych oferowanych rodzinom oraz opiekunom prawnym z najmłodszymi dziećmi, na co wskazuje m.in. obserwowany przyrost liczby placówek oraz liczby oferowanych w nich miejsc

Według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. zasoby mieszkaniowe w województwie opolskim wzrosły w porównaniu z 2010 r., podobnie jak przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb. Na koniec 2019 r. w odniesieniu do 2010 r. odnotowano wzrost zarówno długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej, jak i liczby przyłączy. Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej przyczynił się do wzrostu odsetka ludności korzystającej z tych sieci.

W 2019 r. w województwie opolskim poprawił się dostęp do usług zdrowotnych. Względem stanu notowanego w 2012 r. większość placówek świadczących podstawowe usługi medyczne uległa zwiększeniu, jak również odnotowano poprawę w zakresie ich wyposażenia. Utrzymał się wzrost zatrudnienia w większości podstawowej kadry medycznej. W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego przeznaczyły na 1 mieszkańca więcej środków finansowych na ochronę zdrowia niż w 2012 r.

W województwie opolskim w sferze usług kultury w 2019 r. względem 2010 r. zaobserwowano wzrost liczby zwiedzających muzea i wystawy oraz słuchaczy teatrów i instytucji muzycznych oraz widzów w kinach stałych. Zmniejszyła się natomiast liczba czytelników bibliotek publicznych oraz uczestników imprez w placówkach kultury oraz odwiedzających galerie. Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego jednostki samorządu terytorialnego w województwie opolskim w 2019 r. przeznaczyły więcej środków finansowych niż w 2010 r.

W strefie bezpieczeństwa publicznego sytuacja w województwie opolskim w 2020 r. względem 2014 r. poprawiła się w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Odnotowano wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Zdecydowana większość przestępstw stwierdzonych miała charakter kryminalny. Na drogach województwa opolskiego w 2020 r. zarejestrowano mniej wypadków drogowych w porównaniu z 2010 r. i równocześnie odnotowano mniejszą liczbę ofiar śmiertelnych oraz rannych.

W województwie opolskim w 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim wzrósł odsetek gospodarstw domowych z co najmniej jedną osobą w wieku 16–74 lata, które miały dostęp do Internetu. Zwiększył się również udział osób w wieku 16–74 lata korzystających regularnie z Internetu. Odnotowano natomiast zmniejszenie udziału osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet.

W 2018 r. względem 2010 r. poprawił się stopień aktywności społecznej mieszkańców, o czym świadczy m.in. notowany w województwie wzrost liczby aktywnie działających organizacji non-profit. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w województwie opolskim w 2020 r. w relacji do 2010 r. zwiększyła się.

Gospodarka

W latach 2011–2019 wzrost produktu krajowego brutto w województwie opolskim był na ogół wolniejszy niż przeciętnie w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego kształtowały się poniżej średniej krajowej. Na podstawie wartości PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca (w PPS) województwo opolskie zostało zaliczone do grupy regionów słabiej rozwiniętych. W grupie tych regionów znalazła się większość województw. W strukturze wartości dodanej brutto według rodzajów działalności największe znaczenie miał przemysł, będący wyróżnikiem gospodarki województwa. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny, jednostki prowadzące działalność w podregionie opolskim wytworzyły ponad 2-krotnie większą wartość PKB i osiągnęły korzystniejsze wskaźniki niż w podregionie nyskim. Z analizy WDB według

rodzajów działalności w poszczególnych podregionach wynika, że podregion nyski miał bardziej rolniczy charakter, a podregion opolski – bardziej przemysłowy. W badanym okresie obserwowano zwiększenie różnicowania PKB na 1 mieszkańca między podregionami

Koniunktura gospodarcza w województwie opolskim w kwietniu 2021 r. została oceniona negatywnie w większości prezentowanych działów gospodarki. Najbardziej pesymistycznie oceniają koniunkturę podmioty z sekcji zakwaterowanie i gastronomia. Najkorzystniejsze oceny koniunktury formułują firmy handlu hurtowego. Wśród wskazywanych barier w prowadzeniu działalności w kwietniu br. wymieniane były przede wszystkim niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

W województwie opolskim na koniec 2020 r. odnotowano więcej podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON niż w 2010 r. Wśród ogółu podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej działało w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych

W latach 2010–2019 wystąpił w województwie opolskim (podobnie jak w kraju) wzrost nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2019 r. omawiane nakłady były 6,8-krotnie większe w porównaniu z 2010 r. (w kraju – 2,9-krotnie). Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wynosił w 2019 r. nieco ponad 40% i był 2-krotnie wyższy niż w 2010 r. W skali roku wzrosło zaangażowanie personelu w działalność B+R, wyrażone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). W porównaniu z poprzednim rokiem w 2019 r. zmniejszył się natomiast odsetek przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych, które wprowadziły innowacje, jak również spadła ogólna wartość nakładów na innowacje.

W 2020 r. udział przedsiębiorstw w województwie opolskim posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu wynosił ponad 97% (w kraju – prawie 99%) i zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem, jak również wzrósł, w skali roku, odsetek przedsiębiorstw wyposażających swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu. W coraz większym stopniu przedsiębiorstwa korzystają z usług w chmurze obliczeniowej, a udział podmiotów otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe zwiększał się systematycznie począwszy od 2015 r. Obserwowany jest wzrost zainteresowania przedsiębiorstw wykorzystaniem otwartych danych publicznych, szczególnie z kategorii gospodarka i finanse. W 2020 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, odnotowano również zwiększenie odsetka przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów ICT.

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wyższy wynik finansowy: ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, brutto oraz netto. Zwiększyły się przychody ze sprzedaży na eksport oraz ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe kształtowały się mniej korzystnie niż w 2010 r. Pogorszył się również wskaźnik poziomu kosztów. W ogólnej liczbie badanych podmiotów mniejszy był udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto oraz ich udział w przychodach ogółem.

W 2020 r. nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw były niższe niż w 2010 r. Rozpoczęto więcej nowych inwestycji i ich wartość kosztorysowa zwiększyła się w porównaniu z 2010 r.

W województwie opolskim w czerwcu w 2020 r. w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się liczebność bydła oraz drobiu, a zmniejszyła trzody chlewnej oraz owiec. Na rynku rolnym przeciętne ceny skupu zbóż były wyższe niż w 2010 r. Wzrosły również ceny skupu żywca rzeźnego, ziemniaków jadalnych oraz mleka krowiego.

Województwo opolskie w 2020 r. wytworzyło 2,1% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. W latach 2016–2020 wzrost produkcji sprzedanej przemysłu był szybszy niż przeciętnie w kraju. Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w stosunku do 2015 r. towarzyszyło zwiększenie przeciętnego zatrudnienia oraz wydajności pracy w przemyśle. Jednak w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano zarówno spadek produkcji sprzedanej przemysłu jak i przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost produkcji budowlano-montażowej. Produkcja wzrosła w dwóch z trzech działów budownictwa, a najbardziej w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie budynków. W stosunku do 2010 r. zanotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania, jak i mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

W województwie opolskim w 2020 r. w relacji do 2019 r. wartość sprzedaży detalicznej ukształtowała się na poziomie niższym, natomiast wartość sprzedaży hurtowej wzrosła.

Stan infrastruktury drogowej w województwie opolskim w 2019 r. uległ pogorszeniu. W większości kategorii dróg publicznych odnotowano spadek ich długości, a wskaźnik gęstości dróg osiągnął mniej korzystne wartości niż notowane w 2010 r. W 2019 r. w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r. w zakresie dostępności regularnej komunikacji autobusowej w ruchu krajowym odnotowano m.in. wzrost liczby linii. Tabor komunikacji miejskiej względem 2010 r. zmniejszył się, co wpłynęło m.in. na obniżenie wskaźnika prezentującego średnią liczbę przewozów pasażerskich na 1 mieszkańca. Odnotowano również zmniejszenie długości eksploatowanej sieci kolejowej w województwie opolskim.

Odnutowany w stosunku do 2010 r. wzrost mocy zainstalowanej oraz osiągalnej przez elektrownie w województwie opolskim skutkowało zwiększeniem w 2019 r. rozmiarów produkcji elektrycznej. Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w województwie opolskim w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się. Zmniejszeniu uległ natomiast poziom zużycia energii, czego konsekwencją był spadek wartości wskaźnika zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem.

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

W latach 2010–2019 dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa opolskiego rosły szybciej niż wydatki. Główne źródło dochodów tych jednostek stanowiły dochody własne. Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu. Istotną pozycję w budżecie każdej jednostki samorządu terytorialnego stanowiły także dotacje, szczególnie inwestycyjne, których celem jest zdynamizowanie rozwoju danego obszaru. Dotacje inwestycyjne w największym zakresie sfinansowały wydatki inwestycyjne w budżecie samorządu województwa.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące, z których najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia, zakup materiałów i usług oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki inwestycyjne najszybciej rosły w budżecie miasta na prawach powiatu, a ich największy udział w wydatkach ogółem obserwowano w budżecie samorządu województwa.

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego trzeci rok z rzędu zamknęły się zbiorczo deficytem. O deficycie zdecydował ujemny wynik budżetów gmin, powiatów i miasta na prawach powiatu, przy nadwyżce notowanej dla budżetu samorządu województwa. W latach 2010–2019 nadwyżkę w budżetach jednostek samorządu terytorialnego odnotowano 4-krotnie, w tym największą w 2016 r.

W odniesieniu do 2018 r. wzrosło zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego. We wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa, zadłużenie stanowiło ponad 25% dochodów ogółem.

W całkowitej wartości umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa najwięcej środków przeznaczono na Regionalny Program Operacyjny. Ze środków UE dofinansowano ponad 60% całkowitej wartości projektów.

Executive summary

Environment

In 2019, compared to 2010, in the area of Opolskie voivodship, less industrial and municipal wastewater was discharged into waters or into the ground, and almost all wastewater underwent treatment processes. Compared to the emission value in 2010, the plants of significant nuisance to air quality emitted less particulate pollutants, but more gaseous ones. Both, the amount of industrial waste (excluding municipal waste) and generated municipal waste increased. Compared to 2010, the share of separately collected municipal waste also increased. In 2019, outlays on environmental protection in Opolskie voivodship were higher than those recorded in 2010. The most funds were allocated to wastewater management and protection of waters. Simultaneously, in the same period there was also an increase in outlays on fixed assets for water management. The funds allocated to water reservoirs and falls accounted for the largest share in these outlays.

Society

The demographic situation of Opolskie voivodship remains difficult. The year 2020 was another one in which the number of population declined. The ageing process of the society also deepened, as indicated by the growing level of the rate demographic of ageing and the ageing ratio, as well as the increasing value of the median age. As a result of the increasing prevalence of deaths over births, natural decrease of the population strengthened. The still higher outflow of population from the voivodship than its inflow resulted in a negative net internal and international migration of population for permanent residence.

In the 2019/20 school year, more children and youth studied in primary, post-primary and post-secondary schools than in the 2018/19 school year, while fewer people – in schools for adults. In the analysed period, the number of schools decreased. During the year, the number of students studying in Opole higher education institutions decreased. Public expenditure on education from the budget of local government units increased compared to the previous year.

In Opolskie voivodship, the results of the Labour Force Survey (LFS), conducted in the fourth quarter of 2020, indicate an improvement in the labour market indicators compared to the corresponding period of 2010. The number of economically active population increased, as well as the value of the activity rate and the employment rate while the unemployment rate decreased. The number of registered unemployed persons in powiat labour offices of Opolskie voivodship at the end of 2020 was also at a more favourable level than at the end of 2010, but it increased compared to the previous year. In 2020, the balance of unemployed persons was unfavourable, there was a greater number of the newly registered unemployed than of persons excluded from the register.

In 2019, the material situation of households improved in Opolskie voivodship. There was an increase in the average monthly per capita available income in households compared to 2010. Moreover, there were positive changes consisting in a decrease in the level of poverty rates: legal, relative, and extreme. The average monthly gross wages and salaries in entities employing more than 9 persons were higher than in 2010. Improvement in wage conditions was recorded in all sections of economic activity. Compared to 2010, the average monthly gross retirement and other pension received in 2020 by retirees and pensioners was also higher. The benefit paid by the Social Insurance Institution (SII) showed higher dynamics than the one paid to farmers. In terms of wages and salaries, a more favourable situation was observed in the enterprise sector. The average monthly gross wages and salaries in 2020, in this sector, were higher than in 2010.

In Opolskie voivodship, compared to 2018, more funds were allocated for supporting families under the „Family 500 Plus” Programme. Compared to 2010, the number of beneficiaries of community social assistance benefits decreased. In relation to 2011, the availability of care services offered to families and legal guardians with the youngest children improved, as indicated, inter alia, by the observed increase in the number of institutions and the number of places offered therein.

As of 31 December 2019, the number of dwelling stocks in Opolskie voivodship increased compared to 2010, as did the average useful floor area per dwelling and the average number of rooms. At the end of 2019, compared to 2010, there was an increase in the length of the water supply, sewage and gas supply networks, as well as in the number of connections. The development of the water supply, sewage and gas supply networks contributed to the increase in the percentage of the population using these networks.

In 2019, the access to health care services improved in Opolskie voivodship. Compared to the situation recorded in 2012, the majority of facilities providing primary medical services increased, and also there was an improvement in their equipment. The employment growth continued in the majority of the primary medical personnel. In 2019, local government units allocated more funds per capita for health care than in 2012.

In Opolskie voivodship, in the field of cultural services in 2019, compared to 2010, there was an increase in the number of visitors to museums and exhibitions, of audience of theatres and musical institutions as well as audience in indoor cinemas. On the other hand, the number of borrowers in public libraries, participants of events in cultural institutions and visitors to galleries decreased. In 2019, local government units in Opolskie voivodship allocated more funds to the culture and protection of the national heritage than in 2010.

In the area of public safety, the situation in Opolskie voivodship in 2020 improved, compared to 2014, in terms of the number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings. A higher value of the rate of detectability of delinquents in ascertained crimes was recorded. The vast majority of ascertained crimes were of a criminal nature. In 2020, fewer road accidents were registered on the roads of Opolskie voivodship compared to 2010, and at the same time, a lower number of fatalities and the injured was recorded.

In Opolskie voivodship in 2020, compared to the previous year, the percentage of households with at least one person aged 16–74 that had access to the Internet increased. The share of people aged 16–74 using the Internet on a regular basis also enhanced. On the other hand, there was a decrease in the percentage of persons using services of public administration via the Internet.

In 2018, with respect to 2010, the level of social activity of inhabitants improved, as evidenced by, inter alia, the increase in the number of actively operating non-profit organisations recorded in the voivodship. The number of foundations, associations and social organisations, recorded in the REGON register, in Opolskie voivodship in 2020 compared to 2010 increased.

Economy

In the years 2011–2019, growth of the gross domestic product in Opolskie voivodship was generally slower than on average in the country. The GDP per capita and labour productivity, measured by gross value added per person employed, were below the national average. On the basis of the GDP value according to the Purchasing Power Parity per capita (in PPP), Opolskie voivodship was included in the group of less developed regions. Most voivodships were included in the group of these regions. In the structure of gross value added by kind of activity, industry was of the greatest importance, being a distinguishing feature of the voivodship's economy. Taking into account the territorial cross-section, entities operating in Opolski subregion generated over 2 times higher GDP value and achieved more favourable indices than those in Nyski subregion. The analysis of GVA by kind of activity in individual

subregions shows that Nyski subregion was of a more agricultural nature, while Opolski subregion – of more industrial character. In the analysed period, an increase in the differentiation of GDP per capita between subregions was observed.

The business tendency in Opolskie voivodship in April 2021 was assessed negatively in most of the presented divisions of the economy. The entities from the accommodation and catering section have been the most pessimistic about the business tendency. The most favourable assessments of the business tendency have been formulated by wholesale trade companies. Among the indicated barriers to conducting economic activity, in April in the current year, mainly the uncertainty of the general economic situation and labour costs have been mentioned.

In Opolskie voivodship, at the end of 2020, there were more entities of the national economy recorded in the REGON register than in 2010. Natural persons conducting economic activity predominated among all entities. Most entities of the national economy operated in the trade; repair of motor vehicles section.

In the years 2010–2019, there was an increase in intramural expenditures on research and development per capita in Opolskie voivodship (similarly to the country). In 2019, the discussed expenditures were 6.8 times higher than in 2010 (in the country - 2.9 times). The share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D was slightly over 40% in 2019 and was twice as high as in 2010. The engagement of personnel in R&D, expressed in full-time equivalent (FTE), increased over the year. Compared to the previous year, in 2019 the percentage of industrial and service enterprises that introduced innovations decreased, as well as the overall value of expenditures on innovations.

In 2020, the share of enterprises in Opolskie voivodship with broadband Internet access amounted to over 97% (in the country - almost 99%) and increased compared to the previous year, as well as the percentage of enterprises equipping their employees with portable devices allowing mobile access to the Internet. Enterprises use cloud computing services to an increasing extent, and the share of entities receiving orders via computer networks has been systematically increasing since 2015. There is a growing interest of enterprises in using open public data, especially in the economy and finance category. In 2020, compared to the previous year, there was also an increase in the percentage of enterprises employing ICT specialists.

In 2020, compared to 2010, a higher financial result was recorded: from sales of products, goods and materials, gross and net. Revenues from sale for export and their share in net revenues from the sale of products, goods and materials increased. The basic economic and financial indicators were less favourable than in 2010. The cost level indicator also deteriorated. In the total number of surveyed entities, the share of enterprises showing net profit and their share in total revenues was lower.

In 2020, the investment outlays of the surveyed enterprises were lower than in 2010. More new investments were started and their cost-estimate value increased as compared to 2010.

In Opolskie voivodship, in June 2020, in relation to 2010, the number of cattle and poultry increased while the number of pigs and sheep decreased. On the agricultural market, the average procurement prices of cereals were higher than in 2010. The procurement prices of animals for slaughter, edible potatoes and cow's milk also increased.

In 2020, Opolskie voivodship manufactured 2.1% of the domestic sold production of industry. In the years 2016–2020, the increase in sold production of industry was faster than the national average. The growth in sold production of industry compared to 2015 was accompanied by an increase in the average paid employment and the labour productivity in industry. However, in relation to the previous year, both the sold production of industry and the average paid employment in industry decreased.

In 2020, compared to 2010, an increase in the construction and assembly production was recorded in Opolskie voivodship. The production increased in two of the three construction divisions, and the most in enterprises specialising in construction of buildings. Compared to 2010, there was an increase in the number of dwellings completed, as well as those in which construction has begun and dwellings for which permits have been granted or have been registered with a construction project.

In Opolskie voivodship in 2020, compared to 2019, the value of retail sales was lower, while the value of wholesale increased.

The condition of the road infrastructure in Opolskie voivodship deteriorated in 2019. In most categories of public roads, a decrease in their length was recorded, and the rate of road density reached less favourable values than that recorded in 2010. In 2019, in Opolskie voivodship compared to 2010, in terms of the availability of scheduled bus services in national traffic, there was, inter alia, an increase in the number of lines. The urban transport fleet compared to 2010 decreased, which, inter alia, reduced the ratio presenting the average number of passenger transport per capita. There has also been a reduction in the length of the railway network in operation, in Opolskie voivodship.

The increase in installed and achievable capacity by power plants in Opolskie voivodship recorded in relation to 2010, resulted in a rise in the volume of electricity production in 2019. Compared to 2010, the number of electricity consumers in households in Opolskie voivodship increased. On the other hand, the level of energy consumption decreased, which resulted in a drop in the value of electricity consumption per capita, in total.

Finance of local government units

In the years 2010–2019, the revenue of the budgets of local government units of Opolskie voivodship grew faster than the expenditure. The main source of revenue of these units was their own revenue. The highest share of own revenue in total revenue was recorded in the budget of the city with powiat status. An important item in the budget of each local government unit have also been grants, especially investment grants, the purpose of which is to boost the development of a given area. The investment grants financed the greatest amount of investment expenditure in the budget of the voivodship local government.

The main burden on the budgets of local government units were current expenditures, the most of which were allocated to wages and salaries, purchase of materials and services as well as benefits for natural persons. Investment expenditures grew the fastest in the budget of the city with powiat status, and their highest share in total expenditures was observed in the budget of the voivodship local government.

In 2019, the budgets of local government units closed with a collective deficit for the third year in a row. The deficit was determined by the negative budget result of gminas, powiats and the city with powiat status, with the surplus recorded for the budget of the voivodship local government. In the years 2010–2019, the surplus in the budgets of local government units was recorded four times, including the highest in 2016.

Compared to 2018, the debt of local government units increased. In all types of local government units, with the exception of the voivodship local government, the debt accounted for over 25% of total revenue.

In the total value of contracts for co-financing projects implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020 in the voivodship, the largest amount of funds was allocated to the Regional Operational Programme. More than 60% of the total project value was co-financed from EU funds.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo opolskie Opolskie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2019 (in %)	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r. (w hm ³) Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019 (in hm ³)	8816,0	132,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2019 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2019 (in hm ³)	7689,1	64,4
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2019 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated in 2019 (in dam ³)	1336621	32100
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. (tony/rok): Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2019 (tonnes/year):		
gazowych gaseous pollutants	198440735	13800974
pyłowych particulate pollutants	27091	1230
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia; w %) Total area under legal protection in total area in 2019 (as of 31 December; in %)	32,3	27,6
Lesistość w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia; w %) Forest cover in 2019 (as of 31 December; in %)	29,6	26,7
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2020 (as of 31 December)	122	104
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural increase per 1,000 population in 2020	-3,2	-4,9
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2020	0,1	-1,1
Przeciętne trwanie życia w 2019 r. (w latach): Life expectancy in 2019 (in years):		
mężczyzn males	74,1	74,5
kobiet females	81,8	82,0
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2019/20 Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3–6 in the 2019/20 school year	904	928

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo opolskie Opolskie Voivodship
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (w %) Employment rate by LFS in 2020 (in %)	54,3	53,1
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2020 r. (w %) Activity rate by LFS in 2020 (in %)	56,1	54,7
Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (w %) Unemployment rate by LFS in 2020 (in %)	3,2	2,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer in 2020 (as of 31 December)	24	16
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2020 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a in 2020 (in PLN)	5411,45	4910,23
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2020 (in PLN)	2390,64	2354,95
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2019 (in PLN)	1819,14	1687,29
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych w 2019 w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej: Poverty rates in households in 2019 in % of persons in households with expenditures below:		
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty line	13,0	7,9
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty line	4,2	1,3
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019 (in %)	4,6	4,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2019 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2019 (in thousand PLN)	3529011	89230
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2019 (as of 31 December)	124	172
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient health care unit in 2019 (as of 31 December)	1461	1257
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia): Medical personel per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December):		
lekarze doctors	24	20
pielęgniarki nurses	50	50
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Beds in hospitals per 10 thousand population in 2019 (as of 31 December)	43	39

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Województwo opolskie Opolskie Voivodship
Produkt krajowy brutto ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2019 r. (w zł) Gross domestic product ^a (current prices) per capita in 2019 (in PLN)	59598	47036
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	1219	1082
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	21	9
Pracujący (personel wewnętrzny) ^b w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2019 r. Internal R&D personnel ^b per 1,000 economically active persons in 2019	8,0	3,9
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2020 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2020 (in %)	80,5	77,3
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2020 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2020 (in %)	95,6	95,7
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2020 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2020 (previous year=100; current prices)	93,9	82,6
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Cattle density ^d per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	43,2	25,1
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w 2020 r. (w szt.) Pig density ^d per 100 ha of agricultural land in 2020 (in heads)	77,8	63,4
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2020 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2020 (in PLN)	555212	548031
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^e w 2020 r. (w zł) Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^e in 2020 (in PLN)	626535	683763
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2020	5,8	2,7
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019 (as of 31 December)	82,6	72,6
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2019 r. (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2019 (as of 31 December)	6,2	8,4
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2019 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2019 (in %)	15,5	4,0

a Wstępny szacunek. b W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Preliminary estimate. b In full-time equivalent (FTE). c Data concern economic entities employing more than 49 persons. d As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. e Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Rozdział 2 Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw Voivodship against the background of other voivodships

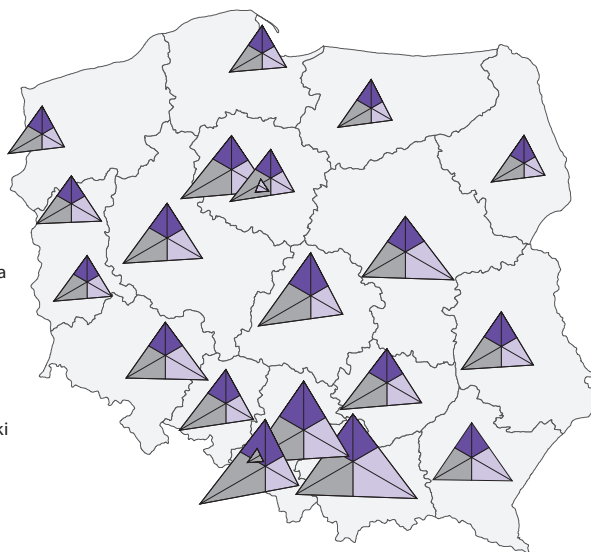
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2019 r.
Map 1. Concentration of suspended particulate matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2019

Wybrane obszary:
Selected areas:

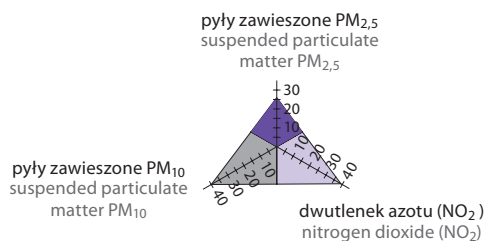
aglomeracje:
agglomerations:
białostocka
bydgoska
górnoląska
krakowska
lubelska
łódzka
poznańska
rybnicko-jastrzębska
szczecińska
trójmiejska
warszawska
wrocławska

miasta:
cities:

Gorzów Wielkopolski
Kielce
Olsztyn
Opole
Rzeszów
Toruń
Zielona Góra

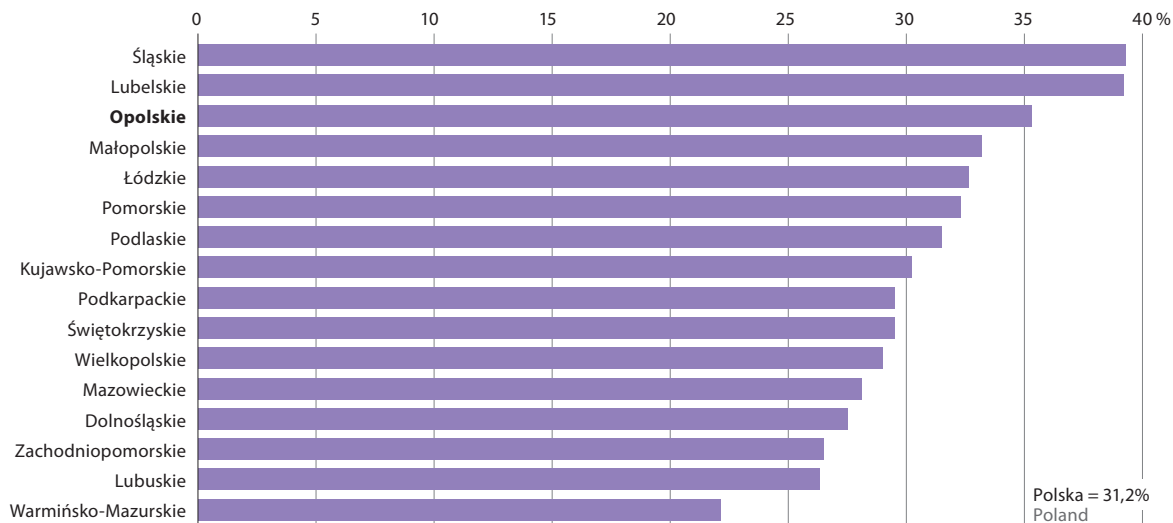

Średnia wartość normowanego stężenia
średniego rocznego w µg/m³:
Average value of standardised average
annual concentration in µg/m³:

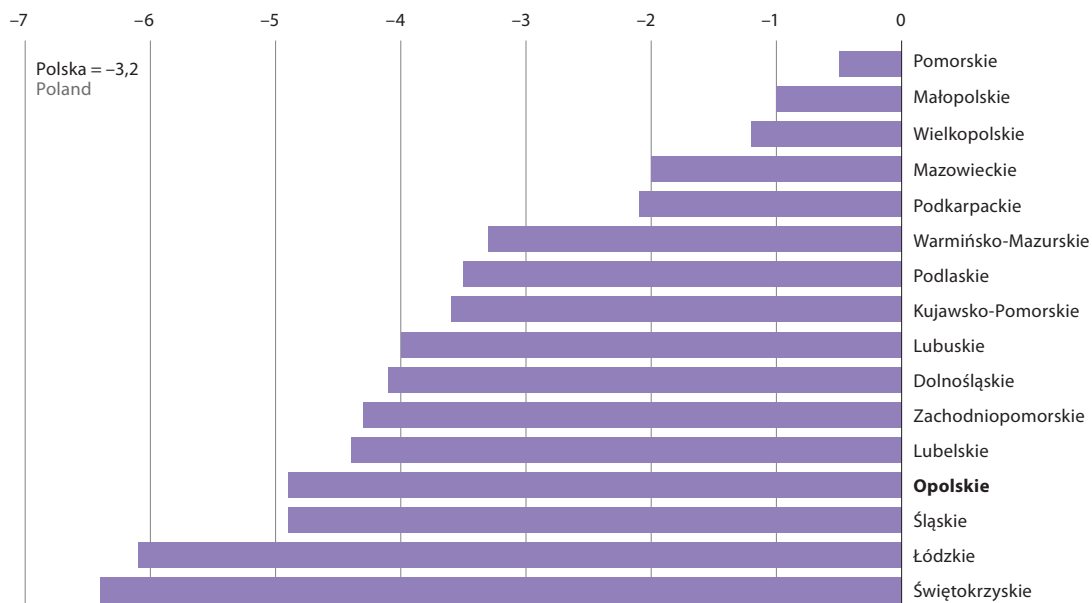

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2019 r.

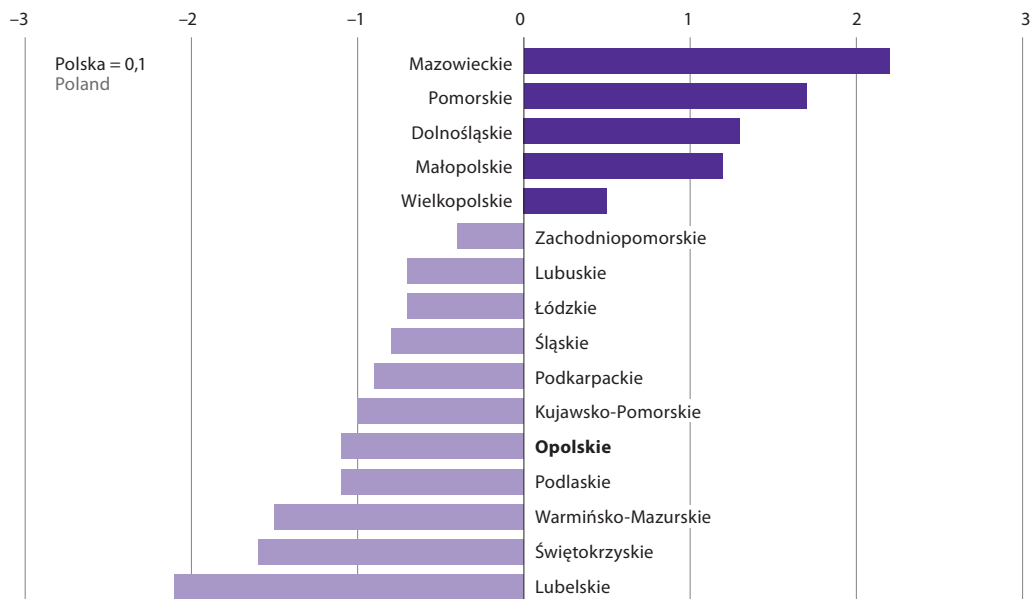
Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2019

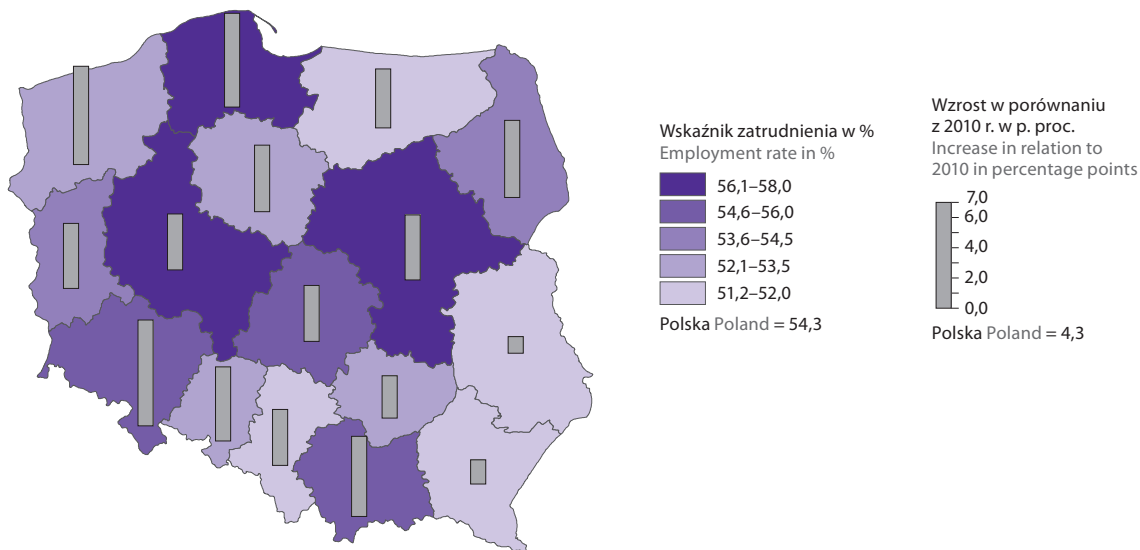
Wykres 2. Ubytek naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
Chart 2. Natural decrease per 1,000 population in 2019

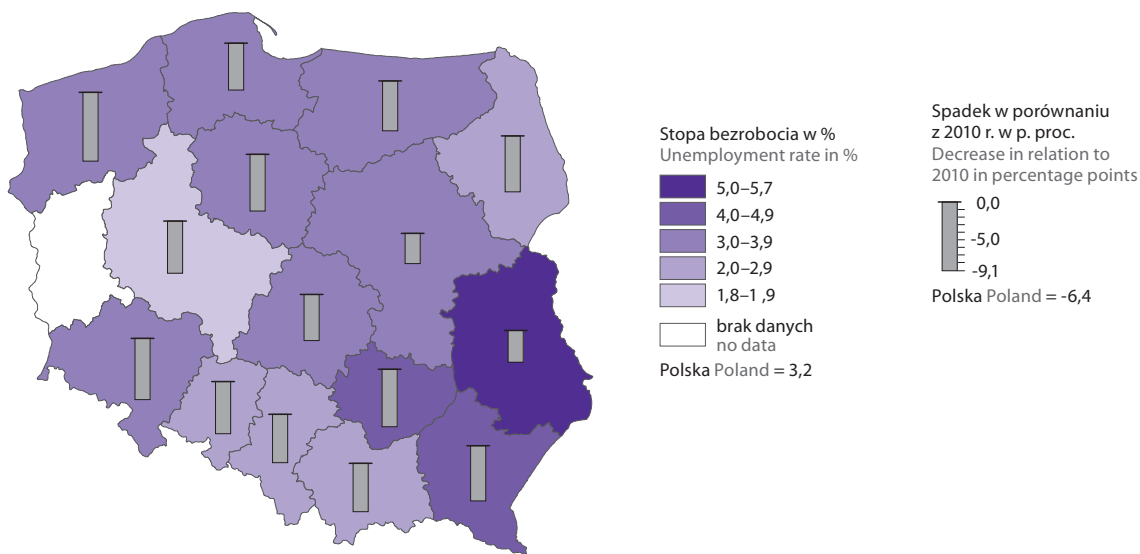
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
Chart 3. Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2020

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual average)

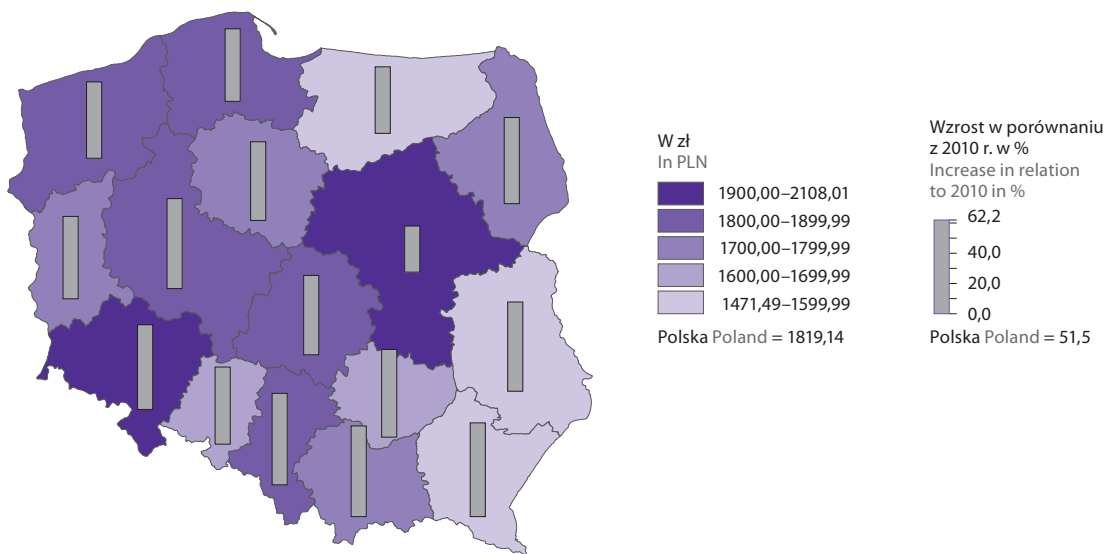

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)

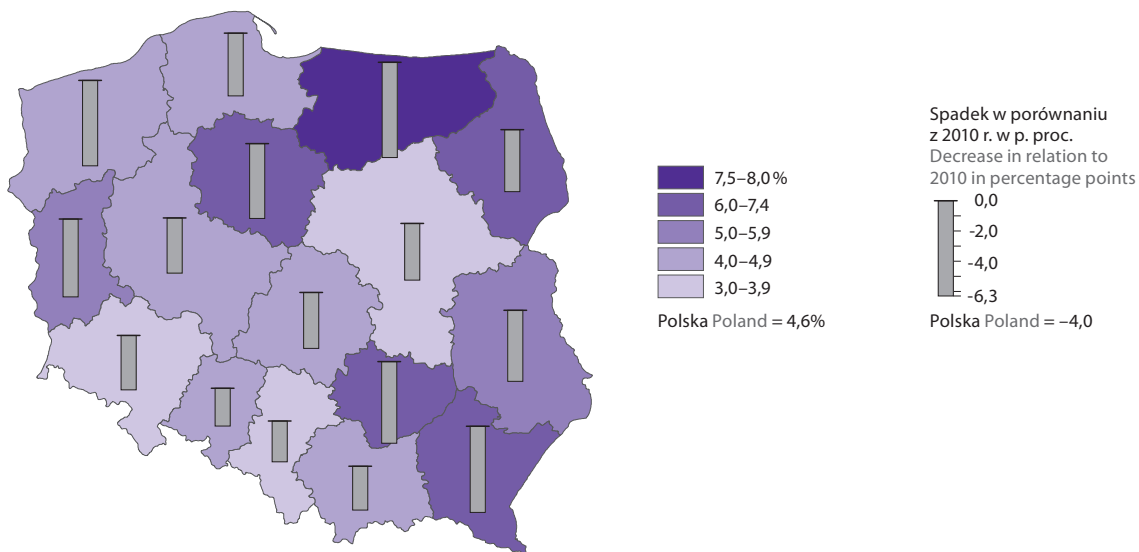
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019

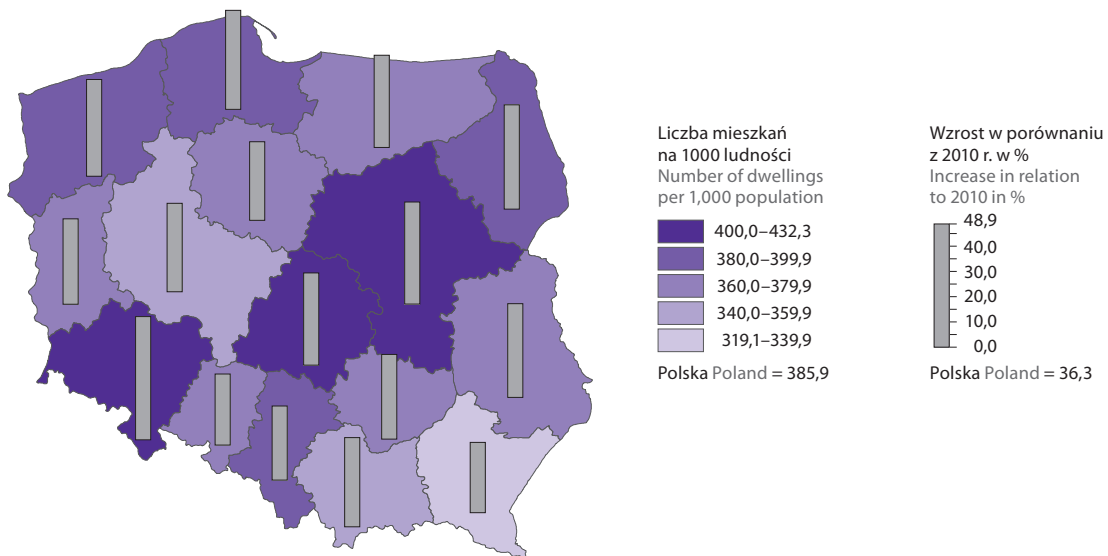
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.

Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019

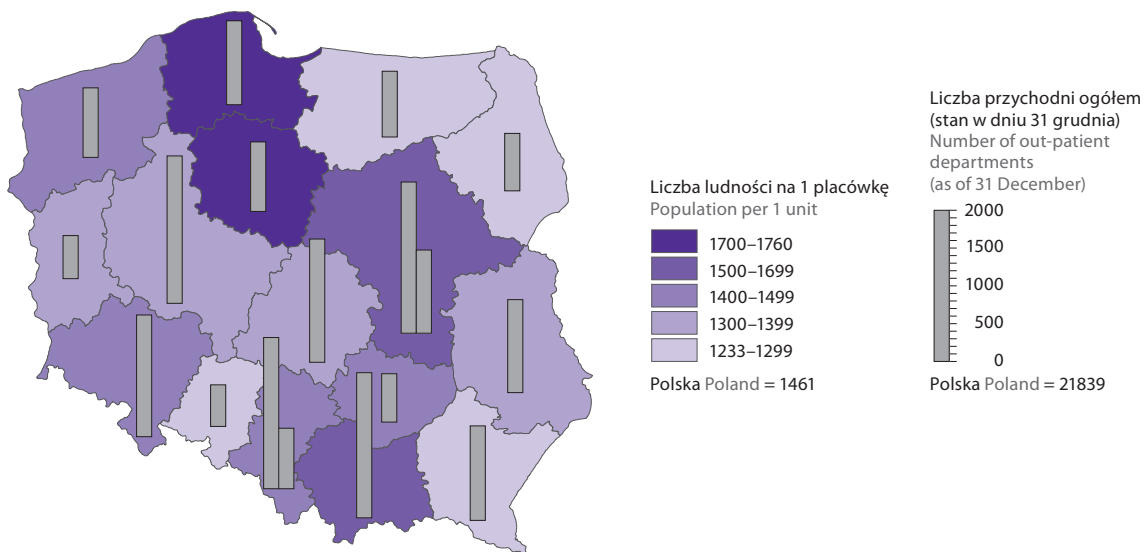
**Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 6. Dwelling stocks per 1,000 population in 2019
As of 31 December

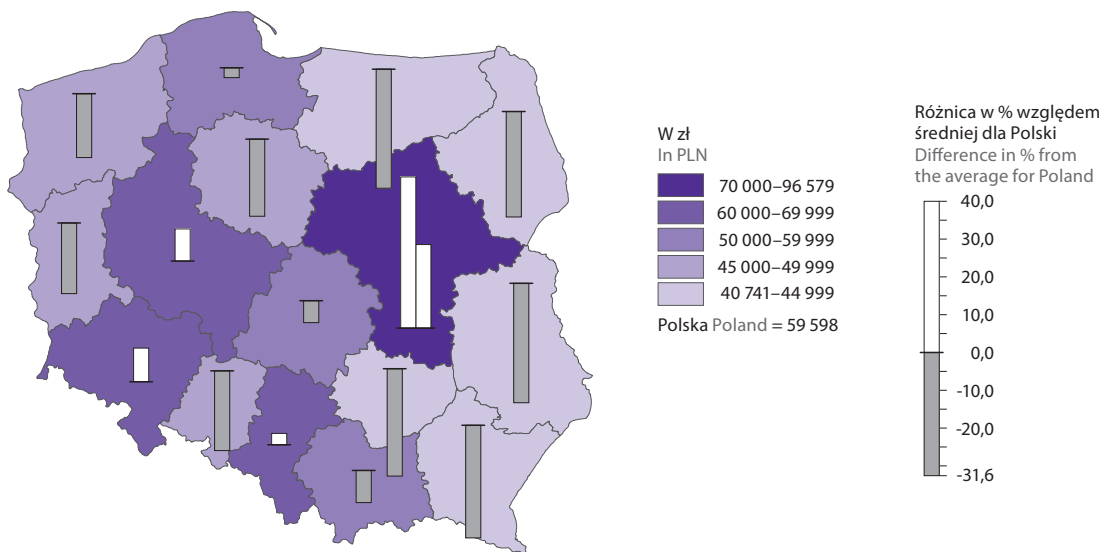

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.

Map 7. Out-patient health care units in 2019

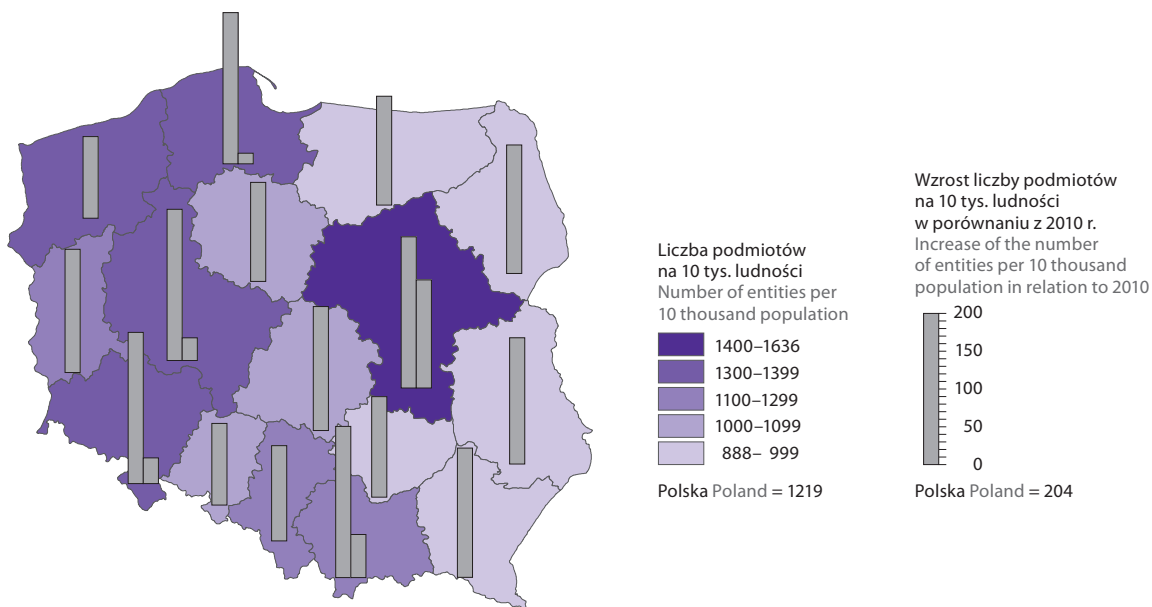

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2019 (current prices)

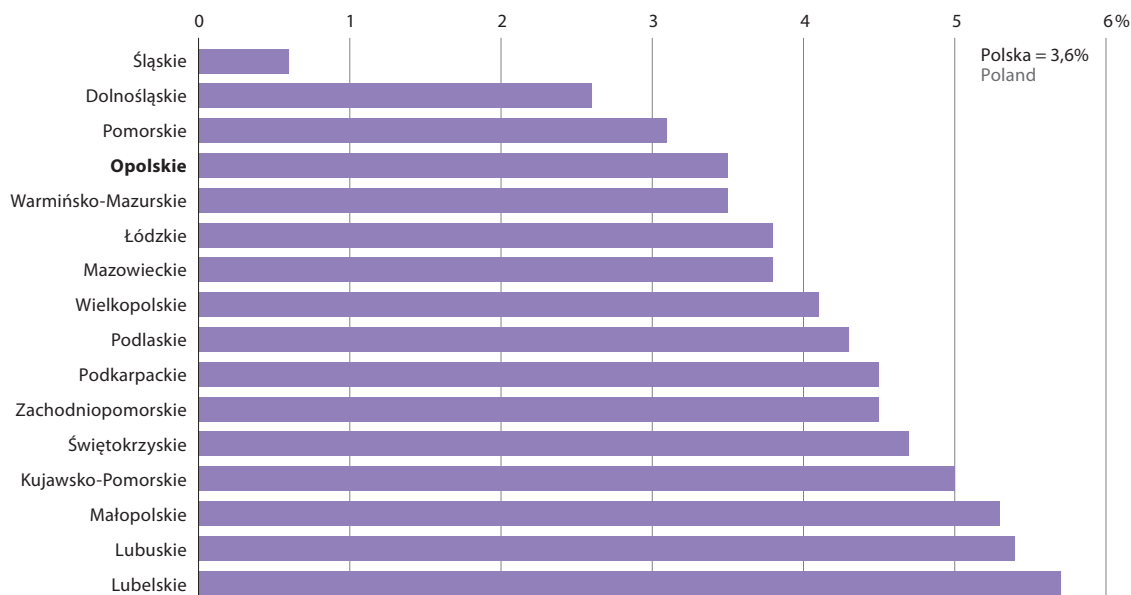

a Grupowanie metodą jednostek lokych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
 a Grouping by local kind-of-activity unit method; preliminary estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 As of 31 December

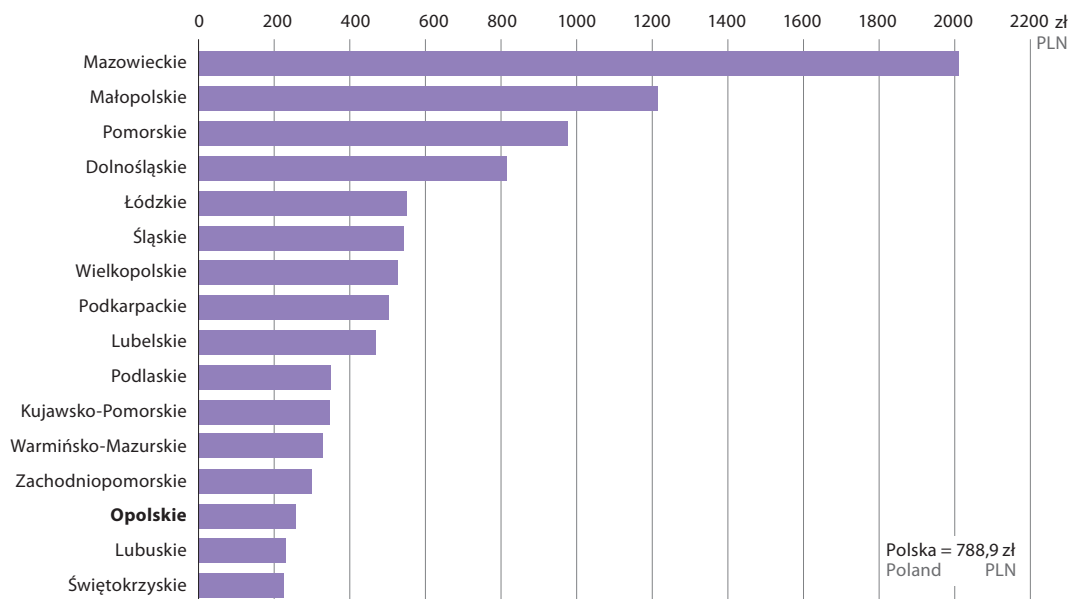

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020

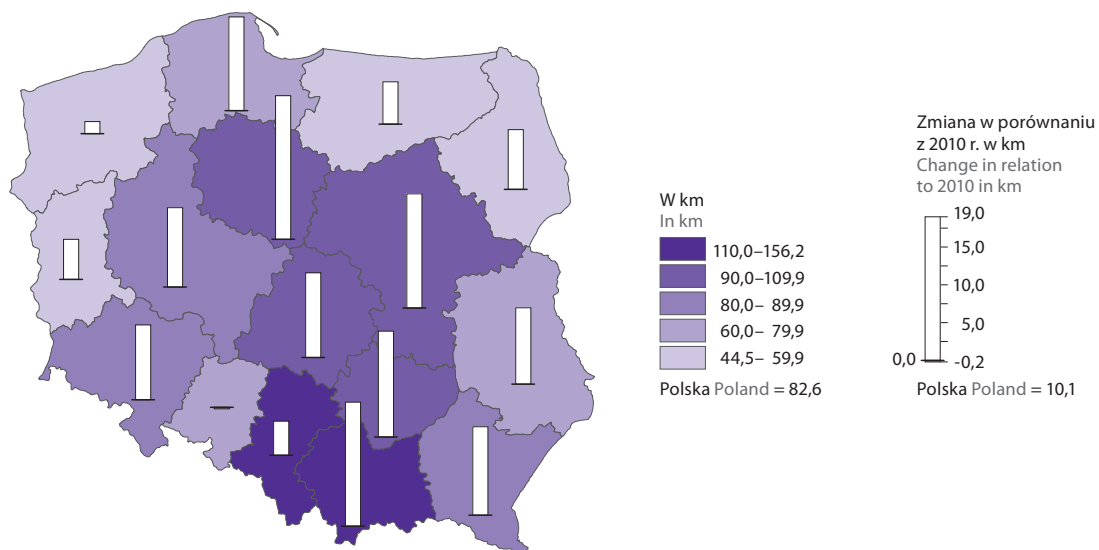
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2019 (current prices)

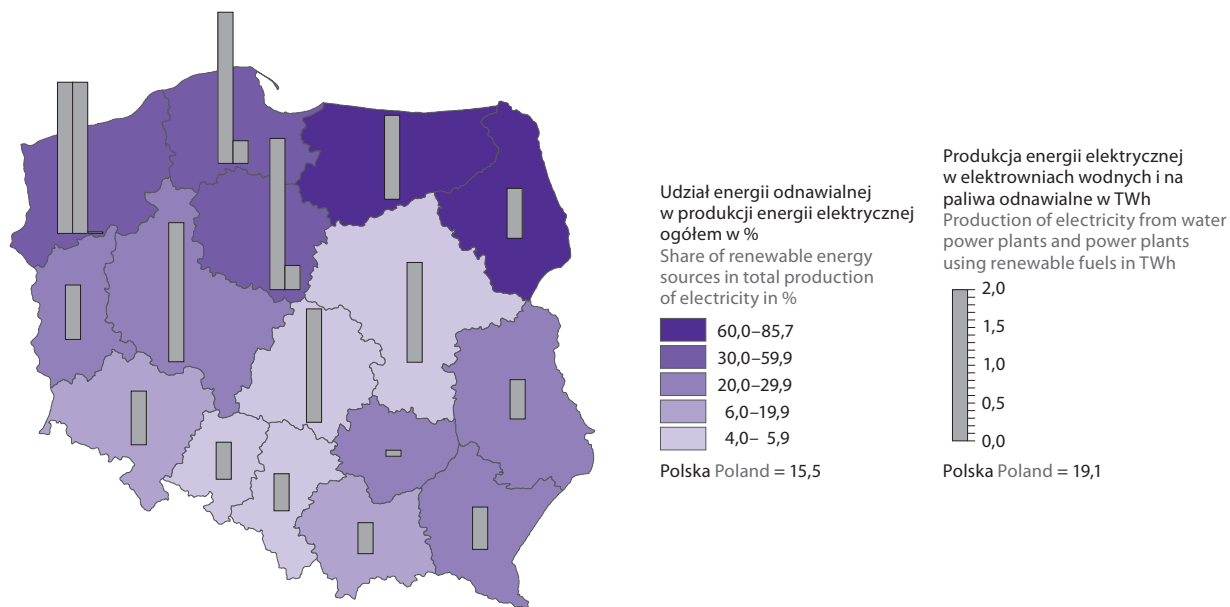
Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 10. Hard surface communal and district roads per 100 km² of total area in 2019
As of 31 December

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2019

Rozdział 3

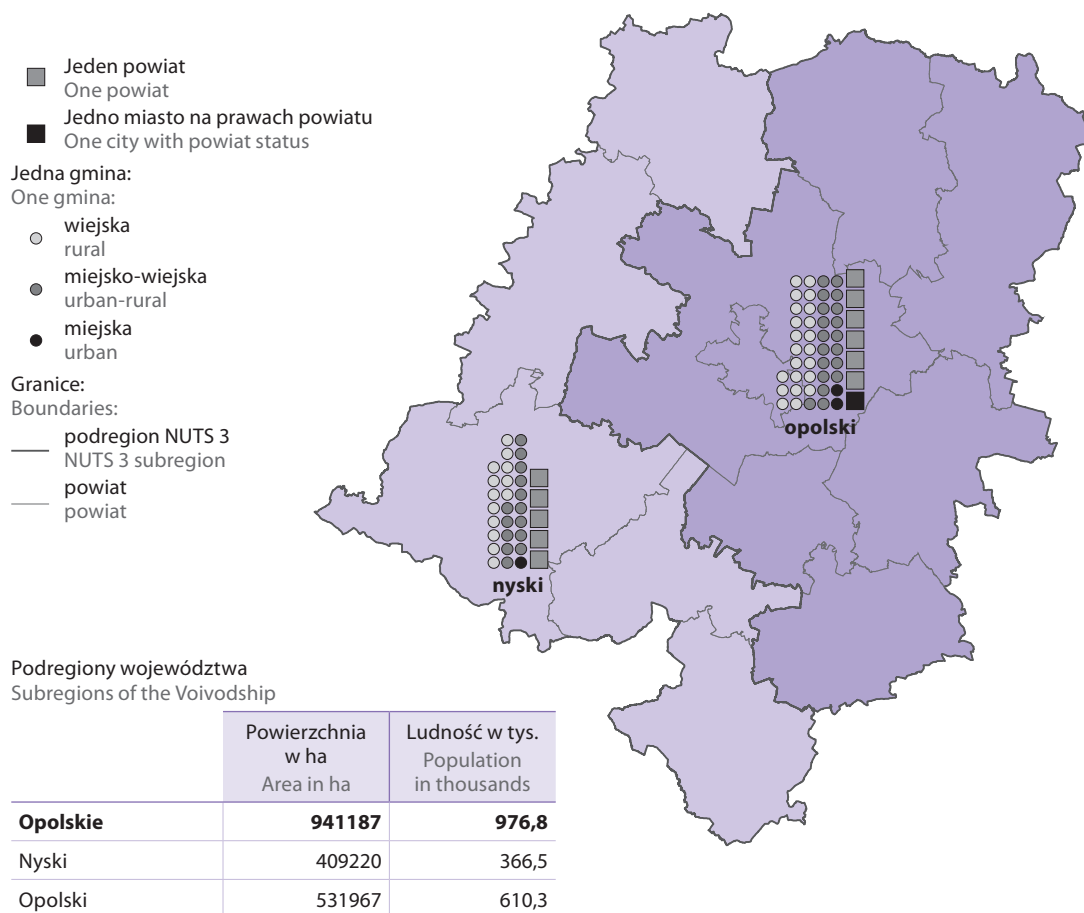
Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of Voivodship

Mapa 12. Podział województwa opolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of the Opolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020
As of 31 December

Według stanu w dniu 1 I 2020 r. województwo opolskie zajmowało powierzchnię 9412 km², co stanowiło 3,0% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2020 r.) mieszkało 976,8 tys. ludności, tj. 2,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 104 osoby (11 lokata w kraju). W miastach mieszkało 53,1% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

Średnia temperatura powietrza zanotowana w 2020 r. na Stacji Meteorologicznej w Opolu była wyższa od zanotowanej w 2000 r. Odnotowano wzrost rocznej sumy opadów w porównaniu z 2000 r.

W 2020 r. średnia roczna temperatura powietrza odnotowana na Stacji Meteorologicznej w Opolu wyniosła 10,6°C. Województwo opolskie było jednym z najcieplejszych regionów w kraju. Średnia roczna temperatura powietrza w 2020 r. była wyższa niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Średnia roczna amplituda temperatur skrajnych dla okresu wieloletniego 1971–2020 wynosiła 65,0°C. Maksymalna temperatura powietrza dla okresu wieloletniego odnotowana na Stacji Meteorologicznej w Opolu wynosiła 37,9°C, a minimalna dla tego okresu ukształtowała się na poziomie minus 27,1°C.

W 2020 r. na Stacji Meteorologicznej w Opolu roczna suma opadów atmosferycznych wyniosła 780 mm i była większa w stosunku do wartości średnich dla poprzednich okresów wieloletnich. Średnie zachmurzenie wyniosło 5,2 oktantów, natomiast średnia prędkość wiatru osiągnęła poziom 2,5 m/s.

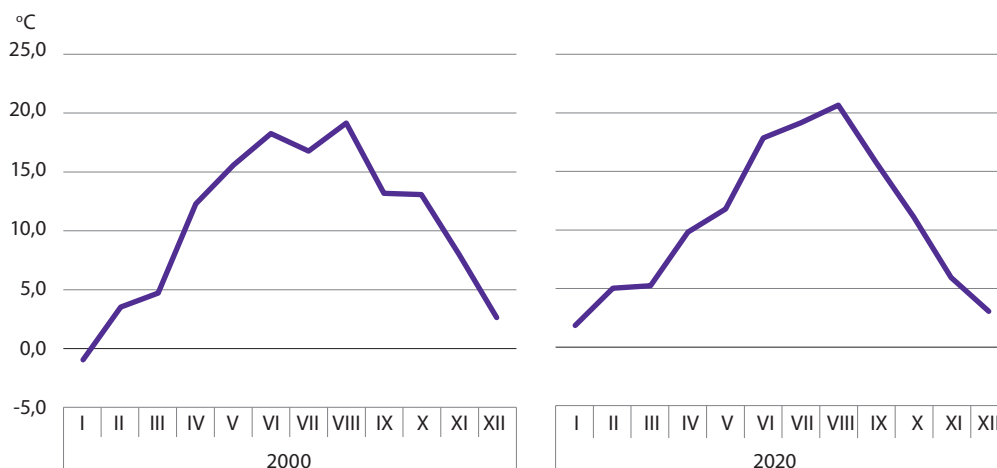
Tablica 1. Warunki meteorologiczne
Table 1. Meteorological conditions

Wyszczególnienie Specification	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2020
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Opole	8,8	9,1	9,2	9,3	10,6
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Opole	622	599	586	606	780

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

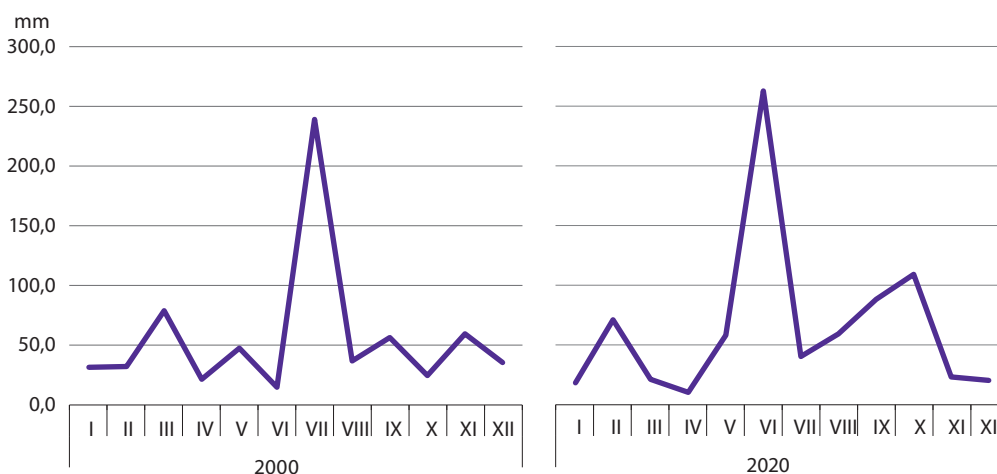
W 2020 r. na Stacji Meteorologicznej w Opolu najwyższą średnią miesięczną temperaturę powietrza odnotowano w sierpniu 20,7°C, natomiast najniższą w styczniu 1,8°C. Średnia miesięczna temperatura powietrza odnotowana w styczniu 2020 r. była wyższa niż w styczniu 2000 r. (o 2,8°C). W 2020 r. w porównaniu z 2000 r. chłodniejsze były miesiące: kwiecień, maj, czerwiec oraz październik i listopad.

Wykres 6. Temperatury powietrza
Chart 6. Air temperatures

Miesiącem o największej ilości opadów atmosferycznych w 2020 r. zanotowanych na Stacji Meteorologicznej w Opolu był czerwiec (263 mm), a o najmniejszej kwiecień (10 mm). W porównaniu z 2000 r. wyższe średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych odnotowano w lutym, maju, czerwcu, sierpniu, wrześniu i październiku.

Wykres 7. Opady atmosferyczne
Chart 7. Atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia

4.2. Area

W województwie opolskim w 2020 r., podobnie jak w 2010 r. w strukturze gruntów ponad połowę areалу stanowiły użytki rolne. W stosunku do 2010 r. wzrosła m.in. powierzchnia użytków ekologicznych oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi, a spadła powierzchnia terenów różnych oraz użytków rolnych.

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, natomiast zwiększyła się powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji i zagospodarowaniu.

Województwo opolskie położone jest w południowo-zachodniej części kraju. Sąsiaduje z czterema województwami – dolnośląskim, śląskim, łódzkim i wielkopolskim, od południowej strony graniczy z Czechami.

Powierzchnia geodezyjna województwa opolskiego według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r. wyniosła 941,2 tys. ha, co stanowiło 3,0% powierzchni kraju. Według kierunków wykorzystania powierzchni największą część województwa stanowiły użytki rolne – 63,9%. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały – 27,8%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 6,2%, a grunty pod wodami powierzchniowymi – 1,4%. Pozostałe 0,7% zajmowały użytki ekologiczne, tereny różne oraz nieużytki. W stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost powierzchni użytków ekologicznych (o 57,6%), gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 7,6%) i gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 5,2%). Mniejsza natomiast była m.in. powierzchnia terenów różnych (o 23,4%) oraz użytków rolnych (o 0,5%).

**Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia**

Table 2. Geodesic area by land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	941187	941187	941187	941187	3,0
Użytki rolne ^a Agricultural land ^a	603956	600604	601342	601000	3,2
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	261886	262982	261532	261534	2,7
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	12070	13078	12945	12991	2,0
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	55768	57425	58357	58688	3,3
Użytki ekologiczne Ecological areas	422	428	665	665	1,6
Nieużytki Wasteland	3968	3984	3917	3922	0,9
Tereny różne Miscellaneous land	3117	2686	2429	2387	2,9

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item “forest land as well as woodland and shrubland” until 2016.

W końcu 2019 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 2,6 tys. ha i stanowiła 4,1% tych gruntów w kraju. Większość, tj. 2,3 tys. ha to grunty zdewastowane. Grunty zdegradowane zajmowały powierzchnię 0,3 tys. ha. W odniesieniu do 2010 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji była niższa o 23,1%, natomiast w stosunku do roku poprzedniego była o 1,0% wyższa. W ciągu 2019 r. rekultywacji i zagospodarowaniu poddano 53 ha gruntów, tj. więcej o 26,2% w porównaniu z 2010 r.

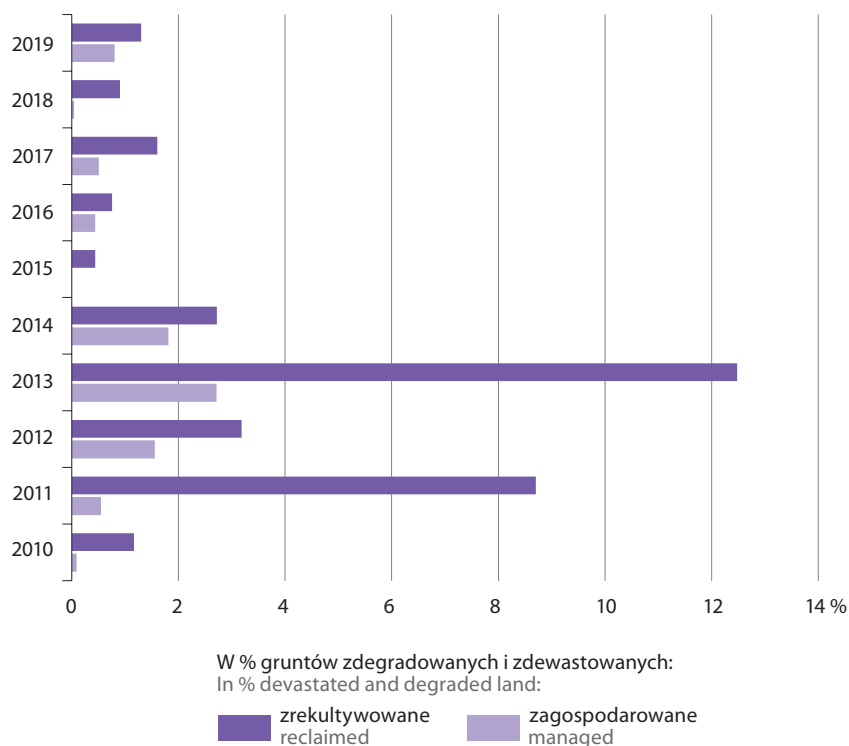
Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zrehabilitowane i zagospodarowane

Chart 8. Land reclaimed and managed

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r. było wyższe niż w 2010 r. Największy udział w ogólnym zużyciu wody miał przemysł, który w porównaniu z 2010 r. również wzrósł. W 2019 r. ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi była niższa niż w 2010 r. i mniej ścieków wymagało oczyszczenia. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2019 r. wzrósł w stosunku do 2010 r.

W 2019 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 132,9 hm³ wody, tj. o 20,5% więcej niż w 2010 r. Zużycie wody w województwie stanowiło 1,5% zużycia krajowego. Największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miał przemysł – 36,3% w ramach którego zużycie wody wzrosło o 20,4% w porównaniu z 2010 r. Na potrzeby rolnictwa i leśnictwa przypadało 32,1% całkowitego zużycia wody w województwie, tj. o 33,2% więcej niż w 2010 r. Woda pobrana na potrzeby zakładów przemysłowych w 97,6% została wykorzystana na cele produkcyjne, a ponad 93% pochodziło z ujęć własnych. W województwie opolskim 43,1% zakładów zużywających wodę do produkcji posiadało zamknięty obieg wody, zainstalowany w celu zmniejszenia ilości pobieranych wód i odprowadzanych ścieków. Woda pobrana na uzupełnienie obiegów zamkniętych stanowiła 66,0% wody zużytej do produkcji. Zużycie wody związane z eksploatacją sieci wodociągowej w 2019 r. wynosiło 31,7% ogólnego zużycia wody w województwie. Ponad 74% zużycia wody z wodociągów przypadało na gospodarstwa domowe. W 2019 r. zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wynosiło 31,2 hm³, co stanowiło 2,4% ogólnego zużycia wody w kraju. Gospodarstwa domowe zużyły o 4,7% więcej wody niż w 2010 r. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych wynosiło 31,7 m³ (w 2010 r. – 29,2 m³).

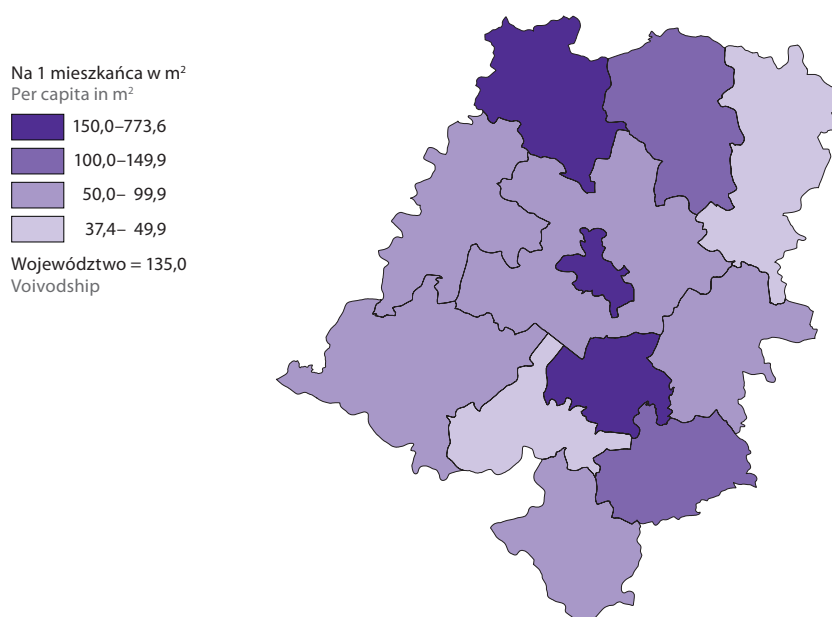
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb

Table 3. Water consumption by needs

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	110,3	122,6	132,6	132,9	1,5
w tym: of which:					
przemysł industry	40,0	41,2	44,8	48,2	0,8
rybactwo ^b fishing ^b	32,0	40,8	45,8	42,6	5,0
gospodarstwa domowe household	29,8	30,0	31,0	31,2	2,4

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.
 Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019

W 2019 r. w województwie opolskim do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 64,3 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych, tj. 0,8% ogółu ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi w kraju. W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek ich ilości o 43,5%. W 2019 r. 61,8 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych wymagało oczyszczania (o 44,5% mniej niż w 2010 r.), w tym 99,9% zostało oczyszczonych. Z ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania ponad połowę (51,2%) poddano oczyszczaniu z podwyższonym usuwaniem biogenów, 39,0% oczyszczano w sposób mechaniczny, 9,2% biologiczny, a 0,6% chemiczny. W porównaniu z 2010 r. zmniejszył się udział ścieków oczyszczanych mechanicznie (o 13,4 p. proc.), a wzrósł oczyszczanych z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 27,4 p. proc.), biologicznie (o 2,6 p. proc.) oraz chemicznie (o 0,4 p. proc.).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania w 2019 r. wynosiła średnio 62,8 m³, a w 2010 r. 109,3 m³ (w kraju odpowiednio: 56,7 m³ i 60,0 m³).

W 2019 r. w województwie opolskim odprowadzono ogółem 32,3 hm³ ścieków przemysłowych. Ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się o 61,6% w porównaniu z 2010 r. Procesowi oczyszczania poddano 92,1% ścieków przemysłowych.

W województwie opolskim w 2019 r. siecią kanalizacyjną odprowadzono do wód lub do ziemi 32,1 hm³ ścieków komunalnych (o 7,0% więcej niż w 2010 r.). Były one w 99,9% oczyszczane, w tym 87,8% oczyszczano metodą podwyższonego usuwania biogenów.

Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	107	105	107	108
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	30006,0	30721,0	31965,6	32105,7
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	83974,0	32875,0	31115,4	32257,0
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	66,1	74,5	76,0	76,8

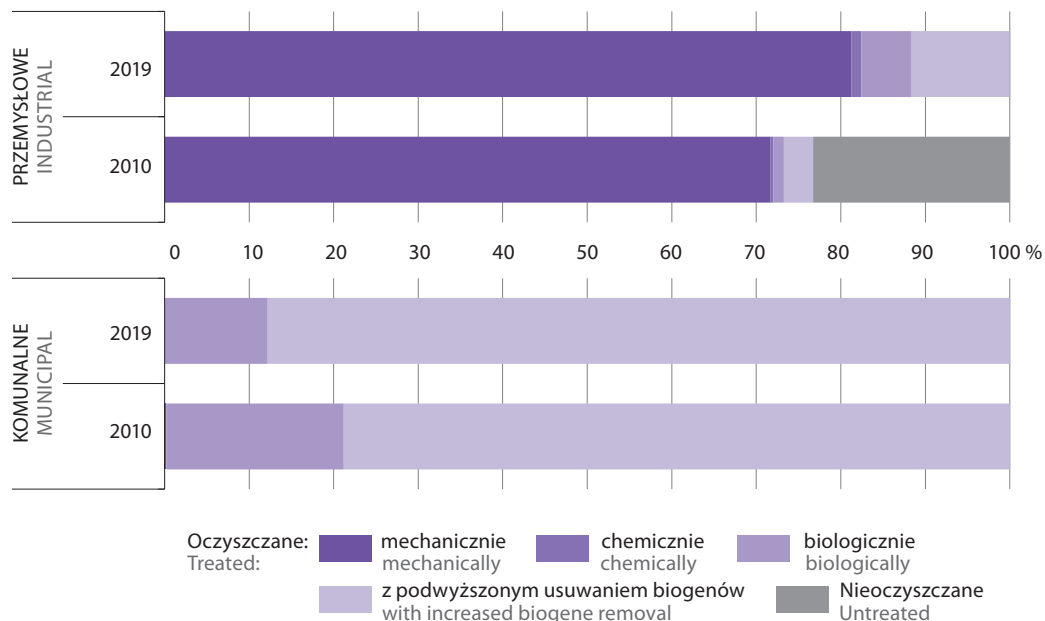
a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
 a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

W końcu 2019 r. w województwie opolskim działało 108 oczyszczalni ścieków (przemysłowych i komunalnych), co stanowiło 2,6% ogólnej liczby oczyszczalni ścieków w kraju. W porównaniu z 2010 r. liczba ich zwiększyła się o 0,9%. Wśród nich znajdowało się 77 oczyszczalni ścieków komunalnych (o 6 więcej niż w 2010 r.), z tego 49 typu biologicznego (o 4 więcej niż w 2010 r.) i 28 z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 5 więcej). Oczyszczalni ścieków przemysłowych było 31 w tym 14 typu biologicznego (o 1 mniej niż w 2010 r.), 10 typu mechanicznego (o 5 mniej), 4 typu chemicznego (o 1 więcej niż w 2010 r.) oraz 3 z podwyższonym usuwaniem biogenów (ich liczba utrzymała się na poziomie z 2010 r.).

Łączna przepustowość oczyszczalni ścieków komunalnych w 2019 r. wyniosła 259795 m³/dobę. W porównaniu z 2010 r. oczyszczalnie te charakteryzowały się większą o 8,2% przepustowością. Największą przepustowość osiągnęły oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów (215571 m³/dobę), tj. więcej o 11,2%. Przepustowość oczyszczalni przemysłowych wyniosła 657770 m³/dobę i zmniejszyła się o 0,8% w stosunku do 2010 r. Największą przepustowością dysponowały oczyszczalnie mechaniczne (617544 m³/dobę) i było to o 1,3% więcej niż w 2010 r.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

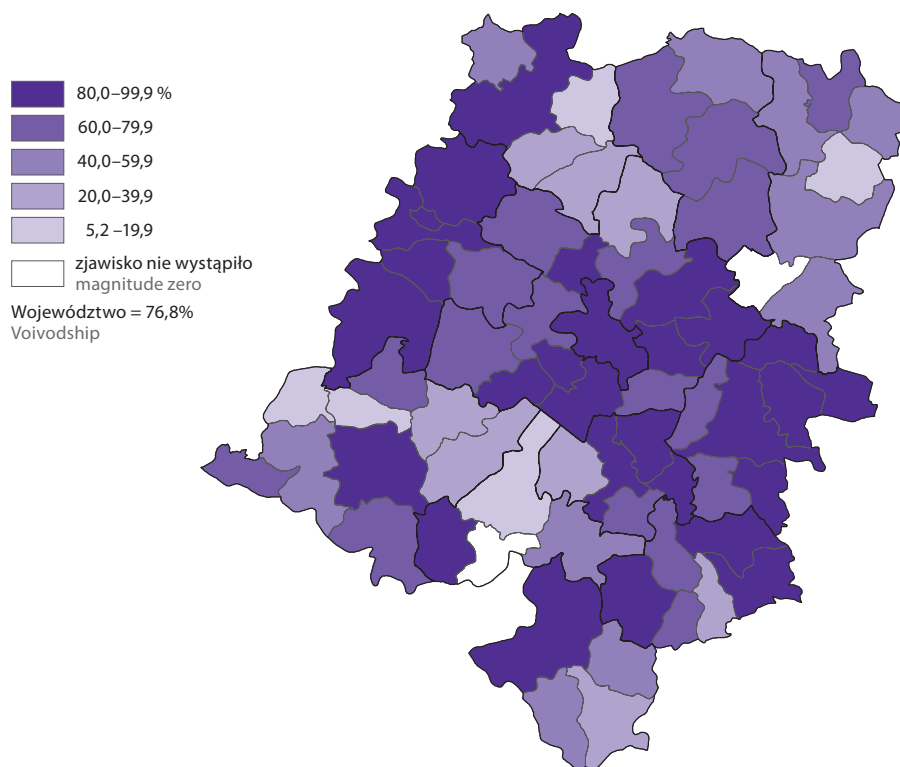
Wykres 9. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Chart 9. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

W końcu 2019 r. udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wyniósł 76,8% i w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 10,7 p. proc. (w kraju odpowiednio: 74,5% i 9,8 p. proc.). Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 94,4% ludności, a na wsi 56,9%. Największy odsetek korzystających z oczyszczalni odnotowano w m. Opolu (97,9%) i powiecie brzeskim (89,4%), natomiast najmniejszy w powiatach: oleskim (51,4%) oraz prudnickim (58,1%).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.
 Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. zmniejszyła się w odniesieniu do 2010 r., natomiast wzrosła emisja zanieczyszczeń gazowych. W porównaniu z 2010 r. wzrósł stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych, a zmniejszył się stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂).

W końcu 2019 r. na terenie województwa opolskiego działało 79 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w 2010 r. – 93), co stanowiło 4,2% ogólnej liczby tego typu zakładów w kraju. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 50,6% zakładów (w 2010 r. – 57,0%), a tylko 8,9% spośród nich było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych (w 2010 r. – 5,4%).

W 2019 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie opolskim z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wynosiła łącznie 13802,2 tys. t, co stanowiło 7,0% ogólnej emisji zanieczyszczeń powietrza w kraju (w 2010 r. odpowiednio: 13739,1 tys. t i 6,4%).

W województwie opolskim w 2019 r. z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wyemitowano 1,2 tys. t zanieczyszczeń pyłowych (0,13 t na 1 km² powierzchni), co stanowiło 4,5% ogólnopolskiej emisji pyłów (w kraju średnio 0,09 t na 1 km²). W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek emisji pyłów o 54,3% (w kraju – o 56,7%). W ogólnej emisji pyłów największy udział miały pyły wytworzone w procesie spalania paliw – 52,3% (spadek o 10,4 p. proc. w stosunku do 2010 r.) oraz zanieczyszczenia

cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych – 11,8% (spadek o 7,2 p. proc.). Główne źródła emisji stanowiły zakłady przetwórstwa przemysłowego (58,3%) oraz jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (41,7%).

Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie opolskim w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 13801,0 tys. t (7,0% emisji krajowej) i była o 0,5% większa niż w 2010 r. (w kraju – mniejsza o 8,2%). Wśród zanieczyszczeń gazowych dominował dwutlenek węgla (CO₂) stanowiąc 99,7% ogólnej emisji gazów. Udział emisji dwutlenku węgla w województwie opolskim w ogólnej emisji tego typu zanieczyszczenia w kraju w 2019 r. wyniósł 7,0% (w 2010 r. – 6,4%).

W 2019 r. emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wynosiła 40,1 tys. t (4,3 t na 1 km²), co stanowiło 3,5% wielkości krajowej. Było to o 39,4% mniej niż w 2010 r. (w kraju – o 32,0%). W strukturze gazowych zanieczyszczeń powietrza (bez CO₂) w 2019 r. największy udział miał tlenek węgla – 42,7% (wzrost o 0,9 p. proc. w porównaniu z 2010 r.) oraz tlenki azotu – 34,7% (wzrost o 2,3 p. proc.). W kraju głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) był metan – 39,0% (wzrost o 11,8 p. proc. w stosunku do 2010 r.) oraz tlenek węgla – 25,3% (wzrost o 5,1 p. proc.). Dominującymi źródłami emisji przemysłowych zanieczyszczeń gazowych były jednostki prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (56,2%) oraz zakłady przetwórstwa przemysłowego (43,7%).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	tys. t/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	13736,4	12370,1	14871,6	13801,0	7,0
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	12,4	9,0	8,8	6,9	3,9
Metan Methane	2,0	0,4	0,3	0,3	0,1
Tlenki azotu Nitrogen oxides	21,5	14,3	14,4	13,9	7,4
Tlenek węgla Carbon monoxide	27,6	22,0	19,2	17,1	5,8
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	13670,3	12322,7	14826,9	13760,9	7,0

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (dok.)
 Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	tys. t/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	2,7	1,5	1,3	1,2	4,5
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	1,7	0,8	0,6	0,6	4,3
Niezorganizowana Unorganised	0,1	0,0	0,0	0,0	0,9

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2019 r. zatrzymano 2893,0 tys. t pyłów i 117,6 tys. t gazów (bez CO₂) wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 30,6% więcej niż w 2010 r. (w kraju – mniej o 7,8%), natomiast odnośnie zanieczyszczeń gazowych – o 28,1% mniej (w kraju – więcej o 19,5%). Wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych i zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza zwiększył się z 99,9% w 2010 r. do 100,0% w 2019 r. (w kraju – z 99,7% do 99,8%). W tym samym czasie wzrósł także wskaźnik zanieczyszczeń zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) z 71,2% do 74,6% (w kraju – z 57,4% do 70,3%). W 2019 r. w ogóle zanieczyszczeń wytworzonych zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wynosiły: dwutlenek siarki – 93,0%, tlenki azotu – 61,8%, węglowodory – 51,7%, tlenek węgla – 0,3%, inne (głównie amoniak, dwusiarczek węgla, fluor, siarkowodór, związki chloroorganiczne) – 64,3%.

Wśród zakładów przemysłowych wyposażonych w urządzenia oczyszczające powietrze najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych uzyskały podmioty należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe (100,0%), natomiast najwyższy stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych uzyskały jednostki zaliczane do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (84,3%).

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost powierzchni obszarów prawnie chronionych. W strukturze obszarów objętych ochroną prawną dominowały obszary chronionego krajobrazu, których powierzchnia zwiększyła się w stosunku do 2010 r. Powierzchnia gruntów leśnych w 2019 r. nieznacznie zwiększyła się w porównaniu z 2010 r., podobnie jak wskaźnik lesistości.

W końcu 2019 r. obszary prawnie chronione w województwie opolskim zajmowały 259,5 tys. ha, co stanowiło 27,6% jego powierzchni ogólnej. Wskaźnik ten był niższy od krajowego, który kształtował się na poziomie 32,3%. Na 1 mieszkańca przypadało 2641 m² obszarów prawnie chronionych (w kraju – 2633 m²). W odniesieniu do stanu z 2010 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zwiększyła się o 1,3% (w kraju – spadek o 0,3%).

W 2019 r. największy udział w powierzchni terenów objętych ochroną w województwie opolskim przypadła na obszary chronionego krajobrazu (75,6% powierzchni chronionej województwa i 2,8%

powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w kraju), które zajmowały powierzchnię 196,3 tys. ha (9 obiektów). Ponadto na terenie województwa znajdowały się 3 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 62,6 tys. ha (6,7% powierzchni województwa). Stanowiły one 2,4% powierzchni parków krajobrazowych w kraju. Ponadto w 2019 r. było 37 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 0,9 tys. ha, która stanowiła 0,6% powierzchni wszystkich rezerwatów w kraju. Największą powierzchnię zajmowały rezerваты leśne (77,9%). Dodatkowo w województwie opolskim znajdowało się 105 użytków ekologicznych o powierzchni 0,7 tys. ha (1,3% użytków ekologicznych w kraju) oraz 19 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o powierzchni 2,7 tys. ha (2,2% zespołów w kraju). Jedną z form ochrony przyrody są również pomniki przyrody. W 2019 r. tą formą ochrony objętych było 659 cennych tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, przede wszystkim pojedynczych drzew, które stanowiły 83,0% ogółu pomników. Do terenów ochrony przyrody należały także obszary Natura 2000, które w 2019 r. obejmowały obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) o powierzchni 14,4 tys. ha oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) o powierzchni 27,3 tys. ha.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w końcu 2019 r. w kraju wynosiła 10107,3 tys. ha. Województwo opolskie znalazło się na 11 miejscu w kraju pod względem udziału powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni województwa. Największy udział tych obszarów odnotowano w województwie świętokrzyskim (64,9%) i małopolskim (53,0%), a najmniejszy w województwie dolnośląskim (18,6%) i łódzkim (19,5%).

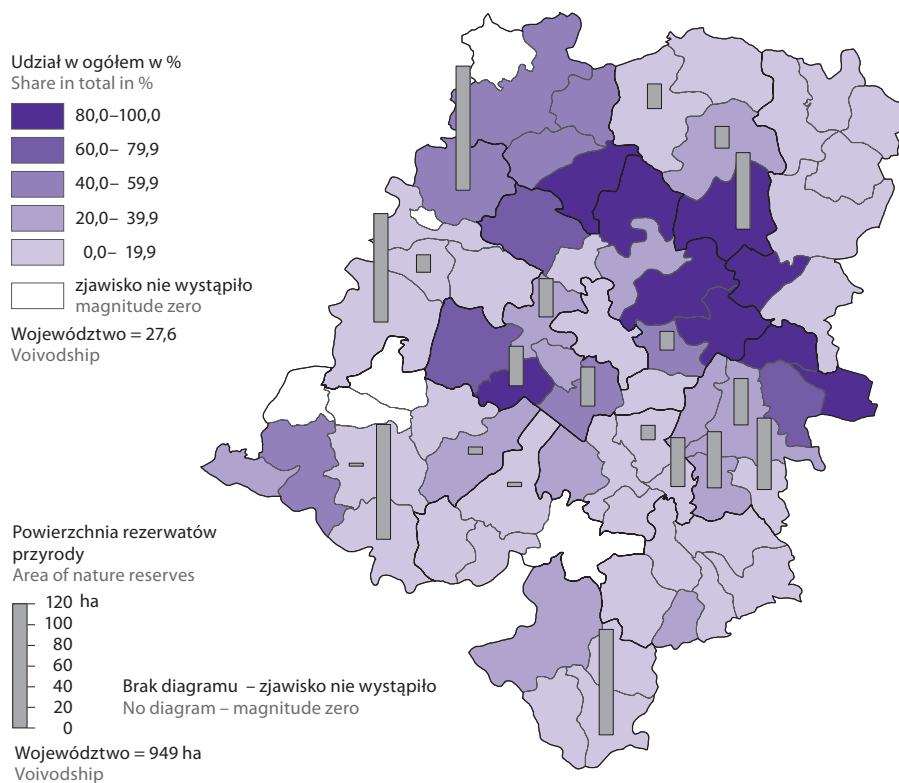
W województwie opolskim w 2019 r. pod względem zajmowanej powierzchni największy udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych odnotowano w powiecie opolskim (58,8%), a następnie w namysłowskim (46,2%) oraz strzeleckim (45,2%), najmniejszy natomiast w m. Opolu (0,2%), powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (7,0%) oraz prudnickim (8,3%).

Oprócz obszarów objętych ochroną prawną, istotne dla zachowania jakości środowiska przyrodniczego są także tereny zieleni. Na koniec 2019 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła 1,8 tys. ha i w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 16,8% (w kraju – wzrosła o 7,2%), zajmując 0,2% powierzchni województwa. Największa część tych terenów przypadała na parki spacerowo-wypoczynkowe – 57,0%, tj. więcej o 17,2 p. proc. (w kraju – o 0,2 p. proc.). W 2019 r. podobnie jak w 2010 r. większość terenów zieleni znajdowało się w miastach (odpowiednio: 78,4% i 89,8%). Średnio na 1 mieszkańca w 2019 r. przypadało ogółem 17,9 m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni wobec 20,8 m² w 2010 r. Wskaźnik ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie wyniósł 16,1 m² (w 2010 r. – 15,0 m²).

W przekroju powiatów największą powierzchnię ogólnodostępnych terenów zieleni na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie namysłowskim (36,0 m²) i krapkowickim (26,8 m²), a najmniejszą w oleskim (5,7 m²) oraz opolskim (7,7 m²).

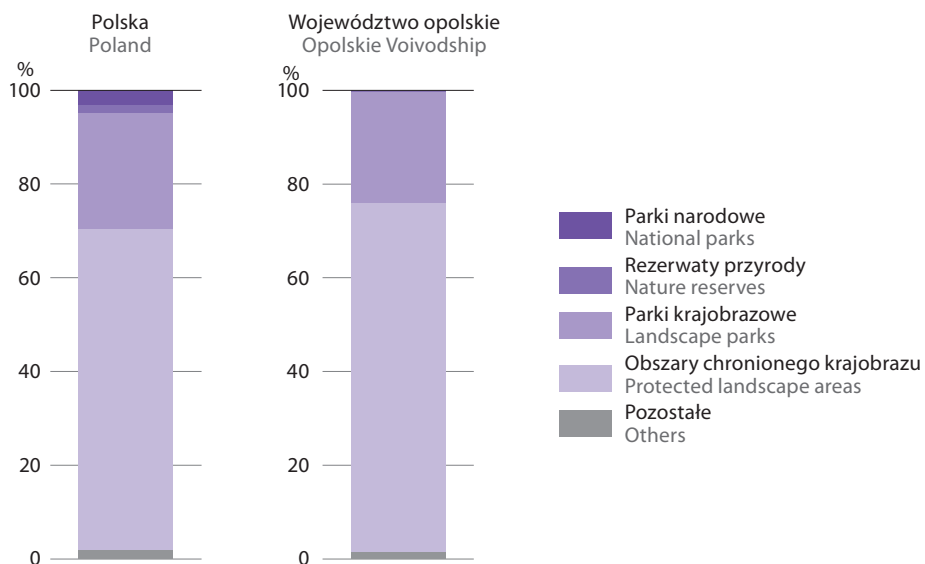
Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2019
As of 31 December

Wykres 10. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Area of special nature value under legal protection in 2019
As of 31 December

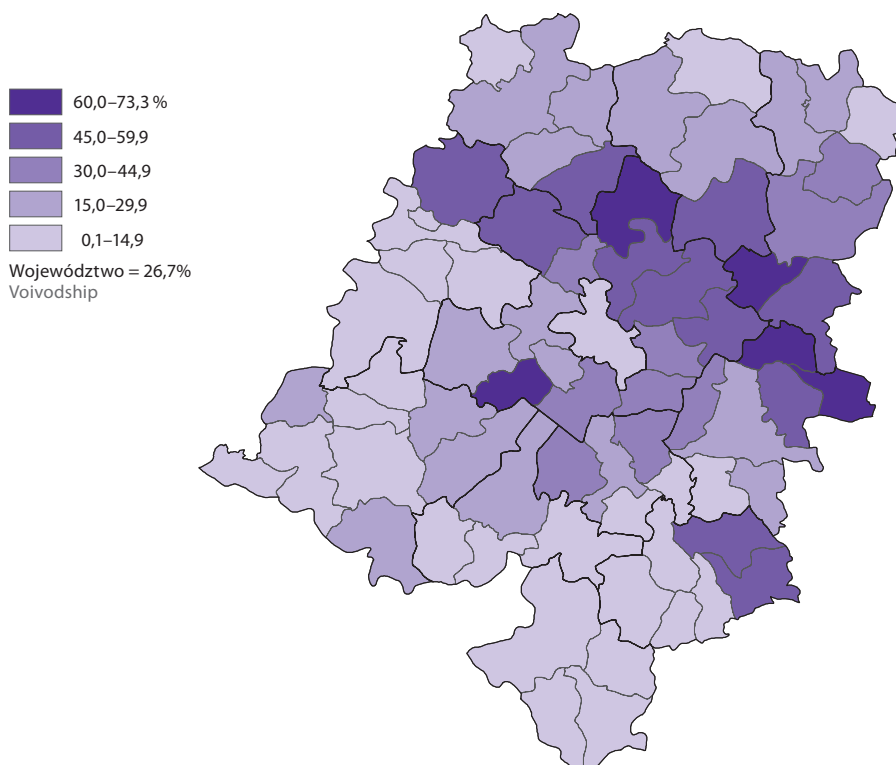
Powierzchnia gruntów leśnych w województwie opolskim w 2019 r. wyniosła 257,8 tys. ha i stanowiła 2,7% krajowych zasobów leśnych. W porównaniu z 2010 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 0,6% (w kraju – o 1,4%). Powierzchnia lasów wyniosła 251,0 tys. ha i stanowiła 97,3% gruntów leśnych województwa. Pozostałą część stanowiły grunty związane z gospodarką leśną. Większość powierzchni lasów (94,8%) zajmowały lasy publiczne których powierzchnia zwiększyła się o 0,1% w porównaniu z 2010 r. Największa część powierzchni lasów publicznych przynależała do lasów Skarbu Państwa – 98,4%.

Wskaźnik lesistości wyniósł w 2019 r. – 26,7%, a w kraju 29,6% (w 2010 r. odpowiednio: 26,5% i 29,2%). W 2019 r. województwie opolskim najwyższy wskaźnik lesistości odnotowano w powiatach: opolskim (45,8%) oraz strzeleckim (40,6%), a najniższy w głubczyckim (6,4%) oraz m. Opolu (10,4%).

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

**Mapa 16. Lesistość w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 16. Forest cover in 2019
As of 31 December

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się zarówno ilość wytworzonych odpadów przemysłowych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), jak i odpadów komunalnych. W stosunku do 2010 r. odnotowano znaczący wzrost udziału odpadów komunalnych zbieranych selektywnie.

W 2019 r. w województwie opolskim wytworzono 1947,9 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co stanowiło 1,7% ich ogólnej ilości w skali kraju. W porównaniu z 2010 r. wytworzono ich więcej o 128,2% (w kraju – o 0,6%). Z ogólnej ilości odpadów wytworzonych 46,7% odpadów zostało poddanych odzyskowi, 52,6% przekazano innym odbiorcom (głównie do procesu odzysku), a pozostałe 0,7% unieszkodliwiono oraz magazynowano czasowo. Spośród odpadów wytworzonych poddanych procesom unieszkodliwiania (we własnym zakresie przez wytwórcę) – 97,1% stanowiły odpady składowane na składowiskach własnych.

Średnio na 1 km² powierzchni przypadało 207,0 t wytworzonych odpadów, podczas gdy w 2010 r. 90,7 t (w kraju odpowiednio: 365,0 t i 362,9 t). Największą ilość odpadów wytworzyły zakłady zlokalizowane w m. Opolu (4348,3 t/km²), natomiast najmniejszą w powiecie głubczyckim (2,8 t/km²).

W końcu 2019 r. na składowiskach własnych zakładów nagromadzono 32387,8 tys. t odpadów (z wyłączeniem komunalnych) uciążliwych dla środowiska. W porównaniu z 2010 r. masa nagromadzonych odpadów zwiększyła się o 46,3% (w kraju – o 4,1%). Średnio na 1 km² powierzchni województwa przypadało 3,4 tys. t nagromadzonych odpadów (w 2010 r. – 2,4 tys. t), a w kraju – 5,7 tys. t (w 2010 r. – 5,5 tys. t).

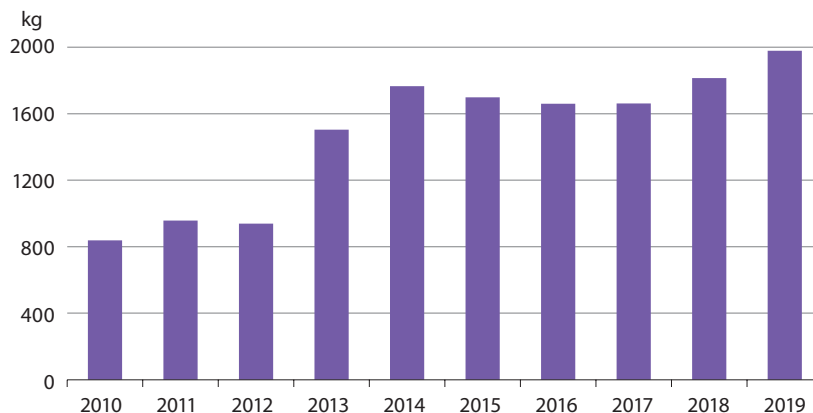
Tablica 6. Odpady przemysłowe

Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2019	
	w tys. t in thousand tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	853,7	1947,9	1,7
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	.	6,8	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	1023,9	1,6
magazynowane czasowo temporarily stored	95,9	6,6	0,5
Odpady dotychczas składowane (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (at of the end of the year) - total	22130,5	32387,8	1,8

Ilość odpadów przemysłowych przypadająca średnio na 1 mieszkańca w 2019 r. wynosiła 1978,9 kg, a w 2010 r. – 838,2 kg (w kraju odpowiednio: 2973,3 kg i 2946,2 kg). Największą ilość odpadów przemysłowych wytworzonych na 1 mieszkańca odnotowano w m. Opolu (5053,5 kg) oraz w powiecie opolskim (3742,9 kg), a najmniejszą w powiatach: głubczyckim (41,6 kg) oraz prudnickim (90,4 kg).

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone na 1 mieszkańca
Chart 11. Industrial waste generated per capita

W 2019 r. w województwie opolskim zebrano 333,3 tys. t odpadów komunalnych. W porównaniu z 2010 r. ich ilość wzrosła o 28,1% (w kraju – o 27,0%). Zdecydowana większość (88,0%) tego typu odpadów została odebrana z gospodarstw domowych. W 2019 r. w województwie zebrano 215,6 tys. t zmieszanych odpadów komunalnych, tj. o 10,9% mniej niż w 2010 r. Masa odpadów zmieszanych odebranych z gospodarstw domowych wynosiła 180,8 tys. t i stanowiła 83,9% ich ogólnej ilości.

W województwie opolskim w 2019 r. zebrano selektywnie i wysegregowano z frakcji suchej 35,3% ogółu odpadów komunalnych (w 2010 r. – 7,0%). W porównaniu z 2010 r. ilość odpadów odebranych lub zebranych selektywnie wzrosła 6-krotnie do 117,7 tys. t (w kraju – 4-krotnie). Frakcjami o dominującym udziale były: odpady biodegradowalne (29,7% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie), zmieszane odpady opakowaniowe (18,3%) oraz wielkogabarytowe (16,3%).

Podstawową metodą gospodarowania odpadami komunalnymi w województwie opolskim było ich składowanie. W 2019 r. zdeponowano 47,1% ich ogólnej ilości. Recyklingowi poddano 28,3%, unieszkodliwianiu termicznemu w spalarniach 14,0%, a biologicznemu przetwarzaniu 10,5% odpadów komunalnych.

Na koniec 2019 r. w województwie opolskim funkcjonowało 18 składowisk przyjmujących odpady komunalne, zajmujących łączną powierzchnię 114,8 ha. W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby składowisk, jak i ich powierzchni odpowiednio: o 30,8% i o 23,8%. W 2019 r. ponad 94% składowisk wyposażonych było w instalacje służące do odgazowywania, w wyniku czego poprzez spalanie ujętego gazu odzyskano 1268,6 tys. kWh energii elektrycznej.

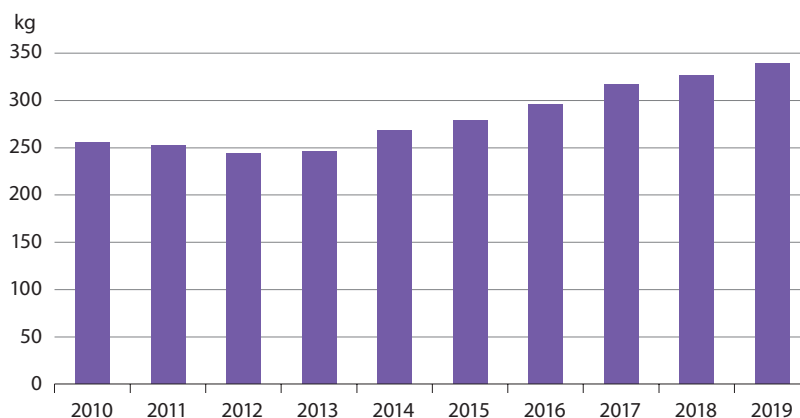
Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie
Table 7. Municipal waste collected separately

Wyszczególnienie Specification	2010		2019			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
	w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Ogółem Total	18264,3	16343,9	117748,1	3,0	112398,5	3,1
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	3404,9	2766,4	4219,5	1,2	3582,7	1,2
Szkło Glass	5755,2	5364,8	16064,7	2,8	15343,7	2,9
Tworzywa sztuczne Plastics	4154,5	3992,1	7311,2	1,8	7099,4	2,0
Metale Metals	288,4	205,2	27,9	0,2	21,9	0,2
Tekstylia Textiles	972,0	972,0	136,8	4,4	134,6	4,7
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	154,4	145,3	581,4	1,4	569,4	1,5

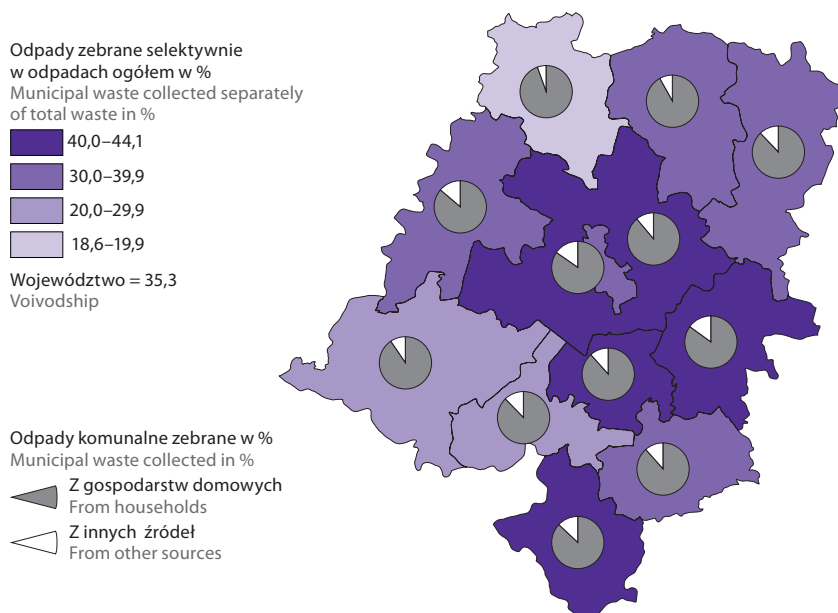
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie województwa opolskiego w 2019 r. wynosiła 338,6 kg (w kraju – 332,2 kg) i wzrosła w stosunku do 2010 r. o 32,6% (w kraju – o 27,4%). Najwięcej odpadów komunalnych na 1 mieszkańca zostało wytworzonych w m. Opolu (418,9 kg) oraz w powiecie krapkowickim (392,9 kg), najmniej natomiast w powiatach: namysłowskim (277,2 kg) i kluczborskim (288,4 kg).

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected per capita

Na koniec 2019 r. w województwie opolskim istniało 97 dzikich wysypisk, które zajmowały powierzchnię 126,1 tys. m², co stanowiło 1339 m² na 100 km² powierzchni województwa (w kraju – 631 m²/100 km²). W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby dzikich wysypisk, jak i ich powierzchni odpowiednio: o 51,5% i o 66,6%. W ciągu 2019 r. zlikwidowano 188 nielegalnych wysypisk, zbierając podczas ich likwidacji 381,1 t odpadów komunalnych (w 2010 r. odpowiednio: 147 i 6506,0 t).

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.
Map 17. Municipal waste collected in 2019

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie opolskim kształtowały się na wyższym poziomie. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, jednocześnie były one niższe niż w 2010 r. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2019 r. wzrosły w stosunku do 2010 r. Największy udział w nakładach na środki trwałe służące gospodarce wodnej stanowiły środki przeznaczone na zbiorniki i stopnie wodne.

W 2019 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 359,6 mln zł, tj. więcej o 9,4% w porównaniu z 2010 r. Wydatki te stanowiły 2,9% nakładów na ochronę środowiska w kraju (w 2010 r. – 3,0%). Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 171,0 mln zł (spadek o 19,6% w porównaniu z 2010 r.), w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe (78,7%). Na inwestycje i środki trwałe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu przeznaczono 115,2 mln zł (więcej o 53,7% w porównaniu z 2010 r.), w tym 81,7% przeznaczono na redukcję zanieczyszczeń powietrza. Na gospodarkę odpadami w województwie opolskim wydatkowano 22,3 mln zł (więcej o 224,3% niż 2010 r.), głównie na zbieranie odpadów i ich transport (55,9%).

Podstawowym źródłem finansowania ochrony środowiska w 2019 r. były środki własne województwa w wysokości 162,3 mln zł, tj. 45,1% ogółu nakładów, fundusze ekologiczne – 109,4 mln zł (30,4%) oraz środki z zagranicy – 43,5 mln zł (12,1%). W porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział zarówno środków z funduszy ekologicznych jak i środków z budżetu odpowiednio: o 18,5 p. proc. i o 0,6 p. proc.

Wartość nakładów na środki trwale służące gospodarce wodnej w 2019 r. wynosiła 109,0 mln zł i była większa o 60,4% w porównaniu z 2010 r. Wydatki te stanowiły 3,4% nakładów na gospodarkę wodną w kraju (w 2010 r. – 1,9%). Najwięcej środków przeznaczono na zbiorniki i stopnie wodne – 75,0 mln zł (więcej o 273,6% w porównaniu z 2010 r.) oraz ujęcia i doprowadzenie wody – 30,3 mln zł (wzrost w porównaniu z 2010 r. o 77,0%).

Podstawowym źródłem finansowania nakładów gospodarki wodnej w 2019 r. były środki z zagranicy, które stanowiły 40,7% środków służących gospodarce wodnej (w 2010 r. ich udział w ogólnych nakładach na te inwestycje wyniósł 30,6%) oraz własne – 37,8% (wobec 25,4% w 2010 r.).

W 2019 r. średnio na 1 mieszkańca województwa opolskiego nakłady na ochronę środowiska wynosiły 365 zł (w 2010 r. – 323 zł), a na gospodarkę wodną – 111 zł (w 2010 r. – 67 zł). Najwyższe nakłady na ochronę środowiska na 1 mieszkańca odnotowano w m. Opolu (1111 zł) oraz w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (428 zł), natomiast najniższe w powiecie oleskim (101 zł) i opolskim (136 zł). Największe nakłady na gospodarkę wodną w przeliczeniu na 1 mieszkańca poniesiono w m. Opolu (420 zł) i powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (230 zł), a najmniejsze w powiecie głubczyckim (1 zł) i namysłowskim (18 zł). W kraju wysokość nakładów na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 323 zł (w 2010 r. – 284 zł), a na gospodarkę wodną 84 zł (w 2010 r. – 93 zł).

Tablica 8. Nakłady^a na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)
Table 8. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010–2019		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita ^b in PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	3341567,0	334	3,0
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	1177275,0	118	3,8
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1666637,8	166	3,0
gospodarka odpadami waste management	212443,3	21	1,7
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	7378,5	1	0,5
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	277832,4	28	2,7

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value from a given period.

Tablica 8. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (dok.)
 Table 8. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management (cont.)

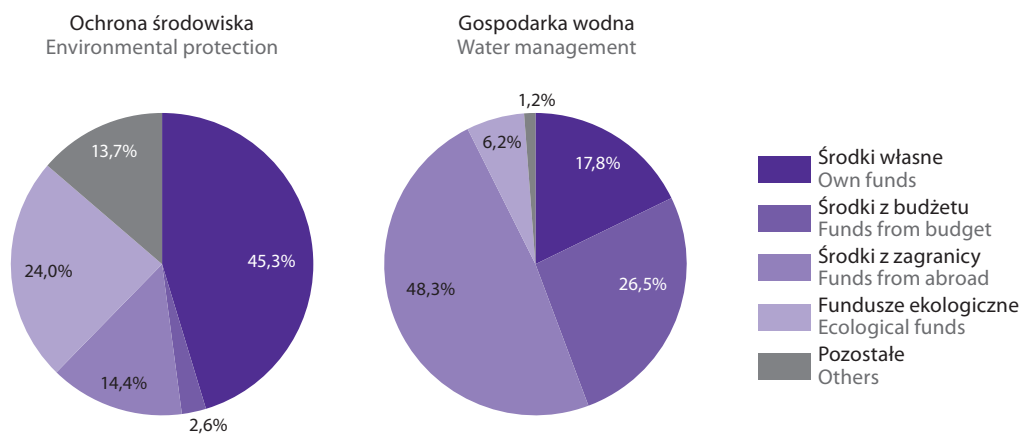
Wyszczególnienie Specification	2010–2019		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca ^b w zł per capita ^b in PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	1329630,3	133	4,6
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	245912,4	25	2,0
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	69465,0	7	1,6

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
 a By site location of investment. b Average value from a given period.

Efekty rzeczowe uzyskane w 2019 r. w wyniku przekazania do użytku inwestycji służących ochronie środowiska w województwie opolskim to m.in.: 3 oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 2820 m³/dobę, sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki o długości 137,4 km oraz odprowadzająca wody opadowe o długości 23,4 km. W zakresie ochrony powietrza oddano do użytku urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o zdolności 110 t/r.

W 2019 r. w zakresie efektów rzeczowych inwestycji gospodarki wodnej oddano do użytku urządzenia zaopatrujące w wodę (tj. ujęcia wody i uzdatniania wody) o łącznej wydajności 8100 m³/dobę. Wydajność nowo oddanych ujęć wodnych wyniosła 7748 m³/dobę, a wydajność stacji uzdatniania wody 352 m³/dobę. Ponadto powstało 68,3 km sieci wodociągowej.

Wykres 13. Nakładyna na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010–2019 (ceny bieżące)
 Chart 13. Outlays on fixed assets by source of financing in 2010–2019 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji.
 a By site location of investment.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W województwie opolskim w 2020 r. odnotowano dalszy spadek liczby ludności. Pogłębiła się przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, co skutkowało większym ubytkiem naturalnym ludności. Ponadto obserwuje się postępujący proces starzenia się społeczeństwa, odzwierciedlony w wartościach mierników określających jego skalę. Ogólne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały nadal było ujemne, ale kształtowało się na bardziej korzystnym poziomie niż notowanym w 2010 r.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. liczba ludności województwa opolskiego wyniosła 976,8 tys. osób (w tym 504,7 tys. kobiet) i w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 40,5 tys. osób, tj. o 4,0% (w kraju odpowiednio: o 264,9 tys. osób oraz o 0,7%). Populacja województwa stanowiła 2,6% ogólnej liczby ludności kraju. Opolskie pod względem liczby mieszkańców zajmowało wśród województw ostatnią pozycję.

W miastach województwa opolskiego w końcu 2020 r. mieszkało 519,2 tys. osób, natomiast na wsi – 457,6 tys. osób. W relacji do 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby mieszkańców miast, jak i wsi, ale wyższy ubytek dotyczył mieszkańców wsi (5,5% wobec 2,6%).

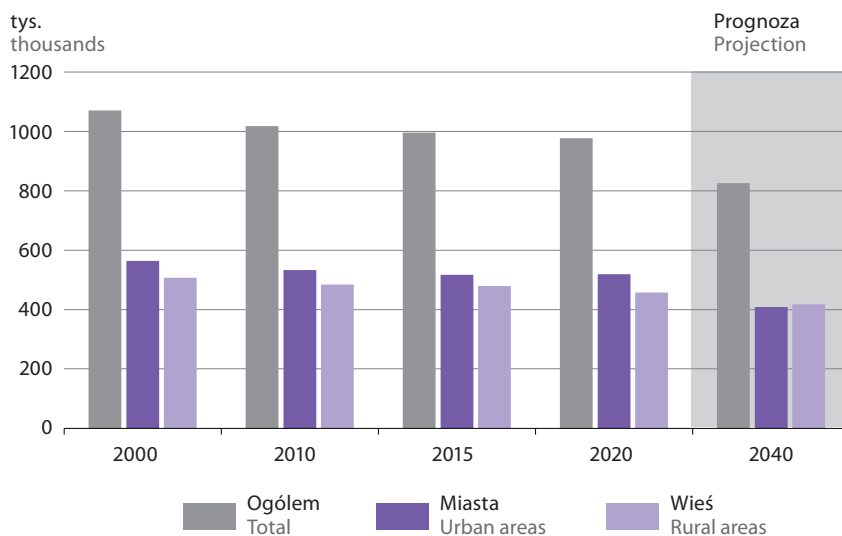
**Tablica 9. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 9. Population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total	1017241	996011	982626	976774
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	2,6	2,6	2,6	2,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	107	107	107	107
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	52,4	51,9	53,2	53,1
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	47,6	48,1	46,8	46,9
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	108	106	104	104

Wśród powiatów województwa opolskiego największą liczbę mieszkańców na koniec 2020 r. zanotowano w powiecie nyskim (134,9 tys. osób), natomiast najmniejszą w powiecie namysłowskim (42,5 tys. osób). W stosunku do 2019 r. we wszystkich powiatach odnotowano spadek liczby ludności, w tym największy w powiecie głubczyckim (o 1,2%). Najmniej osób ubyło w powiatach: namysłowskim, opolskim oraz m. Opolu (po 0,2%).

Wykres 14. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 14. Population
 As of 31 December

Liczba mieszkańców województwa opolskiego systematycznie zmniejszała się, a według prognozy Głównego Urzędu Statystycznego nastąpi nasilenie tego zjawiska. Prognozowana liczba ludności województwa opolskiego w 2040 r. wyniesie 825,8 tys. (w tym 424,8 tys. kobiet), co w relacji do 2020 r. oznacza spadek o 15,5% (w tym kobiet o 15,8%). Liczba ludności w kraju w omawianym okresie zmniejszy się o 6,8%.

W dużo większym stopniu w odniesieniu do 2020 r. zmniejszy się w województwie opolskim liczba mieszkańców miast niż wsi (o 21,3% wobec 8,8%). Ubytek liczby mężczyzn ukształtuje się w województwie na nieco niższym poziomie niż kobiet i wyniesie 15,0%.

Średnia gęstość zaludnienia, czyli liczba osób przypadająca na 1 km² w końcu 2020 r. w województwie opolskim wyniosła 104 (w kraju – 122) i w relacji do 2010 r. była mniejsza o 4 osoby (w kraju o 1 osobę). W miastach województwa na 1 km² przypadało średnio 613 osób wobec 53 na wsi. W podziale przestrzennym najwyższa wartość wskaźnika wystąpiła w m. Opolu (859 osób), a najniższa w powiecie namysłowskim (57 osób).

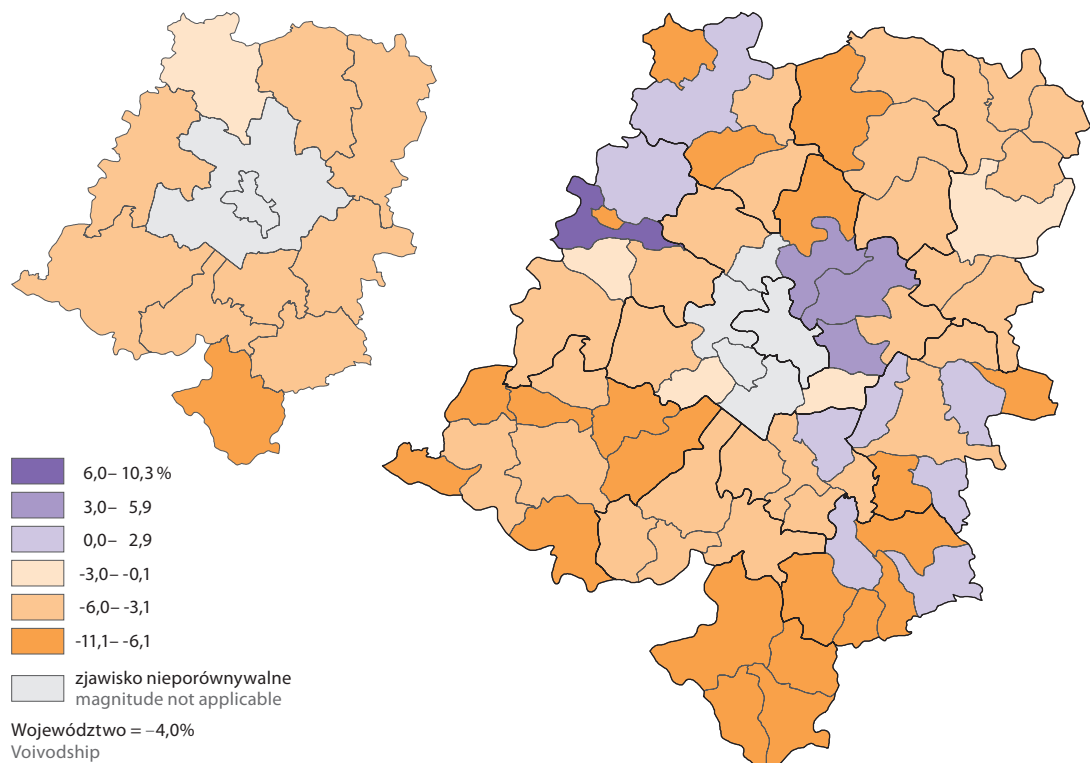
Wskaźnik urbanizacji wyrażany liczbą ludności zamieszkałej w miastach w relacji do ogólnej liczby ludności w województwie opolskim na koniec 2020 r. ukształtował się na poziomie 53,1% (w kraju – 59,9%) i względem 2010 r. zwiększył się o 0,7 p. proc. (w kraju spadł o 0,9 p. proc.), natomiast w stosunku do notowanego przed rokiem, podobnie jak w kraju nieznacznie obniżył się (o 0,1 p. proc.). Wyższe wartości współczynnika od średniego dla województwa odnotowano w 4 powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (64,5%), brzeskim (55,4%), krapkowickim (53,8%) i nyskim (53,7%). Najmniej zurbanizowany był powiat opolski (17,2%).

W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2020 r. wyniósł 51,7% (w kraju – 51,6%) i względem 2010 r. nie zmienił się w województwie oraz w kraju. Współczynnik feminizacji, mierzony liczbą kobiet przypadających na 100 mężczyzn na koniec 2020 r. w województwie opolskim oraz w kraju, ukształtował się na analogicznym poziomie jak w 2010 r. i wyniósł po 107. W miastach przewaga liczebna kobiet była większa niż na wsi i pod koniec 2020 r. na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet wobec 103 na terenach wiejskich (104 w 2010 r.), natomiast w kraju 111 oraz 101.

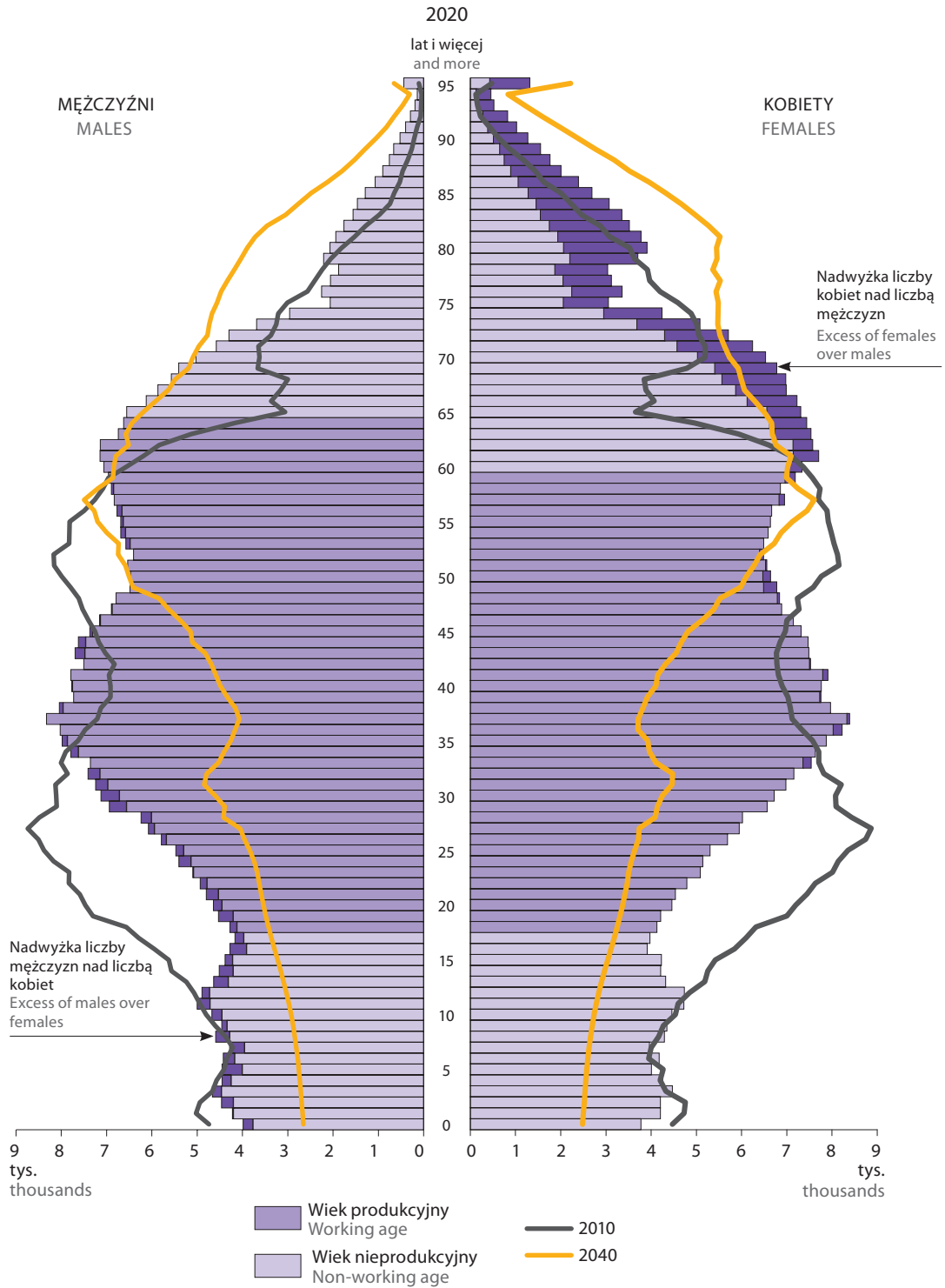
Przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn odnotowano we wszystkich powiatach. Największa różnica płci wystąpiła w m. Opolu (113 kobiet na 100 mężczyzn).

**Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2020
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 18. Population changes in 2010–2020
As of 31 December

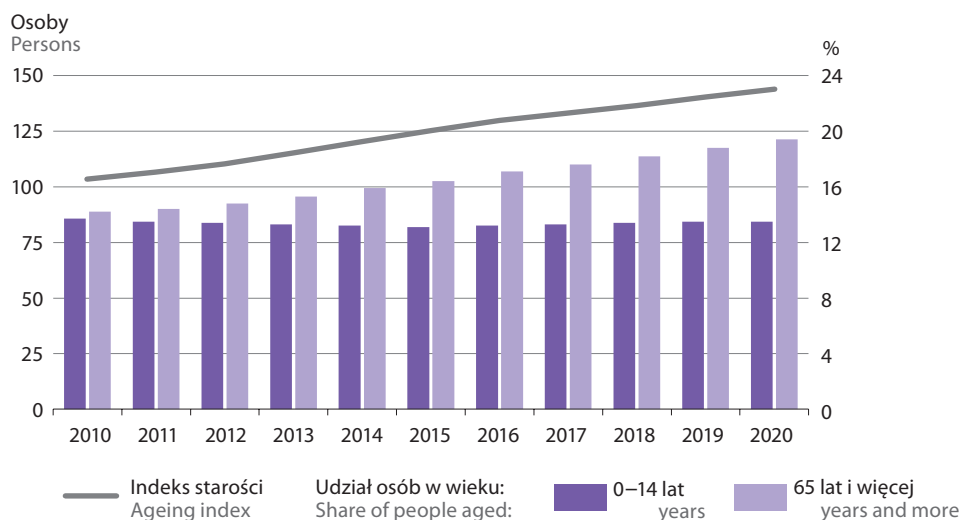
Wykres 15. Ludność według płci i wieku
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 15. Population by sex and age
 As of 31 December

Analiza ludności według biologicznych grup wieku wykazała, że systematycznie maleje liczba dzieci i młodzieży, a równocześnie wzrasta liczba ludności w starszych rocznikach. Na koniec 2020 r. w województwie było 131,6 tys. dzieci (0–14 lat), czyli o 5,3% mniej w porównaniu z 2010 r. (w kraju wzrost o 0,4%). Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej wyniosła 189,0 tys. i zwiększyła się w stosunku do 2010 r. o 31,2% (w kraju o 37,2%). Województwo opolskie w porównaniu z danymi dla kraju charakteryzowało się starszą strukturą wieku ludności. W 2020 r. udział dzieci w ogólnej liczbie ludności ukształtował się na poziomie 13,5% wobec 15,4% w kraju, a osób starszych odpowiednio: 19,4% wobec 18,6%.

Wyznacznikiem starzenia się ludności jest współczynnik starości demograficznej wyrażany relacją liczby osób w wieku 65 lat i więcej do ogólnej liczby ludności, który w końcu 2020 r. w województwie opolskim ukształtował się na poziomie 19,4% (w kraju – 18,6%) i względem notowanego w 2010 r. wzrósł o 5,2 p. proc. (w kraju – o 5,1 p. proc.). Wartości współczynnika powyżej średniej w województwie odnotowano w 4 powiatach, w tym najwyższą wystąpiła w m. Opolu (21,9%). Najniższą wartość w województwie omawiany współczynnik przyjął w powiecie opolskim (17,7%).

Wykres 16. Indeks starości
Chart 16. Ageing index

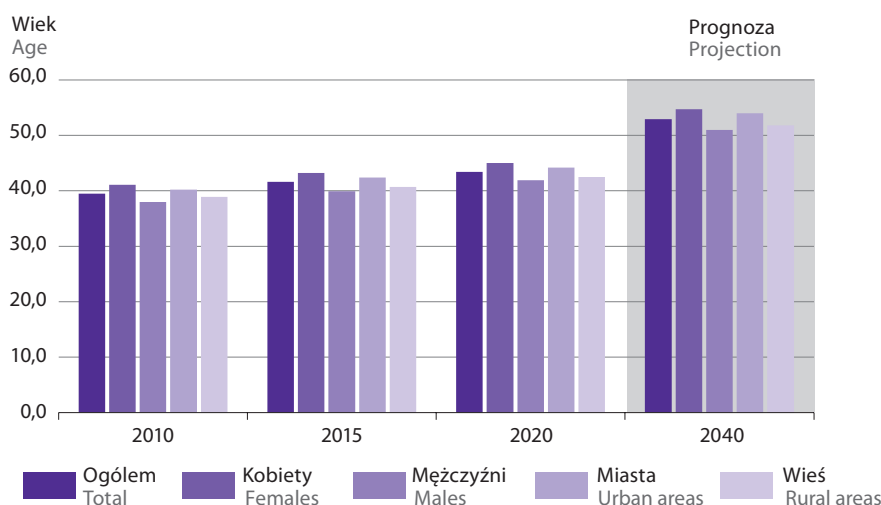
Miernikiem, którego poziom również określa skalę starzenia się społeczeństwa jest indeks starości, określane jako relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat. W województwie opolskim w ostatnich latach jego wartość systematycznie wzrasta. W końcu 2020 r. indeks starości wyniósł w województwie 144 osoby (w kraju – 121 osób) wobec 104 osób w 2010 r. (w kraju – 89 osób). Najniższą wartość indeksu odnotowano w powiecie namysłowskim (122 osoby), a najwyższą – w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (158 osób).

Postępujący proces starzenia się ludności przejawiający się m.in. bardziej niekorzystnymi wielkościami wskaźników, które go charakteryzują powoduje, że na znaczeniu zyskuje współczynnik wsparcia międzypokoleniowego (inaczej - współczynnik wsparcia rodziców), określający relację pomiędzy osobami najstarszymi a ich potencjalnymi dziećmi. Wyraża on liczbę osób w wieku 85 i więcej lat przypadających na 100 osób w wieku 50–64 lata. Na koniec 2020 r. omawiany miernik ukształtował się w województwie opolskim oraz w kraju na poziomie 11 osób wobec 6 osób w 2010 r. Wśród powiatów wartości omawianego miernika wahały się od 10 osób (w brzeskim, kluczborskim, krapkowickim, namysłowskim i oleskim) do 13 osób w m. Opolu.

Niekorzystne zmiany demograficzne (m.in. systematyczny ubytek ludności oraz postępujący proces starzenia się) wpływają na stan i strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku. W końcu 2020 r. liczebność mieszkańców województwa opolskiego w wieku przedprodukcyjnym (tj. w wieku do 17 roku życia) wyniosła 156,5 tys. i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 10,2% (w kraju o 4,0%). Udział ludności tej grupy wieku w liczbie ludności ogółem na koniec 2020 r. w województwie ukształtował się na poziomie 16,0% (w kraju – 18,2%) i był niższy od notowanego w 2010 r. o 1,1 p. proc. (w kraju o 0,6 p. proc.). Ludność w wieku produkcyjnym (tj. w wieku 18–64 lata dla mężczyzn i 18–59 lat dla kobiet) liczyła w województwie 593,6 tys. osób, tj. o 11,0% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 8,3%), a jej udział ukształtował się na poziomie 60,8% (w kraju – 59,5%), tj. niższym o 4,8 p. proc. w stosunku do 2010 r. (w kraju – o 4,9 p. proc.). Osób w wieku poprodukcyjnym (tj. w wieku 65 lat i więcej dla mężczyzn i 60 lat i więcej dla kobiet) na koniec 2020 r. odnotowano w województwie 226,6 tys. Udział ludności tej grupy wieku w odniesieniu do 2010 r. zwiększył się w województwie o 5,9 p. proc. (w kraju o 5,5 p. proc.), a jej liczebność wzrosła o 28,7% (w kraju o 32,3%).

Zmiany w ekonomicznych grupach wieku znalazły odzwierciedlenie w wartości współczynnika obciążenia demograficznego, wyrażanego relacją liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) do liczby osób w wieku produkcyjnym. W końcu 2020 r. w województwie opolskim omawiany współczynnik osiągnął wartość 65 i zwiększył się w stosunku do 2010 r. o 12 osób (w kraju analogicznie: 68 oraz 13 osób). Na poziomie powiatów najniższy współczynnik obciążenia demograficznego odnotowano w powiecie opolskim (60 osób), natomiast najwyższy – w m. Opolu (73 osoby).

Wykres 17. Mediana wieku ludności
Chart 17. Median age of population

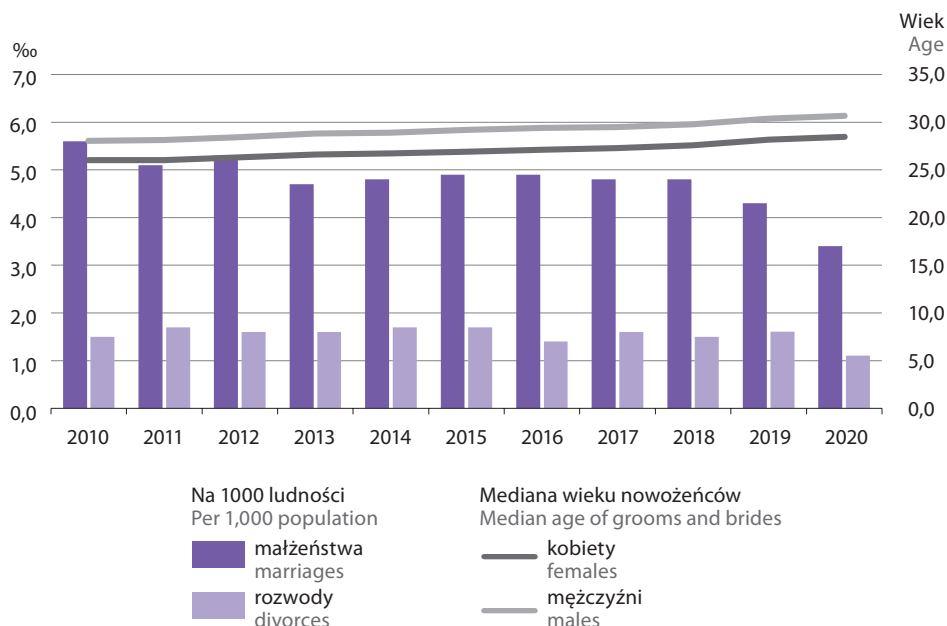

Zjawisko starzenia się społeczeństwa województwa opolskiego ilustruje również wzrostowy trend wieku środkowego (mediana wieku), mówiący o tym, że połowa ludności już przekroczyła dany wiek, a druga połowa jeszcze go nie osiągnęła. W końcu 2020 r. wyniósł on w województwie opolskim 43,4 lata (w kraju – 41,7 lat) i był wyższy o 3,9 lat niż w 2010 r. (w kraju o 3,7 lata).

W 2020 r. w województwie opolskim zawarto 3,3 tys. małżeństw (w tym 1,7 tys. w miastach), tj. mniej o 41,6% niż w 2010 r. (w kraju o 36,5%).

Współczynnik małżeństw, wyrażany liczbą małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności ukształtował się w województwie na poziomie 3,4 (w kraju – 3,8) i względem notowanego w 2010 r. obniżył się o 2,2 pkt (w kraju o 2,1 pkt). Najwięcej małżeństw odnotowano w powiecie oleskim (4,0‰), a najmniej w powiatach: kluczborskim i głubczyckim (po 3,1‰).

Wykres 18. Małżeństwa zawarte, rozwody oraz mediana wieku nowożeńców
 Chart 18. Marriages contracted, divorces and median age of grooms and brides

W województwie opolskim w 2020 r. rozwiodło się 1,1 tys. par małżeńskich. W odniesieniu do 2010 r. liczba orzeczonych rozwodów w województwie uległa zmniejszeniu o 28,2% (w kraju o 16,5%). Współczynnik rozwodów, wyrażony liczbą rozwodów przypadających na 1000 ludności wynosił w 2020 r. 1,1 wobec 1,5 w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 1,3 i 1,6).

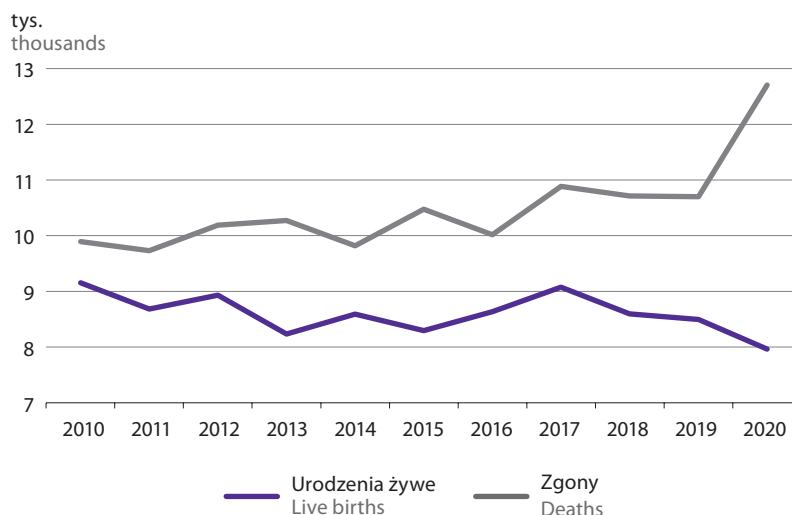
W 2020 r. w województwie opolskim orzeczono 17 separacji, co w porównaniu z 2010 r. oznacza spadek o 58,5% (w kraju o 74,2%). Na 100 tys. ludności przypadało w 2020 r. 1,7 związków małżeńskich w separacji wobec 4,0 w 2010 r. (w kraju analogicznie: 1,9 oraz 7,2).

Jednym z czynników wpływających na zmianę liczby ludności są urodzenia. W województwie opolskim w 2020 r. zarejestrowano 8,0 tys. urodzeń żywych, tj. o 13,2% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 14,0%). W miastach oraz na wsi zaobserwowano podobny trend i większy spadek liczby urodzeń wystąpił w województwie w miastach; w stosunku do 2010 r. odpowiednio: o 14,4% wobec 12,0% (w kraju większy spadek dotyczył wsi niż miast: o 14,1% wobec 14,0%). Współczynnik urodzeń żywych, wyrażony liczbą urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności wynosił w województwie 8,1 (w kraju – 9,3) wobec notowanego w 2010 r. – 9,0 (w kraju – 10,7). W przekroju terytorialnym najwyższy poziom omawianego współczynnika odnotowano w m. Opolu (10%), a najniższy – w powiecie głubczyckim (6,5%).

Zgony są kolejnym, po urodzeniach elementem ruchu naturalnego, kształtującym stan i strukturę ludności. W województwie opolskim w 2020 r. zmarło 12,7 tys. osób, co w relacji do 2010 r. oznacza wzrost o 28,7% (w kraju o 26,1%).

Współczynnik umieralności, wyrażony liczbą zgonów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w województwie opolskim w 2020 r. ukształtował się na poziomie 13,0 (w kraju – 12,4) i w relacji do 2010 r. wzrósł o 3,3 pkt (w kraju o 2,6 pkt). Najniższą wartość współczynnika zgonów odnotowano w m. Opolu (11,4%), a najwyższą w powiecie głubczyckim (15,6%).

Wykres 19. Ruch naturalny ludności
Chart 19. Vital statistics

Ze względu na prowadzone szczegółowe analizy dotyczące przyczyn zgonów, prezentacja danych ulega wydłużeniu do 1 roku. W związku z tym w niniejszym opracowaniu podano dane za 2019 r.

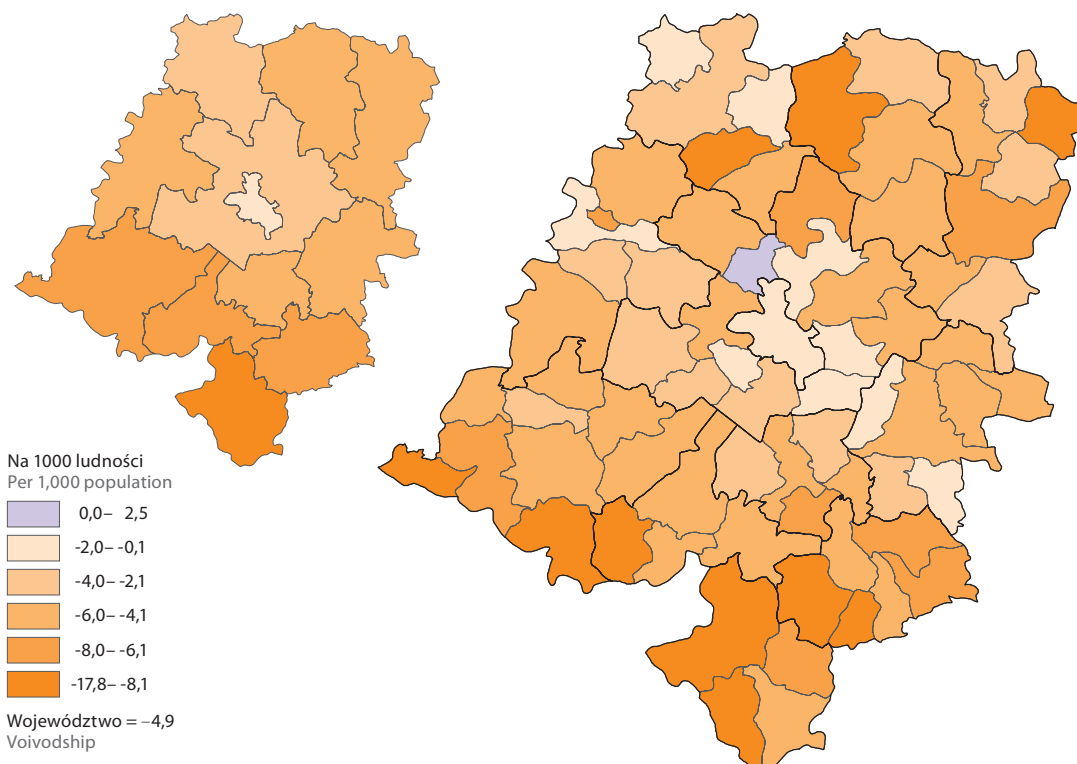
Nadal najczęstszymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa opolskiego, podobnie jak i mieszkańców kraju były choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe, które w 2019 r. łącznie stanowiły 71,0% wszystkich zgonów w województwie (w kraju – 66,0%). W omawianym roku odnotowano 44,6% zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia (w kraju – 39,4%).

Zgony w wyniku zachorowania na nowotwory stanowiły natomiast 26,4% ogólnej liczby zgonów w województwie (w kraju – 26,5%). W porównaniu z 2010 r. zarówno w województwie, jak i w kraju obniżył się udział zgonów z powodu chorób układu krążenia (odpowiednio: o 3,8 p. proc. i o 6,6 p. proc.), natomiast wzrósł odsetek zgonów spowodowanych chorobami nowotworowymi (odpowiednio: o 1,5 p. proc. i o 1,1 p. proc.). Wskaźnik śmiertelności z powodu chorób układu krążenia, w przeliczeniu na 100 tys. ludności, w 2019 r. wynosił w województwie 485 (w kraju – 421), a chorób nowotworowych – 287 (w kraju – 283).

W 2020 r. zarejestrowano w województwie opolskim 32 zgony niemowląt (dzieci poniżej 1 roku) tj. mniej o 33,3% w porównaniu z 2010 r. (w kraju – o 38,3%), ale więcej o 3,2% niż przed rokiem (w kraju spadek o 10,1%). Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) w 2020 r. ukształtował się w województwie na poziomie 4,0 wobec 5,2 w 2010 r. oraz 3,7 w poprzednim roku. W kraju w 2020 r. przyjmował on wartość 3,6‰ i względem 2010 był niższy o 1,4 pkt.

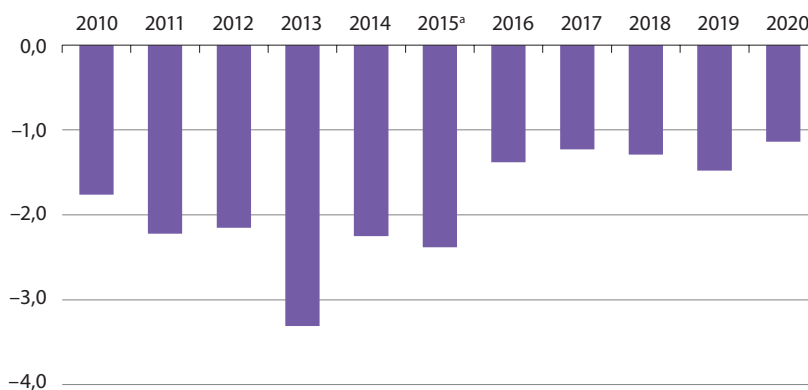
Rok 2020 był kolejnym, w którym utrzymała się w województwie opolskim przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, co skutkowało ujemną wartością przyrostu naturalnego (czyli ubytkiem naturalnym ludności). Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów ukształtowała się na poziomie minus 4765 podczas gdy w 2010 r. wynosiła minus 719. Współczynnik przyrostu naturalnego, określany jako stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów przypadających na 1000 ludności, w 2020 r. osiągnął w województwie opolskim wartość minus 4,9 wobec minus 0,7 w 2010 r. Omawiany współczynnik dla kraju w 2020 r. ukształtował się na poziomie minus 3,2‰ (w 2010 r. wynosił 0,9‰). We wszystkich powiatach województwa odnotowano ujemne wartości współczynnika przyrostu naturalnego, które wahały się w granicach od minus 9,1‰ w powiecie głubczyckim do minus 1,4‰ w m. Opolu.

Mapa 19. Przyrost/ubytek naturalny ludności w 2020 r.
Map 19. Natural increase/decrease in 2020

Kolejnym procesem wpływającym na zmianę liczby ludności są migracje. W 2020 r. saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały nadal pozostawało w województwie ujemne, ale wobec 2010 r. przyjmowało bardziej korzystną wartość.

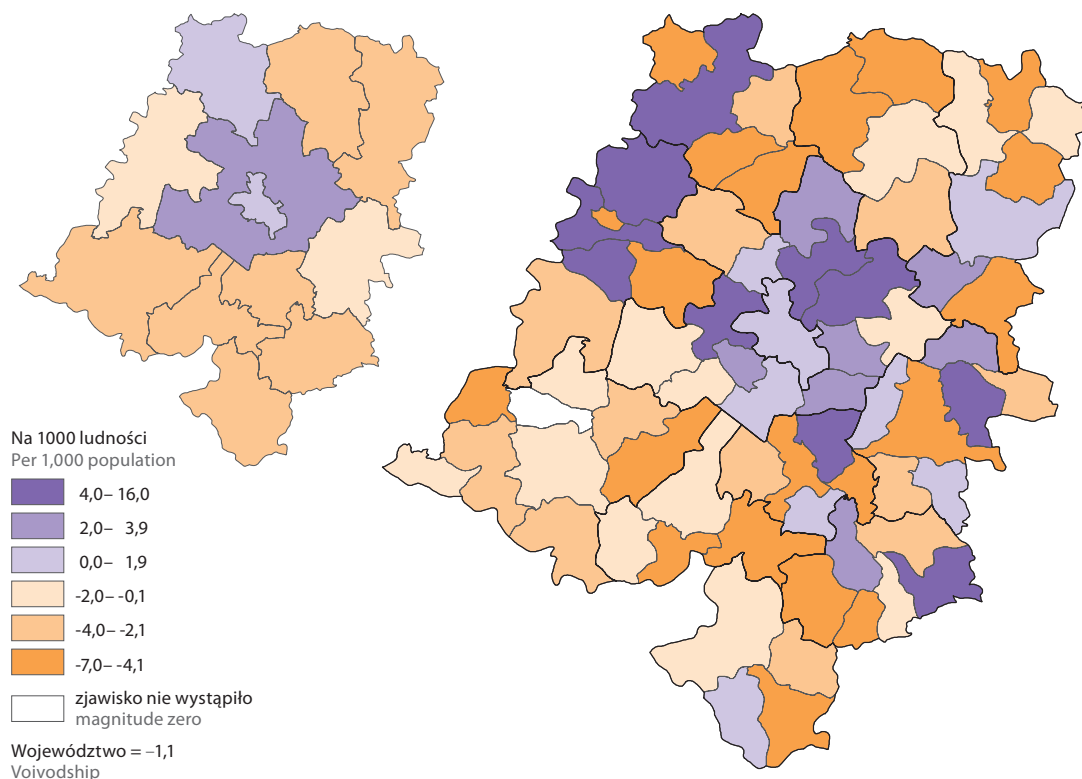
Wykres 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności
Chart 20. Net internal and international migration per 1,000 population

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W 2020 r. ogólne saldo migracji na pobyt stały w województwie opolskim ukształtowało się na poziomie minus 1,1 tys. osób wobec minus 1,8 tys. osób w 2010 r. W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w województwie wynosiło minus 1,1 wobec minus 1,8 w 2010 r. W kraju w 2020 r. miernik był dodatni i przyjmował wartość 0,1‰, natomiast w 2010 r. minus 0,1‰.

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.
Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2020

Wśród powiatów dodatnie ogólne saldo migracji stałej na 1000 ludności odnotowano w trzech powiatach: opolskim (2,2), namysłowskim (1,5) oraz m. Opolu (0,6). W pozostałych powiatach saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały przyjmowało wartości ujemne i oscylowało w granicach od minus 3,0‰ w powiecie krapkowickim do minus 1,4‰ w powiecie brzeskim.

Edukacja Education

W roku szkolnym 2019/20 w porównaniu z poprzednim zwiększył się odsetek dzieci w wieku 3–6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W szkołach podstawowych, ponadpodstawowych i policealnych uczyło się łącznie więcej dzieci i młodzieży niż w roku szkolnym 2018/19. Zmniejszyła się liczba studentów kształcących się na opolskich uczelniach. W ciągu roku odnotowano wzrost wydatków na oświatę i wychowanie ogółem z budżetu jednostek samorządu terytorialnego.

W województwie opolskim w roku szkolnym 2019/20 funkcjonowały 492 placówki wychowania przedszkolnego i było to o 1,2% więcej niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju – o 0,7%). Placówki wychowania przedszkolnego obejmowały 386 przedszkoli, 93 oddziały przedszkolne zorganizowane

w szkołach podstawowych oraz 13 punktów przedszkolnych. W porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 zwiększyła się liczba przedszkoli o 1,8% oraz punktów przedszkolnych o 8,3%, a zmniejszyła się liczba oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych o 2,1%.

W roku szkolnym 2019/20 wychowaniem przedszkolnym objętych było 32196 dzieci, tj. mniej o 0,1% niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju więcej – o 0,6%). Liczba dzieci w przedszkolach w roku szkolnym 2019/20 stanowiła 90,3% ogółu dzieci w placówkach i wyniosła 29085 (więcej o 0,3% niż przed rokiem). Do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych uczęszczało 2955 dzieci, tj. mniej o 3,0% w stosunku do ubiegłego roku szkolnego, natomiast w punktach przedszkolnych liczba dzieci zmniejszyła się w ciągu roku o 9,8 % i wyniosła 156.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

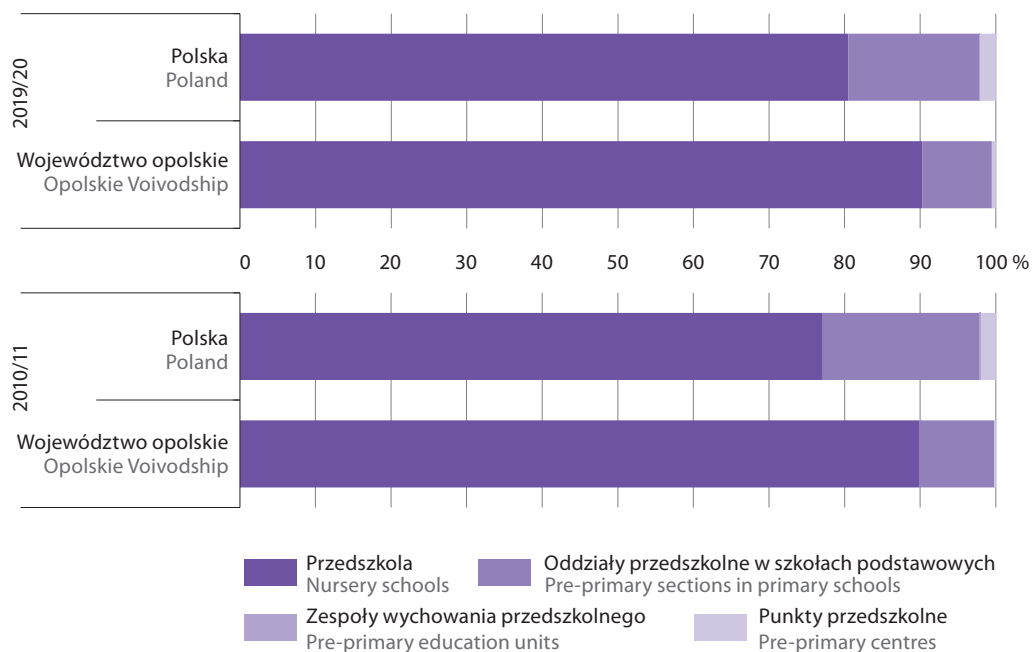
Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2018/19	2019/20
Placówki Establishments	454	471	486	492
miasta urban areas	167	188	210	213
wieś rural areas	287	283	276	279
W tym przedszkola Of which nursery schools	343	361	379	386
w tym specjalne of which special	4	7	7	8
Miejsca: Places:				
W tym przedszkola Of which nursery schools	28091	28425	31821	.
w tym specjalne of which special	48	88	95	.
Dzieci Children	28573	26734	32218	32196
miasta urban areas	17243	16043	19634	19657
wieś rural areas	11330	10691	12584	12539
w tym w wieku: 6 lat of which aged: 6	7121	1591	8518	7922
5 lat 5	7692	8764	7998	8361
Dzieci w wieku 3–6 lat na 100 miejsc w przedszkolu Children aged 3–6 per 100 places in a nursery school	87	81	89	.

a W latach szkolnych 2015/16–2019/20 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a In the 2015/16–2019/20 school years, including children staying in the units performing health care activity.

W roku szkolnym 2019/20 do jednej placówki wychowania przedszkolnego w województwie opolskim uczęszczało średnio 65 dzieci (w roku szkolnym 2018/19 – 66), a w kraju podobnie jak w poprzednim roku szkolnym 63 dzieci. Analizując sytuację tylko w przedszkolach – na jedną placówkę przypadało średnio 75 dzieci (w kraju – 87). W porównaniu do poprzedniego roku odnotowano przeciętnie o 2 dzieci mniej na 1 przedszkole. W placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2019/20 na 1 oddział przypadało średnio 19 dzieci (w kraju również – 19). Jeden oddział w przedszkolu liczył 20 dzieci, punkt przedszkolny – 8, a oddział przedszkolny przy szkole podstawowej – 17.

Wykres 21. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego

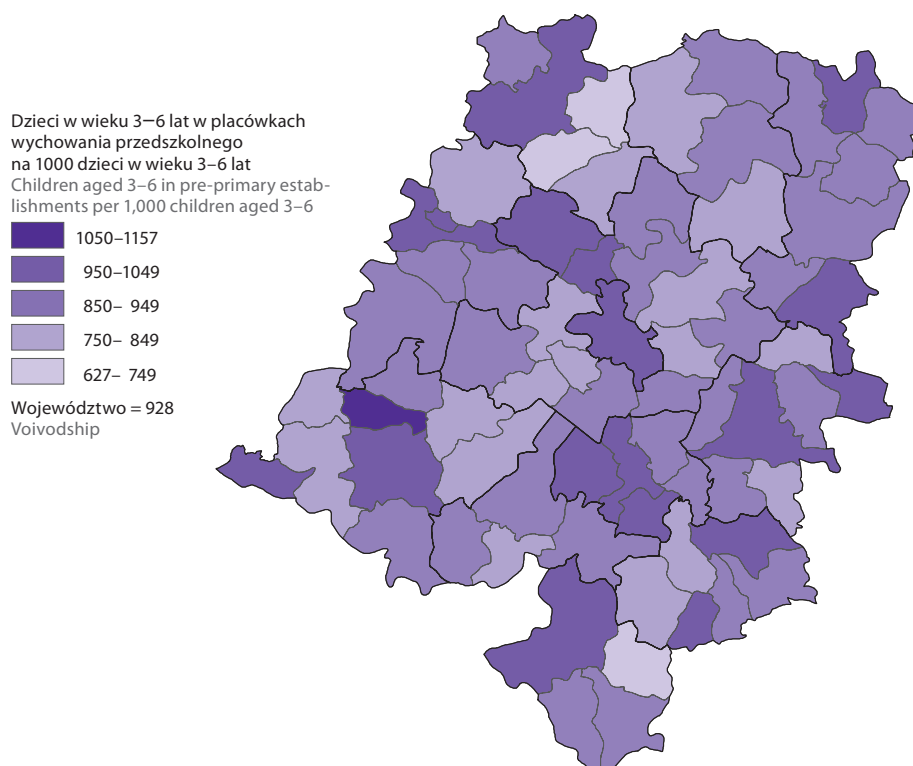
Chart 21. Children in pre-primary establishments

W 2019 r. w porównaniu z 2018 r. liczba dzieci w wieku 3–6 lat zmniejszyła się w województwie o 0,6% i wyniosła 33,9 tys. Jednocześnie odnotowano więcej dzieci korzystających z różnych form opieki przedszkolnej. Wśród dzieci w wieku 3–5 lat odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym zwiększył się z 90,6% w roku szkolnym 2018/19 do 91,6% w 2019/20, natomiast wśród dzieci w wieku 3–6 lat odpowiednio z 92,0% do 92,8%.

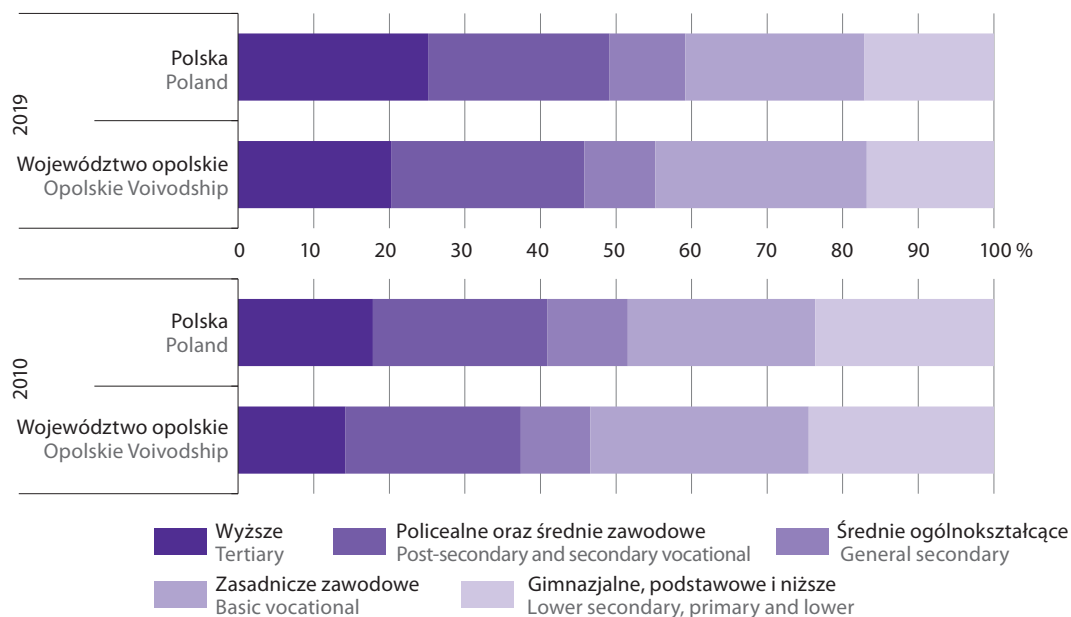
Największą liczbę dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym odnotowano w m. Opolu, gdzie w roku szkolnym 2019/20 na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat przypadało 1018 dzieci, a także w powiecie krapkowickim – 948. Najniższą wartość tego wskaźnika zanotowano w powiatach kluczborskim i głubczyckim, w których było to odpowiednio: 880 i 890 dzieci.

Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20
 Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year

Korzystne zmiany zachodzące w systemie kształcenia i wychowania wpłynęły na poprawę poziomu wykształcenia społeczeństwa. W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost (o 6,1 p. proc.) udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15 lat i więcej. Analiza struktury wykształcenia według płci wskazuje, że studia wyższe częściej kończą kobiety niż mężczyźni – w 2019 r. 23,0% kobiet legitymowało się dyplomem uczelni wobec 17,4% mężczyzn. Jednocześnie nastąpił spadek udziału osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 7,7 p. proc.) oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym (o 0,9 p. proc.). Udział osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym wzrósł natomiast w analizowanym okresie o 2,3 p. proc., a średnim ogólnokształcącym o 0,2 p. proc.

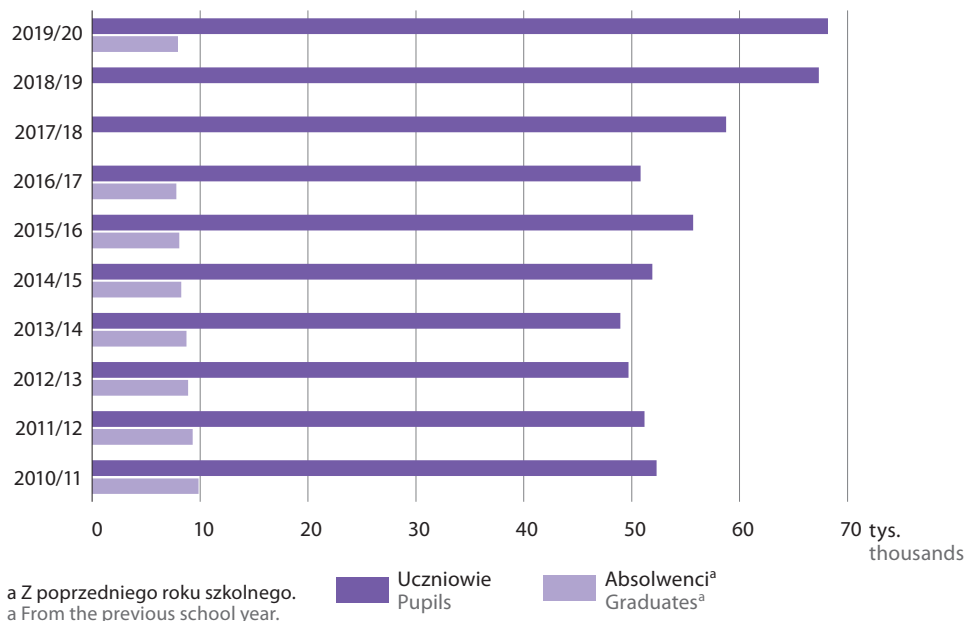
Wykres 22. Ludność według poziomu wykształcenia
Chart 22. Population by level of educational attainment

W roku szkolnym 2019/20 w województwie opolskim funkcjonowało 409 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (w tym 25 szkół specjalnych), tj. o 5 szkół mniej niż w poprzednim roku szkolnym. W szkołach tych uczyło się 68187 dzieci i młodzieży, w tym 1043 uczęszczało do szkół specjalnych. W stosunku do roku 2018/19 ogólna liczba uczniów zwiększyła się o 1,3%, w tym liczba uczniów szkół specjalnych – o 17,9%.

We wrześniu 2019 r. naukę w klasie I szkoły podstawowej rozpoczęło 8845 dzieci. Pierwszoklasiści stanowili 13,0% ogółu uczniów szkół podstawowych (przed rokiem 12,4%).

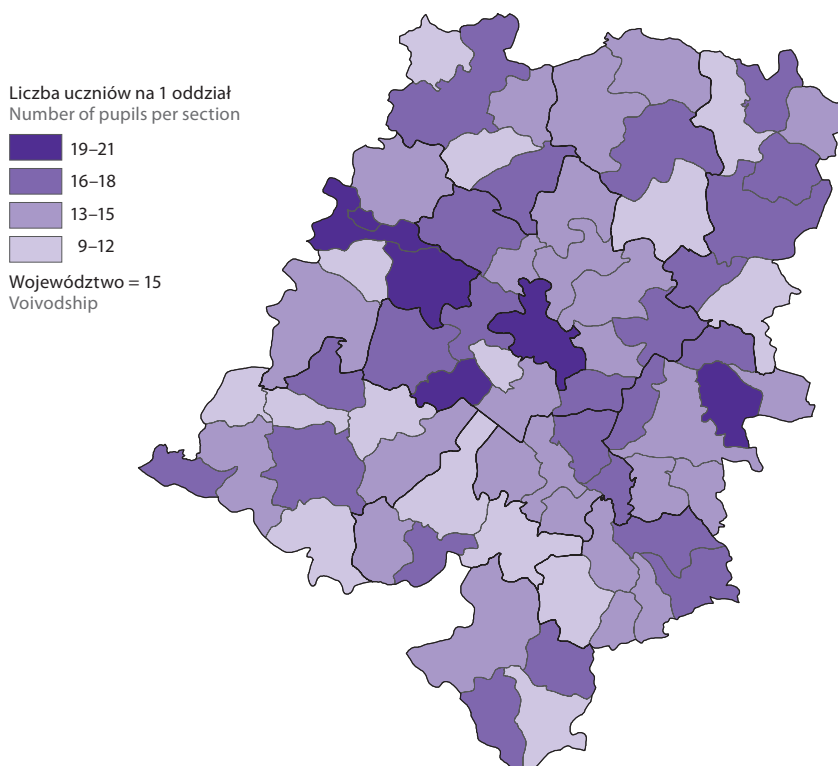
Wykres 23. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 23. Pupils and graduates of primary schools

W roku szkolnym 2019/20 na jedną szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) przypadało 175 uczniów wobec 171 w roku szkolnym 2018/19. Najwięcej uczniów na 1 szkołę podstawową przypadało w m. Opolu (350) oraz w powiecie brzeskim (235). Najmniejsze zagęszczenie uczniów w szkołach podstawowych odnotowano w powiatach: oleskim (131) i opolskim (142). W szkołach podstawowych specjalnych przeciętna liczba uczniów wyniosła 42 osoby, tj. o 8 osób więcej niż w poprzednim roku.

Średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej (bez szkół specjalnych) w roku szkolnym 2019/20 wyniosła 16 uczniów, przed rokiem – 17. Pod względem liczebności oddziałów najbardziej korzystna sytuacja wystąpiła w powiatach: głubczyckim, nyskim, oleskim i opolskim (po 15 uczniów), a największe oddziały funkcjonowały w m. Opolu (21) oraz powiecie brzeskim (19).

Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20
Map 22. Pupils in primary schools in the 2019/20 school year

W czerwcu 2019 r. naukę w gimnazjach dla dzieci i młodzieży ukończyło 7205 osób (o 7,8% mniej niż w 2018 r.), w tym 184 absolwentów gimnazjów specjalnych.

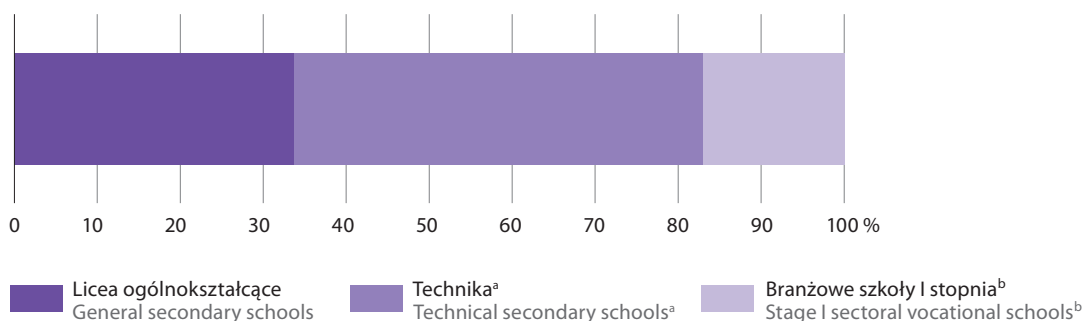
Na terenie województwa opolskiego w roku szkolnym 2019/20 funkcjonowało 169 ponadpodstawowych szkół dla młodzieży (w tym 36 szkół specjalnych), w których kształciło się łącznie 34677 uczniów (w tym 626 w szkołach specjalnych). W porównaniu z poprzednim rokiem nie uległa zmianie liczba placówek, a liczba uczniów zwiększyła się o 27,8%.

Największą popularnością wśród uczniów szkół ponadpodstawowych cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki w uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 83,0% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia. Spośród szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży największą popularnością cieszyły się technika i ogólnokształcące

szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2019/20 uczęszczało do nich 44,5% uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych. Na drugim miejscu pod względem popularności były licea ogólnokształcące, które wybrało 35,8% uczniów klas pierwszych.

W roku szkolnym 2018/19 odnotowano 7337 absolwentów szkół ponadpodstawowych, wśród których największą grupę stanowili absolwenci techników (41,3%) i liceów ogólnokształcących (38,9%), a udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych wyniósł 18,0%. Absolwenci szkół specjalnych przysposabiających do pracy i ogólnokształcących szkół artystycznych stanowili odpowiednio: 1,0% i 0,8% ogólnej liczby absolwentów.

Wykres 24. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2019/20
Chart 24. Students of post-primary schools by types of schools in the 2019/20 school year

a,b łącznie z: a – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, b – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

a,b Including: a – general art schools leading to professional certification, b – special job-training schools.

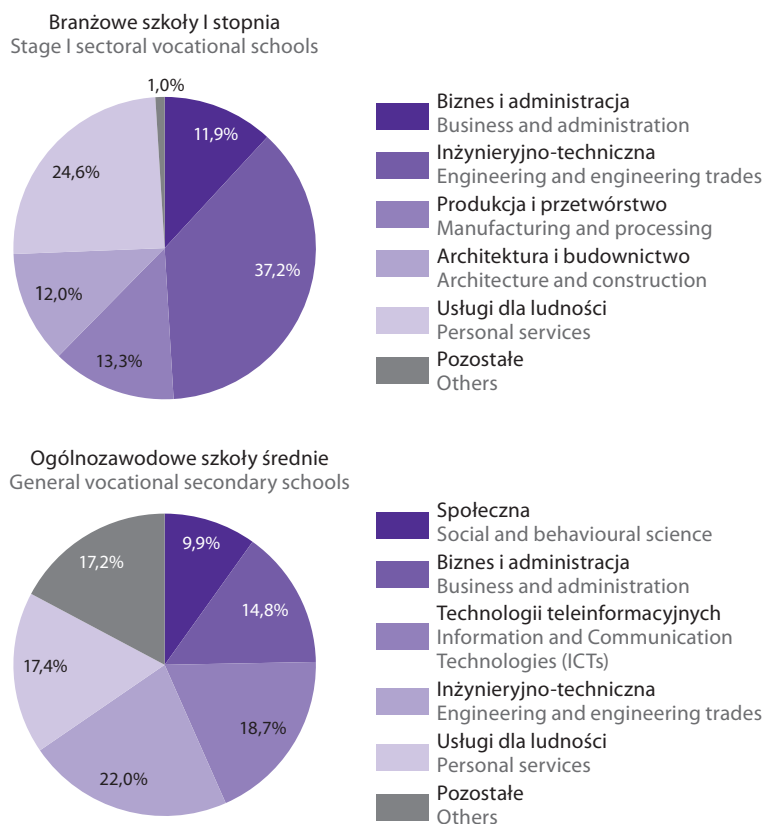
W województwie opolskim w roku szkolnym 2019/20 było 47 branżowych szkół I stopnia oraz 21 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Ich liczba w porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 odpowiednio zwiększyła się: o 2,2% i o 5,0%. Do szkół branżowych I stopnia (łącznie ze szkołami przysposabiającymi do pracy) uczęszczało 5910 uczniów, z tego 90,2% uczyło się w szkołach dla młodzieży, a 9,8% w szkołach specjalnych. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym wystąpił wzrost liczby uczniów ogółem o 29,3%, w tym w szkołach dla młodzieży – o 31,2%, a w specjalnych – o 14,9%. W czerwcu 2019 r. naukę w zasadniczych szkołach zawodowych ukończyło 1395 absolwentów, z tego 89,5% to absolwenci szkół dla młodzieży, a 10,5% – szkół specjalnych. W porównaniu z poprzednim rokiem wystąpił spadek liczby absolwentów ogółem o 13,5%, w tym w szkołach dla młodzieży o 14,8%, a w specjalnych o 1,3%.

W roku szkolnym 2019/20 funkcjonowało 46 liceów ogólnokształcących. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym odnotowano spadek liczby tych szkół o 4,2%. W liceach ogólnokształcących kształciło się 11669 osób (wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym o 30,8%). W roku szkolnym 2019/20 na 1 liceum ogólnokształcące (bez szkół specjalnych) przypadało średnio 264 uczniów (w poprzednim roku szkolnym – 194), natomiast na 1 oddział – 25 uczniów (bez zmian w porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19). W czerwcu 2019 r. naukę w liceach ogólnokształcących ukończyło 2853 absolwentów (tj. mniej o 0,4% niż rok wcześniej).

W województwie opolskim w roku szkolnym 2019/20 działało 55 techników (łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym ich liczba nie zmieniła się. Do techników w roku szkolnym 2019/20 uczęszczało łącznie 17098 uczniów, z tego 98,0% uczyło się w technikach, a 2,0% w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym nastąpił wzrost liczby uczniów ogółem o 25,3%, w tym w technikach o 25,6%, a w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe o 11,3%. W roku szkolnym 2019/20 na 1 technikum w województwie opolskim przypadało średnio 311 uczniów, natomiast na 1 oddział – 25 uczniów. Liczba absolwentów techników w czerwcu 2019 r. wyniosła 3089 i zmniejszyła się o 0,1% w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres 25. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2018/19

Chart 25. Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2018/19 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W roku szkolnym 2018/19 najwięcej absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (bez szkół specjalnych przysposabiających do pracy) ukończyło naukę w zawodach z podgrupy inżynieryjno-technicznej (37,2% ogółu uczniów) oraz usług dla ludności (24,6%). Absolwenci techników natomiast najczęściej kończyli naukę na kierunkach z podgrupy inżynieryjno-technicznej (22,0% ogółu uczniów), technologii teleinformacyjnych (18,7%) oraz usług dla ludności (17,4%).

W roku szkolnym 2019/20 w województwie opolskim były 52 szkoły policealne i ich liczba w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym nie uległa zmianie. Szkoły policealne kształciły 4803 osoby, tj. mniej o 7,8% w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym. W czerwcu 2019 r. naukę w szkołach policealnych ukończyły 1224 osoby, tj. więcej o 7,7% w porównaniu z czerwcem 2018 r. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci z podgrupy: medycznej (34,0% ogółu absolwentów), biznesu i administracji (19,2%) oraz usług dla ludności (13,4%).

W roku akademickim 2019/20 na terenie województwa opolskiego miało siedzibę 6 uczelni, tj. tyle samo co rok wcześniej. We wszystkich uczelniach działających na terenie województwa (łącznie z oddziałami uczelni z siedzibą poza województwem) kształciło się łącznie 21244 studentów, tj. o 0,2% mniej niż w roku akademickim 2018/19.

Spośród 6 uczelni województwa opolskiego 4 to uczelnie publiczne, dlatego większość wśród ogółu studiujących (89,9%) stanowili studenci uczelni publicznych (w porównaniu z poprzednim rokiem

akademickim spadek o 0,1 p. proc.). W uczelniach publicznych dominującą formą kształcenia były studia stacjonarne, na których uczyło się 78,6% studentów (w 2018/19 – 79,7%), natomiast w niepublicznych uczelniach – studia niestacjonarne – 54,7% studentów (w 2018/19 – 79,0%).

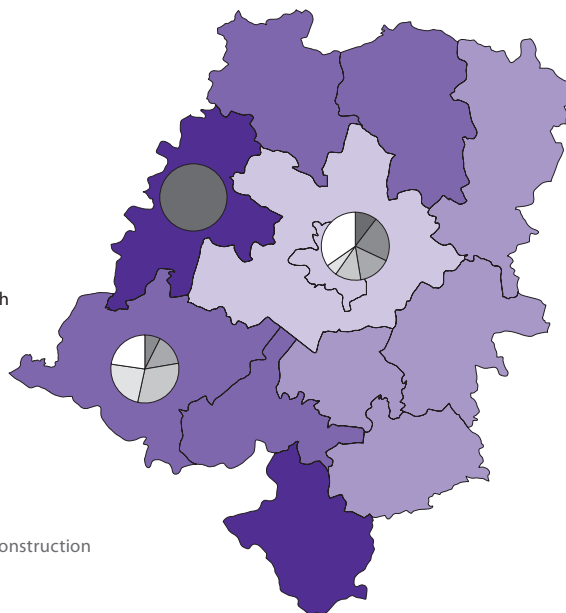
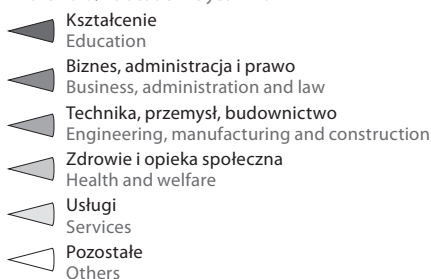
Mapa 23. Szkolnictwo wyższe
Map 23. Higher education

Udział osób w wieku 19–24 lata
w ogólnej liczbie ludności w %
Share of persons aged 19–24
in total population in %

Województwo = 6,1
Voivodship

Studenci uczelni w miastach akademickich
według kierunków studiów^a w roku
akademickim 2019/20 w %
Students of higher education institutions
in academic cities by fields of education^a
in the 2019/20 academic year in %

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

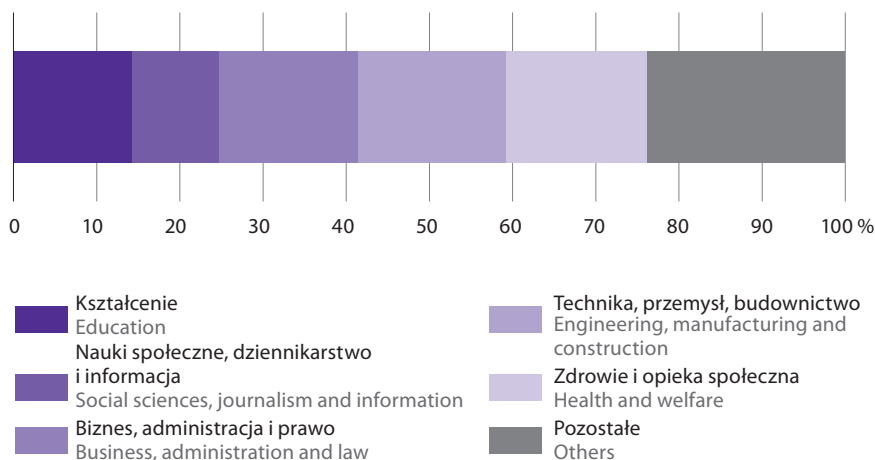
W roku akademickim 2019/20 największa część studentów (64,2%) podjęła studia pierwszego stopnia (inżynierskie i licencjackie). Na studiach drugiego stopnia kształciło się 22,9% osób, a magisterskich jednolitych – 12,9%. W porównaniu z rokiem akademickim 2018/19 w ogólnej liczbie studiujących zmniejszył się udział osób na studiach pierwszego stopnia o 0,8 p. proc. oraz drugiego stopnia o 1,3 p. proc., a zwiększył na studiach magisterskich jednolitych o 2,1 p. proc. Spośród wszystkich studentów najwięcej – 40,1% kształciło się na studiach pierwszego stopnia na poziomie licencjackim (w roku akademickim 2018/19 – 40,7%).

W roku akademickim 2018/19 odnotowano 5221 absolwentów, z tego 89,0% to osoby uzyskujące dyplomy uczelni publicznych. W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba absolwentów spadła o 4,5%. Ponad połowa wszystkich absolwentów (54,5% ogółu) ukończyła studia pierwszego stopnia, z czego 32,1% z tytułem inżyniera, a 67,9% z tytułem licencjata. Studia magisterskie jednolite ukończyło 4,9% wszystkich kończących studia, a studia drugiego stopnia ukończyło 40,7%.

Najwięcej osób w roku akademickim 2019/20 kształciło się na kierunkach z grup: biznes, administracja i prawo (20,0%), technika, przemysł i budownictwo (15,1%) oraz zdrowie i opieka społeczna (13,9%). Najmniej studentów studiowało na kierunkach z grup: rolnictwo (0,4%), indywidualne studia międzyobszarowe (1,4%) oraz nauki przyrodnicze, matematyka i statystyka (2,9%). W porównaniu z rokiem akademickim 2018/19 można zauważyć spadek odsetka studiujących na kierunkach z grup: technika, przemysł i budownictwo

(o 2,6 p. proc.), kształcenie (o 1,0 p. proc.) oraz nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja (o 0,6 p. proc.). Wzrost natomiast zanotowano w przypadku biznesu, administracji i prawa (o 2,2 p. proc.), indywidualnych studiów międzyobszarowych (o 1,2 p. proc.) oraz nauk humanistycznych (o 1,0 p. proc.).

Wykres 26. Absolwenci według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2018/19
Chart 26. Graduates by broad fields of education^a in the 2018/19 academic year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W roku szkolnym 2019/20 w województwie opolskim funkcjonowało 46 szkół dla dorosłych, wśród których przeważały licea ogólnokształcące – 89,1%. Pozostałymi szkołami dla dorosłych były szkoły podstawowe. W relacji do roku szkolnego 2018/19 liczba szkół dla dorosłych zmniejszyła się o 17,9%. Naukę w szkołach dla dorosłych kontynuowało łącznie 3751 uczniów, tj. o 10,8% mniej niż przed rokiem. Do szkół podstawowych dla dorosłych uczęszczało 94 uczniów. W liceach ogólnokształcących uczyło się 3657 uczniów (97,5% ogólnej liczby uczniów szkół dla dorosłych). Szkoły dla dorosłych w roku szkolnym 2018/19 ukończyło 1242 osób, tj. o 3,2% mniej niż rok wcześniej. Zdecydowaną najliczniejszą grupę absolwentów tworzyli kończący edukację w liceach ogólnokształcących (83,6% ogółu).

W 2019 r. według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), 3,1% osób w wieku 25-64 lata deklaroowało uczestnictwo w edukacji obejmującej uczenie się formalne (szkoła i studia wyższe) i kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). Wskaźnik ten w porównaniu z 2018 r. zmniejszył się o 0,6 p. proc.

Wydatki publiczne na oświatę i wychowanie z budżetu jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. wyniosły w województwie opolskim 2003,1 mln zł, co stanowiło 29,6% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego (w 2018 r. – 30,1%). W skali roku wydatki na oświatę i wychowanie ogółem zwiększyły się o 7,1%. W 2019 r. na oświatę i wychowanie ogółem samorządy gminne przeznaczyły 1276,6 mln zł (tj. o 6,1% więcej niż w 2018 r.), samorządy powiatów – 349,6 mln zł (więcej o 9,5%), samorząd miasta na prawach powiatu – 335,4 mln zł (więcej o 8,2%), a samorząd województwa – 41,5 mln zł (więcej o 9,6%). W 2019 r. samorządy gminne środki na oświatę i wychowanie (dział 801) w kwocie 1240,4 mln zł przeznaczyły głównie na funkcjonowanie: szkół podstawowych – 55,7%, przedszkoli – 22,7%. Z kolei miasta na prawach powiatu środki na oświatę i wychowanie (308,6 mln zł) wydatkowały głównie na: szkoły podstawowe – 32,3%, przedszkola – 19,4% oraz licea ogólnokształcące – 11,5%.

Zasoby pracy

Labour resources

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w IV kwartale 2020 r. w województwie opolskim wskazują na poprawę wskaźników rynku pracy w porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. Zwiększyła się liczba osób aktywnych zawodowo, jak również wzrosła wartość współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia, a zmniejszyła się stopa bezrobocia.

Według stanu na koniec 2019 r. w województwie opolskim odnotowano większą liczbę pracujących w relacji do 2010 r. Najbardziej wzrosła liczba pracujących w pozostałych usługach oraz w przemyśle i budownictwie.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego na koniec 2020 r. była mniejsza niż na koniec 2010 r., jednak w stosunku do roku poprzedniego nastąpił jej wzrost. W 2020 r. bilans bezrobotnych kształtował się niekorzystnie, odnotowano większą liczbę nowo rejestrujących się bezrobotnych niż osób wyłączonych z ewidencji.

W IV kwartale 2020 r. w województwie opolskim liczba ludności w wieku 15 lat i więcej wynosiła 730 tys., tj. mniej o 1,7% niż w analogicznym okresie 2010 r. Liczba aktywnych zawodowo wynosiła 406 tys. (395 tys. pracujących i 11 tys. bezrobotnych), a ich udział kształtował się na poziomie 55,6% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej. Ich liczba w IV kwartale 2020 r. zwiększyła się o 3,3% w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie 2010 r. Wzrost liczby aktywnych zawodowo w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. zaobserwowano zarówno wśród mężczyzn (o 3,2%), jak i kobiet (o 2,9%).

W relacji do IV kwartału 2010 r. zaszły zmiany w strukturze ludności według statusu na rynku pracy. Zwiększył się udział pracujących (o 5,9 p. proc.) w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, a jednocześnie zmniejszył się odsetek bezrobotnych (o 3,2 p. proc.). W IV kwartale 2020 r. pracujący stanowili ponad połowę, tj. 54,1% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej, a udział bezrobotnych wynosił 1,5%.

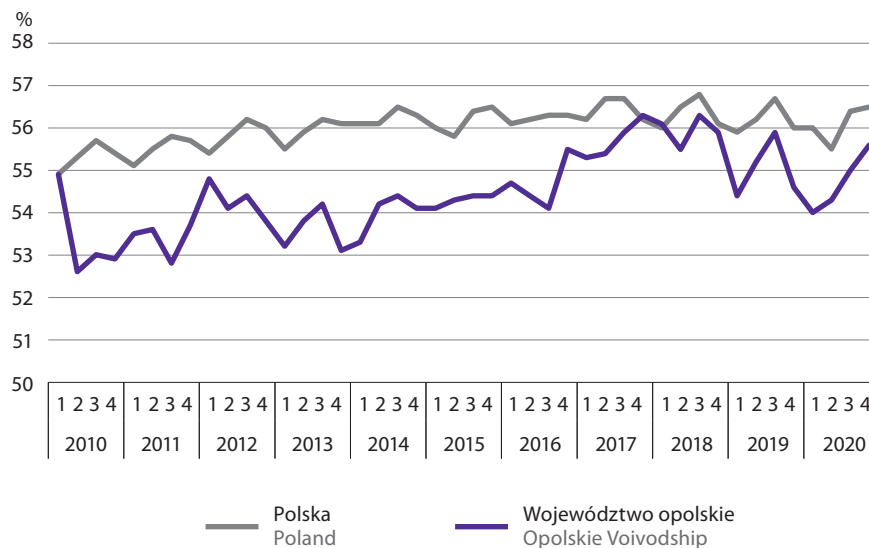
Tablica 11. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL
Table 11. Economic activity of the population aged 15 and more in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	393	436	400	406	17086
pracujący employed persons	358	412	384	395	16555
bezrobotni unemployed persons	35	24	17	11	531
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	350	365	332	324	13170
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	52,9	54,4	54,6	55,6	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	48,2	51,4	52,5	54,1	54,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	8,9	5,5	4,3	2,7	3,1

Współczynnik aktywności zawodowej w województwie opolskim w IV kwartale 2020 r. ukształtował się na poziomie 55,6% (jego wartość dla kraju wynosiła 56,5%). Pod względem wartości tego współczynnika województwo opolskie uplasowało się na 6 miejscu w kraju, obok województwa podlaskiego. Najwyższy poziom aktywności zawodowej odnotowano w województwie mazowieckim (59,8%), a najniższą w śląskim (53,6%). W województwie opolskim w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej i opisujący ją współczynnik zwiększył się o 2,7 p. proc. (w kraju – o 1,1 p. proc.).

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów

Chart 27. Activity rate by quarters

Wyższy poziom aktywności zawodowej w IV kwartale 2020 r. odnotowano w przypadku mężczyzn niż kobiet (65,3% wobec 46,7%). W odniesieniu do miejsca zamieszkania wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej obserwowano na wsi niż w miastach (56,7% wobec 54,9%).

Rozpatrując poziom wykształcenia i wiek odnotowano zróżnicowany stopień aktywności ekonomicznej. Najwyższy współczynnik aktywności zawodowej w IV kwartale 2020 r. wystąpił w przypadku osób z wykształceniem wyższym (79,4%), a najniższy dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (15,9%). Z analizy współczynnika według grup wieku wynika, że najwyższą wartość przyjmował on dla osób w grupie wieku 45–54 lata (88,2%), a najniższą dla osób w wieku 55 lat i więcej (25,8%).

Zbiorowość pracujących w IV kwartale 2020 r. liczyła 395 tys. i zwiększyła się o 37 tys. osób, tj. o 10,3% w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. Było to wynikiem wzrostu zarówno liczby pracujących mężczyzn (o 10,4%), jak i kobiet (o 9,6%). W analizowanym okresie 2020 r. w populacji pracujących mniejszy udział (43,3%) miały kobiety.

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2020 r. najmniejszym udziałem w omawianej zbiorowości charakteryzowały się osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15–24 lata (6,6%) oraz 55 lat i więcej (19,5%). Największy udział wśród ogólnej liczby pracujących dotyczył osób z grupy wieku 35–44 lata (27,6%), natomiast odsetki pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek były zbliżone i wynosiły: 23,8% dla osób z grupy wieku 45–54 lata oraz 22,8% dla osób z grupy wieku 25–34 lata.

Wśród pracujących w IV kwartale 2020 r. dominowały osoby z wykształceniem wyższym (122 tys.) i ich udział wynosił 30,9%. Drugą grupą pod względem liczebności wśród pracujących (111 tys.) były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, które stanowiły 28,1% ogólnej liczby pracujących. Z kolei najmniej liczna grupa na rynku pracy (18 tys., tj. 4,6%) to osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym.

W strukturze pracujących według statusu zatrudnienia największy udział dotyczył osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, czyli pracowników najemnych. W IV kwartale 2020 r. stanowili oni 82,0% wszystkich pracujących i liczyli 324 tys. osób. Większość z nich (73,8%) zatrudniona była w sektorze prywatnym. Liczba osób pracujących, posiadających umowę o pracę na czas nieokreślony wynosiła 267 tys. (82,4% ogólnej liczby pracowników najemnych). Udział pracodawców i pracujących na własny rachunek w ogólnej liczbie pracujących w IV kwartale 2020 r. kształtował się na poziomie 15,9%, a ich liczba wynosiła 63 tys. osób.

W strukturze pracujących według zawodów w IV kwartale 2020 r. najliczniejszą grupą wśród mężczyzn byli robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, którzy stanowili 30,5%. Znaczący udział wśród mężczyzn miała również grupa operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 14,8%. Wśród kobiet przeważały dwie grupy zawodów: specjaliści – 27,5% oraz pracownicy usług i sprzedawcy – 19,9%.

Osoby, które w badanym tygodniu przepracowały 40 godzin i więcej stanowiły w IV kwartale 2020 r. największy odsetek pracujących (66,6%). Wśród nich przeważali mężczyźni (61,6%) oraz mieszkańcy miast (53,2%). Udział pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy kształtował się na poziomie 13,9% dla grupy osób, które przepracowały od 30 do 39 godzin w tygodniu oraz 7,1% dla grupy od 20 do 29 godzin. Mniej niż 20 godzin tygodniowo przepracowało 2,8% badanych osób.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie opolskim w analizowanym kwartale wynosił 54,1% (w kraju – 54,7%), co uplasowało województwo opolskie na 7 miejscu w kraju. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim (58,0%), a najniższą w podkarpackim (51,1%). W odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. wskaźnik zatrudnienia w województwie opolskim wzrósł o 5,9 p. proc. (w kraju – o 4,5 p. proc.). Obserwowany w IV kwartale 2020 r. wzrost wskaźnika w relacji do 2010 r. dotyczył zarówno mężczyzn jak i kobiet (odpowiednio: o 6,5 p. proc. i o 5,0 p. proc.). W województwie w IV kwartale 2020 r. wskaźnik zatrudnienia dla mężczyzn kształtował się na wyraźnie wyższym poziomie niż dla kobiet (63,9% wobec 44,9%).

Najwyższy poziom zatrudnienia wystąpił w grupie wieku 35–44 lata (86,5%), a najniższy wśród osób w wieku 55 lat i więcej (25,5%). Pod względem poziomu wykształcenia najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym (78,7%), a najniższy dla osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (15,9%).

W IV kwartale 2020 r. liczba bezrobotnych w województwie opolskim wynosiła 11 tys. i zmniejszyła się o 24 tys. (o 68,6%) w stosunku do IV kwartału 2010 r. Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2020 r. w województwie opolskim wynosił 8,3 miesiąca i w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 0,5 miesiąca.

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2020 r. w województwie opolskim wynosiła 2,7% i była o 0,4 p. proc. niższa od wskaźnika ogólnokrajowego. W przestrzeni województw kształtowała się w granicach od 1,8% w województwie wielkopolskim do 5,0% w podkarpackim. W odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. stopa bezrobocia zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju zmalała o 6,2 p. proc., a w porównaniu z 2019 r. w województwie zmniejszyła się o 1,6 p. proc., a w kraju zwiększyła się o 0,2 p. proc.

Zbiorowość biernych zawodowo w IV kwartale 2020 r. liczyła 324 tys. osób i stanowiła 44,4% ogólnej liczby mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. Analogiczny odsetek dla kraju wynosił 43,5%. W stosunku do IV kwartału 2010 r. liczba biernych zawodowo w województwie opolskim zmniejszyła się o 7,4% (w kraju – o 4,7%). W strukturze osób biernych zawodowo w województwie opolskim w IV kwartale 2020 r. przeważały kobiety (62,7%) oraz mieszkańcy miast (54,9%).

Najliczniejszą grupę (197 tys., tj. 60,8%) osób biernych zawodowo w IV kwartale 2020 r. stanowiły osoby pozostające na emeryturze. Drugą pod względem liczebności grupą wśród biernych zawodowo były osoby uczące się i uzupełniające kwalifikacje (50 tys.), których odsetek kształtował się na poziomie 15,4%. Osoby bierne zawodowo z powodu choroby lub niepełnosprawności stanowiły 8,6%, a jako przyczynę bierności zawodowej „inne powody osobiste lub rodzinne” wskazało 6,5% omawianej zbiorowości.

W rezultacie zmian zachodzących w województwie opolskim w obszarze aktywności ekonomicznej ludności obciążenie pracujących osobami niepracującymi zmniejszyło się w relacji do 2010 r. W IV kwartale 2020 r. w województwie opolskim na 1000 pracujących przypadało 848 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. W analogicznym okresie 2010 r. obciążenie to wynosiło 1075. W porównaniu z krajem, w województwie opolskim liczba osób pozostających bez pracy na 1000 pracujących była wyższa zarówno niż w IV kwartale 2020 r. jak i 2010 r.

W województwie opolskim na koniec 2019 r. odnotowano 338,9 tys. osób pracujących według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego). Ich liczba w relacji do 2010 r. zwiększyła się w województwie o 9,0% wobec 14,6% przeciętnie w kraju. Wzrost liczby pracujących w porównaniu z 2010 r. odnotowano we wszystkich województwach, od najwyższego 21,5% w mazowieckim do najniższego 6,0% w świętokrzyskim.

Zdecydowaną większość pracujących w województwie opolskim skupiał sektor prywatny (78,7% wobec 73,1% w 2010 r.). Wśród ogólnej liczby pracujących oraz w sektorze prywatnym przeważali mężczyźni, a ich odsetek kształtował się na poziomie odpowiednio: 54,0% i 60,1%. Kobiety dominowały natomiast w sektorze publicznym (68,8%).

Na 1000 ludności w województwie opolskim w 2019 r. przypadało 345 osób pracujących wobec 306 w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 411 i 358). Pod względem wysokości tego wskaźnika województwo opolskie uplasowało się na 14 miejscu w kraju. Najwyższy poziom wskaźnika wystąpił w województwie mazowieckim (498 osób pracujących na 1000 ludności), a najniższy w warmińsko-mazurskim (322). Różnicowanie wartości tego wskaźnika widoczne jest również w podregionach województwa opolskiego. Wyższy jego poziom odnotowano w podregionie opolskim, w którym na 1000 ludności pracowało 380 osób, natomiast w nyskim – 287 osób.

W strukturze pracujących według rodzajów działalności w końcu grudnia 2019 r. najwięcej osób pracowało w przemyśle i budownictwie (32,6%) oraz w pozostałych usługach (28,5%). W tych dwóch rodzajach działalności również najbardziej wzrosła w stosunku do 2010 r. liczba pracujących, w przemyśle i budownictwie o 13,8%, a w pozostałych usługach o 11,4%. W relacji do 2010 r. spadek liczby pracujących odnotowano w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze rynku nieruchomości o 4,0%, jak również w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, tj. o 2,2%.

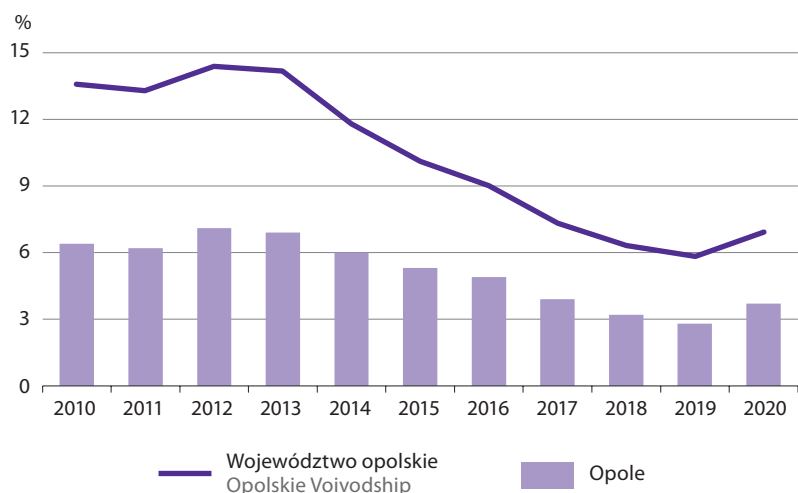
W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa opolskiego wyniosła 25,0 tys. osób i w porównaniu z 2010 r. była niższa o 23,8 tys., tj. o 48,8%, natomiast w stosunku do 2019 r. wzrosła o 4,0 tys., tj. o 19,2% (w kraju odpowiednio: o 46,5% i o 20,8%). W odniesieniu do 2010 r. we wszystkich województwach nastąpił spadek liczby bezrobotnych, od 60,0% w lubuskim do 36,1% w lubelskim. W relacji do 2019 r. natomiast odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych we wszystkich województwach, największy w śląskim (o 36,8%), a najmniejszy w świętokrzyskim (o 6,8%).

W województwie opolskim najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2020 r. było w powiecie nyskim (3,8 tys.), m. Opolu (3,0 tys.) oraz w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim (2,8 tys.), opolskim (2,6 tys.) i brzeskim (2,4 tys.). Powiaty te skupiały ponad połowę (58,2%) zarejestrowanych bezrobotnych w województwie. W skali roku odnotowano we wszystkich powiatach wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych, od 34,9% w powiecie opolskim do 7,7% w krapkowickim.

W końcu 2020 r. w województwie opolskim stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 6,9% i była o 6,7 p. proc. niższa niż na koniec 2010 r., a o 1,1 p. proc. wyższa niż przed rokiem. Pod względem wysokości stopy bezrobocia województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju. Najwyższą pozycję zajmowało województwo wielkopolskie ze stopą bezrobocia równą 3,7%, a najniższą warmińsko-mazurskie ze stopą bezrobocia 10,1%. W porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek wartości omawianego wskaźnika we wszystkich województwach, największy w warmińsko-mazurskim (o 9,9 p. proc.), a najmniejszy w mazowieckim (o 4,5 p. proc.). W odniesieniu do roku poprzedniego natomiast nastąpił wzrost poziomu stopy bezrobocia we wszystkich województwach, od 1,5 p. proc. w zachodniopomorskim do 0,5 p. proc. w świętokrzyskim.

**Wykres 28. Stopa bezrobocia rejestrowanego
Stan w dniu 31 grudnia**

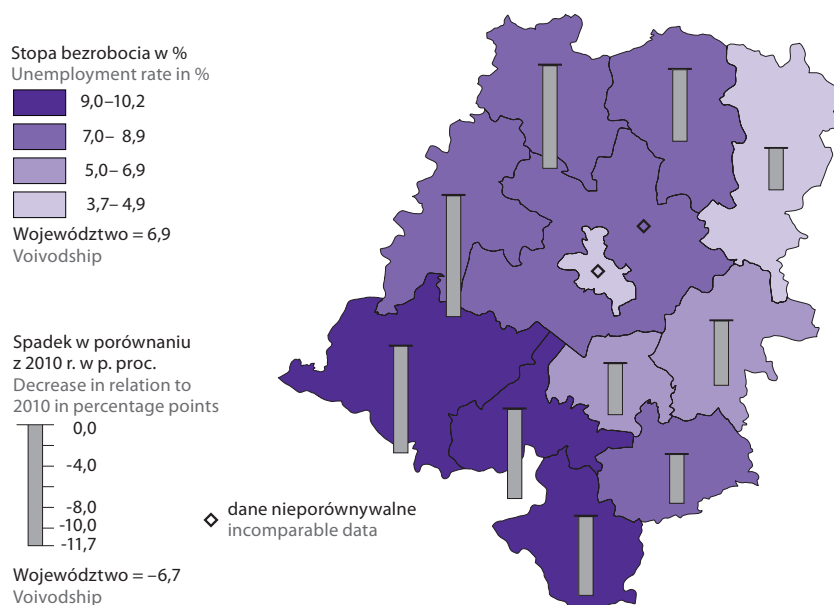
Chart 28. Registered unemployment rate
As of 31 December

W 2020 r. nadal obserwowano duże zróżnicowanie poziomu stopy bezrobocia w poszczególnych powiatach. Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: głubczycki (10,2%), prudnicki (9,9%) oraz nyski (9,0%). Niższa stopa bezrobocia niż średnia w województwie obserwowana była w m. Opolu (3,7%) oraz w trzech powiatach: oleskim (4,8%), strzeleckim (5,4%) i krapkowickim (5,9%). Rozpiętość stopy bezrobocia na koniec grudnia 2020 r. wyniosła 6,5 p. proc.

**Mapa 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 24. Registered unemployment rate in 2020
As of 31 December

W końcu grudnia 2020 r. w województwie opolskim wśród bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. W ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy stanowiły one 55,3%. Ich liczba była o 46,5% niższa niż w 2010 r., ale o 14,4% wyższa niż przed rokiem. Podobną tendencję można zaobserwować wśród mężczyzn. Populacja bezrobotnych mężczyzn zmniejszyła się o 51,4% w stosunku do 2010 r., natomiast zwiększyła się o 25,8% w stosunku do 2019 r.

Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych w końcu grudnia 2020 r. były osoby w wieku 25–34 lata (6,6 tys.) i ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o 0,3 p. proc. w stosunku do 2010 r. W porównaniu z 2010 r. liczba bezrobotnych w analizowanej grupie zmniejszyła się o 49,4%, a w stosunku do 2019 r. zwiększyła się o 18,7%. Najmniej liczną grupą bezrobotnych były osoby w wieku do 24 lat. Ich liczba na koniec 2020 r. wyniosła 2,9 tys., tj. o 73,6% mniej w porównaniu z grudniem 2010 r., a o 13,0% więcej niż przed rokiem.

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio: 29,8% i 27,3% ogólnej liczby bezrobotnych). W porównaniu z 2010 r. udział osób z najniższym poziomem wykształcenia zmniejszył się o 1,8 p. proc., a odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 2,1 p. proc. W odniesieniu do 2010 r. najbardziej zmniejszyła się, tj. o 52,3% liczba zarejestrowanych bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podczas gdy w stosunku do 2019 r. zwiększyła się o 18,2%.

Na koniec 2020 r. liczba osób pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy wyniosła 9,7 tys. i była o 17,1% niższa niż w 2010 r., a o 34,7% wyższa niż przed rokiem. Udział analizowanej grupy wśród ogólnej liczby bezrobotnych w stosunku do 2010 r. zwiększył się o 14,9 p. proc. i na koniec 2020 r. wyniósł 38,9%.

Pod względem kryterium stażu pracy najliczniejszą grupę bezrobotnych w końcu grudnia 2020 r. tworzyły osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat, tj. 26,6% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Liczba bezrobotnych z omawianym stażem pracy zmniejszyła się o 39,8% w stosunku do 2010 r. podczas gdy w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 20,7%. Najmniej liczną grupę bezrobotnych stanowiły osoby, które przepracowały powyżej 30 lat, a ich udział wyniósł 4,3%. W odniesieniu do 2010 r. liczba tych osób zmniejszyła się o 51,4% wobec wzrostu o 17,7% w stosunku do roku ub.

W województwie opolskim większość bezrobotnych nie posiadała prawa do zasiłku i w końcu grudnia 2020 r. było ich 21,7 tys. osób, tj. o 48,2% mniej niż w 2010 r., a o 20,0% więcej w stosunku roku poprzedniego. Udział ich w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec 2020 r. wyniósł 86,7% i był wyższy o 0,9 p. proc. niż w 2010 r. W kraju osoby bez prawa do zasiłku na koniec 2020 r. stanowiły 84,0% wszystkich bezrobotnych.

Na terenie województwa opolskiego utrzymywało się wysokie bezrobocie wśród osób zamieszkałych na wsi. Na koniec 2020 r. ich liczba wyniosła 11,1 tys., tj. 44,4% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w województwie. W porównaniu z 2010 r. liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 49,0%, podczas gdy w porównaniu z 2019 r. zwiększyła się o 17,2%. Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi najwięcej było osób w wieku 25–34 lata – 27,2%, z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym – 61,6%. Bezrobotni ze stażem pracy co najwyżej 5-letnim stanowili 45,9% wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych wyodrębniono kategorie osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Należą do nich m.in. długotrwale bezrobotni, którzy w końcu 2020 r. stanowili 49,0% wszystkich bezrobotnych (w 2010 r. – 44,3%). Na koniec 2020 r. odnotowano 12,2 tys. długotrwale bezrobotnych, ale ich liczba w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 9,4 tys., tj. o 43,4%, natomiast w stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się o 2,2 tys., tj. o 22,2%. Do grupy znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy należą również bezrobotni niepełnosprawni. Na koniec 2020 r. było ich 1,6 tys. i stanowili 6,4% ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu z 2010 r. liczba bezrobotnych niepełnosprawnych zmniejszyła się o 0,9 tys., tj. o 35,6%.

W 2020 r. w województwie opolskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 35,6 tys. osób i była mniejsza o 56,1 tys. osób, tj. o 61,2% w stosunku do 2010 r. Większość nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny. Ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. (o 1,4 p. proc.) i wynosił 79,8%. Z ewidencji bezrobotnych w województwie opolskim w 2020 r. skreślono 31,6 tys. osób, tj. mniej niż w 2010 r. (o 58,5 tys., tj. o 64,9%). Główną przyczyną wyrejestrowania było podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 19,9 tys. osób (wobec 34,8 tys. w 2010 r.). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych wynosił 62,9% wobec 38,6% w 2010 r. W województwie opolskim w 2020 r. bilans bezrobotnych kształtował się niekorzystnie, tzn. w ciągu roku zarejestrowało się o 4,0 tys. osób więcej niż wyłączono z ewidencji. Relacja napływu do odpływu z bezrobocia kształtowała się na poziomie 112,8% (w 2010 r. – 101,8%), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wynosił 115,5% (w 2010 r. – 102,1%).

Powiatowe urzędy pracy w województwie opolskim w 2020 r. miały do dyspozycji 31,3 tys. ofert pracy, tj. o 19,1% mniej niż w 2010 r. W końcu grudnia 2020 r. na 1 ofertę pracy przypadało 16 bezrobotnych wobec 46 w 2010 r. oraz 13 przed rokiem.

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. W nawiązaniu do oceny stanu sytuacji epidemicznej wprowadzono rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wspomnianego wirusa i zwalczające wywołaną nim chorobę. Działania te odnosiły się także do rynku pracy. Zaistniała sytuacja wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to m.in. otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego. Jedną z takich form jest praca zdalna. W IV kwartale 2020 r. w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej kontynuowano formy czasowego odosobnienia ze względu na podejrzenie zakażenia między innymi w postaci kwarantanny oraz izolacji.

W końcu grudnia 2020 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w województwie opolskim wyniósł 7,0%, tj. więcej o 5,4 p. proc. niż w końcu września 2020 r. (w kraju odpowiednio: 10,8% i 5,0 p. proc.). Skala wykorzystania pracy zdalnej w sektorze publicznym była większa niż w prywatnym (14,8% wobec 3,8%). Wykorzystanie pracy zdalnej różniło się w zależności od wielkości podmiotów w IV kwartale 2020 r. Odsetek osób świadczących pracę zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną był większy w jednostkach zatrudniających powyżej 49 osób (7,6%) i zwiększył się o 6,4 p. proc. w relacji do III kwartału 2020 r. W jednostkach zatrudniających poniżej 50 osób pracę zdalnie świadczyło 6,3%, tj. więcej o 4,4 p. proc. w porównaniu z poprzednim kwartałem.

Praca zdalna spowodowana sytuacją epidemiczną była wdrożona przez pracodawców w poszczególnych województwach w różnym stopniu. Najwyższy udział pracy zdalnej w końcu IV kwartału 2020 r. odnotowano w województwie mazowieckim (19,7%), a najniższy w świętokrzyskim (4,5%). Województwo opolskie pod tym względem uplasowało się na 9 miejscu.

W IV kwartale 2020 r. w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej kontynuowano formy czasowego odosobnienia ze względu na podejrzenie zakażenia między innymi w postaci kwarantanny oraz izolacji. Pracujący, którzy według stanu na 31 grudnia 2020 r. korzystali z wynagrodzenia za czas choroby lub zasiłku chorobowego z powodu objęcia kwarantanną lub izolacją stanowili w województwie opolskim 3,4% ogółu pracujących (w kraju – 3,0%). Takie przypadki odnotowano w podobnej skali w sektorze prywatnym (3,5%), natomiast w publicznym ich odsetek kształtował się na nieco niższym poziomie (2,9%).

Udział pracujących objętych kwarantanną bądź izolacją był zróżnicowany w zależności od wielkości jednostek; największy (5,3%) wystąpił w jednostkach o liczbie pracujących od 10 do 49 osób, a najmniejszy (2,3%) w jednostkach powyżej 49 osób. W jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób odsetek ten wynosił 3,0%.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób w województwie opolskim w 2019 r. kształtowało się na poziomie 4712,47 zł i było o 50,2% wyższe w odniesieniu do 2010 r. We wszystkich sekcjach odnotowano poprawę warunków płacowych.

W sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. w województwie opolskim zarówno przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto jak i przeciętne wynagrodzenie brutto za godzinę pracy ukształtowało się na poziomie wyższym niż w 2010 r. Czas przepracowany w sektorze przedsiębiorstw zwiększył się w odniesieniu do 2010 r., natomiast był mniejszy niż przed rokiem.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w 2020 r. zmniejszyła się w stosunku do 2010 r., natomiast była wyższa niż przed rokiem. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto była wyższa niż w 2010 r., przy czym wyższą dynamiką charakteryzowało się świadczenie wypłacane przez ZUS niż wypłacane rolnikom indywidualnym.

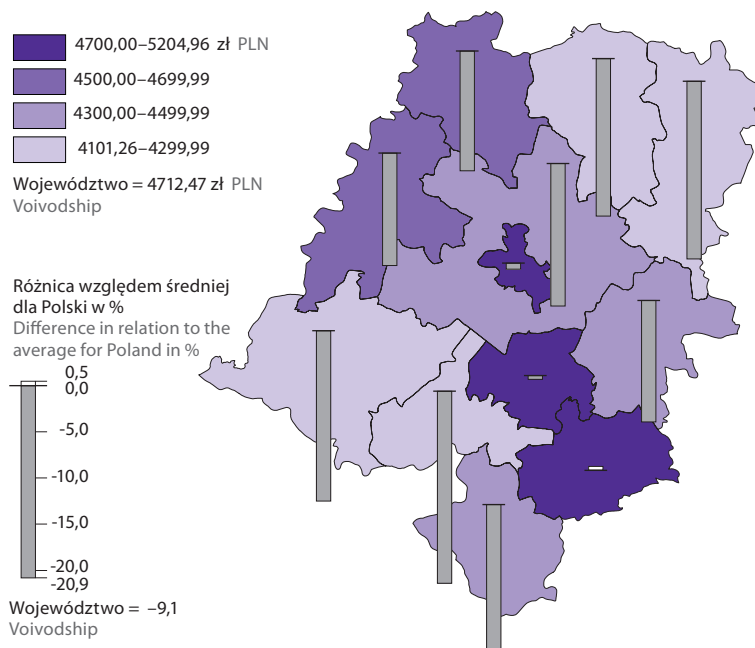
W 2019 r. w województwie opolskim poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych. Odnotowano wzrost (o 50,8%) przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych względem 2010 r. W odniesieniu do 2010 r. odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku stopy ubóstwa ustawowego, ubóstwa relatywnego oraz ubóstwa skrajnego.

W województwie opolskim w 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób osiągnęło poziom 4712,47 zł i było wyższe o 50,2% w odniesieniu do 2010 r. (w kraju – o 50,8%).

W analizowanej zbiorowości rozpiętość wynagrodzeń wahała się od 2983,88 zł w zakwaterowaniu i gastronomii do 5854,22 zł w działalności finansowej i ubezpieczeniowej. Wynagrodzenia te stanowiły odpowiednio: 63,3% i 124,2% przeciętnego wynagrodzenia w województwie. Poprawę warunków płacowych względem 2010 r. odnotowano we wszystkich sekcjach działalności gospodarczej. Znaczący wzrost wynagrodzeń odnotowano, m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 65,9%). Najwolniej rosły wynagrodzenia w informacji i komunikacji, w której wystąpił wzrost o 12,5%.

W województwie opolskim w 2019 r. nadal utrzymywało się znaczne terytorialne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Wynagrodzenia przekraczające wartość przeciętną w województwie odnotowano w powiatach: kędzierzyńsko-kozielskim i krapkowickim oraz m. Opolu. W grupie powiatów, w których wystąpiły najniższe wynagrodzenia znalazły się: prudnicki, oleski i kluczborski. Najwyższe wynagrodzenia otrzymali pracownicy w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (110,5% przeciętnego wynagrodzenia w województwie), a najniższe wypłacono w powiecie prudnickim (87,0%). Różnica między wynagrodzeniami w tych powiatach wynosiła 1103,70 zł.

Mapa 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2019 r.
Map 25. Average monthly gross wages and salaries in 2019

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

W województwie opolskim w 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 4910,23 zł, tj. o 61,7% wyższy niż w 2010 r. W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wynosiło 5411,45 zł i było o 57,5% wyższe w porównaniu z 2010 r. We wszystkich województwach wystąpił wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w stosunku do 2010 r., a województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu w kraju. Pierwszą lokatę zajmowało województwo małopolskie ze wzrostem 76,1%. Wzrost wynagrodzenia w porównaniu z 2010 r. odnotowano we wszystkich sekcjach, przy czym największy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 74,2%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 70,7%).

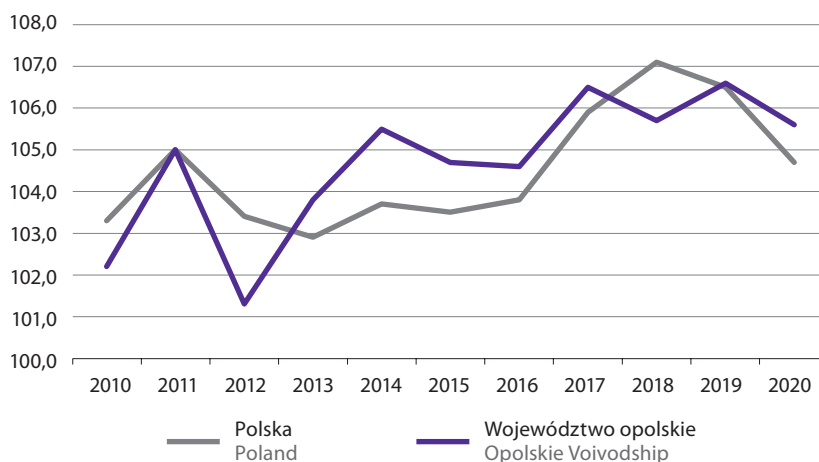
Tablica 12. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 12. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3035,73	3699,85	4648,22	4910,23
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	88,4	89,8	89,9	90,7

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wykres 29. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Rok poprzedni=100

Chart 29. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector Previous year=100

Wynagrodzenia wyższe od przeciętnego w województwie opolskim w 2020 r. otrzymywali pracownicy w takich sekcjach jak m.in.: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 34,2%), górnictwo i wydobywanie (o 26,2%) oraz informacja i komunikacja (o 20,5%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto poniżej średniej odnotowano m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 35,6%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 23,0%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (o 12,1%).

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w 2020 r. w województwie opolskim przepracowali średnio 183,8 mln godzin (w 2010 r. – 169,6 mln, przed rokiem – 191,5 mln godzin). Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 92,2 mln (50,2% ogólnej liczby przepracowanych godzin w sektorze przedsiębiorstw) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 26,7 mln (14,5%).

W 2020 r. w sektorze przedsiębiorstw średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego, podobnie jak w 2010 r. wynosił 146 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe brutto ukształtowało się na poziomie 33,61 zł, tj. o 61,5% wyższym niż w 2010 r. Wzrost odnotowano w przedsiębiorstwach należących do wszystkich sekcji, największy w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 74,0%), przetwórstwie przemysłowym (o 71,8%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii (o 71,0%). Wyższe od przeciętnego wynagrodzenia godzinowego brutto w województwie otrzymywano m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz górnictwie i wydobywaniu (odpowiednio: o 37,5% i o 26,6%). Niższe natomiast odnotowano m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii oraz administrowaniu i działalności wspierającej (odpowiednio: o 35,3% i o 26,1%).

W województwie opolskim w 2020 r. przeciętna liczba emerytów oraz rencistów wynosiła 211,4 tys. osób i obniżyła się o 4,2 tys. osób, tj. o 1,9% od notowanej w 2010 r., natomiast była wyższa o 1,3 tys. osób, tj. o 0,6% w porównaniu z rokiem poprzednim. Odsetek świadczeniobiorców ZUS i KRUS z terenu województwa opolskiego w 2020 r. w ogólnej ich zbiorowości w kraju wynosił odpowiednio: 2,4% i 2,0%.

W 2020 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 189,3 tys. osób i ich liczba w odniesieniu do 2010 r. była o 2,4% wyższa. W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się liczba emerytów o 11,3%. Zmniejszyła się natomiast liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 47,4%), jak również liczba osób pobierających renty rodzinne (o 3,9%). W 2020 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS w województwie opolskim stanowili emeryci (77,8% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (5,4%).

Tablica 13. Świadczenia społeczne
Table 13. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	215,6	201,8	210,0	211,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1560,14	1948,36	2228,55	2354,95
w tym emerytura of which retirement pension	1637,13	2035,67	2304,31	2426,30
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1017,25	1245,08	1338,53	1413,98
w tym emerytura of which retirement pension	1043,32	1267,07	1346,32	1416,46

Emerytury i renty rolnicze w 2020 r. pobierało 22,1 tys. osób, tj. o 28,1% mniej niż w 2010 r. Największy spadek (o 29,3%) zaobserwowano w przypadku emerytów, a następnie wśród osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 21,7%). Liczba osób otrzymujących renty rodzinne zmniejszyła się o 13,1%. Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, przeważali emeryci, przy czym ich odsetek wynosił 86,1%. Najniższy udział, tj. 3,3% ogólnej liczby świadczeniobiorców KRUS w województwie opolskim odnotowano wśród osób pobierających renty rodzinne.

W województwie opolskim w 2020 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wynosiła 2354,95 zł i była wyższa o 794,81 zł, tj. o 50,9% w porównaniu z 2010 r. (w kraju odpowiednio: o 801,69 zł, tj. o 50,5%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w województwie opolskim wypłacana przez ZUS była niższa w relacji do analogicznego świadczenia w kraju o 35,69 zł, tj. o 1,5%. Świadczenia wypłacane przez ZUS w województwie opolskim w 2020 r. były wyższe w porównaniu z 2010 r. Przeciętna miesięczna emerytura wynosiła 2426,30 zł i była o 48,2% wyższa niż w 2010 r. Renta z tytułu niezdolności do pracy ukształtowała się na poziomie 1969,30 zł, tj. o 54,2% wyższym niż w 2010 r. Renta rodzinna wynosiła 2147,48 zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 51,5%.

W 2020 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w województwie opolskim wypłacana przez KRUS wynosiła 1413,98 zł i była wyższa o 396,73 zł, tj. o 39,0% w odniesieniu do 2010 r. W kraju przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1376,40 zł, tj. wyższym o 421,72 zł (o 44,2%) w porównaniu z 2010 r. Świadczenie emerytalno-rentowe w województwie opolskim wypłacane przez KRUS było wyższe od tego rodzaju świadczenia wypłacanego w kraju o 2,7%. Przeciętna miesięczna emerytura brutto w województwie opolskim wypłacana z KRUS wynosiła 1416,46 zł i była wyższa o 35,8% w porównaniu z 2010 r. Wzrost odnotowano również w przypadku przeciętnej miesięcznej renty z tytułu niezdolności do pracy (o 62,7%) oraz renty rodzinnej (o 76,4%). W 2020 r. przeciętna miesięczna renta brutto z tytułu niezdolności do pracy osiągnęła poziom 1280,15 zł, a renta rodzinna – 1780,68 zł.

Wysokość świadczeń w województwie opolskim w 2020 r. wypłacanych przez ZUS kształtowała się poniżej średniej krajowej, natomiast realizowanych przez KRUS osiągała poziom wyższy niż średnio w kraju. Emerytura wypłacana przez ZUS była niższa niż średnia krajowa o 1,9%, renta z tytułu niezdolności do pracy – o 1,4%, a renta rodzinna – o 2,4%. Wyższe natomiast od średniej krajowej były wypłaty realizowane przez KRUS, tj. emerytura – o 2,4%, renta z tytułu niezdolności do pracy – o 1,9% oraz renta rodzinna – o 0,9%. Pod względem przeciętnej emerytury i renty wypłacanych zarówno z ZUS, jak i KRUS województwo opolskie uplasowało się na 5 miejscu w kraju.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych w 2019 r. wykazały, że w województwie opolskim sytuacja materialna gospodarstw się poprawiła. Badaniem budżetów w województwie opolskim w 2019 r. objęto 957 gospodarstw (2,7% ogólnej liczby gospodarstw zbadanych w kraju), reprezentujących poszczególne grupy społeczno-ekonomiczne ludności (gospodarstwa domowe pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł). Przeciętne gospodarstwo domowe liczyło 2,62 osoby (w kraju – 2,61). W relacji w 2010 r. przeciętna liczba osób w gospodarstwie zmniejszyła się, podobnie jak w kraju o 9,7%.

W województwie opolskim w 2019 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę ukształtował się na poziomie 1687,29 zł, tj. o 50,8% (o 568,76 zł) wyższym w porównaniu z 2010 r. Dochód ten był jednak niższy od średniego notowanego w kraju o 7,2% (o 131,85 zł). W kraju dochód rozporządzalny przeciętnego gospodarstwa domowego w relacji do 2010 r. zwiększył się o 51,5% (o 618,32 zł).

Tablica 14. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 14. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1118,53	1288,74	1589,30	1687,29	1819,14
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1059,67	1233,27	1524,27	1613,40	1768,65

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2019 r. udział tych dochodów w dochodzie rozporządzalnym ogółem wynosił odpowiednio: 51,3% i 36,9% (w kraju: 51,8% i 32,1%). Udział dochodów z pracy najemnej zmniejszył się o 2,9 p. proc. w porównaniu z 2010 r., natomiast zwiększył się o 3,6 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. Udział dochodów ze świadczeń społecznych zwiększył się zarówno w relacji do 2010 r., jak i 2018 r., tj. odpowiednio: o 4,7 p. proc. i o 2,3 p. proc. W 2019 r. dochody z pracy najemnej były wyższe o 42,7% w porównaniu z 2010 r., natomiast dochody ze świadczeń społecznych wzrosły o 73,3%.

Dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych wynosił 1631,40 zł, co oznaczało wzrost o 52,3% (o 553,73 zł) w relacji do 2010 r. Dochód ten był niższy od przeciętnego w kraju o 8,8% (o 155,25 zł).

Na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych oceniono poziom ubóstwa ekonomicznego. Czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej osób w gospodarstwie domowym jest status na rynku pracy. Zasięg ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła dochodów. W istotny sposób na zasięg ubóstwa wpływają zarówno warunki makroekonomiczne takie jak: wysokość wynagrodzeń, skala bezrobocia, poziom świadczeń społecznych, jak też społeczno-kulturowe, np. wielodzietność, wiek, wykształcenie, niepełnosprawność.

Tablica 15. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)

Table 15. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of all persons in households – with expenditures below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	13,8	13,7	9,3	7,9	13,0
„ustawowej” granicy ubóstwa “legal” poverty threshold	4,6	10,6	6,2	4,3	9,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty rate	3,6	6,5	2,6	1,3	4,2

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

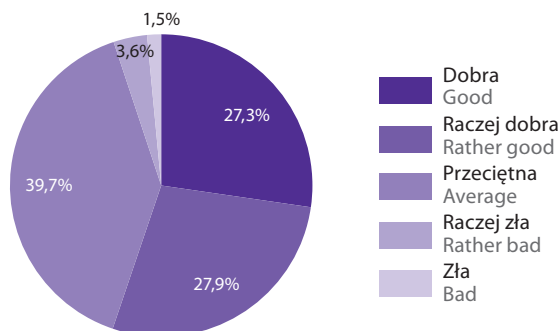
Poprawa sytuacji gospodarstw domowych w 2019 r. znalazła odzwierciedlenie w zmniejszeniu się wartości wskaźników zagrożenia ubóstwem. W odniesieniu do 2010 r. odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku stopy ubóstwa ustawowego, ubóstwa relatywnego oraz ubóstwa skrajnego (odpowiednio: o 0,3 p. proc., o 5,9 p. proc. i o 2,3 p. proc.). W skali kraju obniżył się wskaźnik ubóstwa relatywnego (o 4,4 p. proc.) i ubóstwa skrajnego (o 1,6 p. proc.), wzrosła natomiast stopa ubóstwa ustawowego (o 1,6 p. proc.).

W przekroju według województw w 2019 r. województwo opolskie pod względem wysokości stopy ubóstwa skrajnego uplasowało się na 1 miejscu w kraju. Drugą lokatę zajmowało województwo pomorskie (1,4%), a następnie śląskie (2,3%). Najwyższą stopę ubóstwa skrajnego odnotowano w województwie małopolskim (7,5%), podlaskim (7,0%) oraz lubelskim i warmińsko-mazurskim (po 6,8%).

W województwie więcej gospodarstw oceniło swoją sytuację materialną jako dobrą (27,3% gospodarstw) niż średnio w kraju (23,8%). Odnotowano dalszy wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją

sytuację materialną jako raczej dobrą (27,9% wobec 27,4% w 2018 r., przy średniej w kraju 24,8%). Mniej natomiast gospodarstw oceniło swoją sytuację materialną jako przeciętną aniżeli średnio w kraju (39,7% wobec 44,4%). Również mniej było gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą (5,1% wobec 7,0%).

Wykres 30. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.
Chart 30. Subjective evaluation of material situation of household in 2019

Ponad połowa (55,2%) respondentów z województwa opolskiego oceniła sytuację materialną gospodarstw domowych jako dobrą lub raczej dobrą. Pod tym względem województwo opolskie zajmowało najwyższą lokatę w kraju. Kolejne pozycje zajmowały województwa: lubuskie, małopolskie oraz mazowieckie (odpowiednio: 52,7%, 52,5% i 52,3%). Województwo opolskie zajmowało 2 miejsce po województwie małopolskim wśród województw, których gospodarstwa domowe w najmniejszym stopniu oceniły swoją sytuację materialną jako złą lub raczej złą (5,1% gospodarstw).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

Skala wsparcia finansowego udzielonego rodzinom w województwie opolskim w 2019 r. była wyższa niż notowana przed rokiem. Na wypłatę świadczeń wychowawczych przeznaczono więcej środków finansowych niż w 2018 r.

W 2019 r. w zakresie pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom województwa również odnotowano poprawę sytuacji. Świadczą o tym m.in. mniejsza liczba gospodarstw domowych oraz ich członków pobierających świadczenie ze środowiskowej pomocy społecznej, jak również bardziej korzystne niż notowane w 2010 r. wskaźniki charakteryzujące skalę wsparcia z pomocy społecznej (m.in. liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności oraz beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności).

Zdecydowanie poprawiła się sytuacja w województwie opolskim w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 względem 2011 r. Powiększyła się baza placówek świadczących tego typu usługi opiekuńcze oraz odnotowano wzrost liczby dostępnych w nich miejsc. Na bardziej korzystnym poziomie ukształtował się również podstawowy miernik opisujący dostępność do instytucjonalnej opieki nad najmłodszymi, tj. odsetek dzieci objętych opieką żłobkową w ogólnej liczbie dzieci w wieku 0–3 lata.

Uruchomiony w kwietniu 2016 r. rządowy program „Rodzina 500 Plus” zakłada wsparcie finansowe na dzieci do 18 roku życia w postaci świadczenia pieniężnego w wysokości 500 zł. W rodzinach naturalnych jest to świadczenie wychowawcze, w przypadku dzieci objętych rodzinną pieczęcią zastępczą (tj. w rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka) – dodatek wychowawczy lub dodatek do zryczałtowanej kwoty, natomiast na dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego – dodatek do zryczałtowanej kwoty.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. świadczenia wychowawcze w województwie opolskim otrzymało 49,2 tys. rodzin na 73,1 tys. dzieci do 18 lat (co stanowiło po 2,1% ogólnej liczby rodzin oraz 2,0% ogólnej liczby dzieci w kraju pobierających to świadczenie). W m. Opolu w analogicznym okresie 2019 r. świadczenie przyznano 6,3 tys. rodzin dla 8,3 tys. dzieci.

Tablica 16. Świadczenia wychowawcze
Table 16. Child-raising benefits

Wyszczególnienie Specification	2017 ^a	2018	2019
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	477617,6	459816,6	651398,6
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving child-raising	52314	48426	49156 ^a
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received child-raising benefit	77198	72159	<u>73121</u> ^b 127870

a, b Dane dotyczą okresu: a – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze. b – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a, b Data concern the period: a – from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019 information of the number of families receiving the child-raising benefit is not collected. b – in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

W układzie województw przeciętnie co miesiąc najwięcej zarówno rodzin, jak i dzieci, na które przyznawano świadczenie wychowawcze w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. było w województwie mazowieckim (odpowiednio: 368,7 tys. oraz 534,5 tys.), natomiast najmniej w opolskim. Wśród powiatów województwa opolskiego przeciętnie najwięcej rodzin uprawnionych do pobierania świadczenia wychowawczego, jak i dzieci, na które je przyznano w analogicznym okresie 2019 r. odnotowano w powiecie nyskim (odpowiednio: 6,8 tys. oraz 10,3 tys.), natomiast najmniej w głubczyckim (analogicznie: 2,2 tys. oraz 3,5 tys.). Analiza udzielonych świadczeń wychowawczych w ujęciu gmin województwa opolskiego wykazała, że w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. przeciętnie miesięcznie najwięcej świadczeń wychowawczych, jak i najwięcej dzieci, na które rodziny co miesiąc otrzymywały świadczenie wychowawcze odnotowano w gminie m. Opole (odpowiednio: 6,3 tys. oraz 8,3 tys.), natomiast przeciętnie najmniej rodzin notowano w gminie Zębowice (0,2 tys.), a biorąc pod uwagę przeciętną liczbę dzieci, na które rodziny otrzymały świadczenie w gminie Polska Cerekiew (0,2 tys.).

Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych w 2019 r. ukształtowały się w województwie opolskim na poziomie 651398,6 tys. zł i w skali roku wzrosły o 41,7% (w kraju – o 37,6%).

W 2019 r. w województwie opolskim przeciętnie miesięcznie 849 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka otrzymało pomoc w formie dodatku wychowawczego na 1290 dzieci objętych tego typu opieką prawną (w tym w m. Opolu 100 rodzin na 133 dzieci), a wydatkowane środki ukształtowały się na poziomie 7715,3 tys. zł (w m. Opolu – 785,9 tys. zł).

Pomoc socjalna ukierunkowana jest również na osoby i rodziny, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudnych sytuacji życiowych, takich jak m.in.: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba lub bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomoc społeczna jest realizowana w formie stacjonarnej oraz w formie środowiskowej pomocy społecznej w ramach systemu pomocy społecznej. Środowiskowa pomoc społeczna jest świadczona w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej i może być udzielana w formie pieniężnej w postaci różnego typu zasiłków (m.in.: stałych, okresowych oraz celowych) oraz w formie niepieniężnej (obejmującej m.in.: posiłek, schronienie, ubranie oraz usługi opiekuńcze) lub w obu formach jednocześnie.

W województwie opolskim w 2019 r. decyzją administracyjną 26,4 tys. osób udzielono świadczenia pomocy społecznej (niezależnie od liczby i rodzaju przyznanego świadczenia), a łączna kwota wsparcia ukształtowała się na poziomie 89230,1 tys. zł (z czego 64,3% stanowiła pomoc pieniężna). W stosunku do 2010 r. (podobnie jak w kraju) odnotowano w województwie spadek zarówno liczby uposażonych, jak i kwoty przyznanych świadczeń (odpowiednio: o 38,6% oraz o 2,9%, w kraju analogicznie: o 42,2% oraz o 3,3%). Względem 2018 r. liczba osób, którym przyznano świadczenie zmniejszyła się w województwie o 8,0% (w kraju – o 7,6%), natomiast kwota udzielonych świadczeń uległa zwiększeniu o 2,8% (w kraju – o 3,3%).

Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total number of persons)	42957	37239	28690	26395
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	91930,0	93701,9	86777,7	89230,1
pomoc pieniężna financial assistance	70180,3	68245,2	58326,5	57392,5
pomoc niepieniężna non-financial assistance	21749,7	25456,7	28451,3	31837,5
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	422	373	290	268

W 2019 r. decyzją administracyjną średnio 268 osobom w przeliczeniu na 10 tys. ludności przyznano świadczenie, natomiast w 2010 r. – 422 (w kraju analogicznie: 314 oraz 542 osoby). W układzie województw w 2019 r. najwyższą wartością wskaźnika osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej wyróżniało się województwo warmińsko-mazurskie z wynikiem – 543 osoby, natomiast najniższą śląskie – 222 osoby.

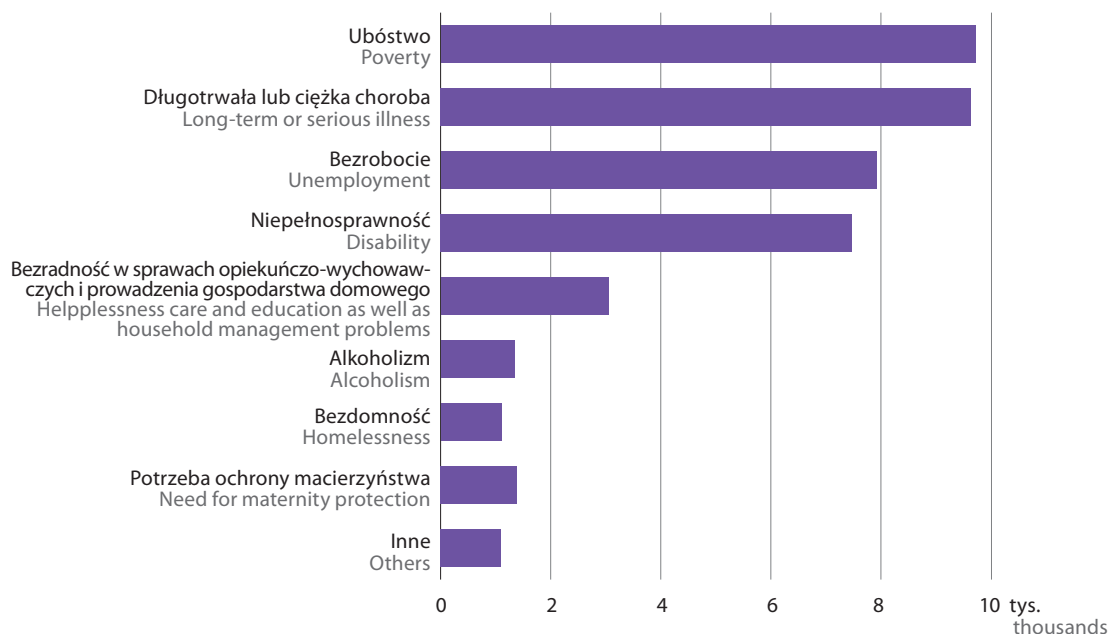
W ramach ogólnej kwoty przyznanych świadczeń, na pomoc w formie pieniężnej w 2019 r. wydatkowano 57392,5 tys. zł, tj. o 18,2% mniej niż w 2010 r. (w kraju – o 15,5%). Najwięcej środków (podobnie jak w kraju) dotyczyło wypłat zasiłków stałych, a ich udział w tej strukturze w 2019 r. wynosił w województwie 40,2% (w kraju – 45,2%). Na świadczenia w formie niepieniężnej przeznaczono 31837,5 tys. zł, tj. o 46,4% więcej względem 2010 r. (w kraju – o 32,4%), przy czym najwięcej wydatkowano na usługi opiekuńcze – 47,7% tej kwoty (w kraju – 55,3%).

Środowiskowa pomoc społeczna może być udzielona rodzinie jednocześnie z wielu powodów. Najczęstszą przyczyną (tak jak i w kraju) było ubóstwo, z powodu którego w 2019 r. w województwie opolskim 9,7 tys. rodzin otrzymało wsparcie finansowe (w kraju – 432,9 tys.).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy - gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 2 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

Wykres 31. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie^a w 2019 r.
Chart 31. Reasons for granting social assistance to a family^a in 2019

a Na podstawie decyzji.
a By virtue of an administrative decision.

W 2019 r. ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej skorzystało łącznie 20,0 tys. gospodarstw domowych skupiających 39,2 tys. osób. W odniesieniu do 2010 r. liczba gospodarstw domowych uległa w województwie zmniejszeniu o 22,7%, a liczba członków tych gospodarstw o 40,6% (w kraju analogicznie: o 31,5% oraz o 46,8%). W m. Opolu w 2019 r. wsparcie finansowe w postaci świadczenia ze środowiskowej pomocy społecznej otrzymało 1,6 tys. gospodarstw domowych oraz 2,4 tys. osób

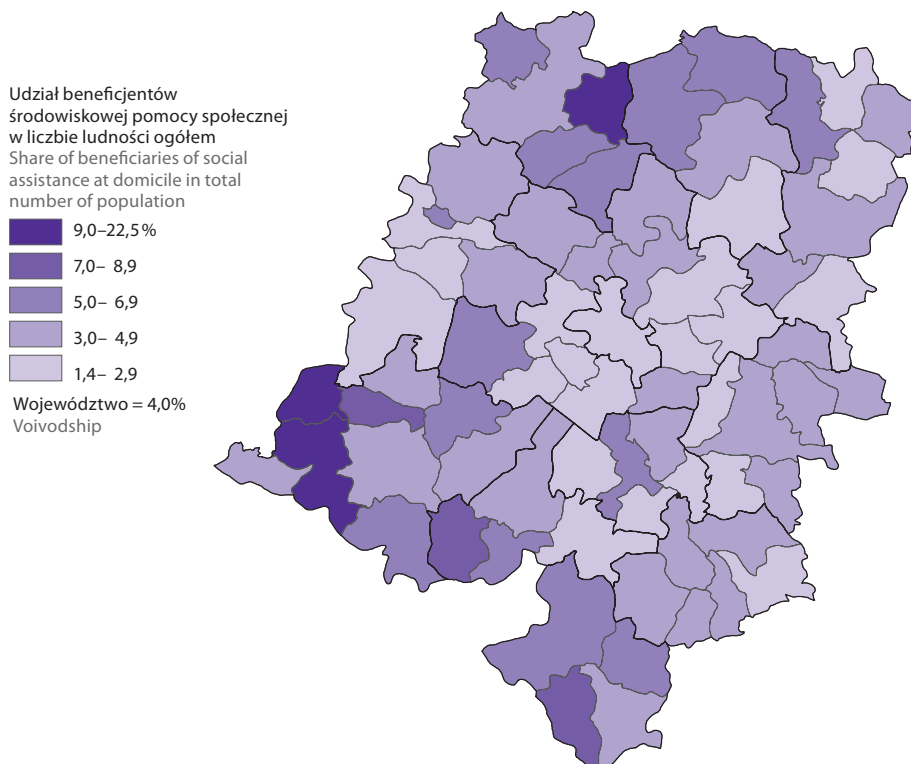
Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 18. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	25928	24684	21151	20037
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries from social assistance at domicile	65931	56033	42330	39172
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	647	561	428	398

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r. w przeliczeniu na 10 tys. ludności było 398 mieszkańców województwa opolskiego, natomiast w 2010 r. – 647 (w kraju odpowiednio: 463 oraz 867 osób). Wśród województw w 2019 r. odnotowano znaczne zróżnicowanie w poziomie omawianego miernika, którego wartość wahała się od 304 osób w śląskim do 797 osób w warmińsko-mazurskim. Wśród gmin województwa opolskiego największe wsparcie finansowe w przeliczeniu na 10 tys. ludności wypłacono w gminie Otmuchów (2252 osoby), a najmniejsze w gminie Bierawa (142 osoby).

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2019 r. ukształtował się w województwie opolskim na poziomie 4,0% (w kraju – 4,6%) i był niższy o 2,5 p. proc w porównaniu z notowanym w 2010 r. (w kraju – o 4,1 p. proc.). W skali województw w 2019 r. najwyższym udziałem charakteryzowało się województwo warmińsko-mazurskie (8,0%), a najniższym śląskie (3,0%). Wśród gmin województwa opolskiego w 2019 r. najwyższy udział odnotowano w gminie Otmuchów (22,5%), a najniższy w gminie Bierawa (1,4%).

Mapa 26. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.
Map 26. Scope of use of community social assistance in 2019

Dodatkowym wsparciem dla rodzin jest tzw. „Karta Dużej Rodziny”. Jest to program uruchomiony w czerwcu 2014 r. i skierowany do rodzin wielodzietnych, tj. z minimum trójką dzieci poniżej 18 roku życia lub 25 roku życia jeśli kontynuują naukę oraz gdy dzieci posiadają orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Program oferuje rodzinom szereg zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z usług kulturalno-rozrywkowych oraz transportowych na terenie kraju.

W 2019 r. w województwie opolskim 20,2 tys. rodzin posiadało tę kartę, co w skali roku oznacza wzrost o 115,8% (w kraju – o 90,6%). W układzie powiatów województwa najwięcej kart w 2019 r. przyznano rodzinom w powiecie opolskim (14,9% wszystkich wydanych kart w województwie), natomiast najmniej w powiecie głubczyckim (4,1%).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Na koniec 2019 r. na terenie województwa opolskiego 106 placówek obejmujących: żłobki, oddziały żłobkowe oraz kluby dziecięce świadczyło usługi opiekuńcze nad dziećmi w wieku do lat 3, wśród których placówki publiczne stanowiły 36,8% (w kraju – 22,3%).

**Tablica 19. Żłobki^a i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia**
Table 19. Nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2018	2019
Żłobki Nurseries	17	57	88	96
w tym publiczne of which public	14	25	31	35
Oddziały żłobkowe Nursery sections	9	5	3	3
Kluby dziecięce Children's clubs	1	8	8	7
w tym publiczne of which public	–	–	1	1
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach in nurseries	1,3	2,8	4,2	4,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,0	0,1	0,1	0,1
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach in nurseries	2,0	4,2	6,0	6,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,0	0,2	0,2	0,1

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

U w a g a. W 2011 r. funkcjonowało także 7 placówek prowadzących działalność gospodarczą w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, nie wpisanych do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, które oferowały 208 miejsc dla 173 dzieci.

N o t e. In 2011, there were also 7 childcare institutions for children aged up to 3 years, not entered in the register of nurseries and children's clubs, which offered 208 places for 173 children.

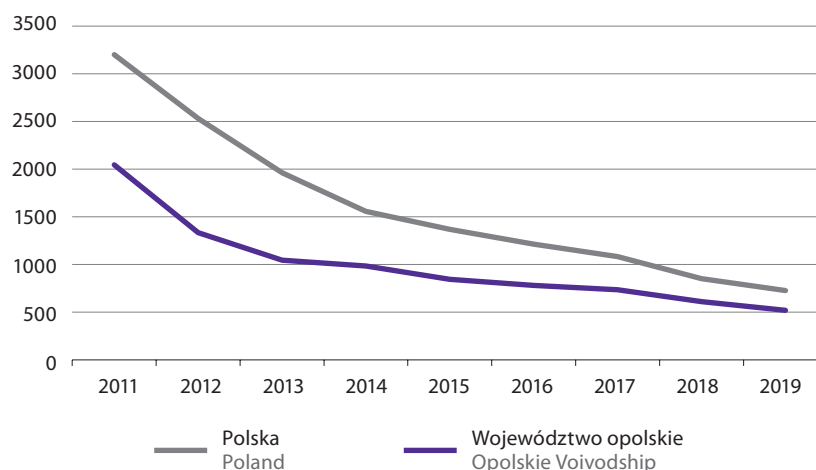
W odniesieniu do 2011 r. liczba placówek oferujących rodzinom oraz opiekunom prawnym tego typu usługi zwiększyła się w województwie 4-krotnie (w kraju 6-krotnie). Spośród wszystkich placówek największy przyrost względem 2011 r. dotyczył w województwie klubów dziecięcych, których stan liczebny powiększył się 7-krotnie, natomiast w kraju – żłobków (8-krotnie). Spadek liczby placówek odnotowano w przypadku oddziałów żłobkowych. W relacji do 2011 r. ich baza zarówno w województwie, jak i w kraju uległa zmniejszeniu (analogicznie: o 66,7% oraz o 79,0%). W m. Opolu w końcu 2019 r. opiekę nad najmłodszymi dziećmi oferowało 28 żłobków.

Placówki instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 w województwie opolskim na koniec 2019 r. dysponowały łącznie 5,0 tys. miejsc (w tym 4,9 tys. w żłobkach i oddziałach żłobkowych), co w porównaniu z 2011 r. oznacza, podobnie jak w kraju, 4-krotny wzrost. Biorąc pod uwagę typ placówki, największym wzrostem liczby miejsc w stosunku do 2011 r. w województwie, jak i w kraju wyróżniały się kluby dziecięce. Liczba miejsc w tych placówkach wzrosła w województwie 13-krotnie, natomiast w kraju – 7-krotnie. Znacznemu zmniejszeniu w województwie, podobnie jak w kraju, uległa liczba miejsc oferowanych przez oddziały żłobkowe (odpowiednio: o 50,1% oraz o 82,0%). Żłobki zlokalizowane w m. Opolu w 2019 r. oferowały 1,9 tys. miejsc.

W końcu grudnia 2019 r. w placówkach funkcjonujących w województwie opolskim opieką objęto 4,5 tys. dzieci (w tym 4,4 tys. w żłobkach i oddziałach żłobkowych) i w stosunku do 2011 r. ich liczba zwiększyła się 3-krotnie (w kraju – 4-krotnie). W relacji do 2011 r. podobnie jak w kraju, w największym stopniu, zwiększyła się w województwie liczba dzieci uczęszczających do klubów dziecięcych (odpowiednio: 12-krotnie oraz 8-krotnie), natomiast największy spadek dotyczył dzieci objętych opieką w oddziałach żłobkowych (analogicznie: o 52,9% oraz o 81,7%). W m. Opolu z opieki żłobkowej w końcu 2019 r. skorzystało 1,6 tys. dzieci.

Wskaźnik wyrażany liczbą dzieci w wieku do lat 3 w przeliczeniu na 100 miejsc w żłobkach (łącznie z oddziałami żłobkowymi) i klubach dziecięcych w 2019 r. ukształtował się w województwie na poziomie 518 wobec 2046 w 2011 r. (w kraju analogicznie: 725 oraz 3204). W skali kraju w 2019 r. najbardziej korzystną sytuację pod względem wartości omawianego wskaźnika odnotowano w województwie dolnośląskim (480), natomiast najmniej korzystną w świętokrzyskim (1090). Województwo opolskie pod tym względem zajmowało 2 miejsce w kraju. W ujęciu powiatów województwa opolskiego najniższą wartością omawianego miernika cechowało się m. Opole z wynikiem – 211, a najwyższą powiat oleski – 1519.

Wykres 32. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Chart 32. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs

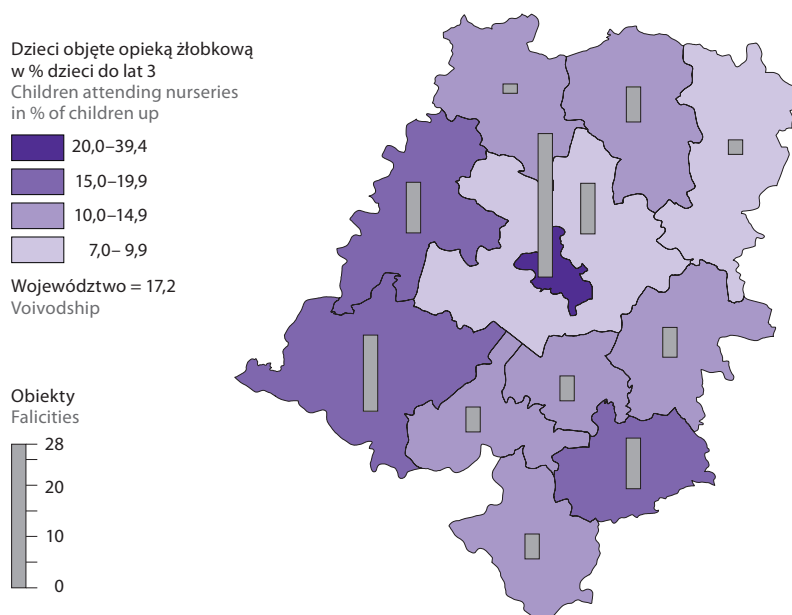

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

Najbardziej liczną grupę wychowanków w placówkach instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3 (podobnie jak w kraju) stanowiły dzieci w wieku 2 lat. Na koniec 2019 r. było ich w województwie 2,3 tys., a ich udział wyniósł 52,0% (w kraju – 52,2%) i względem 2011 r. zwiększył o 4,7 p. proc. (w kraju obniżył się o 0,7 p. proc.). Najmniej było dzieci w wieku poniżej roku – 0,1 tys., a odsetek tej grupy na koniec 2019 r. ukształtował się w województwie na poziomie 2,1% (w kraju – 1,5%) i w odniesieniu do 2011 r. uległ zmniejszeniu o 5,4 p. proc. (w kraju o 4,8 p. proc.) Z opieki korzystały również dzieci w wieku 4 lat i więcej, jednak ich udział był niewielki (0,02%; w kraju – 0,2%).

Odsetek dzieci objętych opieką żłobkową (łącznie z oddziałami żłobkowymi) w ogólnej liczbie dzieci w wieku 0–3 lata na koniec 2019 r. wyniósł w województwie opolskim 17,2% i był 4-krotnie wyższy niż notowany w 2011 r. (w kraju odpowiednio: 12,4% oraz 4-krotnie). Wśród województw najwyższy odsetek w 2019 r. wystąpił w województwie dolnośląskim (19,2%), a najniższy w świętokrzyskim (8,5%), natomiast województwo opolskie uplasowało się na 2 lokacie. W układzie powiatów odnotowano duże zróżnicowanie wartości omawianego odsetka, który w 2019 r. wahał się od 7,0% w powiecie oleskim do 39,4% w m. Opolu.

Mapa 27. Żłobki^a i kluby dziecięce w 2019 r.
Map 27. Nurseries^a and children clubs in 2019

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

W województwie opolskim w 2019 r. w placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3 przebywało 7,1 tys. dzieci (w tym 6,9 tys. w żłobkach i oddziałach żłobkowych). W porównaniu z 2011 r. ich liczba zwiększyła się w województwie 3-krotnie (w kraju 4-krotnie). Przeciętnie w 2019 r. 1 dziecko uczęszczało do placówki przez 96 dni (w kraju – 99 dni), tj. o 9 dni dłużej niż w 2011 r. (w kraju o 11 dni). Analizując typ placówki, można zauważyć, że w 2019 r. w województwie najdłużej uczęszczały dzieci do klubu dziecięcego, w przypadku którego przeciętny pobyt wynosił 101 dni (w kraju – 100 dni).

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Zasoby mieszkaniowe w województwie opolskim według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. wzrosły w porównaniu z 2010 r. Zwiększyła się również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w mieszkaniu, zmniejszyła się natomiast przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. W obszarze infrastruktury technicznej na koniec 2019 r. odnotowano wzrost zarówno długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, jak i liczby przyłączy, czego efektem było zwiększenie zagęszczenia tych sieci na obszarze 100 km². Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej przyczynił się do wzrostu odsetka ludności korzystającej z tych sieci.

W województwie opolskim w 2019 r. zasoby mieszkaniowe liczyły 360,0 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 29234,5 tys. m², w których było 1508,6 tys. izb. W porównaniu z 2010 r. przybyło 16,1 tys. mieszkań (wzrost o 4,7%) o powierzchni użytkowej 1922,9 tys. m² (wzrost o 7,0%) i liczbie izb 74,9 tys. (wzrost o 5,2%). Wzrost liczby mieszkań odnotowano zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. W miastach liczba mieszkań zwiększyła się o 7,1%, natomiast na terenach wiejskich o 1,2%.

W 2019 r. warunki mieszkaniowe w województwie opolskim uległy nieznacznej poprawie w porównaniu z 2010 r. Na koniec grudnia 2019 r. przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 4,19, w tym w miastach 3,72, a na obszarach wiejskich 4,88. Średnia wielkość mieszkania natomiast wyniosła 81,2 m² i wzrosła o 1,8 m² w porównaniu z 2010 r. Mieszkania na obszarach wiejskich były średnio o 32,8 m² większe niż w miastach. W 2019 r. przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę wzrosła w porównaniu z 2010 r. o 3,0 m² i wyniosła 29,8 m². Wskaźnikiem przedstawiającym gęstość zaludnienia mieszkań jest przeciętna liczba osób przypadająca na 1 izbę. W 2019 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 0,65 osoby na 1 izbę (w 2010 r. – 0,71), przy czym w miastach był wyższy (0,66 osoby na 1 izbę), a na wsi wyniósł 0,64.

**Tablica 20. Zasoby mieszkaniowe
Stan w dniu 31 grudnia**

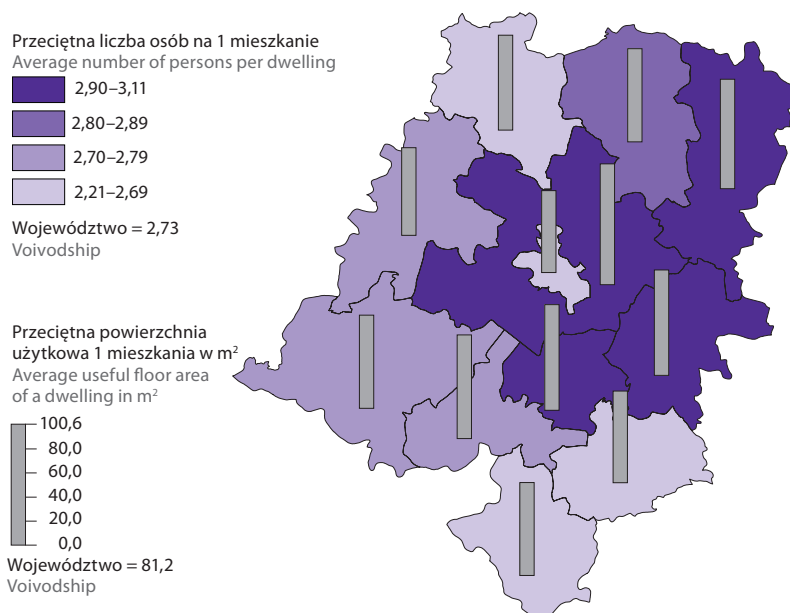
Table 20. Dwelling stocks
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Mieszkania Dwellings	343924	351779	357475	359981
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	338,1	353,2	362,4	366,3
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,17	4,19	4,19	4,19
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	79,4	80,5	81,0	81,2
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,96	2,83	2,76	2,73

Jednym ze wskaźników charakteryzujących warunki mieszkaniowe jest przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie. W 2019 r. w województwie opolskim na 1 mieszkanie przypadało średnio 2,73 osoby (w 2010 r. – 2,96). Na obszarach wiejskich mieszkania były bardziej zaludnione niż na obszarach miejskich. Na terenach wiejskich na 1 mieszkanie przypadało przeciętnie 3,15 osoby, a w miastach 2,44. Najwięcej osób przypadało na 1 mieszkanie w powiecie opolskim (3,11 osoby), nieco mniej w oleskim i strzeleckim (po 3,03), najmniej natomiast w m. Opolu (2,21).

**Mapa 28. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 28. Housing conditions of population in 2019
As of 31 December

Miarą oceny warunków mieszkaniowych jest stopień wyposażenia mieszkań w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne, takie jak: wodociąg, łazienkę, gaz sieciowy czy centralne ogrzewanie. W 2019 r. w województwie opolskim w wodociąg wyposażonych było 98,3% mieszkań, w ustęp 97,0%, a w łazienkę 93,7%. Instalacja gazowa natomiast podłączona była do 46,9% mieszkań, a centralne ogrzewanie do 82,6%. Wzrastający odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje wskazuje na poprawę warunków mieszkaniowych ludności. W porównaniu z 2010 r. zwiększył się odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie (o 1,1 p. proc.), łazienkę (o 0,5 p. proc.), ustęp (o 0,3 p. proc.) oraz wodociąg (o 0,2 p. proc.), natomiast mieszkania wyposażone w gaz utrzymały się na tym samym poziomie (46,9%). Nadal utrzymywały się dysproporcje pomiędzy miastem a wsią w wyposażeniu mieszkań, na korzyść miast. W 2019 r. w miastach w wodociąg wyposażonych było 99,5% mieszkań, w ustęp 98,0%, a w łazienkę 96,4%. Na wsi do wodociągu podłączonych było 96,5% mieszkań, ustęp posiadało 95,6%, a łazienkę 89,7%.

W 2019 r. długość sieci wodociągowej rozdzielczej osiągnęła 7546,4 km (w kraju – 310897,6 km), a liczba przyłączy 171,5 tys. sztuk (w kraju – 5791,1 tys. sztuk). W porównaniu z 2010 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej zwiększyła się o 10,8%, jednocześnie zaobserwowano wzrost liczby przyłączy do budynków mieszkalnych o 9,5%. W skali kraju odnotowano wzrost zarówno długości sieci wodociągowej, jak i liczby przyłączy w stosunku do 2010 r. odpowiednio: o 13,9% i o 17,1%. Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 75,5% długości sieci i 67,0% przyłączy do budynków. W porównaniu z 2010 r. długość sieci wodociągowej wzrosła na wsi o 374,7 km, a liczba przyłączy o 3,9 tys. szt. Na terenach miejskich przybyło 362,1 km nowej sieci, a liczba przyłączy wzrosła o 11,0 tys. szt.

Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej następuje systematyczne zagęszczenie sieci na terenie województwa. W 2019 r. wyniosło ono 80,2 km na 100 km² (w kraju – 99,4 km) i w porównaniu z 2010 r. zwiększyło się o 7,8 km na 100 km² (w kraju o 12,1 km). Gęstość sieci wodociągowej w miastach 3-krotnie przewyższała ten wskaźnik na obszarach wiejskich, podobnie jak w 2010 r. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie przestrzenne największą gęstością sieci wodociągowej charakteryzowało się m. Opole (346,6 km) oraz powiat kędzierzyńsko-kozielski (105,1 km), natomiast najmniejszą powiat głubczycki i brzeski (odpowiednio: 56,2 km i 60,2 km).

**Tablica 21. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 21. Water supply system
As of 31 December

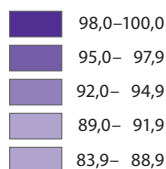
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	6809,6	7188,4	7514,9	7546,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	156623	166319	167852	171496
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	29,8	30,0	31,0	31,2

Rozwój sieci wodociągowej pozytywnie wpłynął na dostępności do wody bieżącej, mierzony odsetkiem ludności korzystającej z tej sieci. Według stanu w końcu 2019 r. z sieci wodociągowej korzystało 952,9 tys. osób, tj. 97,0% ludności województwa (w kraju średnio 92,2% ludności). W miastach dostęp do wodociągu miało 98,6% ludności (w kraju – 96,6%), na terenach wiejskich udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej kształtował się na poziomie 95,1% (w kraju – 85,5%). Przyrost odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej w województwie opolskim w relacji do 2010 r. wyniósł 2,5 p. proc., w miastach – 1,1 p. proc., a na wsi – 3,8 p. proc., natomiast w kraju odpowiednio: 4,8 p. proc., 1,3 p. proc. i 10,3 p. proc.

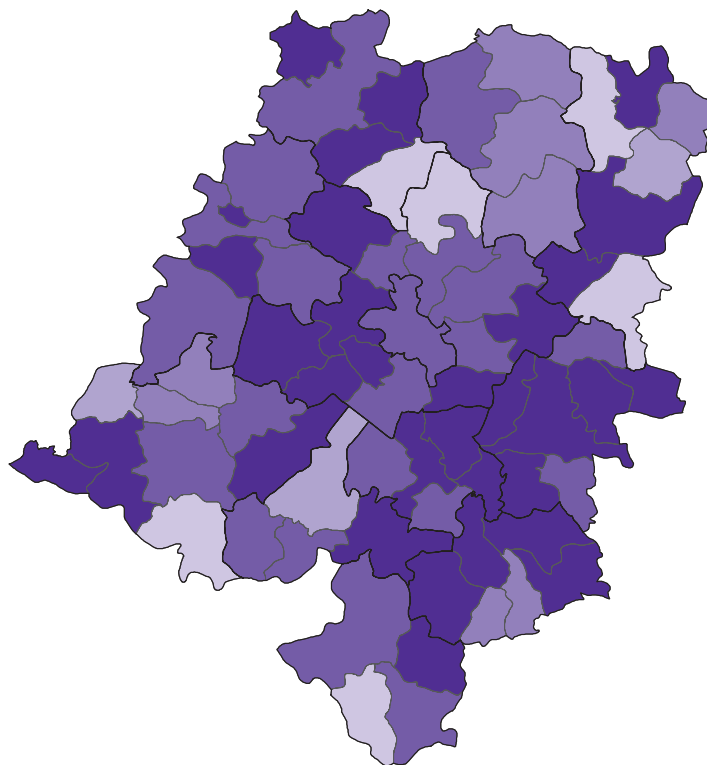
Mapa 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.

Map 29. Population connected to the water supply system in 2019

W % ludności ogółem
In % of total population

Województwo = 97,0
Voivodship

W końcu 2019 r. czynna sieć kanalizacyjna rozdzielcza w województwie opolskim miała długość 5229,4 km (w kraju – 165098,8 km). W porównaniu z 2010 r. przybyło 2186 km sieci kanalizacyjnej (wzrost o 71,8%, w kraju – o 53,6%). Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych wyniosła 116,4 tys. sztuk (w kraju – 3471,4 tys. sztuk) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 57,9% (w kraju o 49,7%). Na obszarach wiejskich znajdowało się 66,8% sieci kanalizacyjnej oraz 56,2% wszystkich przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych. W porównaniu z 2010 r. długość sieci na terenach wiejskich wzrosła o 1717,1 km, a liczba przyłączy o 29,7 tys. szt. W analogicznym okresie w miastach wybudowano 468,9 km sieci i zainstalowano 13,0 tys. szt. przyłączy.

Gęstość sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej wyniosła w województwie 55,6 km (w kraju – 52,8 km). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost zagęszczenia sieci o 23,3 km na 100 km² (w kraju o 18,4 km). Zagęszczenie sieci w miastach wyniosło 205,0 km (wzrost o 39,0 km), natomiast na wsi 40,8 km (wzrost o 20,3 km). Największą gęstość sieci w 2019 r. odnotowano w m. Opolu (362,0 km), a najmniejszą w powiecie oleskim (20,6 km) i prudnickim (26,5 km).

**Tablica 22. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia**

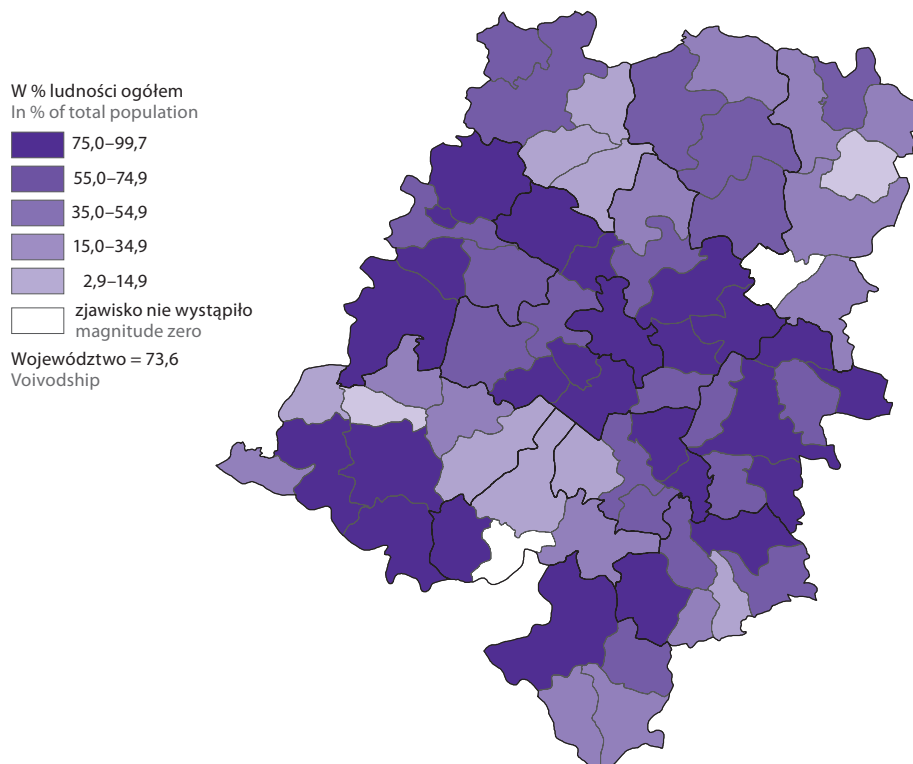
Table 22. Sewage system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	3043,4	4749,4	5147,3	5229,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	73675	103648	112381	116353
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	30,0	30,7	32,0	32,1
w tym oczyszczone of which treated	30,0	30,7	32,0	32,1

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej przyczynił się do zwiększenia liczby ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej. Liczba ludności korzystającej z tej sieci w 2019 r. wyniosła 723,6 tys. osób i stanowiła 73,6% ogółu ludności województwa, tj. więcej o 14,4 p. proc. niż w 2010 r. W miastach dostęp do kanalizacji miało 91,8% ogółu ludności (wzrost o 4,5 p. proc.). Na terenach wiejskich udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtował się na poziomie 52,9% (wzrost o 24,6 p. proc.). W kraju odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się z 62,0% w 2010 r. do 71,2% w 2019 r. W miastach na koniec 2019 r. z sieci korzystało 90,5% ludności (wzrost o 4,4 p. proc.), a na obszarach wiejskich 42,2% (wzrost o 17,4 p. proc.).

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.
 Map 30. Population connected to the sewage system in 2019

Długość sieci gazowej na koniec 2019 r. wyniosła 2820,8 km, w tym 1988,9 km przypadła na sieć rozdzielczą. W stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost długości sieci gazowej o 21,7% (w kraju o 18,6%), a sieci gazowej rozdzielczej o 33,4% (w kraju o 20,1%). Na obszarach wiejskich długość sieci rozdzielczej wzrosła o 245,1 km i w 2019 r. wyniosła 480,1 km. Również w miastach wystąpił jej przyrost (o 252,4 km) i na koniec 2019 r. liczyła ona 1508,8 km. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych wyniosła 47,7 tys. sztuk i był to wzrost o 22,8% w porównaniu z 2010 r. (w kraju – o 24,1%). Z ogólnej liczby przyłączy 42,5 tys. zlokalizowanych było w miastach (wzrost o 19,7%), natomiast 5,2 tys. – na obszarach wiejskich (wzrost o 56,6%).

Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w 2019 r. w przeliczeniu na 100 km² powierzchni ogólnej województwa wyniosła 21,1 km (w kraju 43,7 km) i było to o 5,3 km więcej niż w 2010 r. (w kraju o 7,3 km). Zagęszczenie sieci rozdzielczej na 100 km² w miastach wyniosło 178,0 km (w kraju 281,1 km) i było znacznie wyższe niż na terenach wiejskich, gdzie gęstość sieci wyniosła 5,6 km na 100 km² (w kraju 25,6 km). Największym zagęszczeniem sieci w województwie opolskim charakteryzowało się m. Opole (245,0 km) i powiat krapkowicki (37,3 km), a najniższym powiat oleski (8,0 km) i namysłowski (9,1 km).

Tablica 23. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych Stan w dniu 31 grudnia

Table 23. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

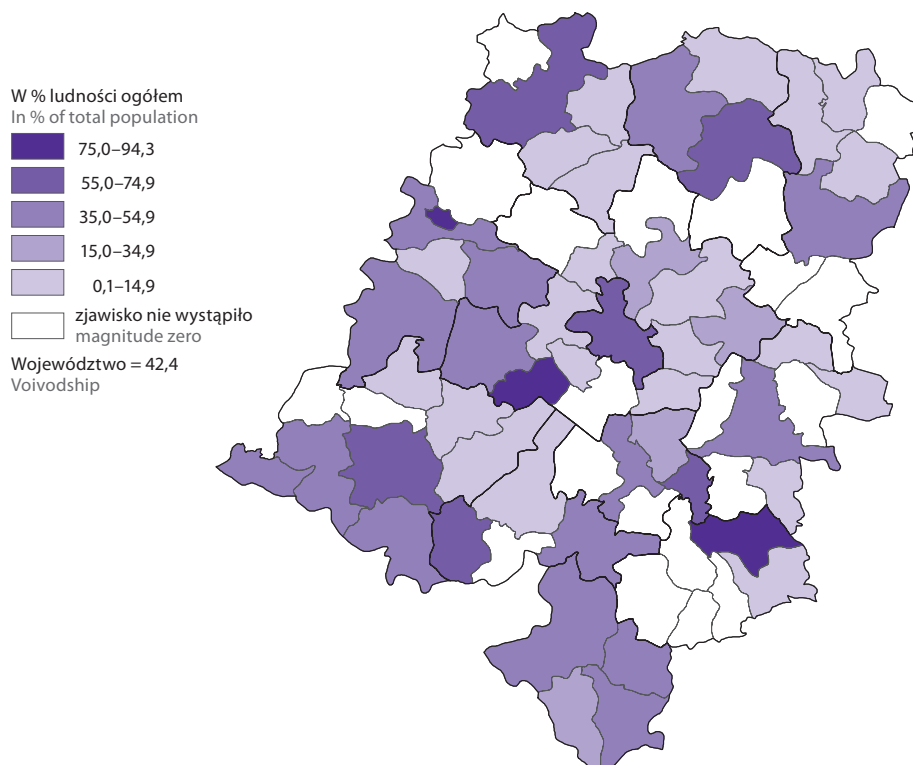
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	2318,3	2548,4	2732,4	2820,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	38865	42687	46041	47731
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	155,1	155,5	157,4	160,8
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	76,7 ^b	691,2	785,9	794,2
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	75,3 ^c	691,9	795,5	806,8

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b,c W jednostkach naturalnych: b – hm³, c – m³.
a Including gas customers using collective gas-meters. b,c In natural units: b – hm³, c – m³.

Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej w 2019 r. wyniosła 416,7 tys. osób i stanowiła 42,4% ogółu ludności województwa, tj. o 0,8 p. proc. więcej niż w 2010 r. W miastach z tej sieci w 2019 r. korzystało 75,8% mieszkańców, podczas gdy na terenach wiejskich tylko 4,4%. W porównaniu z 2010 r. odsetek ludności korzystającej z gazu sieciowego obniżył się w miastach o 0,7 p. proc., natomiast na obszarach wiejskich wzrósł o 1,2 p. proc. W kraju w 2019 r. w porównaniu z 2010 r. odsetek ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej wzrósł o 0,4 p. proc. i wyniósł 52,9%. W miastach z sieci gazowej korzystało 71,4% ludności ogółem (o 1,5 p. proc. mniej niż w 2010 r.), natomiast na obszarach wiejskich korzystający z sieci gazowej stanowili 25,2% ogółu ludności (więcej o 4,4 p. proc.).

W 2019 r. w gospodarstwach domowych zużyto 794,2 GWh gazu z sieci, co stanowiło wzrost w stosunku do 2015 r. o 14,9% (w kraju – o 17,4%). Zwiększone zużycie gazu odnotowano zarówno w miastach (o 14,2%), jak i na terenach wiejskich (o 23,4%). Wzrosło również zużycie gazu w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 114,9 kWh i wyniosło 806,8 kWh (w kraju – o 186,4 kWh), przy czym w miastach był to wzrost o 13,1% (wyniosło ono 1389,5 kWh), a na obszarach wiejskich o 28,7% (142,3 kWh).

Mapa 31. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.
 Map 31. Population connected to the gas supply system in 2019

Ochrona zdrowia

Health care

Analiza podstawowych kategorii charakteryzujących kondycję służby zdrowia w 2019 r. wskazuje na poprawę sytuacji w województwie opolskim w relacji do 2012 r. Świadczą o tym m.in. wzrost liczby pracujących w większości zawodów medycznych, jak również rozbudowa większości placówek (wraz z wyposażeniem) wykonujących usługi zdrowotne w ramach ambulatoryjnej i stacjonarnej opieki zdrowotnej oraz jednostek systemu ratownictwa medycznego. Na poprawę warunków leczenia w województwie wskazują również bardziej korzystne niż notowane w 2012 r. wartości większości mierników opisujących dostępność służby zdrowia (m.in. wskaźnik ilustrujący liczbę lekarzy przypadających na 10 tys. ludności oraz liczba mieszkańców przypadająca na 1 jednostkę systemu ratownictwa medycznego). Jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług zdrowotnych wydatkowały więcej środków niż w 2012 r.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgniacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 24. Placówki opieki zdrowotnej Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Health care facilities As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2018	2019
Przychodnie Out-patient departments	518	538	561	548
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	287	255	241	234
Porady udzielone ^{bc} w tys. Consultations provided ^{bc} in thousands	6770,7	7258,0	7447,7	7392,3
lekarskie ^d medical ^d	6159,5	6608,8	6793,3	6731,6
stomatologiczne dental	611,2	649,2	654,5	660,8
Szpitale ogólne General hospitals	28	28	30	29

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów oraz łącznie z poradami udzielonymi w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

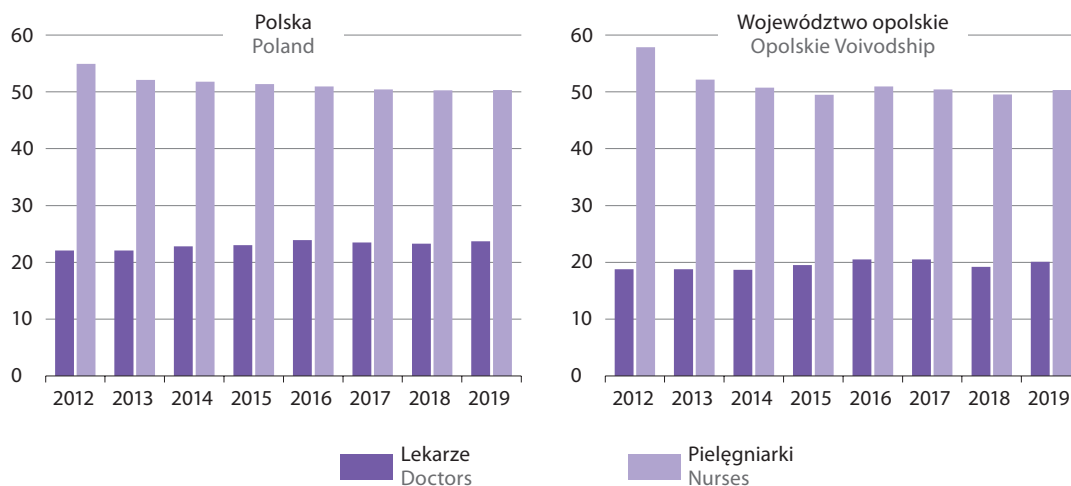
a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients in outpatient departments as well as including consultations provided as part of night and holiday health care. c During the year. d Including consultations provided in admission rooms for non-hospitalized patients.

W województwie opolskim na koniec 2019 r. bezpośrednio z pacjentem pracowało (w głównym miejscu pracy) m.in.: 2,0 tys. lekarzy, 0,4 tys. lekarzy dentyistów, 5,5 tys. pielęgniarek i położnych. Dodatkowo pomocy medycznej udzielało mieszkańcom województwa m.in. 0,7 tys. fizjoterapeutów, a 0,6 tys. farmaceutów świadczyło usługi w zakresie zaopatrzenia w leki. W porównaniu z 2012 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost liczebności większości wymienionych zawodów medycznych, z czego największy dotyczył lekarzy dentyistów i ukształtowała się na poziomie 48,7% (w kraju dotyczył fizjoterapeutów i wyniósł 26,3%). Zmalała natomiast liczba pielęgniarek oraz położnych, przy czym największy ubytek zarówno w województwie, jak i kraju odnotowano w grupie pielęgniarek (odpowiednio: o 15,5% oraz o 8,7%). W odniesieniu do 2018 r. (za wyjątkiem farmaceutów, których grupa zmalała o 4,4%) stan liczebny kadry medycznej w województwie zwiększył się, a największy wzrost zarejestrowano dla lekarzy dentyistów (o 22,9%). W kraju w omawianym okresie największy wzrost personelu medycznego dotyczył fizjoterapeutów (o 5,9%). W m. Opolu w końcu 2019 r. świadczeń medycznych udzielało mieszkańcom m.in. 0,9 tys. lekarzy, 0,2 tys. lekarzy dentyistów, 1,9 tys. pielęgniarek i położnych oraz 0,1 tys. farmaceutów.

W 2019 r. w województwie opolskim na 10 tys. ludności przypadało 20 lekarzy (w kraju – 24) oraz 50 pielęgniarek (w kraju także 50), natomiast w 2012 r. 19 lekarzy, ale 58 pielęgniarek (w kraju analogicznie: 22 oraz 55). W ujęciu międzywojewódzkim w 2019 r. najlepszy dostęp do lekarza mierzony wartością omawianego wskaźnika odnotowano w województwie łódzkim (29), a najmniejszy w wielkopolskim (15), natomiast województwo opolskie wraz z lubuskim zajmowało 7 lokatę. Pod względem dostępności opieki pielęgniarskiej w 2019 r. wyróżniało się województwo świętokrzyskie z wynikiem – 63, natomiast najmniej korzystną relacją liczby pielęgniarek do liczby ludności cechowało się województwo wielkopolskie z wynikiem – 34. Województwo opolskie uplasowało się na 8 miejscu.

Wykres 33. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

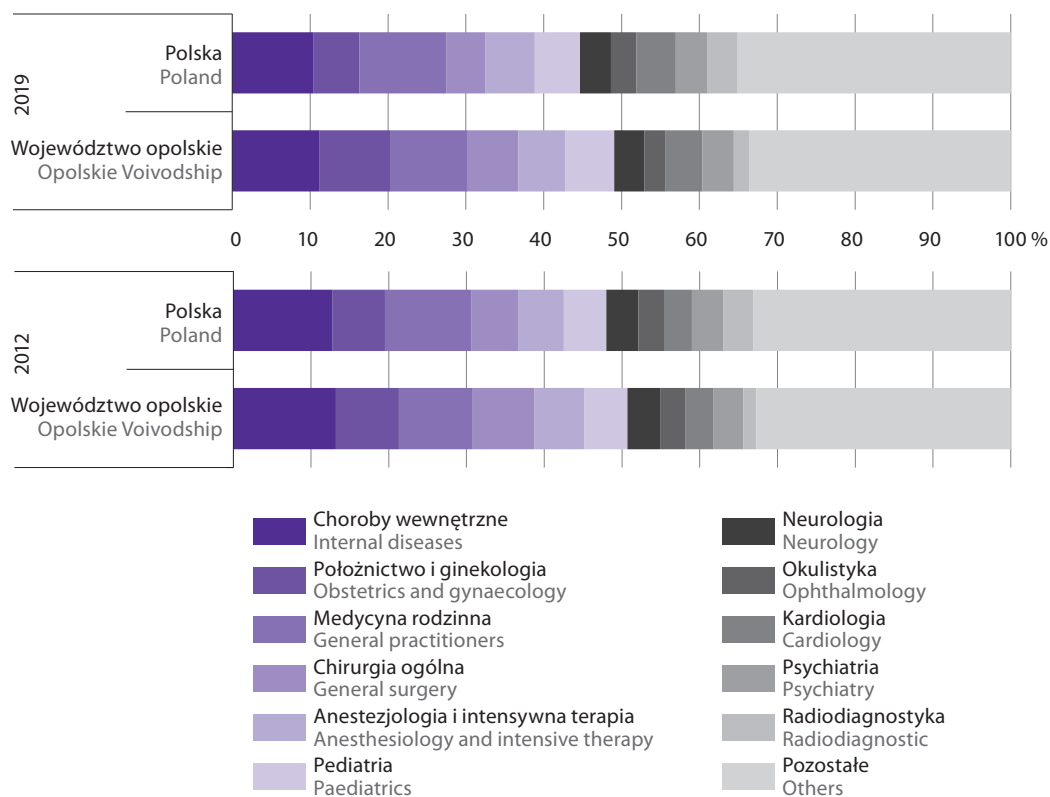
Wśród powiatów województwa opolskiego w 2019 r. najwięcej lekarzy oraz pielęgniarek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców odnotowano w m. Opolu (odpowiednio: 69 oraz 135). Najmniej korzystnie oba wskaźniki kształtowały się w powiecie opolskim (analogicznie: 7 oraz 16).

Spośród ogółu lekarzy i lekarzy dentyistów pracujących bezpośrednio z pacjentem w końcu 2019 r. lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia oraz posiadający tytuł specjalisty w danej dziedzinie medycyny) stanowili w województwie 68,2% (w kraju – 67,1%), a lekarze dentyści specjaliści – 20,2% (w kraju – 22,5%). Odsetek lekarzy specjalistów względem 2012 r. zwiększył się w województwie o 1,3 p. proc. (w kraju zmniejszył się o 1,6 p. proc.), natomiast odsetek lekarzy dentyistów specjalistów zmniejszył się o 3,1 p. proc. (w kraju wzrósł o 2,2 p. proc.). W skali roku udział lekarzy specjalistów nieznacznie zwiększył się o 0,1 p. proc. (w kraju zmalało o 0,4 p. proc.), a odsetek lekarzy dentyistów specjalistów uległ zmniejszeniu o 1,6 p. proc. (w kraju wzrósł o 1,3 p. proc.). W m. Opolu na koniec 2019 r. udział lekarzy specjalistów ukształtował się na poziomie 60,1% kadry lekarskiej, natomiast udział lekarzy dentyistów specjalistów wyniósł 17,9%.

W układzie województw w 2019 r. najwyższym odsetkiem lekarzy specjalistów wyróżniały się województwa: kujawsko-pomorskie oraz warmińsko-mazurskie (po 73,1%), a najniższym pomorskie (63,1%), natomiast województwo opolskie zajmowało 6 miejsce.

**Wykres 34. Lekarze specjaliści
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 34. Doctors specialists
As of 31 December

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2019 r. wartość omawianego miernika wykazywała znaczne zróżnicowanie i wahała się od 60,1% w m. Opolu do 85,7% w powiecie prudnickim.

W 2019 r. w województwie opolskim, jak i w kraju najczęściej posiadaną specjalizacją (podobnie jak w 2012 r.) była chirurgia. W 2019 r. średnio co siódmy lekarz specjalista w województwie, jak i w kraju specjalizował się w tej dziedzinie medycyny. Stan liczebny wspomnianej grupy specjalistów w odniesieniu do 2012 r. uległ zmniejszeniu w województwie o 3,7% (w kraju zwiększył się o 4,1%).

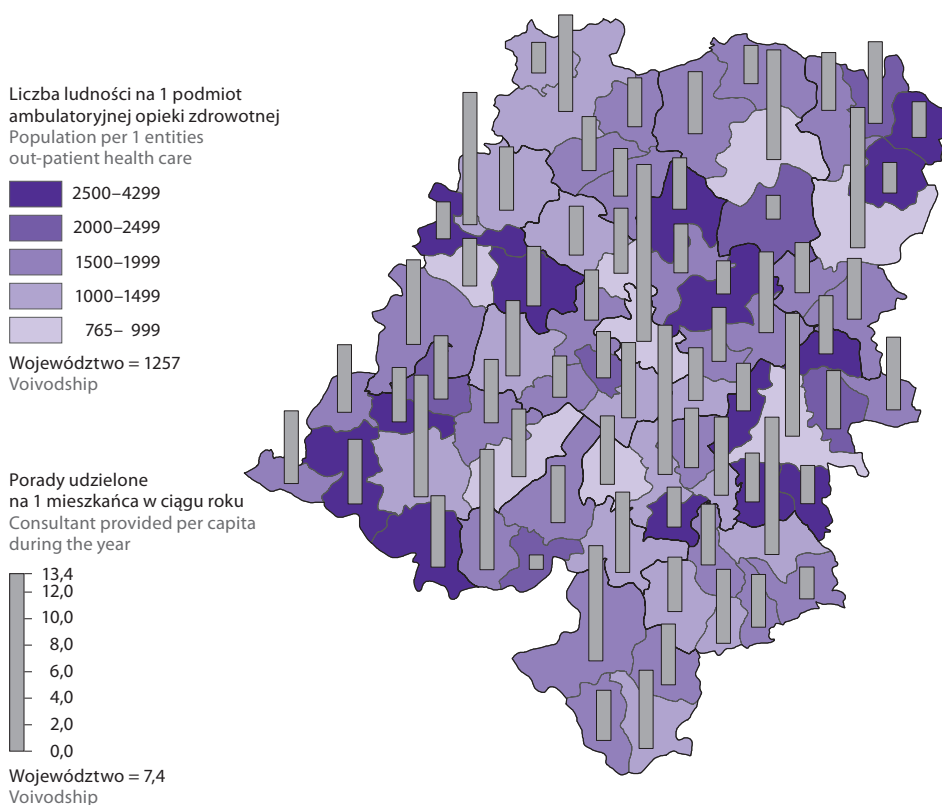
Z ogólnej liczby lekarzy dentystów specjalistów pracujących w województwie w 2019 r. największy odsetek stanowili lekarze protetycy. Ich udział w 2019 r. (podobnie jak i przed rokiem) ukształtował się na poziomie 27,8% wobec 34,3% w 2012 r. W kraju natomiast w latach 2018–2019 największy udział w strukturze lekarzy dentystów w podziale na rodzaj specjalizacji odnotowała stomatologia zachowawcza (odpowiednio: 23,1% oraz 22,3%), natomiast w 2012 r. protetyka stomatologiczna (23,0%). Zasób lekarzy specjalizujących się w protetyce stomatologicznej zwiększył się w województwie w relacji do 2012 r. o 4,2% (w kraju – o 9,1%).

Na koniec 2019 r. na terenie województwa opolskiego świadczeń medycznych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielały mieszkańcom 782 podmioty lecznicze, spośród których 75,6% zlokalizowanych było w miastach. W relacji do 2012 r. liczba przychodni zwiększyła się w województwie o 5,8% (w kraju – o 12,5%), natomiast zmalała liczba praktyk lekarskich o 18,5% (w kraju – o 29,5%). W m. Opolu na koniec 2019 r. funkcjonowały 163 podmioty lecznicze (w tym 113 przychodni).

Na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w końcu 2019 r. przypadało w województwie opolskim 1257 osób (w kraju – 1461), natomiast w końcu 2012 r. – 1255 (w kraju – 1499). W układzie województw najwyższą wartością analizowanego wskaźnika na koniec 2019 r. odnotowano w województwie pomorskim (1760), a najniższą w podkarpackim (1233). Województwo opolskie usytuowało się na 3 lokacie.

W przestrzeni województwa opolskiego dostrzega się zróżnicowanie liczby ludności przypadającej na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W ujęciu powiatów na koniec 2019 r. najwyższą wartością charakteryzował się powiat prudnicki (1726), natomiast najniższą m. Opole (785). W przekroju gmin w końcu 2019 r. najwięcej mieszkańców w przeliczeniu na 1 podmiot leczniczy notowano w gminie Radłów (4299 osób), a najmniej w gminie Kluczbork (765).

Mapa 32. Ambulatoryjna opieka zdrowotna^a w 2019 r.
Map 32. Out-patient health care^a in 2019

a Bez porad udzielonych w izbach przyjęć w szpitalach ogólnych.
a Excluding consultation provided by doctors in admission rooms in general hospitals.

W 2019 r. we wszystkich placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie udzielono łącznie 7392,3 tys. porad (w miastach – 6229,1 tys.). W porównaniu z 2012 r. ich liczba wzrosła o 9,2% (w kraju – o 10,0%). Na terenie m. Opola zrealizowano 1717,6 tys. świadczeń (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych).

Liczba porad ambulatoryjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. ukształtowała się w województwie opolskim na poziomie 7,5 (w kraju – 8,6) plasując je na 12 miejscu. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie mazowieckim (9,4), a najniższą w lubuskim (7,4). Względem 2012 r. odnotowano wzrost liczby udzielonych porad w relacji do liczby ludności zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju.

W układzie powiatów województwa opolskiego w 2019 r. największą liczbą porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) wyróżniało się m. Opole (13,4), a najniższą powiat opolski (4,4). W ujęciu gmin najwyższą wartość omawiany miernik (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) również przyjmował w gminie m. Opole (13,4) natomiast najniższą w gminie Lubrza (1,1).

W ogólnej liczbie udzielonych porad ambulatoryjnych w województwie opolskim w 2019 r. zdecydowaną większość (91,1%) stanowiły porady lekarskie (w kraju – 89,6%). Ich liczba w stosunku do 2012 r. zwiększyła się w województwie o 9,3% (w kraju – o 10,9%). W zakresie specjalistycznej lekarskiej opieki zdrowotnej w poradniach chirurgicznych. W 2019 r. ich udział w ogólnej liczbie udzielonych porad w omawianym zakresie ukształtował się w województwie na poziomie 18,4% (w kraju – 17,9%) i w porównaniu z 2012 r. zmniejszył się o 0,7 p. proc. (w kraju wzrósł o 0,1 p. proc.).

Porady stomatologiczne świadczone są w poradniach: chirurgii stomatologicznej, ortodontycznych, periodontologicznych oraz chorób błon śluzowych przyzębia, stomatologicznych i protetyki stomatologicznej. W 2019 r. stanowiły one 8,9% ogólnej liczby porad świadczonych w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie opolskim (w kraju – 10,4%). W relacji do 2012 r. ich liczba wzrosła w województwie o 8,1%, a w kraju o 3,4%. Spośród wszystkich porad udzielonych w ramach specjalistycznej stomatologicznej opieki zdrowotnej najwięcej świadczeń, zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju udzielono w poradniach stomatologicznych. Ich udział w ogólnej liczbie udzielonych porad stomatologicznych w 2019 r. kształtował się na poziomie 81,7% wobec 81,1% w 2012 r. oraz 80,8% w 2018 r. (w kraju odpowiednio: 83,6%, 85,2% oraz 83,8%).

Podobnie jak w kraju, ponad połowę porad udzielonych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) udzielono kobietom. Liczba świadczeń medycznych udzielonych kobietom w 2019 r. ukształtowała się w województwie opolskim na poziomie 4175,1 tys. i w porównaniu z 2012 r. zwiększyła się o 12,8% (w kraju – o 10,8%). Różnica między odsetkiem porad udzielonych kobietom, a odsetkiem porad udzielonych mężczyznom w 2019 r. wynosiła podobnie jak w kraju 15,2 p. proc. Zróżnicowanie liczby udzielonych porad ze względu na płeć świadczeniobiorców zaobserwowano również w obu kategoriach leczenia ambulatoryjnego, przy czym większym cechowały się porady udzielone w zakresie porad lekarskich. W 2019 r. odsetek porad lekarskich udzielonych kobietom wynosił w województwie opolskim 57,8% wobec 42,2% dla mężczyzn (w kraju analogicznie: 57,9% oraz 42,1%). W m. Opolu wśród zrealizowanych usług medycznych (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych), zarówno ogółem, jak i w podziale na lekarskie oraz stomatologiczne, również przeważały porady udzielone kobietom, a ich udziały w 2019 r. kształtowały się następująco: 58,5%, 58,9% oraz 55,7%.

Biorąc pod uwagę udzielone porady według grup wieku świadczeniobiorców (z wyłączeniem porad świadczonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych) najczęściej były one udzielane pacjentom w grupie wieku 19–64 lata. W 2019 r. udzielono ich 3492,9 tys., co stanowiło 48,2% wszystkich świadczonych usług ambulatoryjnych w województwie opolskim (w kraju – 51,3%). W odniesieniu do 2012 liczba porad medycznych udzielonych omawianej grupie świadczeniobiorców nieznacznie zmalała w województwie o 0,02% (w kraju – o 4,4%), a udział zmniejszył o 4,3 p. proc. (w kraju wzrósł o 2,8 p. proc.). Liczba

porad udzielonych najmłodszej grupie pacjentów, tj. w wieku 0–18 lat w 2019 r. wynosiła 1307,3 tys. i względem 2012 r. zwiększyła się w województwie o 0,6%, natomiast w odniesieniu do 2018 r. zmalała o 3,4% (w kraju analogicznie: o 0,2% oraz o 2,0%). Osobom w najstarszej grupie wieku (tj. powyżej 65 roku życia) w 2019 r. udzielono w województwie o 31,7% więcej porad niż w 2012 r. (w kraju – o 30,7%), a ich udział zwiększył się o 5,8 p. proc. (w kraju – o 4,7 p. proc.). Wśród porad udzielonych przez lekarzy, jak i lekarzy dentyistów w 2019 r. również, podobnie jak w kraju, największy udział stanowiły w województwie opolskim usługi medyczne świadczone pacjentom w grupie wieku 19–64 lata, choć odsetek świadczeń stomatologicznych był wyższy o 6,6 p. proc. (w kraju – o 5,0%). W m. Opolu w 2019 r. połowę wszystkich porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej również zrealizowano w grupie wieku 19–64 lata (50,0%).

Całodobowej opieki w trybie stacjonarnym udzielają mieszkańcom m.in. szpitale ogólne oraz placówki długoterminowej opieki zdrowotnej.

W końcu 2019 r. w województwie opolskim działało 29 stacjonarnych szpitali ogólnych, które dysponowały łącznie 3,8 tys. łóżek. W porównaniu z 2012 r. liczba szpitali w województwie zwiększyła się o 3,6% (w kraju – zmniejszyła się o 2,5%) przy jednoczesnym spadku liczby łóżek o 22,8% (w kraju – o 11,6%). W skali roku, podobnie jak w kraju zmniejszyła się w województwie zarówno liczba placówek, jak i liczba łóżek. W województwie były to spadki o 3,3% oraz o 13,1%, natomiast w kraju o 6,2% oraz o 8,2%. W m. Opolu na koniec 2019 r. funkcjonowało 6 stacjonarnych szpitali ogólnych, w których do dyspozycji pacjentów było 1,1 tys. łóżek.

Na 10 tys. mieszkańców w końcu 2019 r. przypadało w województwie opolskim 39 łóżek, natomiast w 2012 r. – 49, a w 2018 – 45 (w kraju odpowiednio: 43, 49 oraz 47). W ujęciu międzywojewódzkim największą wartość omawianego miernika w 2019 r. notowano w województwie śląskim (52), a najmniejszą w pomorskim (36), natomiast województwo opolskie wraz z lubuskim uplasowało się na 8 lokacie. W przekroju powiatów województwa opolskiego w 2019 r. najwięcej łóżek szpitalnych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców notowano w m. Opolu (83), natomiast najmniej w powiecie opolskim (17).

Według stanu na koniec 2019 r. stacjonarne szpitale ogólne w województwie opolskim wyposażone były m.in. w 74 sale operacyjne oraz 73 stoły operacyjne, które wykorzystano podczas 62,6 tys. zabiegów operacyjnych (łącznie z wykonanymi w trybie dziennym). W relacji do 2012 r. liczba sal operacyjnych zwiększyła się w województwie o 13,8% (w kraju zmniejszyła o 3,1%), natomiast liczba stołów operacyjnych wzrosła o 12,3% (w kraju spadek o 4,0%). Względem 2018 r. liczba sal zmniejszyła się o 2,6%, a liczba stołów o 3,9% (w kraju odpowiednio: o 3,0% oraz o 3,1%). Dodatkowo w szpitalach ogólnych w województwie w końcu 2019 r. znajdowały się 33 stanowiska porodowe (w tym 75,8% było przystosowanych do porodów rodzinnych), a ich zasób w relacji do 2012 r. nie uległ zmianie (w kraju zmniejszył się o 11,6%), natomiast względem 2018 r. zwiększył się o 3,1% (w kraju odnotował spadek o 1,2%). Liczba inkubatorów w 2019 r. wyniosła w województwie 86 szt., co w stosunku do 2012 r. oznacza spadek o 9,5% (w kraju – o 8,8%), natomiast stanowisk dializacyjnych odnotowano 60 szt., a ich stan w porównaniu z 2012 r. powiększył się o 22,4%, natomiast w kraju o 6,1%. W skali roku natomiast liczba inkubatorów zwiększyła się w województwie o 1,2% (w kraju spadek o 2,5%), a liczba stanowisk dializacyjnych uległa zmniejszeniu o 1,6% (w kraju – o 0,6%).

W ciągu 2019 r. w szpitalach ogólnych w trybie stacjonarnym (bez międzyoddziałowego ruchu chorych) leczonych było w województwie 157,8 tys. osób (w tym 18,2 tys. osób do 18 roku życia), tj. mniej o 4,5% w porównaniu z 2012 r. (w kraju – o 5,5%). Chorzy (łącznie z międzyoddziałowym ruchem), podobnie jak w kraju, najczęściej byli hospitalizowani na oddziałach chirurgicznych i w 2019 r. stanowili w województwie 26,5% wszystkich leczonych w szpitalach ogólnych (w kraju – 25,1%). W m. Opolu w 2019 r. 49,5 tys. osób udzielono całodobowej opieki w trybie stacjonarnym (bez międzyoddziałowego ruchu chorych).

Na 1 łóżko w szpitalach ogólnych przypadało w województwie opolskim średnio 41 pacjentów wobec 33 w 2012 r. oraz 36 przed rokiem. W kraju analogicznie: 44 oraz po 42. W województwie średni czas pobytu chorego na oddziale szpitalnym w 2019 r. wynosił 5,5 dnia (w kraju – 5,3 dnia) wobec 6,3 dnia w 2012 r. (w kraju – 5,5 dnia) oraz 5,7 dnia przed rokiem (w kraju – 5,3 dnia).

Poza szpitalami funkcjonującymi w trybie stacjonarnym, w województwie opolskim na koniec 2019 r. działalność medyczną prowadziły również 4 szpitale dzienne.

Oprócz szpitali, w 2019 r. w ramach długoterminowej opieki zdrowotnej obejmującej: zakłady opiekuńczo-lecznicze (łącznie z placówkami typu psychiatrycznego), zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja i oddziały opieki paliatywnej 28 placówek zapewniało mieszkańcom województwa opolskiego całodobowe świadczenia pielęgnacyjne, opiekuńcze, rehabilitacyjne oraz opiekę w terminalnym stadium życia. W 2019 r. w stosunku do 2012 r. liczba placówek świadczących tego typu usługi zwiększyła się w województwie o 12,0% (w kraju – o 25,7%). Podobnie jak w kraju, spośród wszystkich placówek najwięcej odnotowano zakładów opiekuńczo-leczniczych, które w końcu 2019 r. stanowiły w województwie 71,4% (w kraju – 57,4%), choć ich udział w porównaniu z 2012 r. obniżył się o 8,6 p. proc. (w kraju – o 2,7 p. proc.).

Placówki opieki długoterminowej w województwie opolskim na koniec 2019 r. dysponowały łącznie 1,2 tys. łóżek, co w relacji do 2012 r. oznacza wzrost o 17,8% (w kraju – o 28,6%). Spośród ogółu dostępnych łóżek zdecydowaną większość, podobnie jak w kraju, oferowały zakłady opiekuńczo-lecznicze i ich udział w końcu 2019 r. ukształtował się na poziomie 89,1% (w kraju – 71,6%), ale w odniesieniu do 2012 r. był niższy w województwie o 4,2 p. proc. (w kraju – o 0,7 p. proc.). Analiza liczby łóżek w zakładach długoterminowej opieki przypadających na 100 tys. mieszkańców potwierdziła, że dostępność tego typu usług w województwie opolskim w 2019 r. była wyraźnie wyższa niż średnio w kraju. W 2019 r. na 100 tys. ludności przypadało w województwie średnio 120 łóżek, natomiast w kraju – 98. Wśród województw najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w województwie dolnośląskim (147), a najniższą w wielkopolskim (48), a opolskie zajmowało 3 lokatę.

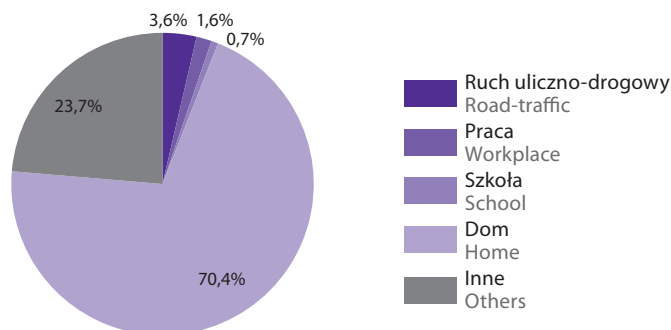
W 2019 r. placówki działające na terenie województwa opolskiego zapewniły opiekę w trybie stacjonarnym 3,1 tys. osób. W porównaniu z 2012 r. liczba leczonych uległa w województwie zwiększeniu o 14,5% (w kraju – o 23,1%). Najliczniejszą grupę, podobnie jak w kraju stanowili pensjonariusze zakładów opiekuńczo-leczniczych i w 2019 r. ich liczba ukształtowała się w województwie na poziomie 1,9 tys., a udział wynosił 60,7% ogółu leczonych i był niższy od notowanego w 2012 r. o 4,9 p. proc. (w kraju odpowiednio: 51,2% oraz 4,9 p. proc.). Średni pobyt pensjonariusza w placówkach długoterminowej opieki zdrowotnej w 2019 r. wynosił w województwie 120 dni i był krótszy o 68 dni względem 2012 r. oraz o 11 dni w relacji do 2018 r. W kraju w analogicznym okresie wynosił odpowiednio: 130, 132 oraz 112 dni.

Na koniec 2019 r. w województwie opolskim pomoc medyczną w nagłych przypadkach świadczyły 52 jednostki systemu ratownictwa medycznego, w skład którego wchodziły 44 zespoły ratownictwa medycznego (w tym 12 specjalistycznych), 7 szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz 1 lotnicze pogotowie ratunkowe. W porównaniu z 2012 r. baza wymienionych jednostek zwiększyła się w województwie o 10,6% (w kraju – o 6,8%). Z podmiotami systemu ratownictwa medycznego współpracowały również 4 izby przyjęć, a ich liczba w województwie względem 2012 r. nie zmieniła się. W m. Opolu na koniec 2019 r. świadczeń opieki zdrowotnej osobom znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia życia udzielało łącznie 12 podmiotów (tj. 10 zespołów ratownictwa medycznego oraz 2 szpitalne oddziały ratunkowe).

Na 1 jednostkę systemu ratownictwa medycznego w końcu 2019 r. przypadało 18,9 tys. mieszkańców województwa (w kraju – 20,9 tys. osób), natomiast w końcu 2012 r. – 21,5 tys. osób (w kraju – 22,4 tys. osób). Pod względem wartości omawianego wskaźnika województwo opolskie w 2019 r. uplasowało się na 5 miejscu w kraju. Najwyższą jego wartość odnotowano w województwie śląskim (25,5 tys. osób), a najniższą w warmińsko-mazurskim (15,1 tys. osób).

W 2019 r. w województwie opolskim zespoły ratownictwa medycznego zrealizowały 72,0 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia. W odniesieniu do 2012 r. ich liczba uległa zwiększeniu o 12,6% (w kraju – o 9,6%), natomiast w skali roku zmniejszyła się o 2,0% (w kraju – o 1,7%). Biorąc pod uwagę miejsce zdarzenia, podobnie jak w kraju, najczęściej zespoły ratownictwa wyjeżdżały do domu pacjenta. W m. Opolu w 2019 r. odnotowano 19,2 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia (z czego 13,6 tys. do domu).

Wykres 35. Wyjazdy jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.
 Chart 35. Calls of emergency medical system units to the occurrence places in 2019

Na terenie województwa opolskiego z pomocy ratowników medycznych w 2019 r. skorzystało łącznie 72,5 tys. osób, tj. o 7,5% więcej niż w 2012 r. (w kraju – o 9,3%), ale o 1,6% mniej niż przed rokiem (w kraju – o 1,5%). Podobnie jak w kraju, częściej pomocy w nagłych przypadkach udzielano mężczyznom. Wśród ogółu osób, które otrzymały pomoc w ramach ratownictwa medycznego w 2019 r. mężczyźni stanowili 51,2% wobec 48,8% dla kobiet (w kraju odpowiednio: 52,8% oraz 47,2%). Udział mężczyzn korzystających z pomocy ratowników medycznych zwiększył się w stosunku do 2012 r. o 1,4 p. proc. (w kraju obniżył się o 0,8 p. proc.). Spośród osób, którym udzielono świadczeń medycznych najczęściej było osób w grupie wieku 65 lat i więcej. W 2019 r. ich udział w województwie ukształtował się na poziomie 49,0% (w kraju – 45,4%) i względem 2012 r. zwiększył się o 6,6 p. proc. (w kraju – o 5,2 p. proc.). W m. Opolu w 2019 r. pomocy medycznej w nagłych wypadkach udzielono 19,4 tys. osobom (w tym 9,5 tys. w grupie wieku 65 lat i więcej).

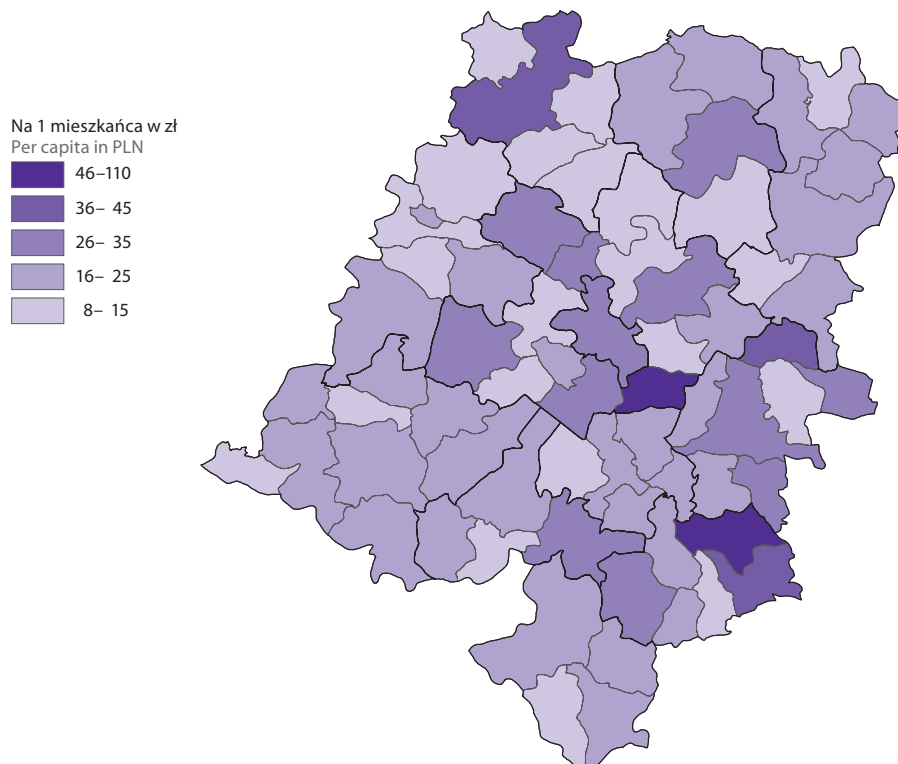
Doraźnej pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją) w 2019 r. udzielały w województwie 4 izby przyjęć oraz 7 szpitalnych oddziałów ratunkowych. Łącznie z ich usług skorzystało 91,2 tys. pacjentów, co względem 2012 r. oznacza wzrost o 45,5% (w kraju – o 9,5%), natomiast w odniesieniu do 2018 r. spadek o 0,1% (w kraju – o 1,5%). W 2019 r. zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju, najczęściej świadczeń udzielano w poradniach chirurgicznych (łącznie z chirurgią urazowo-ortopedyczną oraz neurochirurgią) – 51,7% ogółu świadczeń (w kraju – 41,5%), a najrzadziej w poradniach stomatologicznych – 0,02% (w kraju – 0,04%).

Na ochronę zdrowia jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2019 r. przeznaczyły łącznie 72416,0 tys. zł, co stanowiło 1,1% wszystkich poniesionych wydatków (w kraju – 1,6%). W stosunku do 2012 r. wysokość środków wydatkowanych na ochronę zdrowia w województwie utrzymała się na podobnym poziomie, natomiast w odniesieniu do 2018 r. zwiększyła się o 1,3% (w kraju wzrosła odpowiednio: o 28,2% oraz o 17,3%). Najwięcej środków na ochronę zdrowia w 2019 r. wydatkowały budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa podlaskiego (2,1% ogólnej kwoty wydatkowanych środków), a najmniej opolskiego (1,1%).

Na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług zdrowotnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2019 r. wydatkowały średnio 73,57 zł (najmniej w kraju) wobec 71,53 zł w 2012 r. oraz 72,38 zł w 2018 r. (w kraju analogicznie: 117,41 zł, 91,21 zł oraz 99,99 zł). W przekroju województw w 2019 r. najwięcej środków na ochronę zdrowia w relacji do liczby ludności wydatkowano w województwie mazowieckim (170,62 zł).

Wydatki budżetów gmin województwa opolskiego (z miastem na prawach powiatu – Opole) na ochronę zdrowia w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 28252,0 tys. zł i były o 7,0% wyższe niż w 2012 r. W m. Opolu na cele związane z ochroną zdrowia w 2019 r. przeznaczono 4328,3 tys. zł.

Mapa 33. Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.
 Map 33. Expenditures of gminas and city with powiat status in “Health care” division in 2019

Pod względem wysokości środków wydatkowanych na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. wyróżniała się gmina Kędzierzyn-Koźle, w której omawiany wskaźnik wynosił 109,60 zł, natomiast najmniej środków przeznaczono w gminie Lasowice Wielkie – 8,26 zł.

Kultura Culture

Wyniki badań z działalności instytucji kultury w województwie opolskim za 2019 r. wykazały, że w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się liczba zwiedzających muzea i wystawy, widzów oraz słuchaczy teatrów i instytucji muzycznych oraz widzów w kinach stałych. Zmniejszyła się natomiast liczba czytelników bibliotek publicznych, uczestników imprez w centrach kultury, domach i ośrodkach kultury oraz klubach i świetlicach (w porównaniu z 2011 r.) oraz odwiedzających galerie.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2019 r. na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przeznaczyły więcej środków finansowych niż w 2010 r.

W województwie opolskim na koniec 2019 r. funkcjonowało 306 bibliotek publicznych, w tym 233 filie biblioteczne. Większość z nich, tj. 75,2% prowadziła działalność na wsi. Liczba bibliotek publicznych w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 12. Na koniec 2019 r. działalność prowadziło 14 punktów bibliotecznych wobec 18 w 2010 r. Przeciętnie na 1 placówkę biblioteczną w województwie w 2019 r. przypadło 3071 osób (w kraju – 4324), a w 2010 r. – 3028 (w kraju – 3940). Przeciętnie w mieście wskaźnik ten był 3-krotnie większy niż na wsi i wyniósł odpowiednio: 6303 i 1939. W 2019 r. najwięcej ludności na 1 placówkę biblioteczną przypadło w województwie pomorskim (6318 osób), a najmniej w lubelskim (2900).

**Tablica 25. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 25. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	336	330	336	320
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per library establishment	3028	3018	2936	3071
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture and cultural centres establishments	88 ^a	85	86	89
Kluby i świetlice Clubs and community centres	125 ^a	129	131	122
Muzea i oddziały muzealne Museums with branches	13	16	18	20
Galerie Art galleries	3	3	2	2
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	3	3	4	5
Kina stałe Indoor cinemas	9	11	11	11

a Dane za 2011 r.
a Data for 2011.

Poziom czytelnictwa, mierzony liczbą czytelników w bibliotekach publicznych obniżył się w porównaniu z 2010 r., natomiast wzrósł nieznacznie w stosunku do 2018 r. Liczba zarejestrowanych użytkowników aktywnie wypożyczających w 2019 r. wynosiła 153,4 tys. osób, tj. o 1,1% mniej w odniesieniu do 2010 r., a o 0,1% więcej niż przed rokiem. W 2019 r. najwięcej czytelników skorzystało z bibliotek publicznych w m. Opolu (39,7 tys.), a następnie w gminach: Kędzierzyn-Koźle (9,6 tys.) oraz Brzeg (7,8 tys.). Liczba czytelników na 1000 ludności w województwie opolskim w 2019 r. wynosiła 156 osób i pod tym względem województwo uplasowało się na 6 miejscu w kraju. Województwem z największą liczbą czytelników na 1000 ludności było małopolskie (195), a najmniejszą odnotowano w kujawsko-pomorskim (118 osób). W przekroju gminnym województwa opolskiego największa liczba czytelników na 1000 mieszkańców wystąpiła w m. Opolu (310) oraz w gminach: Krapkowice (284) i Strzeleczy (267).

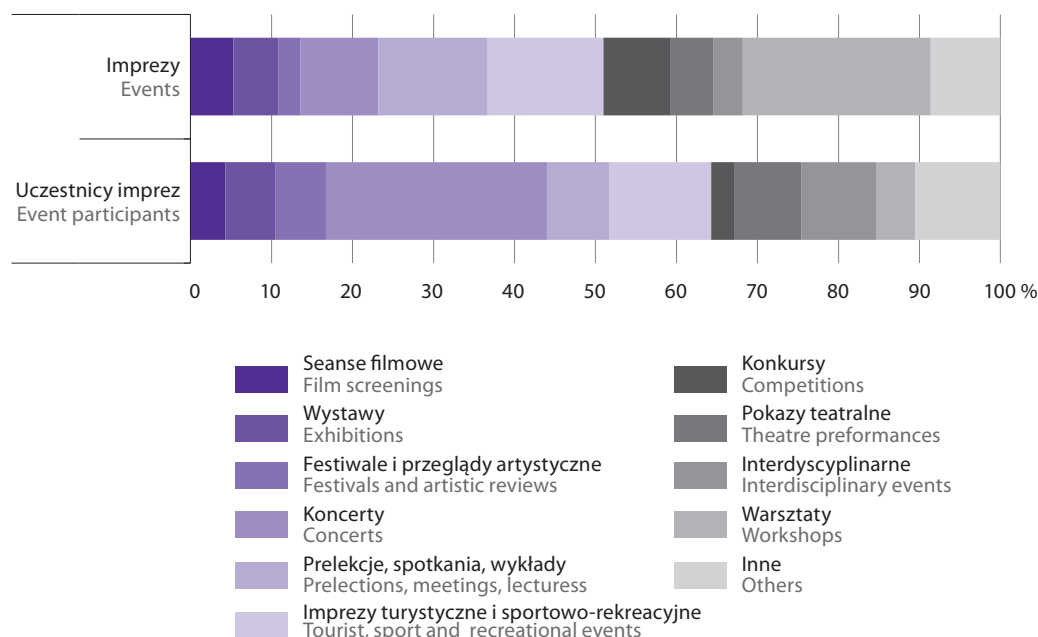
Wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w województwie opolskim w 2019 r. wynosił 17,1 wol. wobec 20,2 wol. w 2010 r. Najwyższy wskaźnik wypożyczeń został odnotowany w gminie Kietrz (33,1 wol.), Turawa (31,7 wol.) oraz Dobrzeń Wielki (28,7 wol.). Najwyższe wskaźniki wypożyczeń księgozbioru z bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminie Olesno (4953), a następnie w gminie Strzeleczy (4526) oraz w m. Opolu (4432).

W województwie opolskim w 2019 r. funkcjonowało 211 centrów, domów i ośrodków kultury oraz klubów i świetlic, tj. o 2 placówki mniej niż w 2011 r. Najliczniejszą grupę stanowiły świetlice (54,5% wszystkich placówek), a najmniej liczną centra kultury (2,8%) oraz kluby (3,3%). Większa część placówek (75,8%) zlokalizowana była na terenach wiejskich. Najwięcej placówek działało w gminie Strzelce Opolskie, Lubsza i Wołczyn (odpowiednio: 20,17 i 12).

W 2019 r. centra, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice zorganizowały 7,7 tys. imprez, w których udział wzięło 747,3 tys. uczestników. W porównaniu z 2011 r. liczba imprez zmniejszyła się o 7,8%, a liczba uczestników – o 31,3%. Najczęściej organizowane w 2019 r. były warsztaty (23,2%), imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (14,3%) oraz prelekcje, spotkania, wykłady (13,5%). Największa liczba uczestników na 1 imprezę przypadała w przypadku koncertów (276), imprez interdyscyplinarnych (242) oraz festiwali

i przeglądów artystycznych (213). Pod względem liczby imprez zorganizowanych przez 1 placówkę pozytywnie wyróżniały się centra kultury – przeciętnie 157 imprez w ciągu roku, następnie ośrodki kultury – 71 oraz kluby – 61. Z kolei przez domy kultury zorganizowanych zostało średnio 35 imprez w ciągu roku, a przez świetlice – 17.

Wykres 36. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2019 r.
Chart 36. Events organised by culture institutions and event participants in 2019

We wszystkich placówkach w 2019 r. działało 515 grup artystycznych, które zrzeszały 7,6 tys. członków (w 2011 r. odpowiednio: 533 i 8,2 tys.). Najliczniejsze były grupy taneczne (2,9 tys.), wokalne i chóry (1,7 tys.) oraz grupy muzyczno-instrumentalne (1,5 tys.). W 2019 r. przeciętnie na 1000 mieszkańców województwa 8 osób (w kraju – 7) było członkiem wybranej grupy artystycznej działającej w centrum kultury, domu i ośrodku kultury, klubie lub świetlicy. Największą aktywnością w tym zakresie wykazali się mieszkańcy województwa podkarpackiego, w którym 14 na 1000 osób uczestniczyło w działalności grup artystycznych, a najmniejszą mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego oraz pomorskiego (po 4 osoby na 1000 ludności). W województwie opolskim najlepszą sytuację pod tym względem odnotowano w gminie Kamiennik, w której 44 na 1000 osób uczestniczyło w działalności grup artystycznych.

W centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadzone były także liczne koła (kluby). W 2019 r. działalność prowadziło 860 kół (w 2011 r. – 440), w zajęciach których udział wzięło 17,6 tys. osób (w 2011 r. – 9,5 tys.). Przeciętnie 1 koło liczyło 21 uczestników. Najwięcej członków w przeliczeniu na 1 koło skupiały koła seniora/Uniwersytetu Trzeciego Wieku (45 osób), fotograficzne i filmowe (32) oraz dyskusyjne kluby filmowe (23). Poziom wskaźnika uczestnictwa mieszkańców w działalności kół (liczba członków kół na 1000 ludności) na koniec 2019 r. dla województwa wyniósł 18 (w 2011 r. – 9) i był najwyższy w kraju, obok województwa małopolskiego, najniższy odnotowano natomiast w województwie pomorskim (10). W kraju ukształtował się na poziomie 15 osób. W przekroju gminnym województwa opolskiego najlepszą sytuacją pod tym względem wystąpiła w gminie Lubrza (104), a następnie w gminie Świerczów (101 osób).

Oferta centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2019 r. wszystkie instytucje przeprowadziły 146 kursów (w 2011 r. – 129),

wśród których najpopularniejsze były kursy plastyczne (49), nauki gry na instrumentach (32) oraz języków obcych (30). Status absolwenta kursu otrzymało 2,2 tys. osób. Co 8 absolwentem była osoba powyżej 60 roku życia.

W końcu 2019 r. w województwie opolskim działalność wystawienniczą prowadziło 20 muzeów (w 2010 r. – 13), w tym 1 oddział muzealny. Łączna liczba zbiorów muzealnych, według stanu na koniec 2019 r. wyniosła 253,3 tys. Najwięcej muzealiów znajdowało się w muzeach w m. Opolu (46,5%), a następnie w powiecie brzeskim (23,6%). Najbardziej zasobne w muzealia były muzea interdyscyplinarne (44,8%) oraz historyczne (23,6%). Najbardziej liczną dziedzinę stanowiły eksponaty z historii (24,3%) i archeologii (22,5%). Zbiory muzealne prezentowane były w ramach wystaw stałych, jak i czasowych. W 2019 r. w muzeach zorganizowano 66 wystaw stałych oraz 137 wystaw czasowych (w 2010 r. odpowiednio: 141 i 36).

Muzea w 2019 r. odwiedziło 342,5 tys. osób i ich liczba zwiększyła się o 89,9% w porównaniu z 2010 r., a zmniejszyła się o 14,6% w stosunku do 2018 r. Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 17,7% ogólnej liczby zwiedzających (w 2010 r. – 37,3%). W 2019 r. liczba zwiedzających muzea i wystawy na 1000 ludności wynosiła 348 osób (w kraju – 1048), a w 2010 r. – 177. Największą popularnością wśród zwiedzających cieszyły się muzea o profilu martyrologicznym i interdyscyplinarnym, które odwiedziło odpowiednio: 83,0 tys. i 68,3 tys. osób.

W województwie opolskim w 2019 r. działalność prowadziły 2 galerie sztuki (w 2010 r. – 3). Liczba zwiedzających opolskie galerie sztuki wynosiła 22,5 tys. osób i była mniejsza o 92,1% w porównaniu z 2010 r. Wystawy krajowe w opolskich galeriach odwiedziło 14,0 tys. osób (62,2% wszystkich zwiedzających), międzynarodowe – 8,4 tys., a zagraniczne – 0,1 tys. osób. Na 1 galerię sztuki w województwie przypadało przeciętnie 11,2 tys. zwiedzających (w kraju – 13,9 tys.), w 2010 r. – 95,3 tys., a przed rokiem – 15,6 tys. Średnio 1 wystawę obejrzało 0,7 tys. osób (w kraju – 1,2 tys.), w 2010 r. – 4,9 tys., a przed rokiem – 0,9 tys. W opolskich galeriach zbiory własne obejmowały 1241 eksponaty, przy czym największą część stanowiły zbiory z zakresu malarstwa (602) i fotografii (289).

Działalność sceniczną w 2019 r. w województwie opolskim prowadziło 5 teatrów i instytucji muzycznych (2 teatry dramatyczne, teatr lalkowy, muzyczny i filharmonia) i wszystkie posiadały własny, stały zespół artystyczny. Teatry i instytucje muzyczne zorganizowały 1118 przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 192,6 tys. widzów i słuchaczy. W porównaniu z 2010 r. liczba przedstawień i koncertów zwiększyła się o 0,2 tys., natomiast była o 32 mniejsza wobec 2018 r. Liczba widzów i słuchaczy natomiast wzrosła zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i 2018 r., tj. odpowiednio: o 38,6 tys. i o 10,1 tys. osób. Średnia liczba przedstawień i koncertów przypadająca na 1 podmiot w 2019 r. wynosiła 224, wobec 306 w 2010 r. W województwie opolskim w 2019 r. najwięcej przedstawień (41,7%) zorganizowano w teatrze lalkowym. Przedstawienia teatrów dramatycznych stanowiły 36,9% ogólnej liczby przedstawień i koncertów, zorganizowane przez filharmonię – 18,7%, a w teatrze muzycznym – 2,7%. Teatry: dramatyczne i lalkowy w 2019 r. zgromadziły 122,7 tys. widzów na 879 przedstawieniach. W 209 koncertach zorganizowanych przez filharmonię uczestniczyło 66,9 tys., słuchaczy, a w teatrze muzycznym 3,0 tys. widzów i słuchaczy w 30 przedstawieniach i koncertach. Liczba widzów i słuchaczy przypadająca na 1 przedstawienie i koncert w 2019 r. kształtowała się na poziomie 172, wobec 168 w 2010 r. Biorąc pod uwagę średnią liczbę widzów i słuchaczy przypadających na 1 przedstawienie i koncert, najwięcej – 320 osób uczestniczyło w koncertach w filharmonii. W teatrach dramatycznych 1 przedstawienie obejrzało średnio 197 osób, muzycznym – 100, a w lalkowym – 88 osób. Wskaźnik określający liczbę widzów i słuchaczy na 1000 ludności w województwie opolskim w 2019 r. wynosił 196 (w kraju – 374) wobec 151 w 2010 r.

W województwie opolskim na koniec 2019 r. działało 11 kin stałych, tj. o 2 więcej niż w 2010 r. Kina stałe posiadały 20 sal projekcyjnych i dysponowały 4,0 tys. miejsc na widowni. Liczba sal projekcyjnych zwiększyła się o 6 w porównaniu z 2010 r., a liczba miejsc na widowni o 13,0%. W 2019 r. w kinach stałych odbyło się 25,2 tys. seansów filmowych, które obejrzało 816,0 tys. widzów. Liczba seansów filmowych zwiększyła się o 77,7% w porównaniu z 2010 r., a zmniejszyła się o 3,5% w stosunku do 2018 r. Liczba widzów w kinach stałych ukształtowała się na poziomie z 2018 r., a w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 45,5%. Przeciętnie na 1 seans w województwie opolskim przypadało 32 widzów (w kraju – 28) wobec 40 w 2010 r. Wśród ogólnej liczby seansów 25,2% stanowiły seanse filmów produkcji polskiej (w 2010 r.

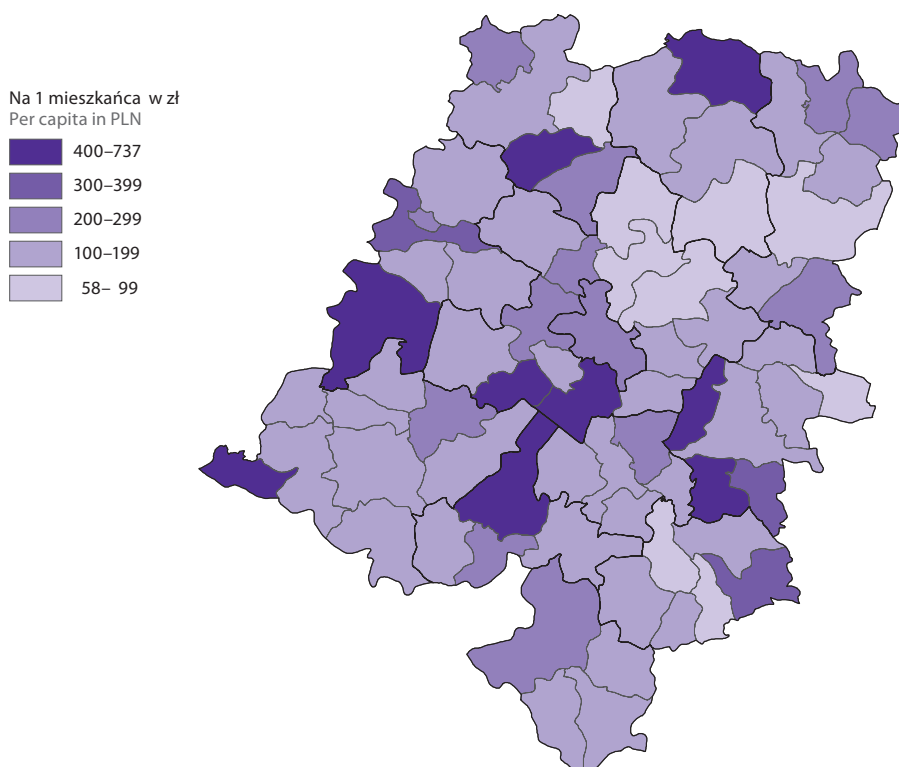
– 13,1%). W 2019 r. filmy produkcji polskiej w kinach stałych zgromadziły 245,9 tys. widzów, co stanowiło 30,1% ogólnej liczby widzów w kinach stałych (w 2010 r. – 13,3%).

W 2019 r. na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego wydatkowały łącznie 235610,2 tys. zł, tj. 3,5% wszystkich poniesionych wydatków (w kraju – 3,4%). Udział wydatków na te cele w strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego uplasował województwo opolskie, obok wielkopolskiego na 5 miejscu w kraju. Najwyższy udział (4,4%) odnotowano w województwie dolnośląskim, natomiast najniższy (2,7%) w świętokrzyskim. Wysokość środków wydatkowanych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w województwie opolskim w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 8,6% (w kraju – o 37,6%), natomiast była niższa niż przed rokiem o 12,0% (w kraju – wyższa o 4,7%).

Na cele związane z zagwarantowaniem dostępu do usług kultury w przeliczeniu na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego województwa opolskiego w 2019 r. wydatkowały średnio 239,36 zł wobec 212,92 zł w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 251,11 zł i 181,90 zł). W przekroju województw w 2019 r. najwięcej środków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatkowano w województwie dolnośląskim (312,15 zł), a najmniej w świętokrzyskim (187,06 zł). Pod tym względem województwo opolskie uplasowało się na 10 miejscu w kraju.

Mapa 34. Wydatki budżetów gmin i miasta na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.

Map 34. Expenditure of gminas and city with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019

Wydatki budżetów gmin województwa opolskiego (z miastem na prawach powiatu – Opole) na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2019 r. kształtowały się na poziomie 195880,0 tys. zł i były o 13,3% wyższe niż w 2010 r., a o 14,2% niższe w stosunku do 2018 r. W m. Opolu wydatki na te cele wynosiły 27184,7 tys. zł. Najwięcej środków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. wydatkowano w gminie Byczyna, a najmniej w gminie Lasowice Wielkie.

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2020 r. w województwie opolskim liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w stosunku do 2014 r. zmniejszyła się. Jednocześnie odnotowano wyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw.

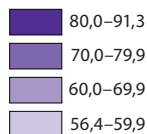
W województwie opolskim zmniejszyła się w porównaniu z 2010 r. liczba wypadków drogowych, ich ofiar śmiertelnych, a także mniej osób zostało rannych.

W województwie opolskim w 2020 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych kształtowała się na poziomie 15,7 tys., tj. niższym o 31,6% w porównaniu z 2014 r. (w kraju – o 11,8%). Spadek liczby przestępstw odnotowano prawie we wszystkich województwach, największy wystąpił w województwie opolskim. Jedynie w województwie podkarpackim nastąpił wzrost liczby przestępstw, tj. o 15,4%.

Analizując zjawisko przestępczości według powiatów zauważyć można znaczne jego zróżnicowanie. W 2020 r. najbardziej zagrożony przestępczością był powiat nyski (16,8% ogółu przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie), natomiast najniższy poziom przestępczości występował w powiecie głubczyckim (3,7%). W 2020 r. w odniesieniu do roku poprzedniego spadek liczby przestępstw stwierdzonych wystąpił w dziewięciu powiatach, od 60,4% w namysłowskim do 1,8% w brzeskim. W pozostałych trzech powiatach odnotowano wzrost liczby przestępstw stwierdzonych w stosunku do 2019 r., od 26,8% w oleskim do 2,7% w opolskim.

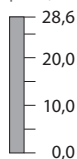
Mapa 35. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.
Map 35. Crime risk in 2020

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %
Rate of detectability of delinquents in crimes ascertained by the Police in %

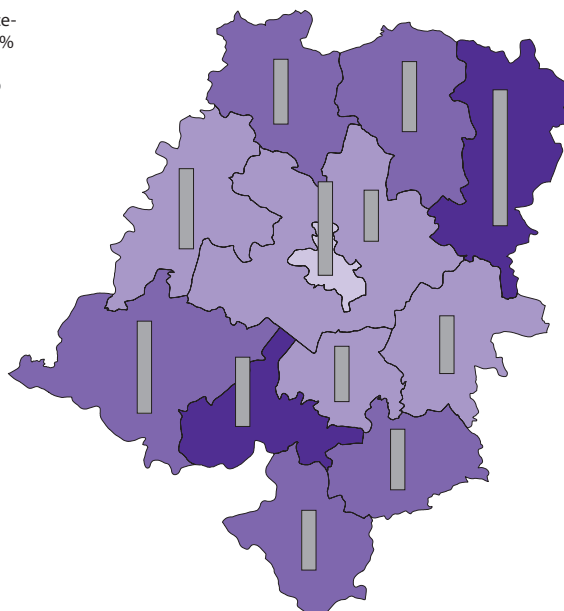

Województwo = 72,6
Voivodship

Przestępstwa stwierdzone przez Policję na 1000 ludności
Crimes ascertained by the Police per 1,000 population

Województwo = 16,0
Voivodship

Zdecydowana większość przestępstw stwierdzonych w 2020 r. w województwie opolskim miała charakter kryminalny. Ich liczba wynosiła 10,9 tys., co stanowiło 69,2% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (w kraju – 61,4%), a w odniesieniu do 2014 r. zmniejszyła się o 29,8% (w kraju – o 20,2%). Wśród przestępstw kryminalnych 67,3% stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu. Liczba tego rodzaju przestępstw

uksztaltowała się na poziomie 7,3 tys. i zmniejszyła się o 41,2% w odniesieniu do 2014 r. Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wynosiła 2,6 tys., tj. 16,4% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych (w kraju – 25,9%). W porównaniu z 2014 r. liczba przestępstw gospodarczych w województwie opolskim zmniejszyła się o 37,7%, wobec wzrostu o 23,0% dla kraju. W 2020 r. na terenie województwa opolskiego stwierdzono 1,6 tys. przestępstw drogowych, tj. mniej o 32,2% w stosunku do 2014 r. (w kraju – o 23,3%).

Miarą, która pozwala ocenić poziom bezpieczeństwa publicznego jest wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych. W 2020 r. ukształtował się on na poziomie niższym niż w kraju (72,6% wobec 73,3%), plasując województwo opolskie na 11 miejscu. Najwyższą skutecznością w wykrywalności sprawców przestępstw charakteryzowało się województwo świętokrzyskie (82,3%), natomiast najniższą województwo mazowieckie (64,7%). Wartość wskaźnika w województwie opolskim w 2020 r. była wyższa o 3,9 p. proc. w porównaniu z 2014 r.

W województwie opolskim obserwowane było znaczne zróżnicowanie wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw. Rozpiętość wskaźnika w powiatach w 2020 r. wynosiła 34,9 p. proc. Najwyższą wartość odnotowano w powiecie oleskim (91,3%), natomiast najniższą w m. Opolu (56,4%). W porównaniu z 2019 r. wzrost omawianego wskaźnika wystąpił w sześciu powiatach, największy w powiecie opolskim (o 6,1 p. proc.). W pozostałych sześciu powiatach odnotowano spadek wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych, w granicach od 12,9 p. proc. w powiecie namysłowskim do 1,3 p. proc. w kluczborskim.

W relacji do 2014 r. w województwie opolskim wzrosła skuteczność wykrywania sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym (o 12,0 p. proc.) oraz przestępstw drogowych (o 0,2 p. proc.), a zmniejszyła się skuteczność w wykrywaniu sprawców przestępstw o charakterze gospodarczym (o 21,4 p. proc.). W kraju również wzrósł wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym (o 12,0 p. proc.), natomiast zmniejszył się zarówno dla przestępstw o charakterze gospodarczym, jak i przestępstw drogowych (odpowiednio: o 5,3 p. proc. i o 0,3 p. proc.).

Wartość wskaźnika zagrożenia przestępczością, wyrażanego liczbą przestępstw stwierdzonych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla województwa opolskiego w 2020 r. kształtowała się na poziomie 16,0 podczas gdy w kraju – 20,0. Pod względem wysokości tego wskaźnika województwo opolskie uplasowało się na 4 miejscu w kraju. W przekroju województw najniższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie lubelskim (13,8), a najwyższą w śląskim (26,1). W województwie opolskim najkorzystniejszą sytuację pod względem tego wskaźnika odnotowano w powiecie opolskim (10,9), natomiast najmniej korzystna występowała w oleskim (28,6).

W 2020 r. w województwie opolskim odnotowano 0,5 tys. wypadków drogowych, co stanowiło 2,1% ogólnej liczby wypadków w kraju. W porównaniu z 2010 r. ich liczba zmniejszyła się o 41,6% (w kraju – o 39,4%). Spadek liczby wypadków drogowych w odniesieniu do 2010 r. odnotowano we wszystkich województwach, w granicach od 52,5% w śląskim do 3,7% w wielkopolskim.

Tablica 26. Wypadki drogowe oraz ich skutki

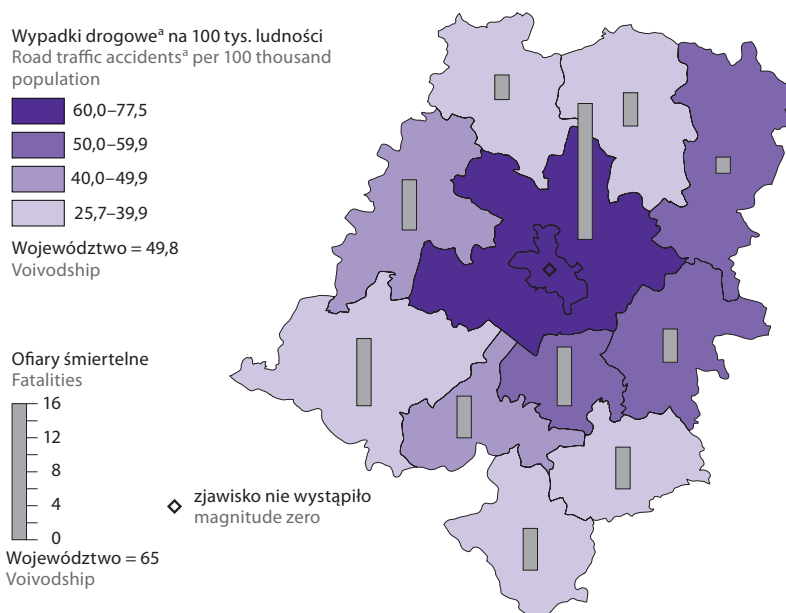
Table 26. Road accidents and their effects

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Wypadki Accidents	836	710	614	488
Ofiary śmiertelne Fatalities	107	102	73	65
Ranni Injured persons	1028	808	703	538

Wartość wskaźnika wyrażonego liczbą wypadków drogowych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie opolskim kształtowała się na korzystniejszym poziomie niż przeciętnie w kraju. W 2020 r. wynosił on 50 wobec 61 dla kraju i ułokował województwo na 4 pozycji. Najmniej wypadków

w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców zanotowano w województwie podlaskim (37), a najwięcej w województwie łódzkim (99). W województwie opolskim najbezpieczniejszą sytuację na drogach w 2020 r. zanotowano w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, w którym wartość analizowanego wskaźnika kształtowała się na poziomie 26. Największą skłonność do nieprzestrzegania przepisów kodeksu ruchu drogowego zaobserwowano w powiecie opolskim, co potwierdza najwyższa (tj. 78) wartość omawianego wskaźnika w województwie.

Mapa 36. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.
Map 36. Road safety in 2020

a Zarejestrowane przez Policję.
a Registered by the Police.

W wyniku wypadków drogowych w 2020 r. w województwie opolskim 65 osób poniosło śmierć, tj. o 39,3% mniej niż w 2010 r. (w kraju – o 36,2%). Obrażenia ciała odniosło 0,5 tys. osób i ich liczba w odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się o 47,7% (w kraju – o 45,9%).

Miernikiem, dzięki któremu można ocenić poziom bezpieczeństwa drogowego jest m.in. liczba ofiar śmiertelnych czy rannych w przeliczeniu na 100 wypadków. W województwie opolskim w 2020 r., tak jak w 2010 r. na każde 100 wypadków śmierć poniosło 13 osób, a przed rokiem – 12 osób. W kraju w 2020 r. liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych wynosiła 11, a w 2010 r. i 2019 r. ukształtowała się na poziomie 10. Najmniej ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w województwie małopolskim (7), a najwięcej w podlaskim (18). W województwie opolskim najkorzystniejsza sytuacja pod tym względem wystąpiła w m. Opolu, w którym nie odnotowano żadnych ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych w 2020 r. Biorąc pod uwagę pozostałe powiaty najmniejszą liczbą ofiar śmiertelnych na 100 wypadków wyróżnił się powiat oleski (6), natomiast największą głubczycki (31).

W 2020 r. liczba rannych na 100 wypadków drogowych w województwie opolskim była niższa niż w 2010 r. i wynosiła 110 (w 2010 r. – 123). W kraju na każde 100 wypadków zostało rannych 112 osób i ich liczba zmniejszyła się o 14 w stosunku do 2010 r. Najmniej rannych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w województwie lubelskim (102), a najwięcej w pomorskim (121). W przestrzeni powiatów województwa opolskiego w 2020 r. najmniejszą liczbę rannych w przeliczeniu na 100 wypadków odnotowano w powiecie kluczborskim (86), a następnie w głubczyckim i kędzierzyńsko-kozielskim (po 88), natomiast największą w powiecie opolskim (130).

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

W 2020 r. w województwie opolskim odnotowano wyższy niż przed rokiem odsetek gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata, które miały dostęp do Internetu. Udział osób w wieku 16–74 lata korzystających z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 29,0% i obniżył się o 3,7 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim.

W województwie opolskim w 2020 r. dostęp do Internetu posiadało 90,2% (przed rokiem – 88,6%) gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. W kraju analogiczny udział wyniósł 90,4% i był o 3,7 p. proc. wyższy niż przed rokiem. Najwyższy odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu odnotowano w województwie mazowieckim (92,5%), a najniższy w podlaskim (84,7%). Dostęp do Internetu szerokopasmowego w województwie opolskim w 2020 r. miało 89,5% analizowanych gospodarstw domowych. Odsetek tych gospodarstw był wyższy o 2,9 p. proc. niż przed rokiem. Udział osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu regularnie, tj. co najmniej raz w tygodniu, w 2020 r. wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 5,1 p. proc. i wyniósł 79,3%.

Uwzględniając cele korzystania z Internetu, w województwie opolskim najbardziej popularne było używanie poczty elektronicznej. W ogólnej liczbie ludności w wieku 16–74 lata udział użytkowników poczty elektronicznej wyniósł 65,8%. Zakupy przez Internet w 2020 r. dokonywała ponad połowa (58,7%) osób w wieku 16–74 lata z województwa opolskiego.

W 2020 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły w województwie opolskim 29,0% (w kraju – 41,9%) populacji osób w wieku 16–74 lata. W porównaniu z 2019 r. ich udział obniżył się o 3,7 p. proc. (w kraju wzrósł o 1,5 p. proc.). Najczęstszą formą korzystania z e-administracji było wysyłanie wypełnionych formularzy.

W województwie opolskim w 2020 r. informacje dotyczące COVID-19 śledziło 98,0% osób w wieku 16–74 lata. Najpopularniejszym źródłem informacji wśród respondentów była telewizja (korzystało z niej 88,6%) oraz strony internetowe (69,8%). Uwzględniając stopień dokładności śledzenia informacji o COVID-19, zauważyć można, że ponad połowa (51,3%) osób w wieku 16–74 lata deklarowała, że śledziła je dość uważnie.

Wśród osób w wieku 16–74 lata z możliwości pracy zdalnej podczas pandemii COVID-19 w 2020 r. w województwie opolskim skorzystało 8,8% pracujących. Spośród analizowanej grupy osób, które z powodu epidemii chciały załatwić jakieś sprawy administracyjne przez Internet zamiast osobiście, 8,6% osób zrealizowała w ten sposób wszystkie sprawy. Z możliwości nauki, korepetycji czy szkoleń przez Internet w 2020 r. w województwie opolskim skorzystało 11,6% osób w wieku 16–74 lata.

Aktywność społeczna

Social activity

Liczba aktywnie działających w województwie opolskim organizacji non-profit w 2018 r. w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się.

W 2020 r. zanotowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w relacji do 2010 r.

W 2018 r. na terenie województwa opolskiego odnotowano 2,3 tys. aktywnie działających organizacji non-profit (tj. mających osobowość prawną stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego), z których 52,0% stanowiły jednostki zlokalizowane na wsi (w kraju przeważały organizacje działające w miastach – 60,8%). W odniesieniu do 2010 r. liczba organizacji zwiększyła się o 0,2 tys. (w kraju o 7,7 tys.).

Wskaźniki kapitału stowarzyszeniowego odnoszą się do dobrowolnego uczestnictwa (aktywności, zaangażowania) w mniej lub bardziej sformalizowanych organizacjach (świeckich organizacjach pozarządowych oraz wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych, a także związkach zawodowych i innych organizacjach pracowników, organizacjach samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, partiach politycznych, inicjatywach będących częścią działalności instytucji publicznych). Wskaźnik ten obliczono jako udział osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały zaangażowanie w co najmniej jednym rodzaju stowarzyszenia.

Najbardziej liczną grupę (tak jak w kraju) tworzyły stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, których było 2,0 tys., co stanowiło 87,5% ogółu aktywnych organizacji non-profit w województwie (w kraju – 78,4%). Jednostek posiadających status organizacji pożytku publicznego odnotowano 0,4 tys. (16,2%), natomiast podmiotów ekonomii społecznej – 2,3 tys. (99,1%).

Organizacje non-profit w 2018 r. zrzeszały w województwie łącznie 197,8 tys. członków osób fizycznych, z czego ponad połowę (tj. 66,6%) stanowili mężczyźni (w kraju – 58,3%). Najczęściej obszarem ich statutowej działalności, tak jak w kraju, były takie dziedziny jak: sport, turystyka, rekreacja, hobby (33,6% ogólnej liczby organizacji), ratownictwo (22,0%) oraz kultura i sztuka (10,8%). W kraju udziały te kształtowały się odpowiednio: 29,1%, 16,1% oraz 12,1%.

W województwie opolskim w 2020 r. do rejestru REGON wpisanych było 3,8 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w tym 0,4 tys. fundacji), co względem 2010 r. oznacza wzrost o 39,8% (w kraju o 44,0%). Biorąc pod uwagę typ organizacji większy udział w strukturze w 2020 r. stanowiły (podobnie jak w kraju) stowarzyszenia i organizacje społeczne (89,0%; w kraju – 80,0%).

Tablica 27. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Stan w dniu 31 grudnia

Table 27. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total	2720	3336	3686	3802
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	27	33	38	39

W końcu 2020 r. na 10 tys. ludności zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju przypadało średnio 39 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wobec 27 w 2010 r. Wśród województw wartość omawianego wskaźnika w 2020 r. wahała się od 29 w śląskim do 48 w mazowieckim. Województwo opolskie wraz z lubelskim uplasowało się na 6 pozycji. W układzie powiatów województwa opolskiego największą liczbą fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyróżniało się m. Opole z wynikiem 67, natomiast najmniej korzystnie pod tym względem prezentowała się sytuacja w strzeleckim (29).

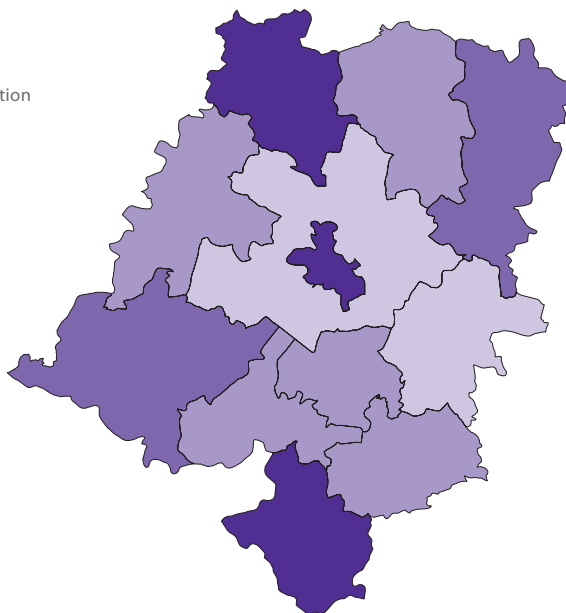
Mapa 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 37. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2020 As of 31 December

Na 10 tys. ludności
Per 10 thousand population

	41–67
	36–40
	31–35
	29–30

Województwo = 39
Voivodship

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

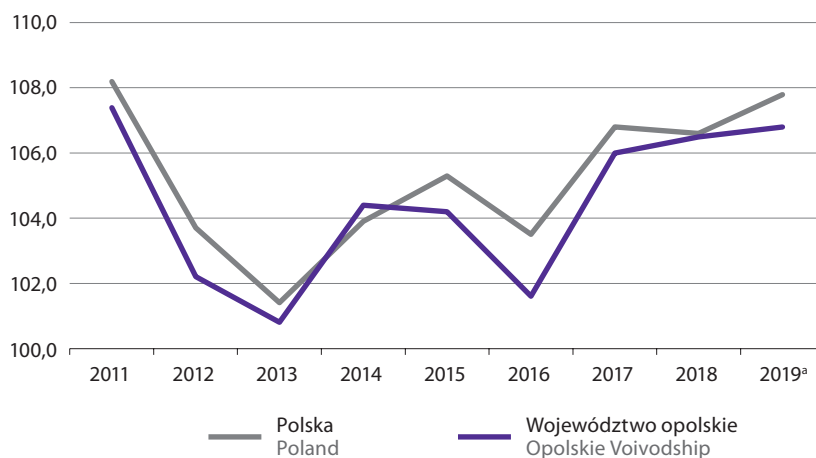
W latach 2011–2019 produkt krajowy brutto w województwie opolskim na ogół rósł wolniej niż przeciętnie w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego kształtowały się poniżej średniej krajowej. W strukturze WDB według rodzajów działalności największy odsetek, powyżej przeciętnego w kraju, stanowił przemysł. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny, korzystniejsze wskaźniki obserwowano w podregionie opolskim.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku w 2019 r. wartość wytworzonego produktu krajowego brutto w województwie opolskim ukształtowała się na poziomie 46300 mln zł, tj. o 6,8% wyższym w cenach bieżących niż w roku poprzednim (w kraju – o 7,8%). Udział województwa w generowaniu PKB był najmniejszy w skali kraju i podobnie jak w 2018 r. wyniósł 2,0%, a w odniesieniu do 2010 r. obniżył się o 0,2 p. proc.

Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) Rok poprzedni=100

Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices)
Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. osiągnął poziom 47036 zł, tj. wyższy (w cenach bieżących) zarówno w odniesieniu do 2018 r. (o 7,2%), jak i 2010 r. (o 52,5%). Wartość PKB przypadająca na 1 mieszkańca stanowiła 78,9% wartości przeciętnej w kraju (wobec 79,4% w roku poprzednim i 82,1% w 2010 r.) i lokowała województwo na 11. miejscu w kraju. Poziom wskaźnika przekraczający przeciętną w kraju odnotowano w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, wielkopolskim i śląskim.

PKB na 1 mieszkańca jest głównym kryterium podziału środków finansowych Unii Europejskiej na poszczególne państwa członkowskie. Wyodrębniono trzy kategorie regionów: słabiej rozwinięte (PKB na 1 mieszkańca poniżej 75% unijnego PKB), w fazie przejściowej (PKB na 1 mieszkańca większy niż 90% unijnego PKB) oraz lepiej rozwinięte (PKB na 1 mieszkańca większy niż 90% unijnego PKB). W latach 2010-2019 PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca (w PPS) w województwie opolskim wzrósł z 52% do 57% średniej obliczonej dla 27¹ państw Unii Europejskiej. Taki poziom wskaźnika zakwalifikował województwo do grupy regionów słabiej rozwiniętych. W 2019 r. w grupie tych regionów znalazła się większość województw. Do regionów w fazie przejściowej zaliczono województwa dolnośląskie i wielkopolskie. Jedyne regionem lepiej rozwiniętym było województwo mazowieckie.

Analiza PKB na poziomie podregionów wykazała, że w 2018 r. jednostki prowadzące działalność w podregionie opolskim wytworzyły ponad 2-krotnie większą wartość PKB niż w podregionie nyskim (odpowiednio: 31100 mln zł i 12253 mln zł). Udział podregionu opolskiego w generowaniu PKB w skali województwa wynosił 71,7%, a podregionu nyskiego – 28,3% (w 2010 r. odpowiednio 70,2% i 29,8%). W badanym okresie utrzymywał się na stałym poziomie także wyraźnie większy udział podregionu opolskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB (1,5% wobec 0,6% podregionu nyskiego).

Różnice między podregionami obserwowano także w zakresie PKB przypadającego na 1 mieszkańca – w podregionie opolskim kształtował się on powyżej średniej wojewódzkiej, a w podregionie nyskim – poniżej tej średniej. W podregionie opolskim wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2018 r. osiągnęła poziom 50485 zł (115,1% średniej wojewódzkiej), a w podregionie nyskim – 32939 zł (75,1%). W ciągu ostatnich dziewięciu lat relacja do średniej wartości w województwie w podregionie opolskim wzrosła o 2,1 p. proc., przy spadku o 3,6 p. proc. w podregionie nyskim.

Na stosunkowo niski poziom wskaźnika w badanych podregionach wskazuje relacja do średniej krajowej. PKB na 1 mieszkańca w podregionie opolskim w 2018 r. stanowił 91,4% średniej krajowej wobec 59,6% w podregionie nyskim. Względem 2010 r. relacja do średniej krajowej obniżyła się w obu podregionach (w opolskim – o 1,3 p. proc., w nyskim – o 5,0 p. proc.).

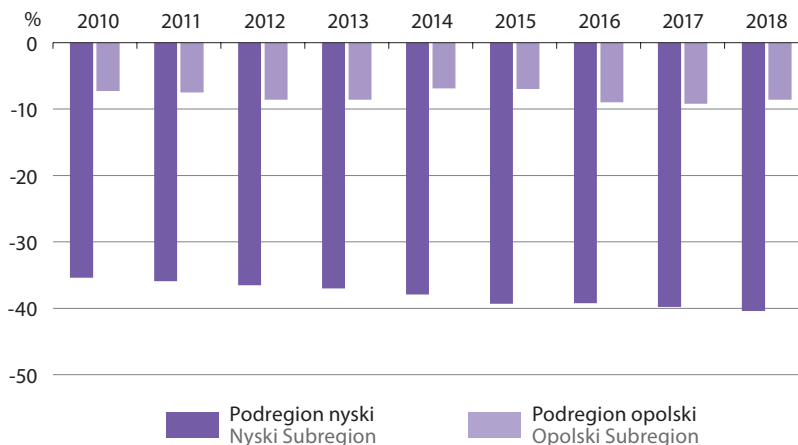
W badanym okresie obserwowano zwiększenie zróżnicowania PKB na 1 mieszkańca między podregionami. Świadczy o tym wskaźnik dyspersji, który w 2018 r. wynosił 18,8% i w odniesieniu do 2010 r. wzrósł o 2,7 p. proc. Największe zróżnicowanie PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów obserwowano w województwie mazowieckim (wartość wskaźnika ponad 55%), a najmniejsze – w województwie lubuskim (1,3%).

1 Bez Wielkiej Brytanii.

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) – odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

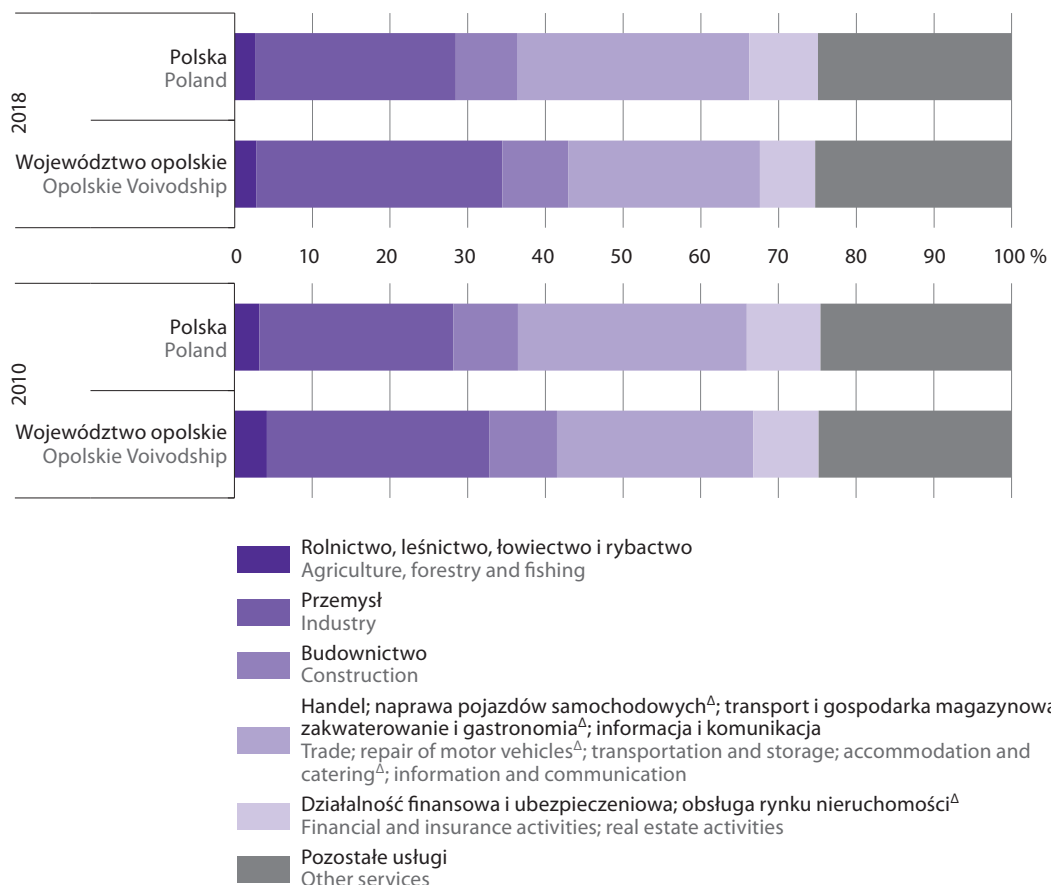
Chart 38. Gross domestic product per capita (current prices) – relative deviations from the national average value

Wartość dodana brutto w 2018 r. wynosiła 37957 mln zł i stanowiła 2,0% WDB w kraju. W strukturze WDB według rodzajów działalności największy udział, powyżej przeciętnego w kraju, dotyczył przemysłu (31,6% wobec 25,8%), będącego wyróżnikiem gospodarki województwa. Wyższy niż przeciętnie w kraju był także udział budownictwa (8,5% wobec 7,9%), pozostałych usług (25,3% wobec 24,9%) oraz rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (2,8% wobec 2,6%). W porównaniu ze strukturą w 2010 r. obserwowano wzrost udziału przemysłu, przy jednoczesnym spadku udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, budownictwa oraz usług ogółem.

Wydajność pracy mierzona WDB na 1 pracującego ukształtowała się na poziomie 117765 zł, tj. o 32,9% wyższym niż w 2010 r. (w kraju – o 34,1%). Wartość wskaźnika stanowiła 95,4% średniej krajowej wobec 96,3% w 2010 r. Wydajność pracy przekraczającą przeciętną w kraju odnotowano w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, śląskim i pomorskim.

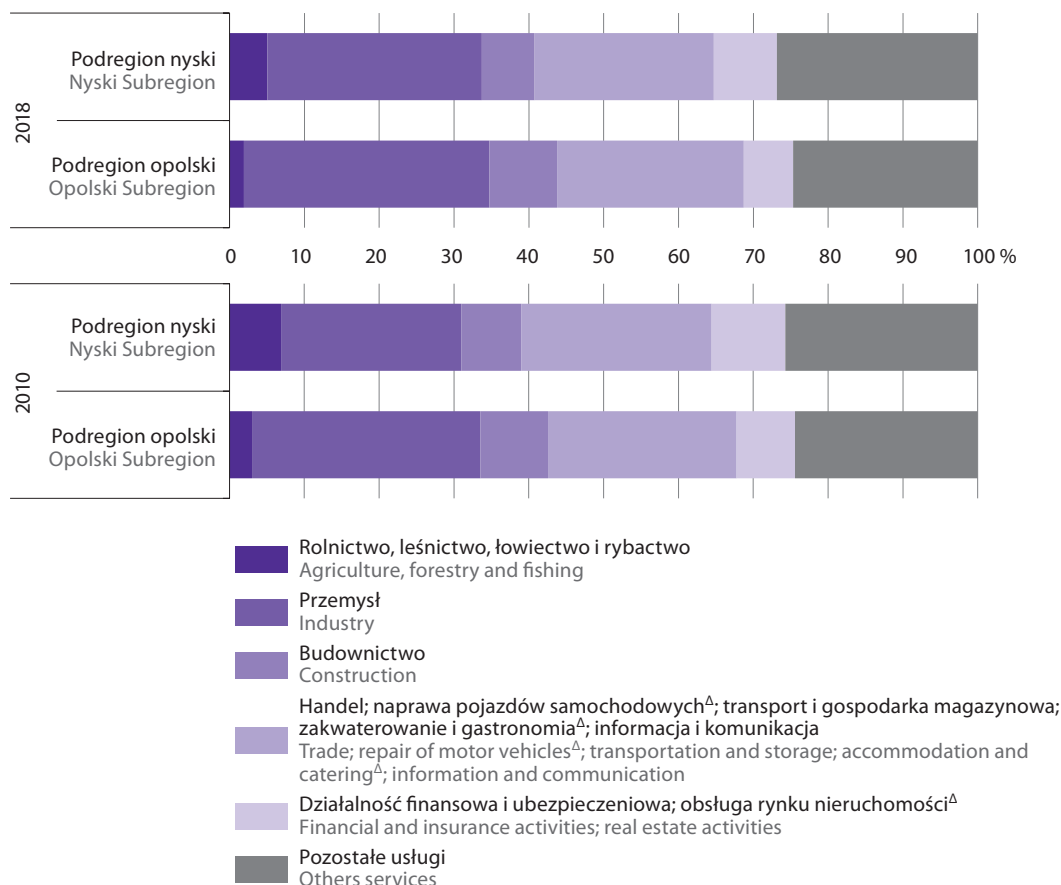
Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)

Z analizy WDB według rodzajów działalności w 2018 r. w poszczególnych podregionach wynika, że podregion nyski miał bardziej rolniczy charakter. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo w tym podregionie stanowiło 5,0% WDB, podczas gdy w podregionie opolskim – 1,9%. Z kolei podregion opolski wyróżniał się przede wszystkim wyższym udziałem przemysłu (32,8% wobec 28,7%) oraz budownictwa (9,0% wobec 7,1%) w generowaniu WDB. W porównaniu ze strukturą w 2010 r. w obu podregionach, podobnie jak przeciętnie w województwie, odnotowano wzrost udziału przemysłu, przy jednoczesnym spadku udziału rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa oraz usług ogółem.

WDB w przeliczeniu na 1 pracującego w podregionie nyskim osiągnęła poziom 106405 zł (wzrost o 31,0% względem 2010 r.), a w podregionie opolskim – 122936 zł (o 33,4%). W badanym okresie w obu podregionach wydajność pracy kształtowała się poniżej średniej krajowej. Wyjątkiem był 2010 r., kiedy to WDB na 1 pracującego w podregionie opolskim nieznacznie przekroczyła średnią krajową (100,2%). W 2018 r. w podregionie nyskim wydajność pracy stanowiła 86,2% średniej krajowej, a w podregionie opolskim – 99,6%.

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
 Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W województwie opolskim w kwietniu 2021 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej kształtuje się w większości prezentowanych obszarów gospodarki negatywnie. Najbardziej pesymistycznie oceniają koniunkturę podmioty z sekcji zakwaterowanie i gastronomia. Najkorzystniejsze oceny koniunktury formułują firmy handlu hurtowego.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

W przetwórstwie przemysłowym w kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 0,7, a przed rokiem minus 44,8. Diagnozy dotyczące portfela zamówień (krajowego i zagranicznego) oraz produkcji oceniane były pozytywnie. Mniej negatywna niż w kwietniu ub. roku była diagnoza sytuacji finansowej. Prognozy w zakresie portfela zamówień, produkcji a także sytuacji finansowej były pozytywne. Przewiduje się zwiększenie zatrudnienia oraz wzrosty cen wyrobów przemysłowych.

Tablica 28. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 28. General business climate indicator by kind of activity

Wyszczególnienie Specification	Styczeń January 2011	Styczeń January 2016	Styczeń January 2020	Styczeń January 2021	Kwiecień April 2021	Kwiecień April 2021 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	0,3	9,8	7,2	5,9	-0,7	-4,0
Budownictwo Construction	-22,7	-12,0	-2,7	-0,5	0,2	-13,7
Handel hurtowy Wholesale trade	-0,5	16,3	6,8	1,3	10,3	1,3
Handel detaliczny Retail trade	-7,9	-8,4	-12,0	-17,2	-16,2	-8,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-15,2	-16,1	1,0	-17,0	-16,0	-0,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^a Accommodation and catering ^a	-19,7	3,8	1,6	-37,1	-30,2	-39,2
Informacja i komunikacja Information and communication	-8,5	3,9	-6,0	-41,2	-8,8	11,7

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie w kwietniu br. wynosił plus 0,2 wobec minus 51,7 przed rokiem. Oceny bieżące w zakresie portfela zamówień, produkcji budowlano-montażowej na rynku krajowym oraz sytuacji finansowej były mniej negatywne od zgłaszanych przed rokiem. Prognozy dotyczące produkcji i sytuacji finansowej również były mniej pesymistyczne niż przed rokiem, przewidywania w zakresie portfela zamówień były pozytywne. Przedsiębiorcy budowlani przewidują zwiększenie zatrudnienia, a także prognozują, że ceny robót budowlano-montażowych mogą rosnąć.

W kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w handlu hurtowym kształtował się na poziomie plus 10,3, a przed rokiem minus 32,8. Ocena sprzedaży była pozytywna. Diagnozy oraz prognozy sytuacji finansowej poprawiły się, choć były nadal niekorzystne. Prognozuje się, że może nastąpić spadek zamówień towarów u dostawców. Może zwiększyć się poziom zatrudnienia. Przedsiębiorcy przewidują, że ceny będą rosnąć.

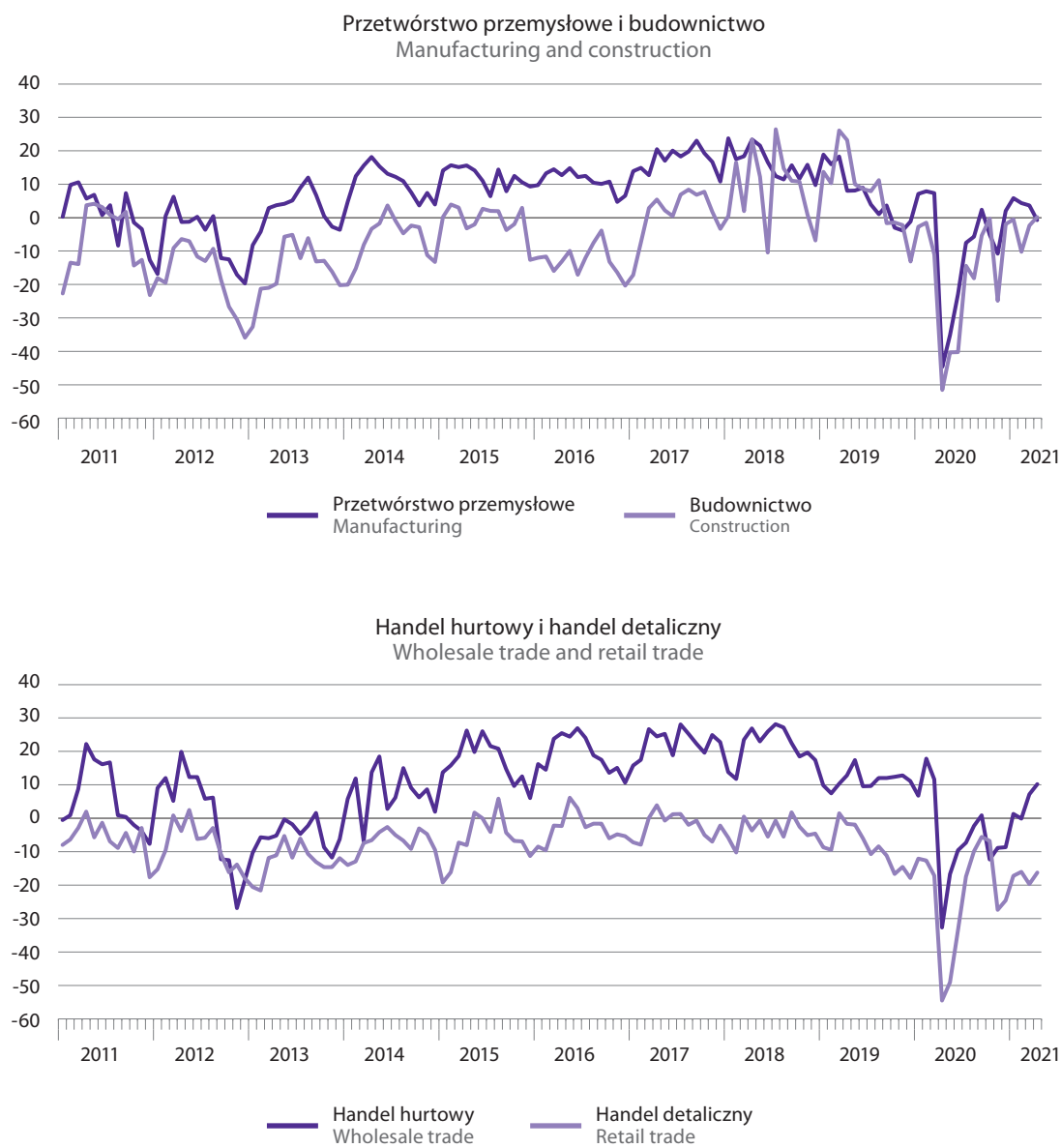
W handlu detalicznym wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w kwietniu br. wynosił minus 16,2 wobec minus 54,7 przed rokiem. Oceny sprzedaży oraz sytuacji finansowej były mniej pesymistyczne niż przed rokiem. Prognozy w tym zakresie były negatywne. Przewiduje się, że zamówienia towarów u dostawców mogą być ograniczone. Może nastąpić redukcja zatrudnienia. Przedsiębiorcy prognozują wzrost cen.

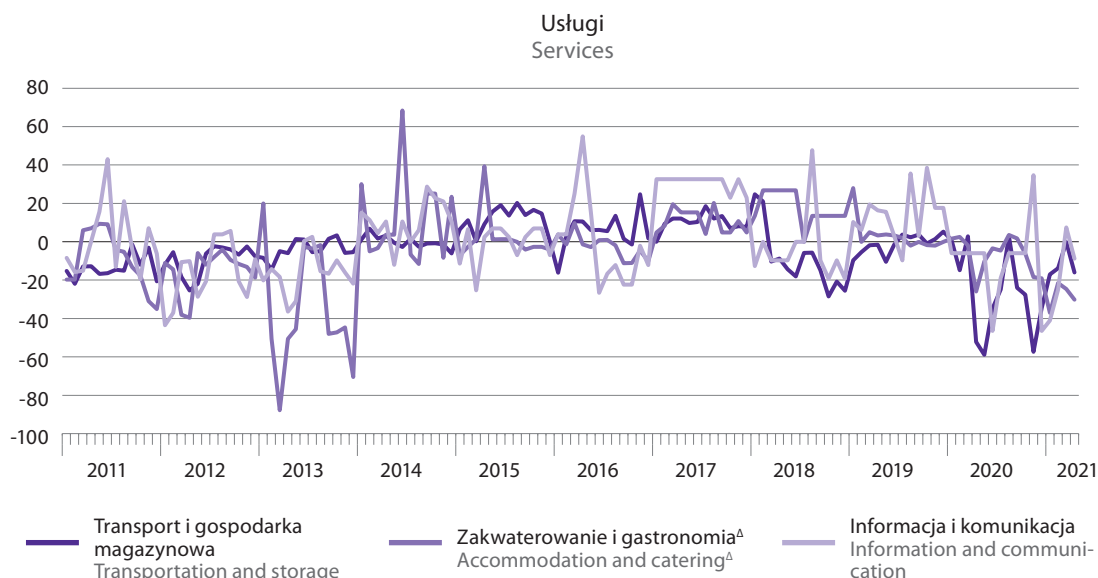
W kwietniu br. w transporcie i gospodarce magazynowej wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury kształtował się na poziomie minus 16,0, a przed rokiem minus 52,4. Diagnozy i prognozy w zakresie popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej były mniej pesymistyczne od sformułowanych w kwietniu ub. roku. Przewidywane są redukcje zatrudnienia. W najbliższych trzech miesiącach spodziewany jest wzrost cen.

W zakwaterowaniu i gastronomii w kwietniu br. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury wynosił minus 30,2, wobec minus 26,0 przed rokiem. Bieżący popyt oraz sprzedaż oceniane były bardziej pesymistycznie niż przed rokiem. Diagnoza sytuacji finansowej poprawiła się, choć była nadal niekorzystna. Przewidywania w wyżej wymienionych zakresach były niekorzystne, ale mniej niż przed rokiem. Prognozuje się ograniczenie zatrudnienia oraz w najbliższych trzech miesiącach można spodziewać się wzrostu cen.

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w informacji i komunikacji w kwietniu br. wynosił minus 8,8, przed rokiem minus 6,0. Zarówno diagnozy, jak i przewidywania dotyczące popytu, sprzedaży oraz sytuacji finansowej były bardziej pesymistyczne niż przed rokiem. Przedsiębiorcy prognozują stabilną sytuację jeśli chodzi o zatrudnienie oraz ceny w najbliższych trzech miesiącach.

Wykres 41. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Chart 41. General business climate indicator by kind of activity

Przedsiębiorcy bardzo często w prowadzeniu bieżącej działalności napotykają na różnego rodzaju bariery. W kwietniu br. w przetwórstwie przemysłowym największe trudności wskazywane przez przedsiębiorców wynikały z barier związanych z niedoborem wykwalifikowanych pracowników (52,0%, przed rokiem – 27,0%). W przypadku tej bariery odnotowano największy wzrost w skali roku. Najbardziej obniżyło się znaczenie bariery dotyczącej niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (o 18,6 p. proc.).

W budownictwie największe trudności napotykane przez przedsiębiorstwa w kwietniu br. dotyczyły kosztów zatrudnienia (70,1%, wobec 58,1% przed rokiem). W porównaniu z kwietniem ub. roku w największym stopniu wzrosła bariera związanej z niedoborem wykwalifikowanych pracowników (z 26,2% do 59,4%). W największym stopniu obniżyło się natomiast znaczenie niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (z 63,0% do 52,7%).

Największe trudności zgłaszane przez przedsiębiorców w kwietniu br. w handlu hurtowym dotyczyły niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (66,2% wobec 70,5% przed rokiem). W porównaniu z kwietniem ub. roku najbardziej na znaczeniu zyskała bariera związana z trudnościami w rozrachunkach z kontrahentami (wzrost o 14,6 p. proc.). Najbardziej obniżyło się znaczenie bariery dotyczącej niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (o 4,3 p. proc.).

W przypadku handlu detalicznego w kwietniu br., podobnie jak przed rokiem, największe trudności zgłaszane przez przedsiębiorców dotyczyły barier związanych z kosztami zatrudnienia (69,4%, przed rokiem – 70,6%). Jednak najbardziej w skali roku wzrosło znaczenie niedoboru pracowników (o 9,4 p. proc.). Zmniejszyła się natomiast najbardziej istotność bariery związanej z wysokimi obciążeniami na rzecz budżetu (z 65,9% do 42,4%).

W sferze transportu i gospodarki magazynowej, podobnie jak w handlu hurtowym, największe trudności wskazywane przez przedsiębiorców w kwietniu br. związane były z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (77,5% wobec 34,7% w kwietniu ub. roku). Jest to bariera, której znaczenie w skali roku wzrosło w największym stopniu. W porównaniu w kwietniu 2020 r. w największym stopniu obniżyło się znaczenie bariery dotyczącej niedostatecznego popytu (o 39,3 p. proc.).

Największe trudności wskazywane przez firmy działające w sekcji zakwaterowanie i gastronomia w kwietniu br. dotyczyły barier związanych z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (64,9%, przed rokiem 5,2%). W przypadku tej bariery odnotowano największy wzrost w porównaniu z kwietniem 2020 r. W tym obszarze działalności nie zanotowano zmniejszenia znaczenia żadnej z barier w skali roku.

W sekcji informacja i komunikacja w kwietniu br. największe trudności wskazywane przez przedsiębiorców wynikały z barier związanych z niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej (64,8%). Przed rokiem w tej sekcji w ogóle nie zgłoszono wyżej wymienionej bariery. Wśród wskazywanych barier przez przedsiębiorców w analizowanej sekcji odnotowano wzrost w skali roku.

Do standardowego badania koniunktury gospodarczej, od badania za kwiecień ub. roku dołączany jest dodatkowy moduł. Uzyskane dane dostarczają, równoległe z wynikami standardowej części badania bieżących ocen skutków pandemii COVID-19 dla przedsiębiorstw. W przeciwieństwie do podstawowego badania koniunktury, odpowiedzi na dodatkowy blok pytań były udzielane na zasadzie dobrowolności. Badanie zostało przeprowadzone na próbie jednostek przemysłowych, budowlanych, handlowych i usługowych.

Na podstawie badania przeprowadzonego od 1 do 10 kwietnia br. wynika, że w większości prezentowanych sektorów gospodarki dyrektorzy ankietowanych jednostek wskazywali głównie na nieznaczące negatywne skutki pandemii i jej konsekwencje dla firm. Na poważne negatywne skutki pandemii wskazywały przede wszystkim jednostki usługowe.

Wśród prezentowanych rodzajów działalności pracą zdalną i zbliżonymi formami pracy w najwyższym stopniu objęci byli zatrudnieni w handlu hurtowym. Na nieplanowane nieobecności z tytułu urlopów, opieki nad dziećmi, członkami rodziny najczęściej wskazywali przedsiębiorcy w handlu detalicznym. We wszystkich prezentowanych obszarach działalności gospodarczej w kwietniu br. przedsiębiorcy przewidywali spadek zamówień na półprodukty, surowce, towary lub usługi składanych w firmie klientów.

W badaniu przedsiębiorcy określali „czas przetrwania” firmy w przypadku kontynuacji bieżących ograniczeń związanych z pandemią. Najdłużej, tj. powyżej 6 miesięcy byłyby w stanie przetrwać przedsiębiorstwa w usługach (90,3% odpowiedzi), od 4 do 6 miesięcy – w handlu detalicznym (17,8%), a od 2 do 3 miesięcy – w budownictwie (65,1%).

Przedsiębiorcy w większości badanych obszarów przewidywali zmniejszenie poziomu inwestycji w 2021 r. w porównaniu z poziomem inwestycji zrealizowanych w ub. roku. Najgłębszy spadek w tym zakresie przewidywali przedsiębiorcy w budownictwie (14,4%)

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W województwie opolskim na koniec 2020 r. było 105,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej wpisanych w rejestrze REGON i ich liczba zwiększyła się o 6,6% w relacji do 2010 r. Najwięcej podmiotów gospodarki narodowej prowadziło działalność w czterech sekcjach, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa rynku nieruchomości. W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 71,8% podmiotów ogółem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2020 r. w województwie opolskim w rejestrze REGON wpisanych było 105,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 2,3% ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w kraju.

**Tablica 29. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 29. Entities of the national economy in the REGON register
As of 31 December

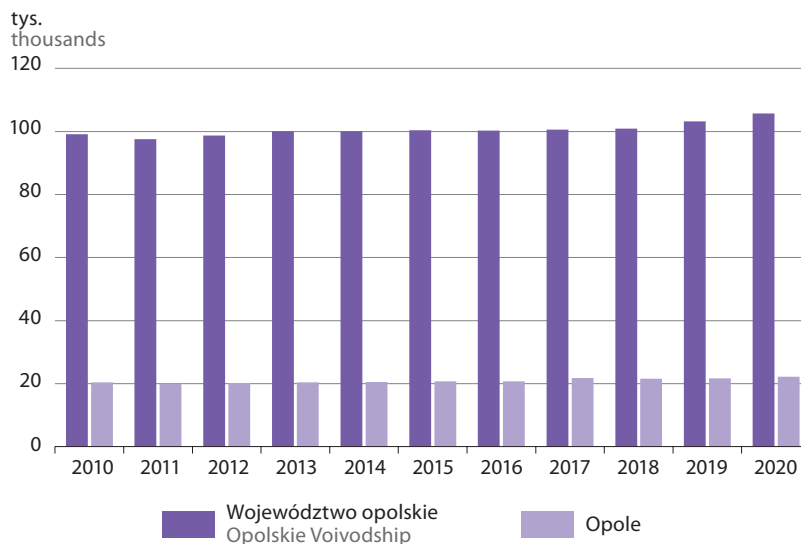
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 w odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	99118	100432	103179	105694	2,3
sektor publiczny public sector	4199	4192	3974	3927	3,5
sektor prywatny private sector	94919	95819	98276	100715	2,3
Spółki Partnerships and companies	11799	13673	13706	14083	1,7
Fundacje Foundations	120	248	379	417	1,4
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	2600	3088	3307	3385	2,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	73772	71483	74004	75931	2,3

Liczba wpisanych do rejestru podmiotów w województwie opolskim w stosunku do 2010 r. zwiększyła się o 6,6% (w kraju – o 19,3%). Wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów odnotowano we wszystkich województwach, od 30,3% w mazowieckim do 6,2% w zachodniopomorskim.

W województwie opolskim na koniec 2020 r. w ujęciu terytorialnym najwięcej podmiotów w rejestrze REGON odnotowano w m. Opolu (21,0% ogólnej liczby jednostek), gminie Nysa (6,7%) oraz m. Kędzierzynie-Koźlu (6,5%). Najmniej podmiotów było w gminach: Kamiennik, Polska Cerekiew oraz Zębowice (po 0,2%).

**Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 42. Entities of the national economy
As of 31 December

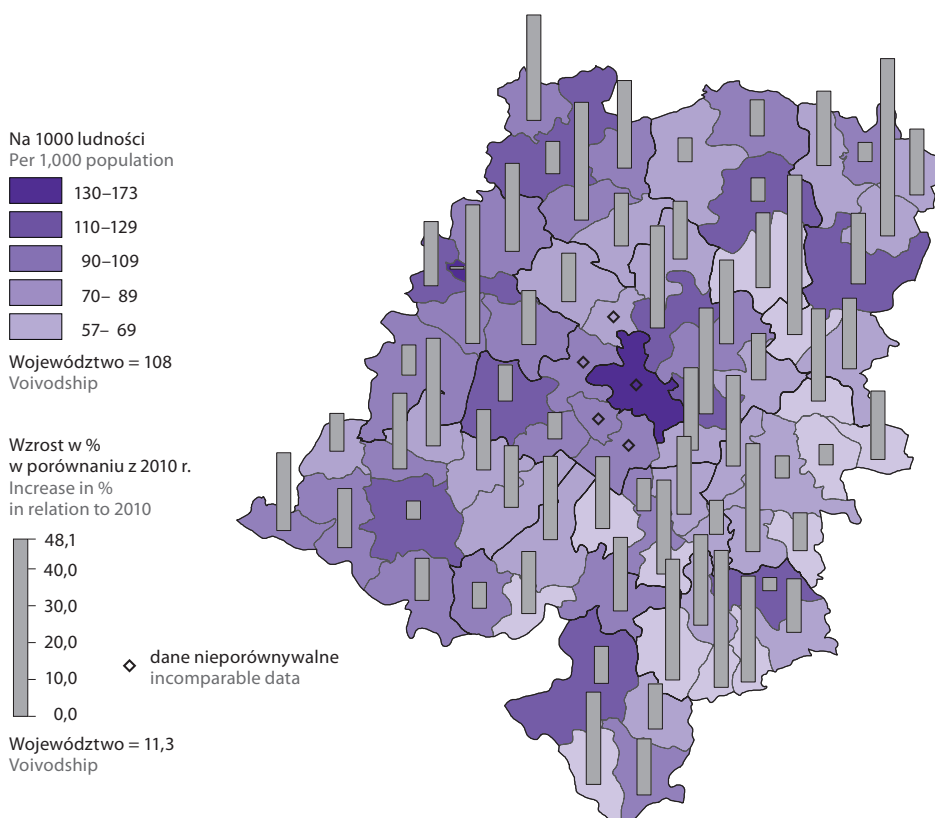

We wszystkich gminach województwa opolskiego w 2020 r. wystąpił wzrost liczby podmiotów w porównaniu z rokiem poprzednim. Największy odnotowano w gminach: Olszanka, Kamiennik i Chrzęstowice (odpowiednio: o 6,9%, o 6,2% i o 5,7%).

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 1000 ludności (wskaźnik przedsiębiorczości) w 2020 r. w województwie opolskim osiągnęła poziom 108 (w kraju – 122). Pod względem poziomu przedsiębiorczości województwo opolskie uplasowało się na 9 miejscu w kraju. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano dla województwa mazowieckiego (164), a najniższą dla podkarpackiego (89). W przekroju gmin w województwie opolskim na koniec 2020 r. najkorzystniejsze wartości wskaźnika przedsiębiorczości zaobserwowano w m. Opolu (173), m. Brzegu (141), a następnie w gminie Nysa (125). Najmniej podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w gminie Jemielnica (57), Polska Cerekiew (59) oraz Zębowice (63).

**Mapa 38. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 38. Entities of the national economy in 2020
As of 31 December

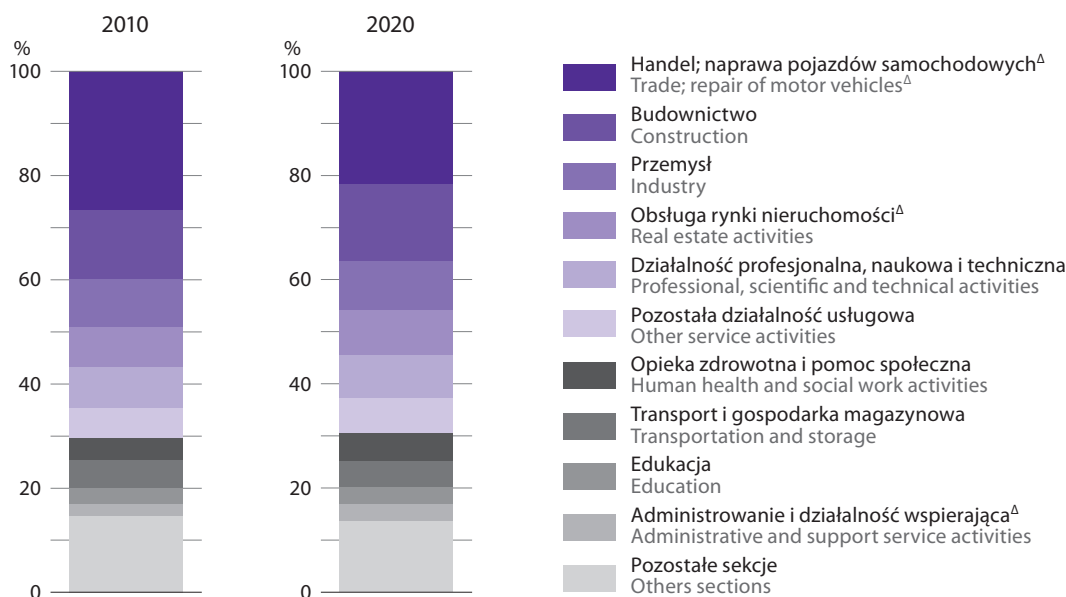
W województwie opolskim w 2020 r. do rejestru REGON wpisano 6,0 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej. Ich liczba zmniejszyła się o 29,8% w porównaniu z 2010 r. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 83,4% nowych jednostek. Udział spółek w analizowanych podmiotach wynosił 10,9%, w tym spółek handlowych – 9,3%. Podmioty nowo wpisane do rejestru jako podstawowy rodzaj działalności najczęściej wskazywały budownictwo (23,1% ogólnej liczby nowo zarejestrowanych jednostek), handel; naprawa pojazdów samochodowych (19,2%) oraz przetwórstwo przemysłowe (8,5%). Z rejestru REGON w 2020 r. wykreślono 3,3 tys. jednostek, tj. mniej o 34,4% w relacji do 2010 r. Większość, tj. 87,2% wszystkich wyrejestrowanych jednostek stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność

gospodarcą. Wykreślono m. in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (26,6% ogólnej liczby podmiotów wykreślonych z rejestru), budownictwie (17,6%) oraz przetwórstwie przemysłowym (9,1%).

W 2020 r. w województwie opolskim, podobnie jak w latach poprzednich, ponad połowa (53,9%) podmiotów gospodarki narodowej skupiona była w czterech sekcjach, tj.: handel; naprawa pojazdów samochodowych (21,6% ogólnej liczby podmiotów), budownictwo (14,9%), przetwórstwo przemysłowe (8,8%) oraz obsługa rynku nieruchomości (8,6%).

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy by PKD sections
As of 31 December

W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarcą. W województwie opolskim na koniec 2020 r. zarejestrowanych było 75,9 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarcą. Stanowiły one 71,8% (w 2010 r. – 74,4%) podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Ich liczba w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się o 2,9%. Zarejestrowane spółki handlowe stanowiły 7,0% (w 2010 r. – 5,4%) podmiotów ogółem. Liczba spółek handlowych w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 37,2% i na koniec 2020 r. było ich 7,4 tys. Wzrost w porównaniu z 2010 r. odnotowano również w przypadku spółek cywilnych (o 4,6%). Na koniec 2020 r. ich liczba wyniosła 6,7 tys., co stanowiło 6,3% podmiotów ogółem. W stosunku do 2010 r. wzrosła również liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 30,2%). W rejestrze REGON na koniec 2020 r. odnotowano 3,4 tys. tych jednostek, tj. 3,2% wszystkich podmiotów. Liczba fundacji w relacji do 2010 r. wzrosła 3-krotnie i wyniosła 0,4 tys. Mniej niż w 2010 r. odnotowano spółdzielni (o 23,3%) i na koniec 2020 r. było ich 0,4 tys. Udział liczby fundacji jak i spółdzielni w ogólnej liczbie podmiotów na koniec 2020 r. ukształtował się na poziomie 0,4%.

W województwie opolskim na koniec 2020 r. w grupie spółek handlowych 81,7% (w 2010 r. – 85,5%) stanowiły spółki kapitałowe, a pozostałe 18,3% (w 2010 r. – 14,5%) to spółki osobowe. Liczba spółek zarówno kapitałowych, jak i osobowych wzrosła w porównaniu z 2010 r., tj. odpowiednio: o 31,1% i o 73,1%. Pod względem formy prawnej w spółkach handlowych dominowały spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (80,1%) i było ich więcej o 31,8% w relacji do 2010 r. Najwięcej spółek handlowych koncentrowało działalność w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 21,6% (spadek udziału o 8,8 p. proc. w porównaniu z 2010 r.), przetwórstwie przemysłowym – 15,9% (spadek o 4,5 p. proc.) oraz budownictwie – 12,6% (spadek o 0,6 p. proc.). Rozpatrując rodzaj kapitału zaangażowanego w spółkach handlowych można stwierdzić, że 82,1% spółek posiadało kapitał prywatny krajowy. Liczba tych spółek wzrosła o 35,3% w porównaniu z 2010 r. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego stanowiły 12,3% spółek handlowych ogółem i ich liczba w relacji do 2010 r. zmniejszyła się o 35,1%. Najwięcej spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego prowadziło działalność w przetwórstwie przemysłowym (27,9%, wzrost udziału o 2,5 p. proc. w stosunku do 2010 r.), następnie w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (17,7%, spadek o 9,2 p. proc.) oraz administrowaniu i działalności wspierającej (12,1%, wzrost o 3,5 p. proc.).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W 2019 r., w relacji do roku poprzedniego, zaobserwowano w województwie opolskim zmniejszenie nakładów ogółem na działalność badawczą i rozwojową (B+R) oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W skali roku zwiększyło się natomiast rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R wyrażone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC), jak również w przeliczeniu na 1000 osób aktywnych zawodowo. W omawianym okresie zmalał jednak udział przedsiębiorstw zarówno przemysłowych, jak i usługowych, które wprowadziły innowacje. W 2019 r. w stosunku do poprzedniego roku spadła także ogólna wartość nakładów na innowacje.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w 2019 r. w województwie opolskim wynosiły 253,2 mln zł, co stanowiło 0,8% nakładów ogółem w kraju. W relacji do poprzedniego roku wielkość omawianych nakładów na działalność B+R zmniejszyła się w województwie opolskim (o 7,6%), a wzrosła w kraju (o 18,1%).

Tablica 30. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

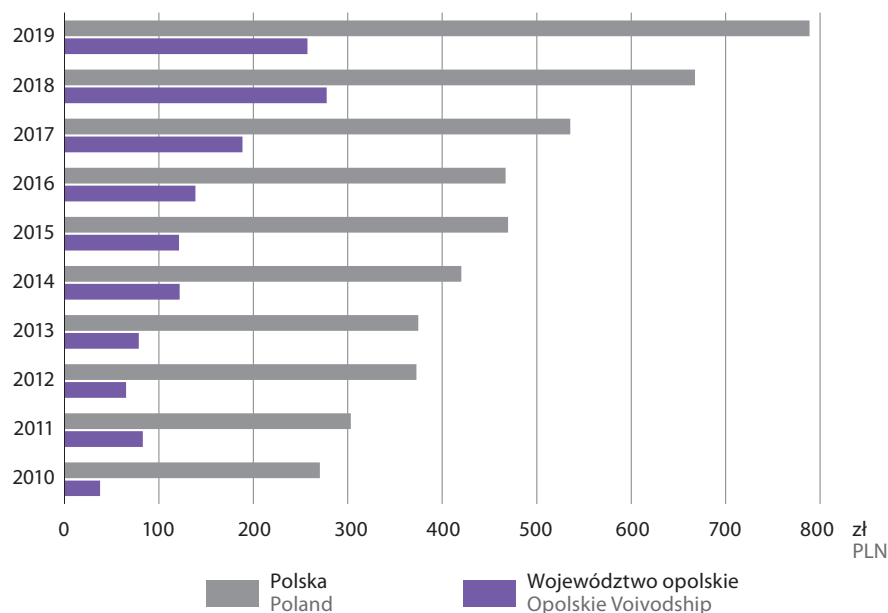
Table 30. Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	38,5	121,2	274,2	253,2
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	27,5	50,5	118,8	126,9
Przedsiębiorstw Business enterprise	8,0	43,4	135,6	105,2
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	0,6	.	.
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit
Zagranica Rest of the world	3,1	.	18,1	.

Na 1 mieszkańca województwa opolskiego kwota nakładów na działalność B+R w 2019 r. kształtowała się na poziomie 257,26 zł i była ponad 3-krotnie niższa od zanotowanej w kraju. W skali roku omawiane nakłady na 1 mieszkańca spadły w województwie o 20,24 zł, podczas gdy w kraju zwiększyły się o 121,27 zł.

Wykres 44. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Chart 44. Intramural expenditure on research and development per capita

W strukturze źródeł finansowania udział sektora przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w 2019 r. wynosił w województwie opolskim 41,5% i kształtował się na niższym poziomie niż w kraju (50,7%). W województwie opolskim, jak i w kraju odsetek sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R zwiększył się w porównaniu z 2010 r. (odpowiednio: o 20,8 p. proc. i o 26,3 p. proc.).

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Działalność B+R w województwie opolskim była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących), których zaangażowanie w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w 2019 r. wyniosło 1594,8 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC), co oznacza wzrost o 10,1% w skali roku (w kraju – o 4,0%). Z ogólnej liczby personelu wewnętrznego (w EPC) 77,0% stanowili badacze (w kraju 73,1%), których udział obniżył się o 1,4 p. proc. w porównaniu z poprzednim rokiem (w kraju o 2,0 p. proc.). W 2019 r. na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie opolskim przypadało mniej pracujących w B+R, w przeliczeniu na EPC, niż w kraju (3,9 wobec 8,0). Liczba pracujących w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku zarówno w województwie, jak i w kraju (odpowiednio: o 0,4 i o 0,3 ekwiwalentu pełnego czasu pracy).

Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
 Chart 46. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.
 a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Aktywność innowacyjną w latach 2017–2019 (tj. wdrożenie innowacji produktowych lub procesów biznesowych, bądź prowadzenie działalności innowacyjnej zaniechanej lub niezakończony) zadeklarowało 23,6% przedsiębiorstw przemysłowych i 6,5% przedsiębiorstw usługowych.

W tym okresie innowacje (nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe) wprowadziło 19,2% przedsiębiorstw przemysłowych oraz 4,1% – usługowych. W porównaniu z poprzednim okresem udział przedsiębiorstw, zarówno przemysłowych, jak i usługowych, które wprowadziły innowacje zmniejszył się (odpowiednio: o 4,5 p. proc. i o 14,6 p. proc.).

Największy odsetek przedsiębiorstw przemysłowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych wystąpił w działach Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (93,8%), Produkcja urządzeń elektrycznych (50,0%) oraz Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana (48,9%), natomiast w usługach – w działach Działalność wydawnicza (60,0%), Finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych (25,0%) oraz magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (11,8%).

Ogólna wartość nakładów na innowacje w 2019 r. kształtowała się na poziomie 367,2 mln zł, co stanowiło 1,0% omawianych nakładów w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem ich wartość zmniejszyła się o 32,0% (w kraju wzrosła o 5,7%).

Tablica 31. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
 Table 31. Innovative enterprises by types of introduced innovations

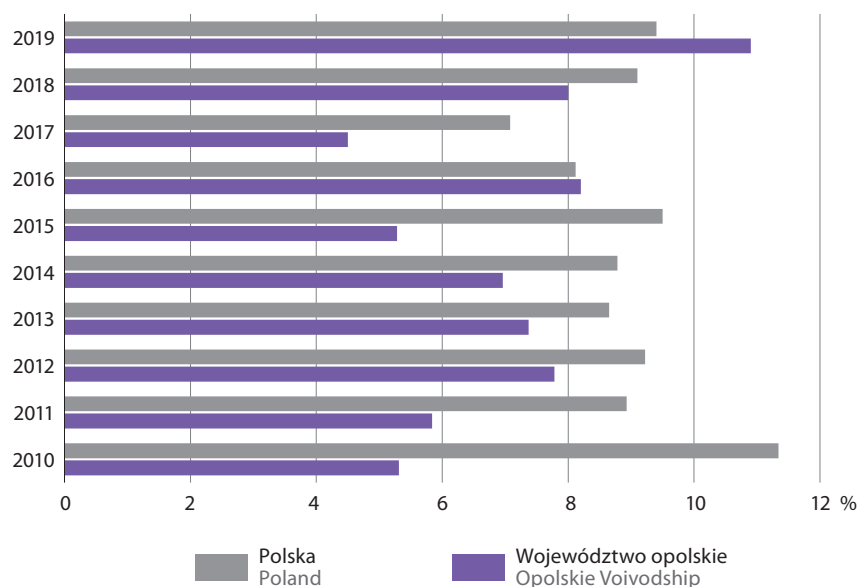
Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2016–2018	2017–2019	2017–2019 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	19,3	21,5	23,7	19,2	18,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	13,5	11,4	17,6	14,9	13,6
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	14,7	16,3	19,1	17,0	15,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	13,7	8,6	18,7	4,1	11,9
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	7,3	4,4	6,6	2,9	6,4
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	10,6	5,7	17,7	3,1	10,3

a W latach 2008–2010 oraz 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
 a In the years 2008–2010 and 2013–2015 the data relate to process innovations.

W 2019 r. udział przychodów netto przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów innowacyjnych w przychodach netto ze sprzedaży ogółem kształtował się w województwie opolskim na poziomie 10,9% (wobec 9,4% w kraju) i zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,9 p. proc. (wobec 0,3 p. proc. w kraju).

Wykres 47. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 47. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

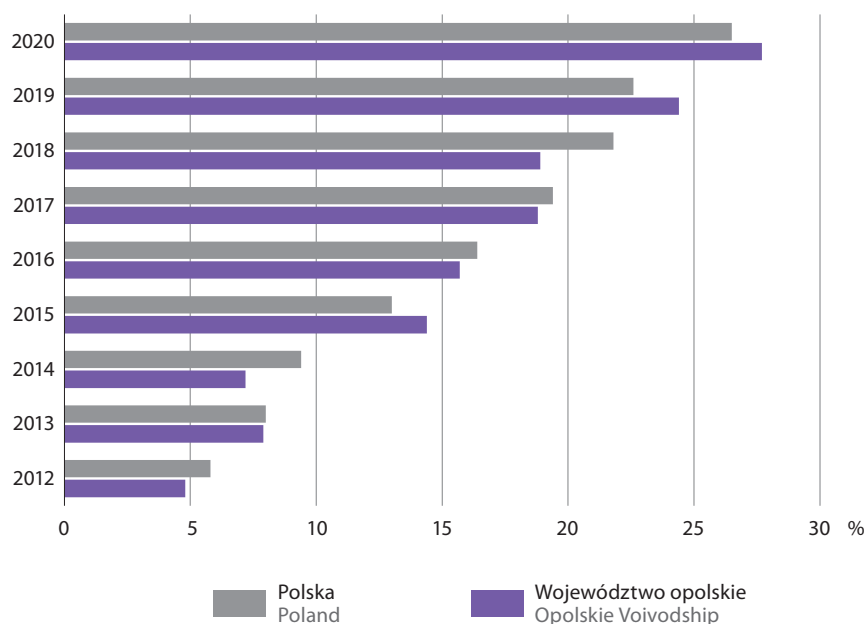
Porównanie sytuacji przedsiębiorstw w 2020 r. wobec poprzedniego roku w zakresie szerokopasmowego dostępu do Internetu, w tym mobilnego oraz wykorzystania w ich działalności usług w chmurze obliczeniowej oraz zatrudnienia specjalistów ICT wykazało zwiększenie udziału przedsiębiorstw we wszystkich omawianych kategoriach zarówno w województwie opolskim, jak i w kraju.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Udział przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu w województwie opolskim kształtował się w 2020 r. na poziomie 97,4% i zwiększył się o 3,2 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego, był jednak mniejszy o 1,2 p. proc. w porównaniu z krajem. W 2020 r. niższy niż w kraju był także odsetek przedsiębiorstw wyposażających swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu (72,8% wobec 76,2%), natomiast w relacji do poprzedniego roku większy wzrost odnotowano w województwie niż w kraju (o 3,8 p. proc. wobec 2,1 p. proc.).

Zwiększa się również udział przedsiębiorstw kupujących usługi w chmurze obliczeniowej. W 2020 r. odsetek takich przedsiębiorstw w województwie opolskim wynosił 19,6%, tj. o 4,0 p. proc. więcej niż rok wcześniej (w kraju odpowiednio: 24,4% i wzrost o 6,9 p. proc.). Najczęściej występującym rodzajem usług w chmurze, z którego korzystały przedsiębiorstwa był e-mail – 15,4%, a następnie oprogramowanie biurowe – 13,0% (w kraju odpowiednio: 18,3% i 15,7%).

Wykres 48. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 48. Enterprises with Internet access^a

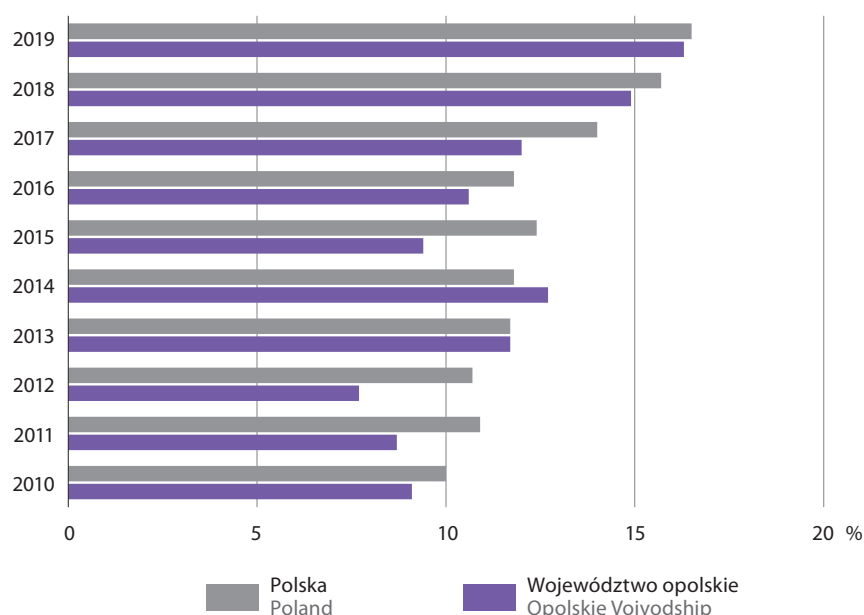
^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access at a speed of 30–100 Mbit/s.

W województwie opolskim zaobserwowano wzrost odsetka przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe z 14,9% w 2018 r. do 16,3% w 2019 r. (w kraju odpowiednio: z 15,7% do 16,5%). W relacji do kraju udział takich przedsiębiorstw w województwie w 2019 r. był o 0,2 p. proc. mniejszy.

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 49. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 49. Enterprises receiving orders via computer networks

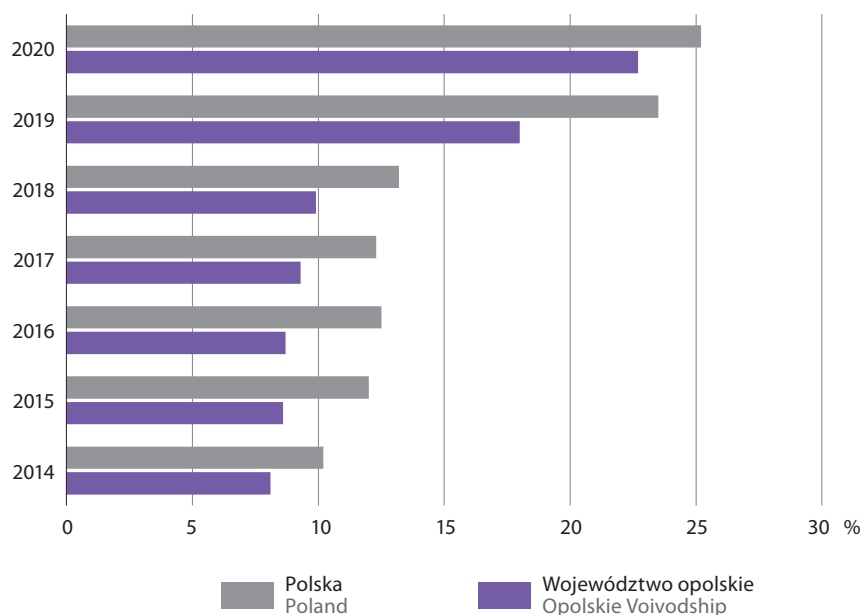

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Przedsiębiorcy coraz częściej korzystają z otwartych danych publicznych. W 2019 r. w odniesieniu do poprzedniego roku, w województwie opolskim wystąpił wzrost udziału przedsiębiorstw korzystających z takich danych (o 3,5 p. proc.) do poziomu – 18,9% (w kraju odpowiednio: o 0,6 p. proc.; 17,5%). W województwie opolskim największy odsetek (17,1%) przedsiębiorstw korzystał w 2019 r. z otwartych danych z kategorii gospodarka i finanse (w kraju – 15,6%).

Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT stanowiły w 2020 r., w województwie opolskim 22,7% ogólnej liczby przedsiębiorstw, a w kraju – 25,2%. Odnotowano wzrost ich udziału w relacji do poprzedniego roku: o 4,7 p. proc. w województwie opolskim i o 1,7 p. proc. w kraju.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT
Chart 50. Enterprises employing ICT specialists

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych²

Financial results of non-financial enterprises²

W 2020 r. w województwie opolskim wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe niż uzyskane w 2010 r., a niższe w porównaniu z rokiem poprzednim. W odniesieniu do 2010 r. zwiększyły się przychody ze sprzedaży na eksport, a pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto. W porównaniu z rokiem poprzednim natomiast odnotowano zmniejszenie przychodów ze sprzedaży na eksport, a poprawę wskaźnika poziomu kosztów oraz rentowności obrotu brutto i netto.

Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw ukształtowały się w 2020 r. na poziomie 46882,0 mln zł i były wyższe o 73,1% od uzyskanych w 2010 r., a niższe o 6,6% w stosunku do 2019 r. Największy udział w ogólnym poziomie przychodów miały sekcje przetwórstwo przemysłowe – 57,4% oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych – 26,0%. W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. w większości sekcji odnotowano wzrost przychodów z całokształtu działalności, w tym m.in. w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 134,5%). Spadek przychodów ogółem natomiast zanotowano m.in. dla sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 13,2%). W stosunku do 2019 r. w większości sekcji wystąpił spadek przychodów z całokształtu działalności, w tym m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 21,0%).

W 2020 r. przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów osiągnęły wartość 45753,7 mln zł i w stosunku do 2010 r. wzrosły o 74,4%, a w porównaniu z 2019 r. zmniejszyły się o 7,3%.

² Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

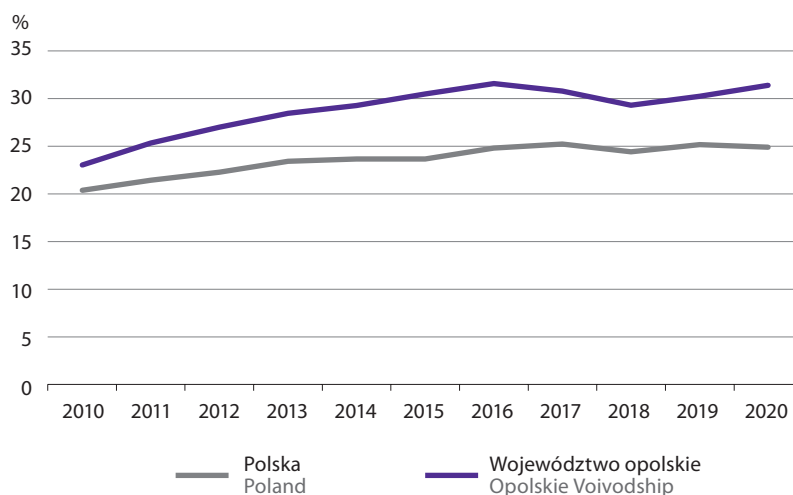
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w przychodach ogółem kształtował się na poziomie 97,6% (w 2010 r. – 96,9%, w 2019 r. – 98,4%). W porównaniu z 2010 r. wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano w większości sekcji, w tym m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 135,7%). W skali roku natomiast spadek wystąpił m. in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 22,9%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w 2020 r. wynosiły 14356,5 mln zł. Poziom przychodów ze sprzedaży na eksport był o 138,0% wyższy niż w 2010 r., a niższy o 3,9% od uzyskanego w 2019 r. Udział tych przychodów w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów zwiększył się z 23,0% w 2010 r. do 31,4% w 2020 r. Największą część przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wygenerowały działalności gospodarcze z sekcji przetwórstwo przemysłowe (77,9%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (10,9%). W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport znaczący udział, tj. 87,4% stanowiły produkty.

Wykres 51. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 51. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności gospodarczej w 2020 r. osiągnęły wartość 44857,8 mln zł i były wyższe o 74,5% w porównaniu z 2010 r., a niższe o 6,7% w stosunku do 2019 r. Najwyższy odsetek tych kosztów w 2020 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (56,9%) oraz w handlu, naprawie pojazdów samochodowych (26,4%). W 2020 r. w większości sekcji odnotowano wzrost kosztów z całokształtu działalności w porównaniu z osiągniętymi w 2010 r., w tym m.in. w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 137,1%). Spadek kosztów ogółem zanotowano m.in. dla sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 11,4%). W odniesieniu do 2019 r. spadek kosztów ogółem wystąpił m.in. w sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 21,5%).

Koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów stanowiły 97,4% ogółu kosztów. Wzrosły one o 74,8% w stosunku do 2010 r., a zmniejszyły się o 7,4% w odniesieniu do 2019 r. i wynosiły 43712,7 mln zł. W strukturze kosztów ogółem największy udział miały koszty własne sprzedanych produktów, które w 2020 r. stanowiły 69,4% oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów – 28,1%.

Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty w 2020 r. były o 58,6% wyższe niż w 2010 r., a o 10,9% niższe w odniesieniu do 2019 r. W strukturze rodzajowej kosztów największe znaczenie miały zużycie materiałów i energii (51,1%), usługi obce (21,1%) oraz wynagrodzenia (15,6%). W porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział wynagrodzeń (o 1,5 p. proc.), kosztów zużycia materiałów i energii (o 1,3 p. proc.) oraz ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,4 p. proc.), zmniejszył się natomiast udział usług obcych (o 2,3 p. proc.), podatków i opłat (o 0,5 p. proc.), a także pozostałych kosztów (o 0,4 p. proc.) oraz amortyzacji (o 0,1 p. proc.)

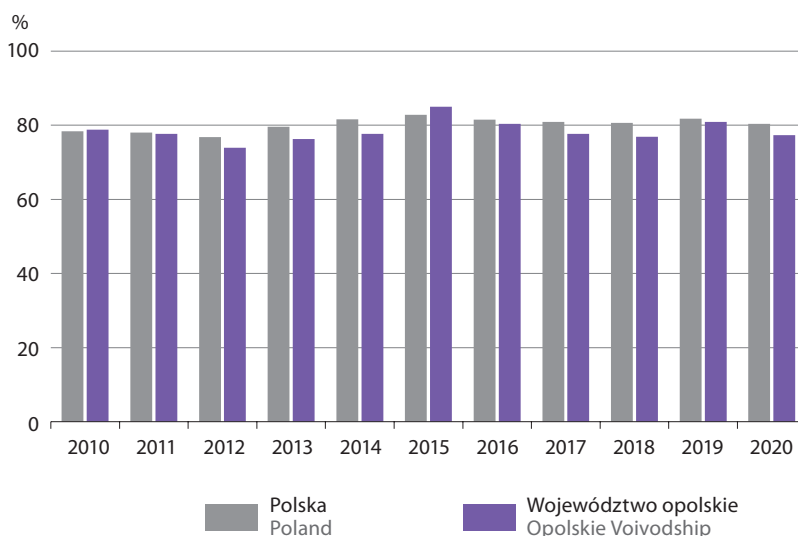
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 2041,0 mln zł, tj. o 66,2% wyższym w odniesieniu do 2010 r., a o 4,6% niższym w stosunku do 2019 r. Lepszy był wynik na pozostałej działalności operacyjnej, który wynosił 321,9 mln zł wobec 233,5 mln zł w 2010 r. i 25,2 mln zł w 2019 r. Gorszy natomiast był wynik na operacjach finansowych (minus 338,7 mln zł w 2020 r. wobec minus 79,2 mln zł w 2010 r. i minus 89,0 mln w 2019 r.). Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 2024,2 mln zł, tj. o 46,2% większą niż w 2010 r., a o 2,5% mniejszą niż w 2019 r.; zysk brutto wyniósł 2495,6 mln zł, a strata brutto – 471,4 mln zł. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się o 46,1% w stosunku do 2010 r., a zmniejszyły się o 1,6% w porównaniu z 2019 r. (do 391,3 mln zł). Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 1633,0 mln zł i był wyższy o 46,3% od wyniku osiągniętego w 2010 r., a niższy o 2,7% w odniesieniu do 2019 r.; zysk netto w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 60,0%, a strata netto o 140,8%. Poprawa wyniku finansowego netto w porównaniu z 2010 r. miała miejsce m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 61,0 mln zł do 79,3 mln zł) oraz budownictwie (o 39,7 mln zł do 82,0 mln zł). Pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano natomiast m.in. w obsłudze rynku nieruchomości (o 5,1 mln zł do 0,6 mln zł). W odniesieniu do 2019 r. gorszy wynik finansowy netto odnotowano m. in. dla sekcji obsługa rynku nieruchomości (o 1,3 mln zł).

Wykres 52. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 52. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

Wskaźnik poziomu kosztów w 2020 r. wynosił 95,7% (wobec 94,9% w 2010 r. i 95,9% przed rokiem). W kraju wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 95,6%. Pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów w stosunku do 2010 r. zanotowały podmioty zaliczane m.in. do sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 2,4 p. proc.) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 1,1 p. proc.). W porównaniu z 2019 r. poprawę wskaźnika kosztów odnotowano m.in. w sekcji transport i gospodarka magazynowa (o 0,6 p. proc.).

W 2020 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto ukształtował się na poziomie 4,5% (w kraju – 4,8%) i zmniejszył się w porównaniu z 2010 r. o 0,2 p. proc., a wzrósł o 0,2 p. proc. w stosunku do 2019 r. Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto były niższe odpowiednio: o 0,8 p. proc. i o 0,6 p. proc. niż w 2010 r., ale wyższe po 0,2 p. proc. w stosunku do 2019 r. i ukształtowały się na poziomie 4,3% i 3,5%. W kraju wskaźnik rentowności brutto w 2020 r. wynosił – 4,4%, a netto – 3,6%. Spadek wskaźnika rentowności obrotu netto w porównaniu z 2010 r. odnotowano m.in. w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (z 5,6% do 2,9%). Jednym z najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2020 r. była informacja i komunikacja – wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 12,7%. Nieco mniej opłacalne było wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (5,8%).

W 2020 r. wskaźnik płynności finansowej I stopnia wynosił 43,3% (w 2010 r. – 24,0%, przed rokiem – 33,6%), a płynności finansowej II stopnia 106,2% (odpowiednio: po 94,4%). Płynność finansowa I stopnia w województwie opolskim była niższa niż notowana w kraju, natomiast II stopnia wyższa. Najwyższy wzrost zarówno wskaźnika płynności I stopnia, jak i II stopnia w porównaniu z 2010 r. odnotowano w górnictwie i wydobywaniu odpowiednio: z 11,7% do 129,2% i z 75,8% do 197,9%.

Tablica 32. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 32. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	94,9	95,7	95,9	95,7	95,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,7	4,3	4,3	4,5	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,1	4,3	4,1	4,3	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,1	3,5	3,3	3,5	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	24,0	27,5	33,6	43,3	43,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	94,4	91,2	94,4	106,2	103,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

W końcu 2020 r. aktywa obrotowe badanych przedsiębiorstw osiągnęły wartość 16540,9 mln zł, tj. więcej o 102,5% w porównaniu z 2010 r. W stosunku do 2010 r. zapasy były wyższe o 107,0%, należności krótkoterminowe – o 58,4%, inwestycje krótkoterminowe – o 219,8%, a krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 127,4%. W strukturze aktywów obrotowych 39,0% stanowiły należności krótkoterminowe, 30,8% – zapasy, 26,9% – inwestycje krótkoterminowe i 3,2% – krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych w porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (o 9,9 p. proc.), zapasów (o 0,6 p. proc.) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 0,3 p. proc.). Obniżył się natomiast udział należności krótkoterminowych (o 10,9 p. proc.).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec 2020 r. wyniosły 13894,7 mln zł i były o 75,2% wyższe niż w 2010 r. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 26,1% ogółu zobowiązań (wobec 27,0% w 2010 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 3624,3 mln zł i była o 69,6% większa niż w grudniu 2010 r. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 10270,5 mln zł i były wyższe o 77,3% w stosunku do 2010 r. Największą ich część stanowiły zobowiązania z tytułu dostaw i usług (52,1% wobec 54,0% w 2010 r.). Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu wyniosła 96,2% i zmniejszyła się o 0,4 p. proc. w stosunku do 2010 r.

Z analizy wskaźników sprawności działania przedsiębiorstw wynika, że w porównaniu z 2010 r. skróceniu o 1 dzień uległ cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług (do 43 dni), wydłużył się cykl rotacji zapasów – o 7 dni (do 40 dni), natomiast nie zmienił się cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – 42 dni.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

W 2020 r. odnotowano w porównaniu z 2010 r. spadek nakładów inwestycyjnych w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych. Wpływ na to miał m.in. spadek nakładów poniesionych na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia. Zwiększyła się liczba nowo rozpoczętych inwestycji oraz ich wartość kosztorysowa.

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach³ w 2019 r. wynosiła 4947,4 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 84,7% więcej niż w 2010 r. Największe nakłady poniesiono w przedsiębiorstwach zaklasyfikowanych do sekcji przetwórstwo przemysłowe (38,4% ogółu nakładów) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (30,4%). Duże nakłady poniesione zostały również w przedsiębiorstwach należących do sekcji transport i gospodarka magazynowa (12,8%).

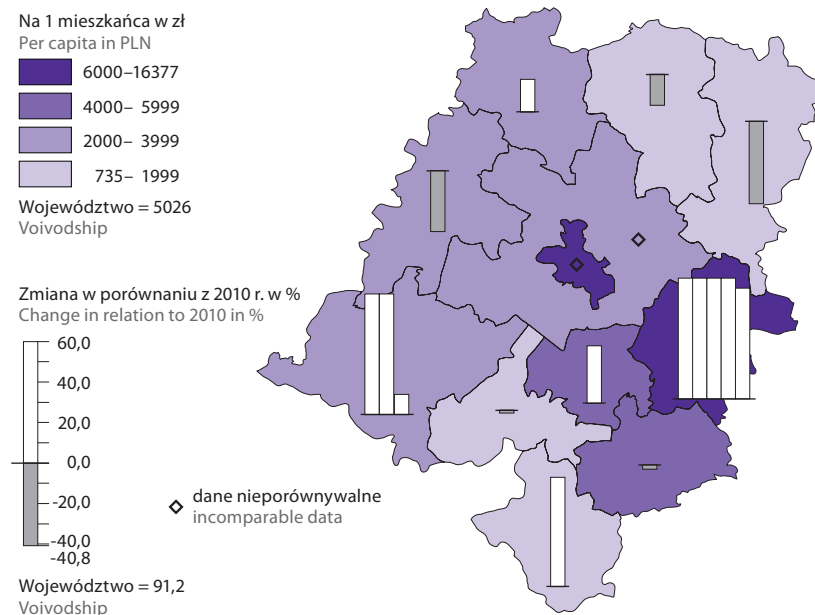
W 2019 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych w czternastu sekcjach. Największa jego skala, wśród sekcji o znaczącym udziale nakładów inwestycyjnych, dotyczyła wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 428,6%). Spadek natomiast zarejestrowano w pięciu sekcjach, m. in. w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 17,3%).

³ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

Wśród powiatów w 2019 r. największą wartość nakładów inwestycyjnych odnotowano w m. Opolu (2099,7 mln zł). Drugim pod względem wielkości nakładów był powiat kędzierzyńsko-kozielski (517,5 mln zł). Najniższy poziom nakładów inwestycyjnych został odnotowany w powiatach: prudnickim i głubczyckim (odpowiednio: 40,7 mln zł i 78,5 mln zł). Biorąc pod uwagę wartość nakładów inwestycyjnych przeliczonych na 1 mieszkańca w poszczególnych powiatach, najwyższą odnotowano w m. Opolu (16377 zł), natomiast najniższą w powiecie prudnickim (735 zł).

Mapa 39. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.

Map 39. Investment outlays per capita in 2019

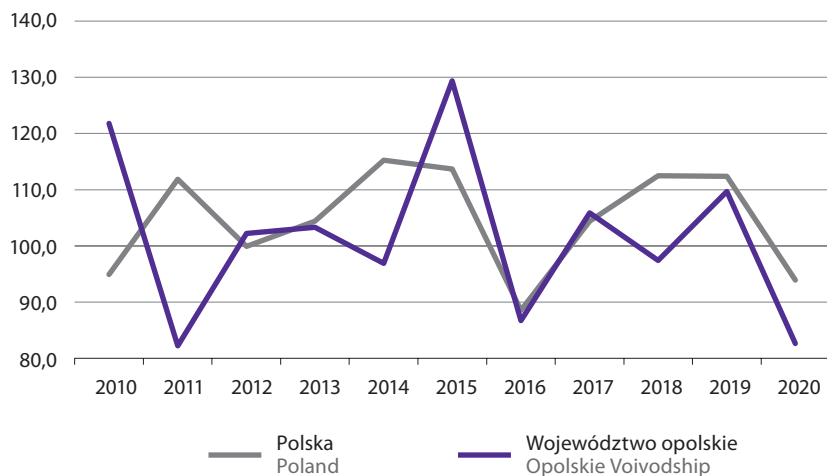
Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) poniesione w 2020 r. przez badane przedsiębiorstwa⁴ mające siedzibę na terenie województwa opolskiego na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, wyniosły 1309,3 mln zł i były o 11,9% niższe od zrealizowanych w 2010 r. (w kraju – wyższe o 67,9%).

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

⁴ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Wykres 53. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100

Chart 53. Indices of investment outlays (current prices)
 Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 33. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)

Table 33. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem: Total:				
w mln zł in million PLN	1485,4	1614,8	1584,4	1309,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,7	1,2	1,0	0,9
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	34,7	43,0	32,3	36,7
Zakupy Purchases	64,6	56,7	67,5	63,0
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	58,8	46,8	53,1	50,4
środków transportu transport equipment	5,8	9,9	14,4	12,6

W 2020 r. w województwie opolskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle wydatkowano 481,0 mln zł (mniej o 6,6% niż w 2010 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 659,9 mln zł (mniej o 24,4%), a na środki transportu – 165,2 mln zł (więcej o 90,6%). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 825,2 mln zł i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 14,0%, a udział tych zakupów w ogólnej liczbie nakładów inwestycyjnych spadł o 1,6 p. proc.

Spadek nakładów inwestycyjnych w porównaniu z 2010 r. odnotowano w przedsiębiorstwach zaklasyfikowanych m.in. do sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 84,1%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 14,7%). Wzrost nakładów miał miejsce m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 35,6%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (o 28,0%).

W 2020 r. na największą skalę inwestowały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, które zrealizowały 70,0% nakładów inwestycyjnych poniesionych w województwie opolskim (wobec 67,4% w 2010 r.). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z 2010 r. najbardziej zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 9,6 p. proc.), natomiast największy wzrost udziału dotyczył przedsiębiorstw zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (o 2,6 p. proc.).

W 2020 r. inwestorzy rozpoczęli realizację 1005 nowych inwestycji (więcej o 26,6% niż w 2010 r., a mniej o 7,8% w porównaniu z rokiem poprzednim) o łącznej wartości kosztorysowej 540,7 mln zł (odpowiednio: wzrost o 59,6% i spadek o 27,5%). Najwięcej inwestycji w województwie opolskim rozpoczęto w przedsiębiorstwach zaklasyfikowanych do sekcji przetwórstwo przemysłowe – 65,3% ogółu oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 19,8%.

W województwie opolskim w badanym okresie na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 50,4% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych, a w 2010 r. – 30,2%. W porównaniu z 2010 r. ich wartość zwiększyła się w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (5-krotnie) oraz dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (4-krotnie). Spadek wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych notowano natomiast m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 99,8%) oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 77,5%).

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2020 r. w odniesieniu do 2010 r. zwiększyło się pogłowie bydła oraz drobiu, a zmniejszyło trzody chlewnej i owiec.

W województwie opolskim w 2020 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych, ziemniaków oraz mleka krowiego, a spadek żywca rzeźnego. W odniesieniu do 2010 r. wzrosły ceny skupu zbóż, żywca rzeźnego wołowego, wieprzowego oraz drobiowego, ziemniaków jadalnych i mleka krowiego.

W 2019 r. w województwie opolskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) zarówno globalnej, jak i końcowej, natomiast spadek towarowej produkcji rolniczej.

Według stanu w czerwcu 2020 r. pogłowie bydła w województwie opolskim liczyło 129,9 tys. szt., tj. 2,0% ogólnego pogłowia w kraju. Liczebność stada bydła zwiększyła się o 6,0% w stosunku do 2010 r. W kraju pogłowie bydła wzrosło o 10,5% w porównaniu z 2010 r.

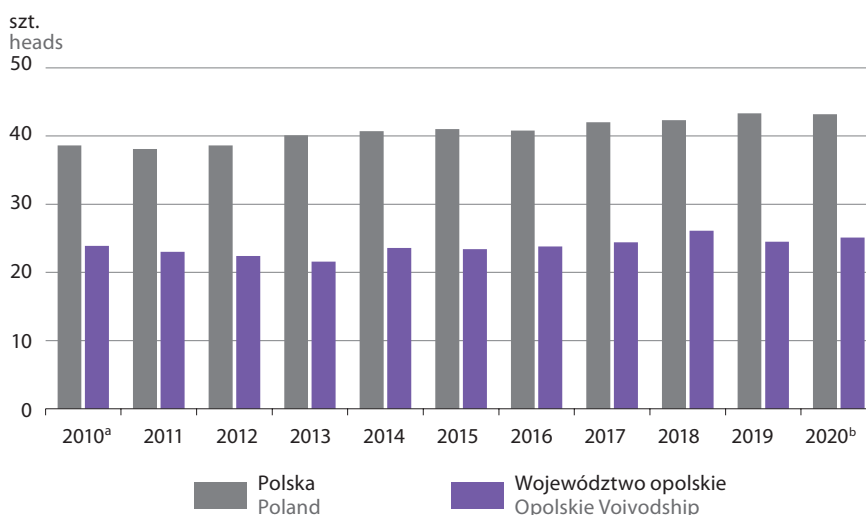
Udział krów w pogłowie bydła w województwie w czerwcu 2020 r. kształtował się na poziomie 34,4%, tj. o 4,9 p. proc. mniej niż w 2010 r. W stadzie krów dominujący udział (89,6%) miały krowy mleczne (w 2010 r. – 96,2%).

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2020 r. wyniosła 25,1 szt., w tym krów – 8,6 szt. (w kraju odpowiednio: 43,2 szt. i 16,8 szt.).

Wykres 54. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 54. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wyników za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r. a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

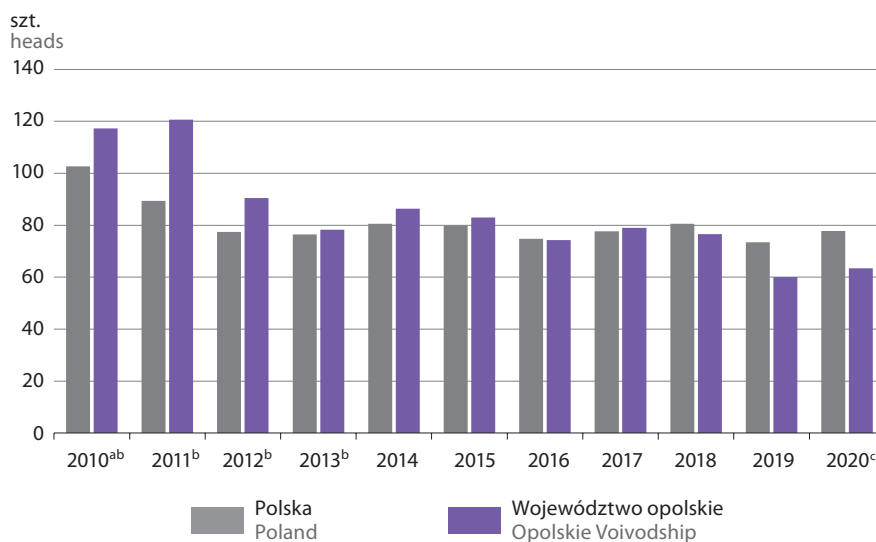
W czerwcu 2020 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 328,1 tys. szt., co stanowiło 2,9% w ogólnokrajowym pogłowie świń. W odniesieniu do stanu odnotowanego w 2010 r. wielkość stada spadła o 45,4% (w kraju – o 25,0%), a wzrosła o 5,7% w skali roku (w kraju – o 6,0%).

W województwie opolskim w 2020 r. stado loch na chów w porównaniu z 2010 r. zmniejszyło się o 45,4% do poziomu 31,4 tys. szt., w tym pogłowie loch prośnych o 39,2% do 21,8 tys. szt. W porównaniu z 2019 r. odnotowano natomiast wzrost stada loch na chów o 19,0%, w tym loch prośnych o 16,2%.

W czerwcu 2020 r. obsada trzody chlewnej ogółem, w tym loch na chów, na 100 ha użytków rolnych wyniosła odpowiednio: 63,4 szt. i 6,1 szt. (w kraju odpowiednio: 77,8 szt. i 5,4 szt.).

Wykres 55. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Stan w dniu 1 czerwca

Chart 55. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Stan w końcu lipca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą na koniec czerwca 2021 r.

a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b As of the end of July. c The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

Stado owiec w województwie opolskim w czerwcu 2020 r. liczyło 2,7 tys. szt. i stanowiło 1,0% pogłowia krajowego. Liczebność stada w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 10,2%. W skali kraju pogłowie owiec zwiększyło się o 10,2% w stosunku do 2010 r.

W czerwcu 2020 r. w strukturze stada owiec maciorki owcze (tj. samice, które miały już potomstwo i samice pokryte po raz pierwszy) stanowiły 31,5%, a ich udział w odniesieniu do 2010 r. zmniejszył się o 29,8 p. proc.

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2020 r. ukształtowała się na poziomie 0,5 szt., przy średniej w kraju 2,0 szt.

Pogłowie drobiu ogółem w czerwcu 2020 r. wyniosło 5673,6 tys. szt., tj. 2,6% pogłowia w kraju. W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. pogłowie drobiu zwiększyło się o 16,2%, natomiast w kraju o 23,3%.

W strukturze pogłowia drobiu ogółem największy udział (95,6%) miał drób kurzy, a jego udział wzrósł o 2,1 p. proc. w porównaniu z 2010 r.

W czerwcu 2020 r. obsada drobiu ogółem na 100 ha użytków rolnych w województwie opolskim wyniosła 1096,9 szt. (w kraju – 1463,5 szt.).

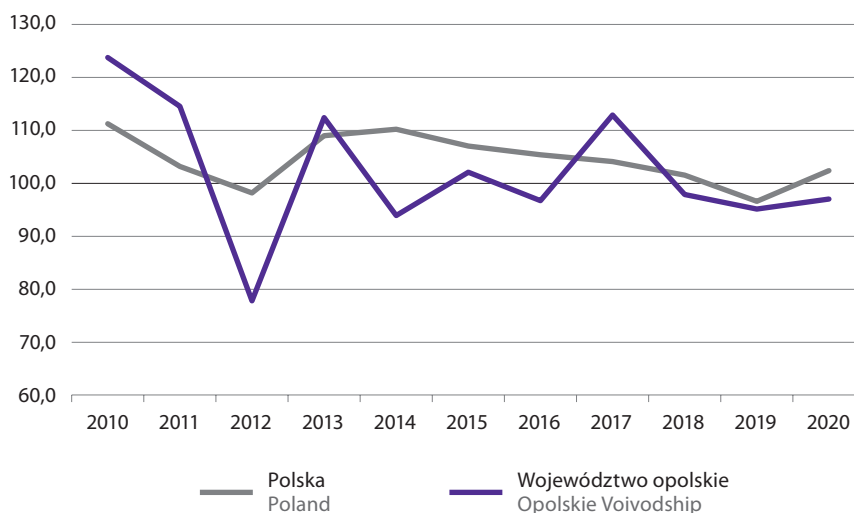
W 2020 r. w województwie opolskim na rynku rolnym skupiono 952,5 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 9,0% skupu ogólnokrajowego. W porównaniu z 2010 r. skup zbóż był wyższy o 50,8% (w kraju – o 29,3%). W województwie opolskim skupiono 720,4 tys. t pszenicy, tj. więcej o 38,4% w porównaniu z 2010 r. Skup jęczmienia wynosił 141,2 tys. t i był wyższy o 82,7% w stosunku do notowanego w 2010 r.

Skup ziemniaków w analizowanym roku ukształtował się na poziomie 49,8 tys. t i stanowił 2,6% skupu w kraju. W relacji do 2010 r. skup ziemniaków był wyższy o 30,1%. W kraju, podobnie jak w województwie w stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost – o 69,5%.

W województwie opolskim w 2019 r. skupiono 129,5 tys. t żywca rzeźnego (w wadze żywej), czyli mniej o 5,5% niż w 2010 r. Żywiec rzeźny skupiony na terenie województwa stanowił 2,0% skupu ogólnokrajowego. Skup żywca wieprzowego wynosił 69,9 tys. t, tj. mniej o 5,3% w odniesieniu do 2010 r. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 7,6 tys. t i był mniejszy o 32,7% w stosunku do 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 51,8 tys. t, tj. więcej o 0,1% w porównaniu z 2010 r.

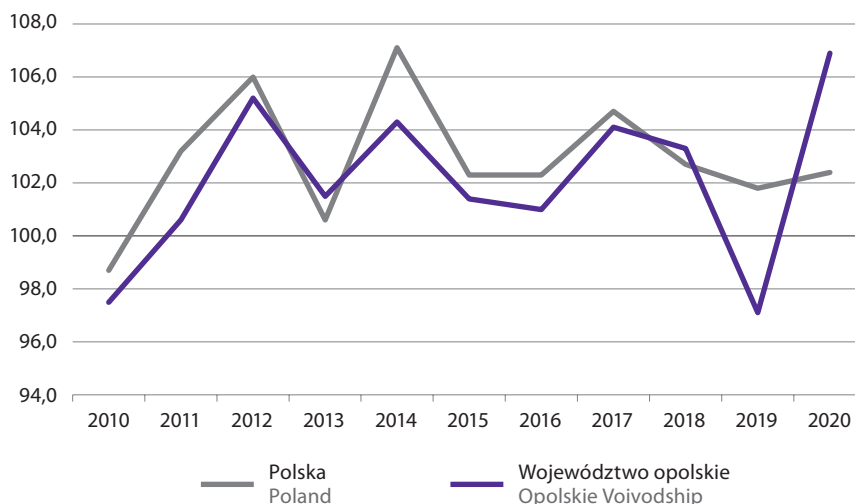
Wykres 56. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej) Rok poprzedni=100

Chart 56. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
Previous year=100

W 2020 r. skup mleka krowiego wynosił 278,8 mln l (2,3% ogółu mleka skupionego w kraju). W punktach skupu przyjęto więcej o 28,0% niż w 2010 r. W skali kraju w porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost o 38,2%.

Wykres 57. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100
 Chart 57. Indices of cows' milk procurement
 Previous year=100

W województwie opolskim w 2020 r. średnia cena skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wynosiła 69,93 zł za 1 dt i była o 19,3% wyższa niż w 2010 r. i o 0,1% niż przed rokiem. Średnia cena skupu pszenicy w omawianym roku wynosiła 72,69 zł za 1 dt (w kraju – 69,69 zł) i była wyższa zarówno od notowanej w 2010 r., jak i przed rokiem odpowiednio: o 20,1% i o 2,2%. W 2020 r. w województwie opolskim cena żyta w skupie kształtowała się na poziomie 54,83 zł za 1 dt (w kraju – 55,97 zł za dt), tj. wyższym w stosunku do 2010 r. o 36,3%, a niższym o 6,0% w porównaniu z 2019 r.

W województwie opolskim w 2020 r. średnia cena skupu ziemniaków jadalnych za 1 dt wynosiła 52,76 zł i była wyższa w porównaniu z 2010 r. o 1,0% (w kraju odpowiednio: 64,59 zł za 1 dt i wyższa o 27,0%), a niższa o 11,6% od notowanej rok wcześniej (w kraju – o 23,6%).

Cena skupu żywca wołowego (bez cieląt) w 2020 r. wynosiła 6,20 zł za kg (w kraju – 6,40 zł/kg), tj. wzrosła o 34,9% w odniesieniu do 2010 r. i o 1,3% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku (w kraju odnotowano wzrost o 40,4% w porównaniu z 2010 r. i o 1,1% w stosunku do 2019 r.). Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,19 zł za kg (w kraju – 5,13 zł za kg) i była wyższa o 34,7% w porównaniu z zanotowaną w 2010 r., a niższa o 6,7% niż w 2019 r. (w kraju odpowiednio: wyższa o 31,9% i niższa o 4,8%). W 2020 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,20 zł za kg (w kraju – 3,52 zł za kg) i była wyższa o 1,2% w stosunku do 2010 r., a niższa o 7,8% w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku (w kraju odpowiednio: wyższa o 2,3% i niższa o 9,9%).

Za 1 l mleka krowiego w 2020 r. płacono 1,39 zł (w kraju – 1,38 zł), tj. więcej o 30,9% niż w 2010 r. i podobnie jak przed rokiem (w kraju odpowiednio więcej: o 30,2% i o 2,2%).

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2019 r. w województwie opolskim 65,2% przypadało na dominującą produkcję roślinną, natomiast pozostałe 34,8% stanowiła produkcja zwierzęca. W 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim (w cenach stałych 2018 r.) wartość produkcji globalnej wzrosła o 0,2%, o czym zadecydowała wyższa wartość produkcji roślinnej o 2,5%. Województwo opolskie w 2019 r. wytworzyło 2,8% krajowej globalnej produkcji rolniczej (udział produkcji roślinnej i zwierzęcej wyniósł odpowiednio: 3,9% i 1,9%).

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie opolskim w 2019 r. – 58,1% stanowiła produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 41,9%. Końcowa produkcja rolnicza w województwie w 2019 r. była o 2,8% wyższa niż w roku poprzednim, na co wpływ miał wzrost produkcji roślinnej o 8,2%. Udział województwa w krajowej końcowej produkcji rolniczej wyniósł 2,7% (produkcji roślinnej – 3,9% i zwierzęcej – 1,9%). Końcowa produkcja rolnicza na 1 ha użytków rolnych była o 23,4% niższa od średniej w kraju.

W towarowej produkcji rolniczej w 2019 r. wystąpił spadek produkcji ogółem o 9,3%, przy zmniejszeniu się wartości produkcji roślinnej o 13,2%. W 2019 r. udział województwa w ogólnokrajowej towarowej produkcji rolniczej ukształtował się na poziomie 2,6% (produkcja roślinna i zwierzęca stanowiły odpowiednio: 3,9% i 1,9%). Skup produktów rolnych zmniejszył się o 10,5%, a sprzedaż w obrocie targowiskowym – o 1,5%. W 2019 r. w strukturze towarowej produkcji rolniczej udział produkcji roślinnej wyniósł 54,3%.

Przemysł Industry

W województwie opolskim produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. była wyższa w odniesieniu do 2015 r., natomiast obniżyła się w relacji do roku poprzedniego. W stosunku do 2015 r. odnotowano zwiększenie wydajności pracy w przemyśle, mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego oraz wzrost przeciętnego zatrudnienia. W porównaniu z rokiem poprzednim wydajność pracy w przemyśle była wyższa, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

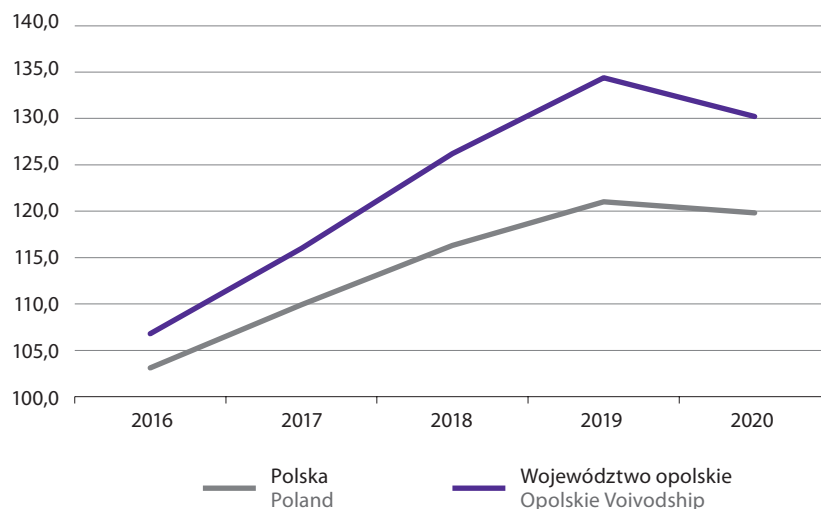
Produkcja sprzedana przemysłu w województwie opolskim w 2020 r. osiągnęła wartość 32247,2 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 2,1% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. W porównaniu z 2015 r. odnotowano jej wzrost (w cenach stałych) o 30,2%, a w kraju o 19,8%. Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich województwach. Największy odnotowano w województwie podlaskim (o 48,2%), a najmniejszy w warmińsko-mazurskim (o 5,6%). Województwo opolskie uplasowało się na 4 pozycji w kraju. W skali roku produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. obniżyła się (po raz pierwszy od 2015 r.), na co wpływ miała m.in. pandemia COVID-19. W województwie opolskim produkcja sprzedana przemysłu w porównaniu z 2019 r. była niższa o 3,1% (w kraju – o 1,0%). W dziewięciu województwach nastąpił w spadek produkcji sprzedanej przemysłu od 15,5% w warmińsko-mazurskim do 1,1% w lubelskim. W pozostałych siedmiu województwach odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu, największy w podlaskim – o 5,7%, a najmniejszy w łódzkim – o 1,2%.

Tablica 34. Przemysł
Table 34. Industry

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w mln zł in million PLN	17713,2	23388,9	33052,0	32247,2
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,9	2,0	2,2	2,1
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	85,5	95,1	95,5	95,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	55,5	53,8	61,2	58,8

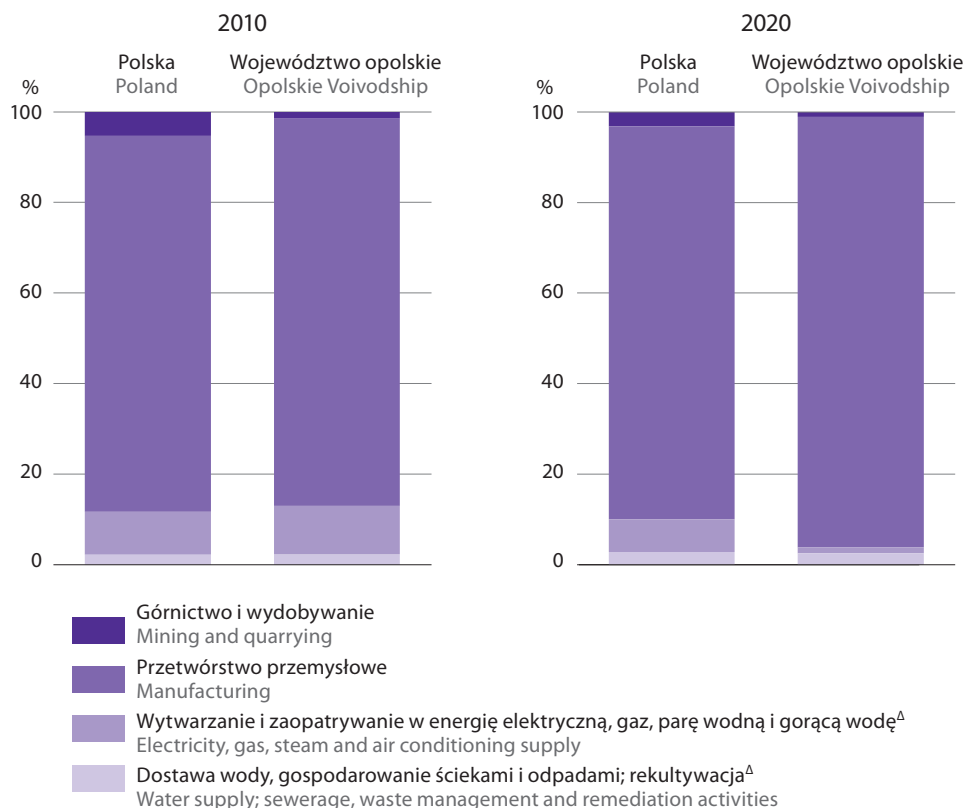
Wykres 58. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) 2015=100

Chart 58. Indices of sold production of industry (constant prices) 2015=100

W 2020 r. w województwie opolskim udział przetwórstwa przemysłowego w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) wynosił 95,1% (30667,1 mln zł). Pozostałe sekcje przemysłowe łącznie stanowiły 4,9% (1580,1 mln zł). Biorąc pod uwagę działy przetwórstwa przemysłowego największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu miały: produkcja artykułów spożywczych (16,6%) oraz produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (12,3%).

Wykres 59. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)
Chart 59. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

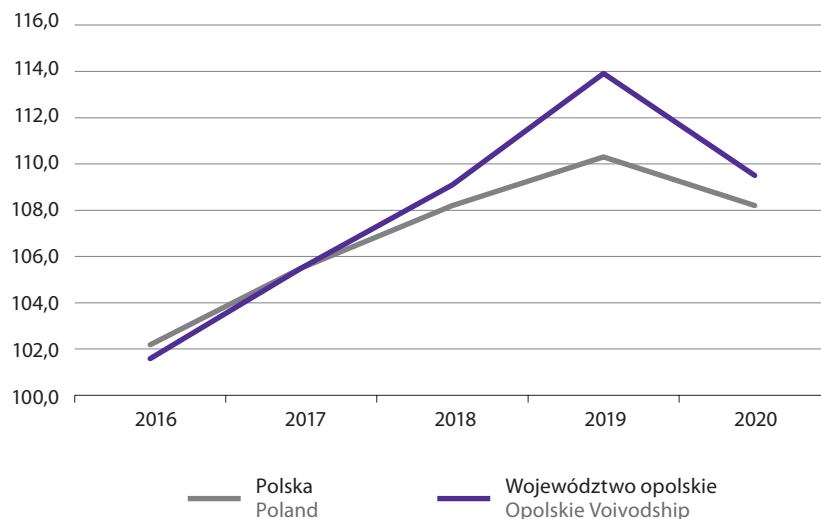

W porównaniu z 2015 r. wzrost produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano we wszystkich sekcjach grupujących przemysł. Największy wystąpił w przetwórstwie przemysłowym (o 30,4%). W odniesieniu do roku poprzedniego natomiast w większości sekcji nastąpił spadek produkcji sprzedanej przemysłu, największy w górnictwie i wydobywaniu (o 5,3%). Wzrost odnotowano jedynie w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ (o 4,7%). W większości działów o znaczącym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu (powyżej 10%) odnotowano wzrost produkcji w stosunku do 2015 r. Największy wystąpił w przypadku produkcji wyrobów z metali (o 47,9%). Spadek wśród tych działów odnotowano jedynie w produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 0,5%). W porównaniu z rokiem poprzednim w większości analizowanych działów nastąpił spadek produkcji sprzedanej przemysłu, największy w produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 11,6%). Wzrost odnotowano jedynie w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 4,3%).

W 2020 r. w województwie opolskim wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z 2015 r. towarzyszył szybszy wzrost przeciętnego zatrudnienia niż średnio w kraju (o 9,5% wobec 8,2%). Przeciętne zatrudnienie w stosunku do 2015 r. zwiększyło się prawie we wszystkich województwach, od 20,1% w podlaskim do 0,4% w łódzkim. Jedynie w województwie warmińsko-mazurskim odnotowano spadek (o 0,5%) przeciętnego zatrudnienia w przemyśle. W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie opolskim w 2020 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle obniżyło się (o 3,9%). Spadek odnotowano w większości województw, od 10,8% w warmińsko-mazurskim do 0,7% w pomorskim. Wzrost wystąpił w trzech województwach: świętokrzyskim, mazowieckim oraz podlaskim (odpowiednio: o 2,1%, 2,0% i 0,7%).

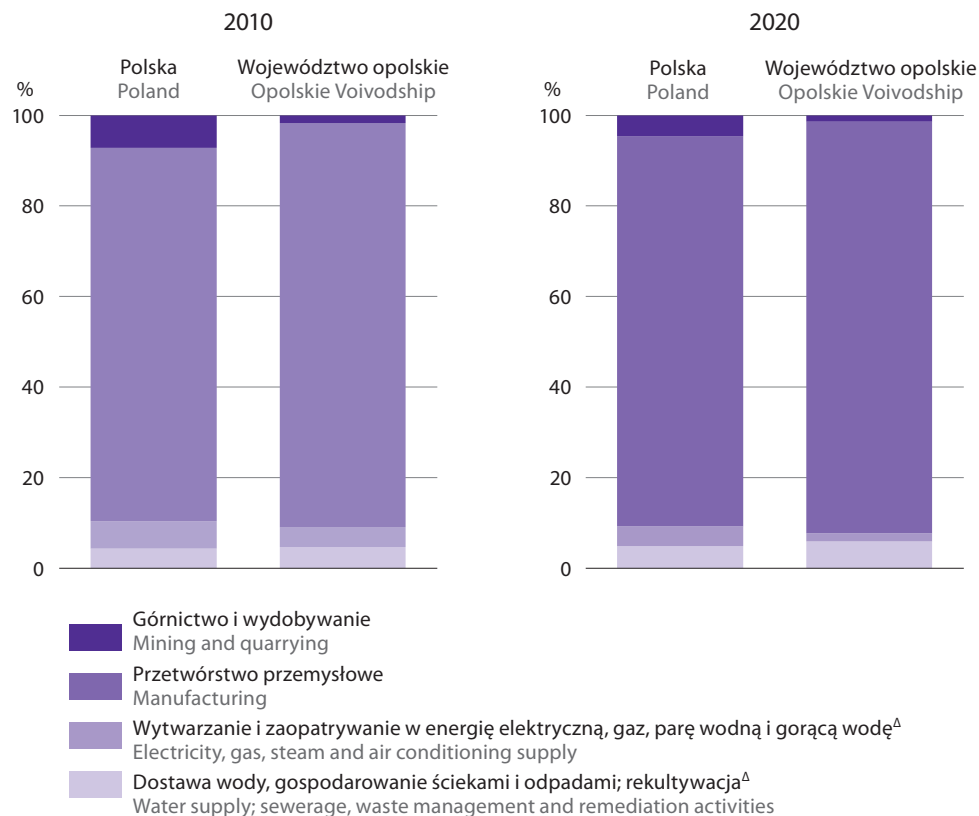
Wykres 60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle 2015=100

Chart 60. Indices of average employment in industry 2015=100

Wykres 61. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 61. Average paid employment in industry by PKD sections

Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie opolskim w 2020 r. ukształtowało się na poziomie 58,8 tys. osób. W jego strukturze największy udział (90,9%) odnotowano w przetwórstwie przemysłowym. W omawianej sekcji przeciętne zatrudnienie w 2020 r. wynosiło 53,5 tys. osób i zwiększyło się o 9,0% w relacji do 2015 r., a zmniejszyło się o 4,3% w odniesieniu do roku poprzedniego.

Wydajność pracy w przemyśle w 2020 r. mierzona produkcją sprzedaną przemysłu na 1 zatrudnionego wynosiła 548,0 tys. zł (w cenach bieżących) i wzrosła o 18,9% w stosunku do 2015 r.

Budownictwo Construction

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. w województwie opolskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Wyższa była również wartość produkcji budowlano-montażowej. Odnotowano także wzrost wydajności pracy w budownictwie, przy spadku przeciętnego zatrudnienia. W skali roku natomiast zmniejszyła się zarówno produkcja sprzedana budownictwa, wartość produkcji budowlano-montażowej, jak i wydajność pracy w budownictwie. W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. wzrosła liczba zarówno mieszkań oddanych do użytkowania, jak i mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania była większa niż w 2010 r.

W województwie opolskim w 2020 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) osiągnęła poziom 4799,3 mln zł i zwiększyła się w porównaniu z 2010 r. o 74,6% (w kraju – o 65,7%), a zmniejszyła się o 4,0% w skali roku (w kraju wzrost o 0,4%). Udział produkcji sprzedanej budownictwa w województwie opolskim wyniósł 1,8% produkcji krajowej i wzrósł o 0,1 p. proc. w stosunku do 2010 r. Pod tym względem województwo uplasowało się na 13 miejscu w kraju obok województwa świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego (w 2010 r. – na 14). Najwyższy udział w produkcji krajowej miały jednostki z województwa mazowieckiego, a najniższy z lubuskiego.

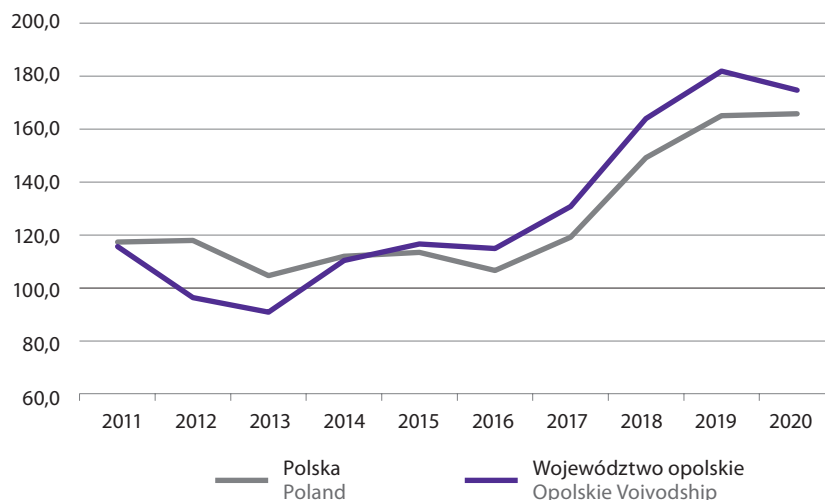
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 35. Budownictwo
Table 35. Construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w mln zł in million PLN	2752,6	3208,8	4999,1	4799,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	1,7	1,8	1,9	1,8
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	51,8	43,4	54,5	39,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	8,1	7,5	7,3	7,0

**Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2010=100**

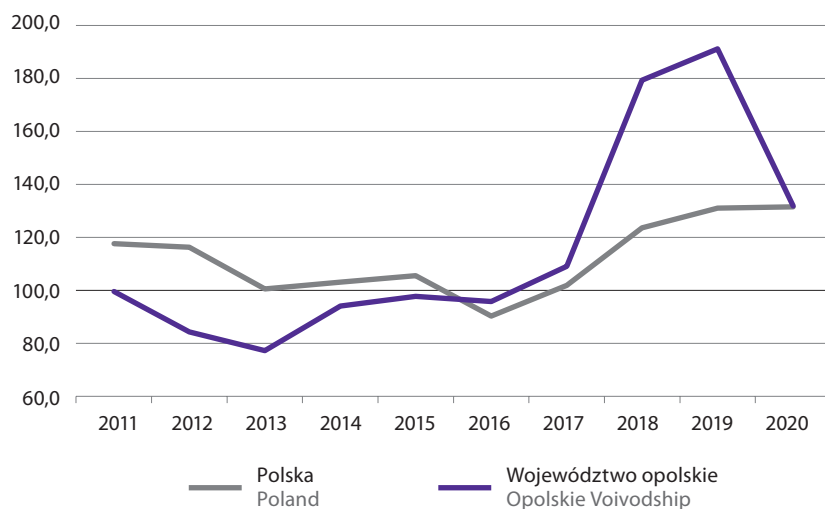
Chart 62. Indices of sold production of construction (current prices)
2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

**Wykres 63. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2010=100**

Chart 63. Indices of construction and assembly production (current prices)
2010=100

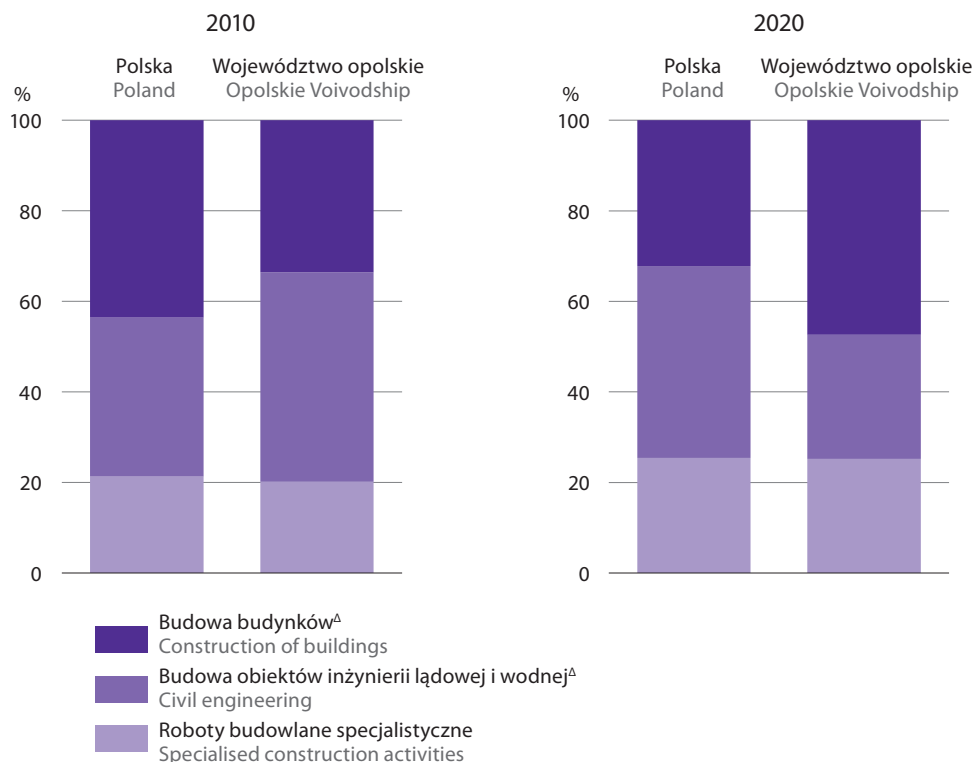

Produkcja budowlano-montażowa w 2020 r. wynosiła 1879,5 mln zł i zwiększyła się o 31,9% w stosunku do odnotowanej w 2010 r., a zmniejszyła się o 31,0% w porównaniu z 2019 r. W kraju wartość produkcji budowlano-montażowej w analizowanym okresie była wyższa odpowiednio: o 31,5% i o 0,4%. W województwie opolskim produkcja budowlano-montażowa stanowiła 39,2% przychodów ogółem osiągniętych przez jednostki w sekcji budownictwo. Pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo opolskie zajmowało 15 lokatę w kraju, ale wskaźnik dynamiki w odniesieniu do 2010 r. ukształtował się na 8 miejscu. Najwyższą wartość produkcji budowlano-montażowej odnotowano w województwie mazowieckim, a najniższą w lubuskim.

W 2020 r. w porównaniu z 2010 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano w podmiotach, których podstawowym rodzajem działalności jest wznoszenie budynków (o 86,2%) oraz w jednostkach zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 65,5%), natomiast spadek w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 22,2%).

W strukturze produkcji budowlano-montażowej, w porównaniu z 2010 r. zwiększył się udział podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest wznoszenie budynków (o 13,8 p. proc. do 47,4%) oraz jednostek zajmujących się głównie robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 5,1 p. proc. do 25,2%), natomiast zmniejszył się w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 18,9 p. proc. do 27,4%). W skali roku natomiast spadek udziału odnotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową budynków (o 1,4 p. proc.) oraz specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 0,6 p. proc.), a wzrost w przedsiębiorstwach specjalizujących się w wykonywaniu robót budowlanych specjalistycznych (o 2,0 p. proc.).

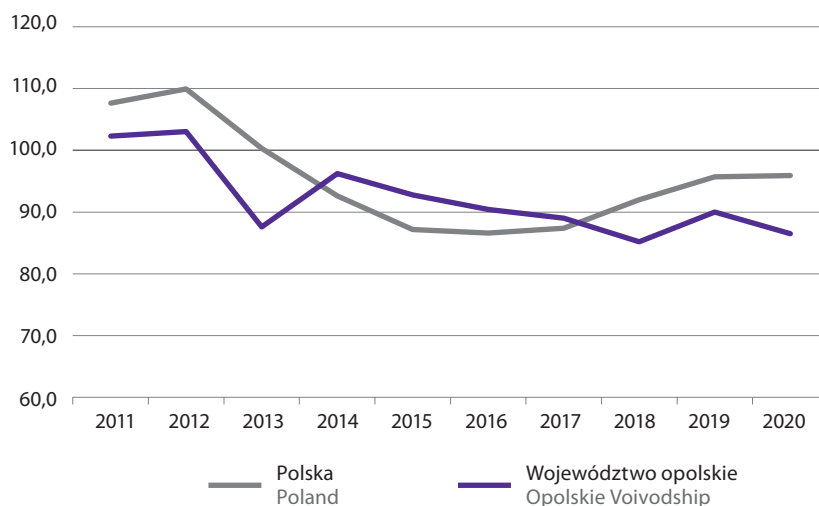
Wykres 64. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 64. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

W województwie opolskim przeciętne zatrudnienie w budownictwie w 2020 r. wynosiło 7,0 tys. osób i zmniejszyło się o 13,5% w stosunku do 2010 r. W kraju również odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie o 4,1%.

Wykres 65. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2010=100

Chart 65. Indices of average paid employment in construction 2010=100

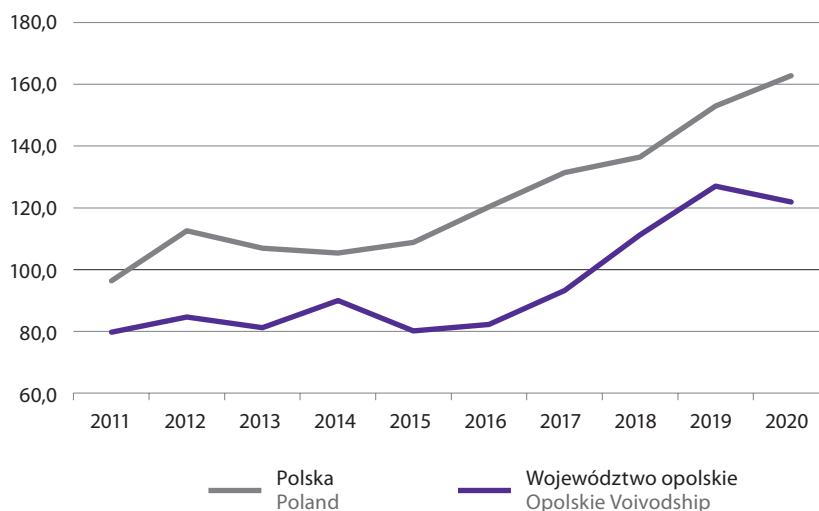

W 2020 r. wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w cenach bieżących ukształtowała się na poziomie 683,8 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 102,1% wyższa w porównaniu z 2010 r., a niższa o 0,1% w skali roku.

W województwie opolskim w 2020 r. oddano do użytkowania 2616 mieszkań, tj. o 21,9% więcej w porównaniu z liczbą mieszkań oddanych w 2010 r., a o 4,0% mniej w stosunku do 2019 r. W kraju oddano więcej o 62,8% mieszkań w relacji do 2010 r. i o 6,5% niż w 2019 r. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań oddanych w województwie w 2020 r. wynosiła 301,3 tys. m² i była o 22,8% większa niż w 2010 r.

Wykres 66. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania 2010=100

Chart 66. Indices of the number of dwellings completed 2010=100

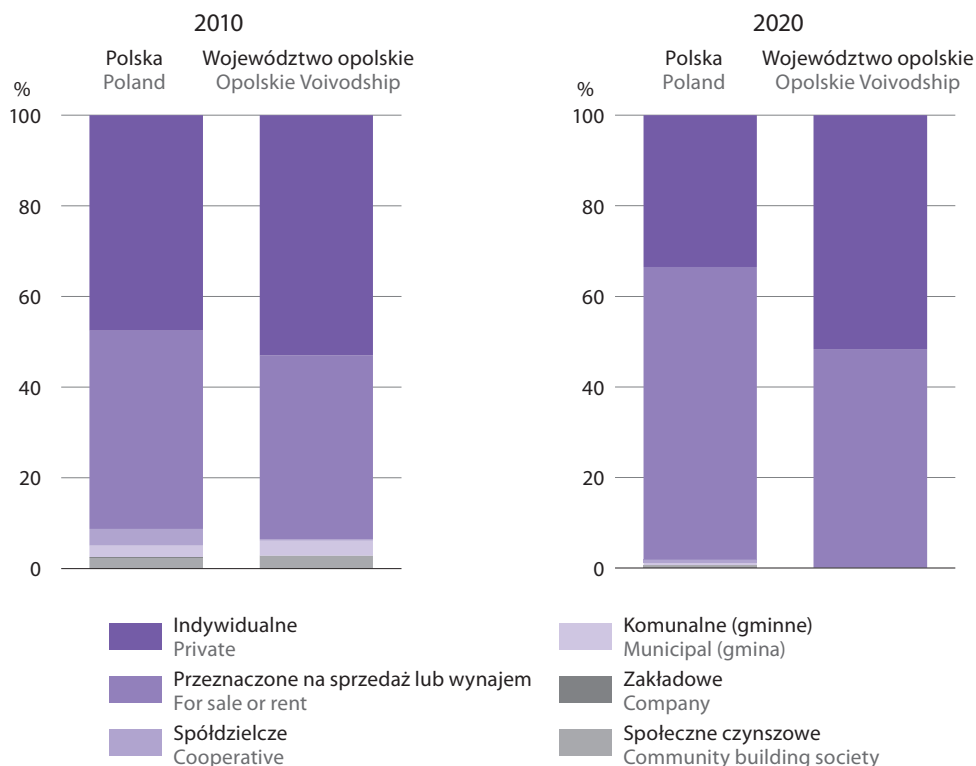

Tablica 36. Budownictwo mieszkaniowe
Table 36. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,1	1,7	2,8	2,7	5,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	113,9	130,8	106,1	115,2	88,7
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1,000 population	2,5	1,8	4,1	4,1	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	1,9	1,6	3,3	3,3	5,8

W województwie opolskim w 2020 r. w strukturze mieszkań według form budownictwa, ponad połowę (51,6%) mieszkań oddanych do użytkowania wybudowali inwestorzy indywidualni. Mieszkania powstałe z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem stanowiły 48,3% nowo oddanych mieszkań, a komunalne – 0,1%. W porównaniu z 2010 r., udział mieszkań realizowanych w budownictwie na sprzedaż lub wynajem zwiększył się o 7,8 p. proc., a zmniejszył się mieszkań budownictwa komunalnego o 3,2 p. proc. oraz indywidualnego o 1,4 p. proc.

Wykres 67. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 67. Dwellings completed by construction form

W 2020 r., w stosunku do 2010 r. liczba lokali przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem wzrosła o 45,2%, a mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym o 18,4%, natomiast w porównaniu z 2019 r. odpowiednio: spadła o 17,1% i wzrosła o 12,2%.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie opolskim w 2020 r. wynosiła 115,2 m² (w kraju – 88,7 m²) i zwiększyła się o 1,3 m² w stosunku do 2010 r. (w kraju – zmniejszyła się o 17,4 m²). Największe mieszkania wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wynosiła 155,7 m² (o 7,5 m² mniej niż w 2010 r.). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przekazanego do użytkowania w miastach wynosiła 92,2 m², a w kraju 70,6 m² (w 2010 r. odpowiednio: 92,0 m² i 86,4 m²). Mieszkanie oddane do użytkowania na wsi miało przeciętnie – 150,7 m² (w 2010 r. – 149,5 m²); w kraju było to 126,6 m² (w 2010 r. – 140,2 m²).

W województwie opolskim na 1 mieszkanie oddane do użytkowania w 2020 r. przypadało 4,6 izby (w 2010 r. – 4,7), a w kraju wskaźnik ten wynosił 3,8 (w 2010 r. – 4,3). Największą przeciętną liczbę izb odnotowano w budownictwie indywidualnym – 5,7. W budownictwie komunalnym były to przeciętnie 3,7 izby, a w przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 3,4. W 2020 r. w miastach województwa opolskiego wskaźnik przeciętnej liczby izb wynosił 3,9 i był o 0,7 większy niż w kraju (w 2010 r. odpowiednio: 4,1 i większy o 0,5). Na wsi oddano do użytkowania mieszkania mające przeciętnie 5,7 izby (w 2010 r. – 5,7); w kraju było to 5,1 izby (w 2010 r. – 5,5).

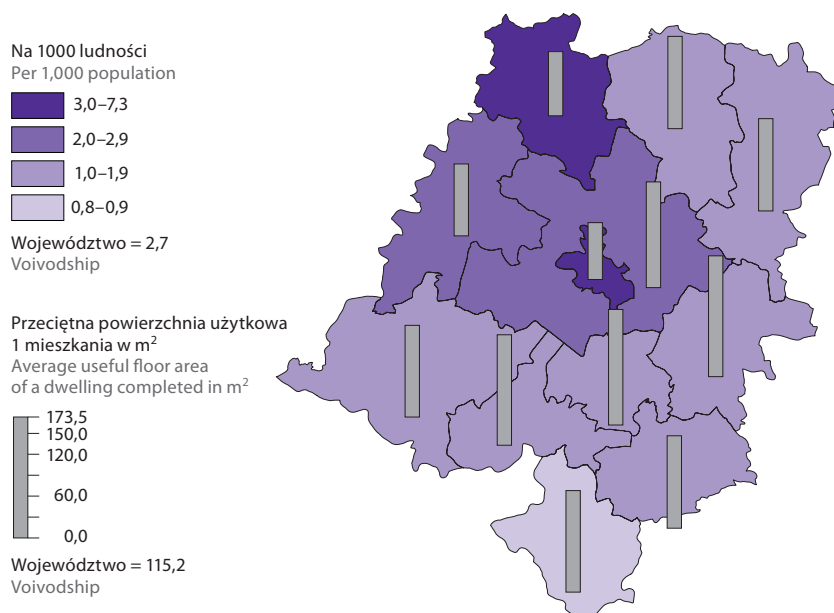
Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r. w województwie opolskim były wyposażone w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne, tj. wodociąg, kanalizację oraz centralne ogrzewanie. Wodociąg z podłączeniem do czynnej sieci posiadało 76,9% mieszkań przekazanych do eksploatacji. Wyposażenie w kanalizację z odprowadzeniem do sieci odnotowano w 70,8% mieszkań oddanych do użytkowania, a w centralne ogrzewanie z sieci – 16,7% mieszkań. Odsetek mieszkań wyposażonych w gaz z sieci w 2020 r. w województwie opolskim wynosił 47,5%, a wyposażenie w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej posiadało 16,4% mieszkań oddanych do użytkowania.

Wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego, wyrażony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności, w 2020 r. wynosił w województwie opolskim 2,7 (w 2010 r. – 2,1). W kraju wskaźnik ten osiągnął poziom 5,8, tj. więcej o 2,3 pkt w porównaniu z 2010 r.

Wśród powiatów województwa opolskiego najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania w 2020 r. w m. Opolu (7,3) oraz w powiecie namysłowskim (5,2), natomiast najmniej w powiecie głubczyckim (0,8) oraz prudnickim i kędzierzyńsko-kozielskim (po 1,2).

W 2020 r. w województwie opolskim największe mieszkania oddano do użytku w powiecie strzeleckim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 173,5 m²) i krapkowickim (166,8 m²), a najmniejsze – w m. Opolu (82,7 m²) oraz w powiecie namysłowskim (93,2 m²).

Mapa 40. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
Map 40. Dwellings completed in 2020

W województwie opolskim w 2020 r. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 3975 mieszkań, co stanowiło 1,4% ich liczby w kraju. Liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 55,1%, a w kraju o 58,0%, natomiast spadła o 1,9% w stosunku do 2019 r. (w kraju – wzrosła o 2,9%).

W 2020 r. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 2187 mieszkań na sprzedaż lub wynajem, tj. 55,0% ogółu mieszkań. Inwestorzy indywidualni natomiast uzyskali pozwolenia na wybudowanie lub dokonali zgłoszenia z projektem 1782 lokali mieszkalnych i będą realizowali 44,8% ogółu mieszkań. Pozostałe mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem, będą realizowane w komunalnej formie budownictwa.

W sześciu powiatach województwa opolskiego w 2020 r. w porównaniu z 2019 r. miał miejsce spadek liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Największy spadek odnotowano w m. Opolu (o 45,6%) oraz w powiecie głubczyckim (o 45,0%), najwyższy wzrost wystąpił w powiecie nyskim (o 193,5%).

W 2020 r. w województwie opolskim rozpoczęto budowę 3261 mieszkań. Stanowiło to 1,5% liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto w kraju. W porównaniu z 2010 r. liczba rozpoczętych budów zwiększyła się o 64,8%, a w kraju o 41,4%, natomiast w skali roku odpowiednio: wzrosła o 0,6% i spadła o 5,7%. Największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym – 1731 oraz w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 1528. W przekroju powiatowym, w porównaniu z 2019 r. w większości powiatów wystąpił wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto, w tym największy odnotowano w powiecie głubczyckim (o 75,9%) oraz krapkowickim (o 60,9%). Spadek liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto wystąpił w trzech powiatach, z czego największy w brzeskim (o 41,0%) i m. Opolu (o 15,0%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W województwie opolskim w 2020 r. sprzedaż detaliczna była niższa niż przed rokiem, natomiast wartość sprzedaży hurtowej uległa zwiększeniu w stosunku do 2019 r.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tablica 37. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 37. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	113,1	101,4	100,6	96,4	97,4
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	168,1	120,0	108,3	86,9	86,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	114,7	87,0	.	97,7	83,4
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	105,3	101,2	100,8	109,6	102,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialised stores	102,7	82,2	.	117,7	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	101,9	114,7	111,3	122,8	101,0
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	113,5	92,6	80,5	44,1	82,7
Mebłe, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	103,6	103,8	81,4	89,6	105,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	119,3	127,8	92,1	113,7	96,7
Pozostałe Others	91,3	80,2	119,4	84,3	92,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

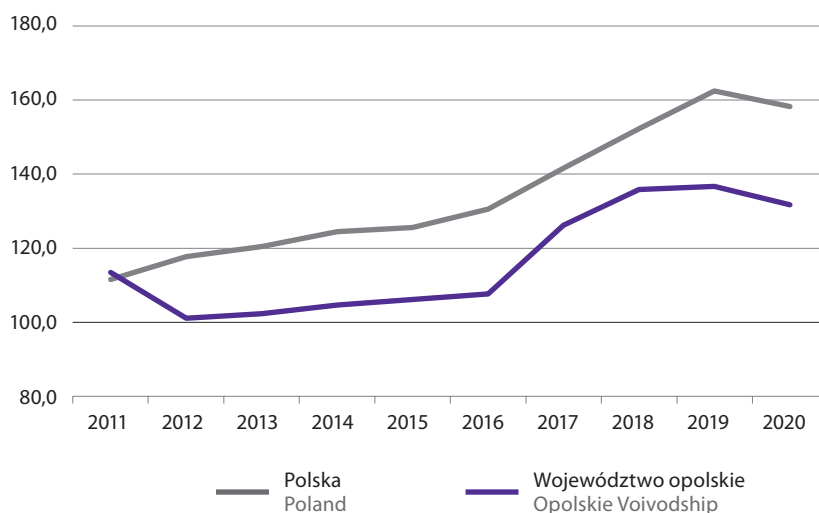
Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i nie-handlowe w 2020 r. w województwie opolskim uległa zmniejszeniu w odniesieniu do poprzedniego roku o 3,6% (w 2019 r. wzrosła o 0,6%). W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 2,6% niższym niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 6,7 w 2019 r.). W dwunastu województwach wystąpił

spadek sprzedaży detalicznej w stosunku do poprzedniego roku, a najwyższym charakteryzowało się kujawsko-pomorskie (o 13,3%). Wzrost sprzedaży względem roku poprzedniego odnotowano w czterech województwach, z czego największym wyróżniało się wielkopolskie (o 6,3%).

W województwie opolskim w 2020 r. spadek sprzedaży w skali roku zaobserwowano w dwóch z trzech grup rodzajów działalności o znaczącym udziale (powyżej 10%) w sprzedaży detalicznej ogółem, z czego największy w jednostkach zajmujących się pozostałą sprzedażą (o 15,7%). Wyższy poziom sprzedaży niż notowany w 2019 r. uzyskano m.in. w jednostkach zajmujących się sprzedażą: farmaceutyków, kosmetyków, sprzętu ortopedycznego (wzrost o 22,8%) oraz pozostałą sprzedażą w niewyspecjalizowanych sklepach (wzrost o 17,7%).

Wykres 68. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) 2010=100

Chart 68. Indices of retail sales of goods (current prices) 2010=100

Najwyższy udział w sprzedaży detalicznej ogółem w 2020 r. w województwie opolskim miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż pojazdów samochodowych, motocykli, części (27,1%). Kolejne pod względem udziału wielkości przypadają na przedsiębiorstwa zgrupowane w kategoriach: żywność, napoje i wyroby tytoniowe (26,8%) oraz „pozostałe” (12,5%).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W województwie opolskim w 2020 r. sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych była wyższa o 15,0% niż przed rokiem (plasując je na 1 lokacie wśród województw), w tym o 17,2% w przedsiębiorstwach hurtowych. W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w skali roku uległa zmniejszeniu o 0,9%, w tym wśród przedsiębiorstw hurtowych zanotowano wzrost o 0,3%. W układzie województw zwiększenie poziomu sprzedaży hurtowej w przedsiębiorstwach handlowych w stosunku do roku 2019 odnotowano w siedmiu województwach, natomiast spadek w dziewięciu (przy czym najwyższy w podkarpackim – o 14,6%).

W województwie opolskim wzrost sprzedaży hurtowej w ujęciu rocznym odnotowano w sześciu grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw hurtowych, a biorąc pod uwagę te, w których udział w sprzedaży hurtowej był znaczący (powyżej 10%) w skali roku najbardziej wzrosła wartość pozostałej wyspecjalizowanej sprzedaży hurtowej (o 20,3%).

Transport

Transport

W województwie opolskim w 2019 r. długość dróg publicznych w większości kategorii zmniejszyła się względem 2010 r. Obniżeniu uległ również poziom wskaźnika gęstości dróg publicznych.

W zakresie krajowej regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r. odnotowano wzrost liczby linii, przy jednoczesnym zmniejszeniu ich długości. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono w 2019 r. mniej pasażerów niż w 2010 r.

Długość eksploatowanej w województwie opolskim sieci kolejowej w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W 2019 r. w województwie opolskim długość dróg publicznych ogółem wyniosła 10,4 tys. km i uległa zmniejszeniu zarówno względem 2010 r., jak i 2018 r. (odpowiednio: o 9,4% oraz o 1,3%), natomiast w kraju w omawianym okresie wzrosła (odpowiednio: o 4,6% oraz o 0,1%). Długość dróg publicznych o nawierzchni twardej wyniosła 8,5 tys. km (co stanowiło 81,6% ogólnej długości dróg) i w porównaniu z 2010 r. była mniejsza o 1,8% (w kraju wzrosła o 12,2%).

Udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej wyniósł w województwie 21,8% (w 2010 r. – 29,3%), natomiast w kraju ukształtował się na poziomie – 31,3% (w 2010 r. – 36,9%).

**Tablica 38. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

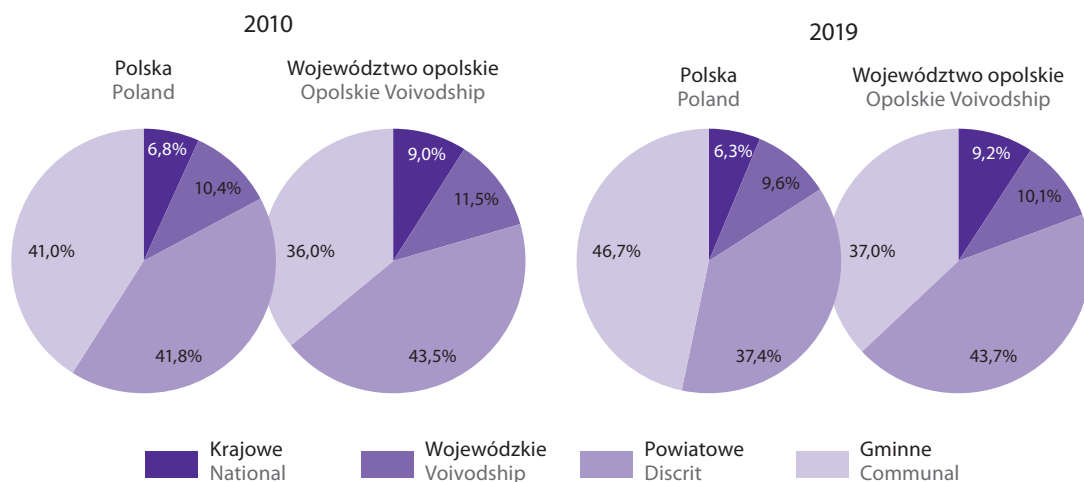
Table 38. Public roads by type of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	11445,5	10481,8	10504,8	10364,5
o nawierzchni twardej hard surface	8614,6	8399,6	8533,0	8460,8
w tym ulepszonej of which improved	7764,4	7853,3	8038,6	7965,8
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	2830,9	2082,2	1971,8	1903,7

Biorąc pod uwagę funkcje dróg w 2019 r. drogi krajowe o nawierzchni twardej liczyły w województwie 0,8 tys. km (tj. 9,2% ogólnej liczby dróg o tym typie nawierzchni), drogi wojewódzkie – 0,9 tys. km (10,1%), powiatowe – 3,7 tys. km (43,7%), a gminne – 3,1 tys. km (37,0%).

**Wykres 69. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 69. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

Wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni twardej (mierzony relacją długości dróg o nawierzchni twardej do powierzchni na 100 km²) w 2019 r. wyniósł w województwie 89,9 km na 100 km² (w kraju – 98,2 km) wobec 91,5 km w 2010 r. (w kraju – 87,6 km) oraz 90,7 km przed rokiem (w kraju – 97,2 km). Wartość omawianego wskaźnika była mocno zróżnicowana wśród województw i wahała się od 57,9 km w warmińsko-mazurskim do 178,7 km w śląskim. Województwo opolskie pod względem jego poziomu uplasowało się na 11 miejscu.

Podobnie jak przed rokiem największą długością dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej w przeliczeniu na 100 km² cechowało się w województwie opolskim m. Opole z wynikiem (203,0 km), a najniższą powiat namysłowski (56,6 km).

Utrzymująca się od 2010 r. (za wyjątkiem 2011 r.) w województwie opolskim długość autostrad na poziomie 0,1 tys. km nie wpłynęła na zmianę wysokości miernika w przeliczeniu na 1000 km², który wyniósł 9,4 km. W kraju w końcu 2019 r. ukształtował się na poziomie 5,4 km na 1000 km².

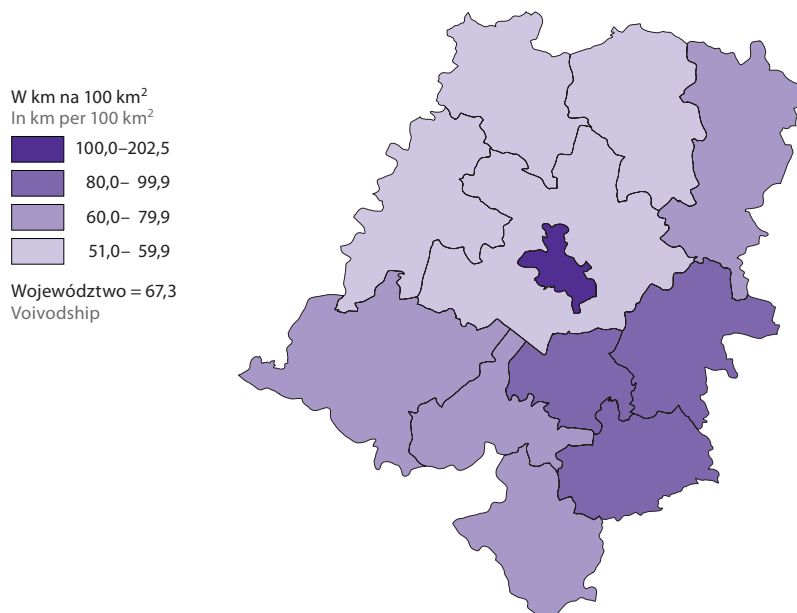
**Tablica 39. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 39. Hard surface public roads
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	8614,6	8399,6	8533,0	8460,8
na 100 km ² per 100 km ²	91,5	89,2	90,7	89,9
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	7764,4	7853,3	8038,6	7965,8
autostrady motorways	88,1	88,1	88,1	88,1

**Mapa 41. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 41. Improved hard surface communal and district roads in 2019
As of 31 December

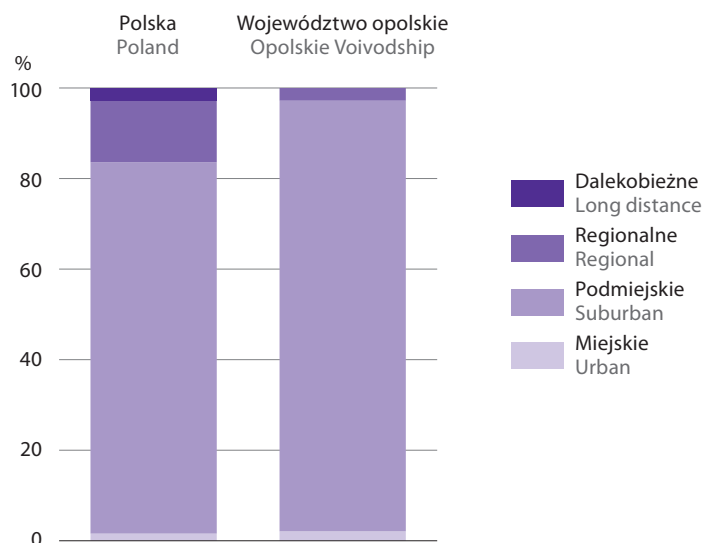
W 2019 r. regularną komunikację autobusową (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej) w województwie opolskim prowadzono na 472 liniach krajowych o łącznej długości 13,6 tys. km. W odniesieniu do 2010 r. liczba linii uległa zwiększeniu o 3,1%, natomiast długość linii zmniejszyła się o 16,3%. W kraju względem 2010 r. odnotowano spadek zarówno liczby linii, jak i ich długości (odpowiednio: o 43,5% oraz o 46,9%).

Biorąc pod uwagę typ linii poprawę zanotowano w przypadku linii miejskich oraz linii podmiejskich, których liczebność w porównaniu z 2010 r. zwiększyła się w województwie o 42,9% oraz o 15,7%. Największe zmniejszenie w stosunku do 2010 r. odnotowano natomiast w przypadku linii dalekobieżnych, ponieważ zostały one w województwie całkowicie zlikwidowane. Najgłębszy spadek (jak i w kraju) dotyczył linii regionalnych, ponieważ nastąpiło zmniejszenie ich liczby o 77,2% (w kraju o 57,4%), a długości o 69,6% (w kraju o 61,5%).

Ponadto w województwie opolskim w 2019 r. w ramach regularnej komunikacji autobusowej czynnych było 14 linii międzynarodowych o długości 28,1 tys. km. Względem roku 2010 zarówno ich liczebność, jak i długość zmniejszyły się (odpowiednio: o 30,0% oraz o 12,3%). W kraju w analizowanym okresie również zanotowano spadek liczby obsługiwanych linii międzynarodowych, jak i ich długości (odpowiednio: o 47,3% oraz o 69,0%).

Wykres 70. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019
As of 31 December

Transport miejski w 2019 r. w województwie opolskim obsługiwany był na 0,8 tys. km linii autobusowych, których długość względem 2010 r. uległa zwiększeniu o 33,5% (w kraju o 6,6%). Tabor komunikacji miejskiej liczył w województwie 0,2 tys. autobusów (w tym 0,1 tys. stanowiły jednostki przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych), które dysponowały łącznie 17,2 tys. miejsc (w tym 77,1% dla osób z niepełnosprawnościami). W porównaniu z 2010 r. liczba autobusów zmniejszyła się w województwie o 5,5% (w kraju wzrosła o 0,3%), a liczba miejsc o 9,2% (w kraju – o 6,5%).

**Tablica 40. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 40. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	579	692	764	773
w tym linii autobusowych of which bus lines	579	692	764	773
Tabor autobusowy komunikacji miejskiej Urban transport buses stock	183	168	172	173
w tym przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	85	128	133	132
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	18923	16248	16947	17174
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	9115	12728	13256	13241

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

**Tablica 40. Komunikacja miejska^a (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 40. Urban transport^a (cont.)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	28,7	25,4	25,9	26,7
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	28,2	25,4	26,2	27,1

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W 2019 r. w województwie opolskim z komunikacji miejskiej skorzystało 26,7 mln pasażerów, tj. o 7,1% mniej niż w 2010 r. (w kraju o 1,0%), natomiast o 3,1% więcej niż przed rokiem (w kraju o 2,4%). Średnio na 1 mieszkańca województwa przypadało 27 przewozów pasażerskich komunikacją miejską wobec 28 w 2010 r. (w kraju analogicznie: po 101).

Długość linii kolejowych eksploatowanych w 2019 r. na terenie województwa opolskiego wyniosła 0,8 tys. km i w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 9,4% (w kraju o 4,1%), natomiast w skali roku zwiększyła o 0,5% (w kraju o 0,8%). Gęstość sieci kolejowych eksploatowanych w przeliczeniu na 100 km² powierzchni w 2019 r. wyniosła w województwie 8,4 km wobec 9,2 km w 2010 r. W kraju omawiany miernik osiągał niższe wartości (analogicznie: 6,2 km oraz 6,5 km).

W układzie województw w 2019 r. najbardziej korzystnym poziomem gęstości sieci kolejowej wyróżniało się śląskie z wynikiem 15,6 km na 100 km² powierzchni, natomiast najmniej podlaskie (3,7 km), a opolskie zajmowało 3 lokatę.

Energia Energy

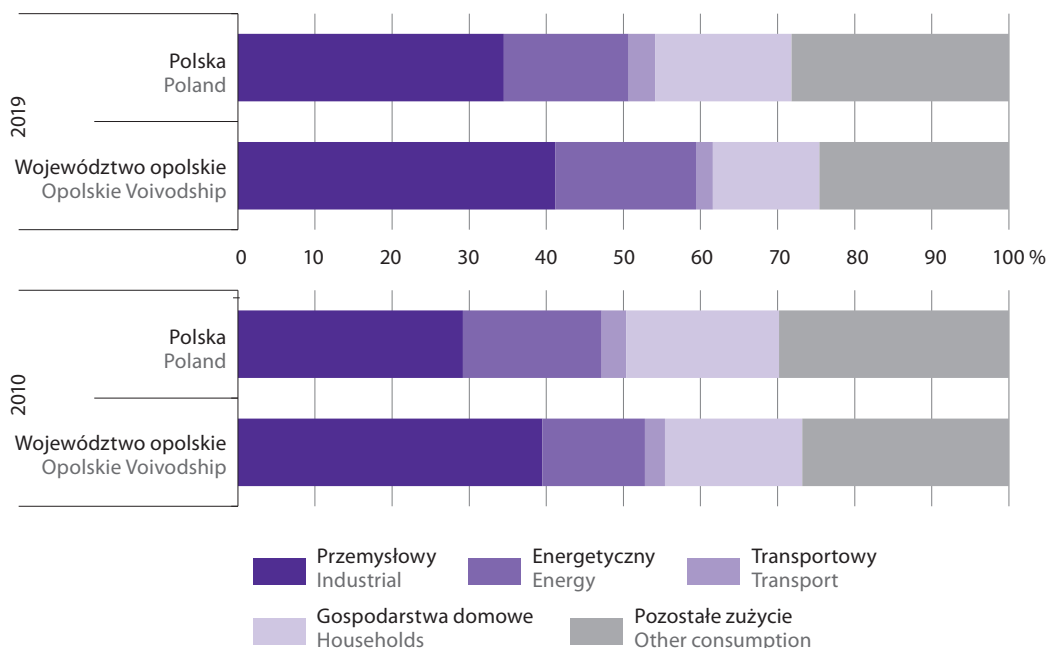
W 2019 r. w województwie opolskim w odniesieniu do 2010 r. zwiększeniu uległa zarówno moc zainstalowana, jak i moc osiągalna przez elektrownie, co skutkowało wzrostem poziomu wyprodukowanej energii.

W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost liczby odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, przy jednoczesnym spadku poziomu jej zużycia. Średnie zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. w relacji do notowanego w 2010 r. zmniejszyło się.

W 2019 r. zainstalowana moc w elektrowniach działających w województwie opolskim wynosiła 4,0 tys. MW (w kraju – 47,4 tys. MW) i w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się o 116,4% (w kraju o 31,6%). Poziom osiągalnej mocy wynosił w województwie 3,9 tys. MW (w kraju – 46,3 tys. MW) i w relacji do 2010 r. wzrósł o 110,0% (w kraju o 28,4%).

W 2019 r. w województwie opolskim wyprodukowano 12,4 tys. GWh energii elektrycznej, tj. o 38,8% więcej niż w 2010 r. (w kraju o 4,0%).

Wykres 71. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 71. Structure of electricity consumption by economy sectors

Udział wyprodukowanej energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii w 2019 r. w województwie ukształtował się na poziomie 4,0% (ostatnia lokata wśród województw; w kraju – 15,5%) i podobnie jak w kraju w stosunku do 2010 r. uległ zwiększeniu o 1,0 p. proc. (w kraju o 8,6 p. proc.), natomiast w skali roku obniżył się o 1,2 p. proc. (w kraju zwiększył się o 2,8 p. proc.). W układzie województw w 2019 r. największym udziałem odnawialnych nośników energii w produkcji energii elektrycznej wyróżniało się warmińsko-mazurskie z wynikiem 85,7%.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

W 2019 r. w województwie opolskim odnotowano 405,3 tys. odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (w tym 236,2 tys. w miastach), a jej zużycie ukształtowało się na poziomie 823,6 GWh (tj. 2,7% zużycia notowanego w kraju). W porównaniu z 2010 r. w województwie liczba odbiorców uległa zwiększeniu o 2,0%, natomiast zużycie energii zmalało o 11,3%. W kraju w analogicznym okresie zanotowano natomiast zarówno wzrost liczby odbiorców jak i zużycia energii elektrycznej (odpowiednio: o 9,9% oraz o 2,8%).

Tablica 41. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 41. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	397,4	391,0	404,6	405,3
miasta urban areas	224,8	222,5	234,4	236,2
wieś rural areas	172,6	168,5	170,2	169,1

Tablica 41. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (dok.)
 Table 41. Consumers and consumption of electricity in households (cont.)

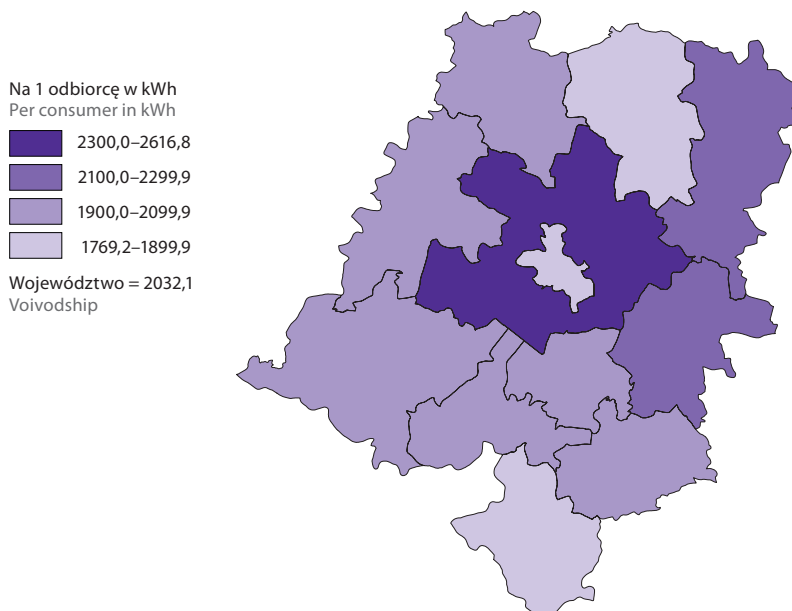
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	928,5	781,3	825,4	823,6
miasta urban areas	470,2	380,1	402,1	401,7
wieś rural areas	458,3	401,1	423,3	421,9
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2336,3	1998,0	2040,2	2032,1
miasta urban areas	2091,6	1708,3	1715,5	1700,8
wieś rural areas	2655,0	2380,7	2487,5	2494,9

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.
 a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca ogółem w województwie opolskim, wyrażany relacją zużycia energii elektrycznej do liczby ludności, osiągnął w 2019 r. poziom 836,7 kWh i był niższy od notowanego w 2010 r. o 74,9 kWh, a o 1,3 kWh wyższy niż przed rokiem. W kraju natomiast w 2019 r. wyniósł 797,5 kWh i zarówno w stosunku do 2010 r., jak i 2018 r. zwiększył się (odpowiednio: o 24,5 kWh oraz o 3,3 kWh). Wyższym zużyciem energii w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. podobnie jak w kraju charakteryzowały się tereny wiejskie. W 2019 r. omawiany miernik na wsi osiągnął poziom 917,4 kWh wobec 766,0 kWh w miastach (w kraju analogicznie: 826,8 kWh wobec 777,9 kWh).

Województwem o najwyższej wartości wskaźnika zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca w 2019 r. było mazowieckie (932,5 kWh), natomiast najniższą cechowało się podkarpackie (593,5 kWh), a opolskie uplasowało się na 3 lokacie.

Mapa 42. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.
 Map 42. Consumption of electricity in households in 2019

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finance of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W latach 2010–2019 dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego rosły szybciej niż wydatki. W największym stopniu wzrosły dochody budżetu miasta na prawach powiatu, a w najmniejszym – budżetu samorządu województwa. Ponad połowę dochodów ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego osiągały gminy. Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu. Dotacje inwestycyjne w największym zakresie sfinansowały wydatki inwestycyjne w budżecie samorządu województwa.

W 2019 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim wynosiły 6665,3 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 61,6% (w kraju – o 71,1%). Najszybciej rosły dochody budżetu miasta na prawach powiatu (111,1%), a najwolniej – budżetu samorządu województwa (11,7%). W skali roku dochody ogółem zwiększyły się o 10,8% (w kraju – o 10,6%). Ponad połowę dochodów ogółem osiągnęły gminy (60,6%), w tym głównie miejsko-wiejskie (36,8%). Najmniejszy udział w generowaniu dochodów ogółem miał budżet samorządu województwa (8,3%).

Dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. osiągnęły poziom 6771,33 zł, tj. o 67,2% wyższy w odniesieniu do 2010 r. (w kraju – o 71,7%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wzrost dochodów ogółem na 1 mieszkańca wahał się od 15,6% (budżet samorządu województwa) do 102,0% (budżet miasta na prawach powiatu). W odniesieniu do 2018 r. dochody ogółem na 1 mieszkańca wzrosły o 11,2% (w kraju – o 10,7%).

Tablica 42. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 42. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4049,84	4569,59	6090,07	6771,33	44,9
Gminy ^a Gminas ^a	2639,73	3100,54	4210,56	4715,50	46,4
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	4407,22	5423,05	7699,01	8902,51	51,7
Powiaty Powiats	810,66	869,79	1035,35	1093,29	39,6
Województwo Voivodship	484,21	425,51	525,80	559,59	28,4

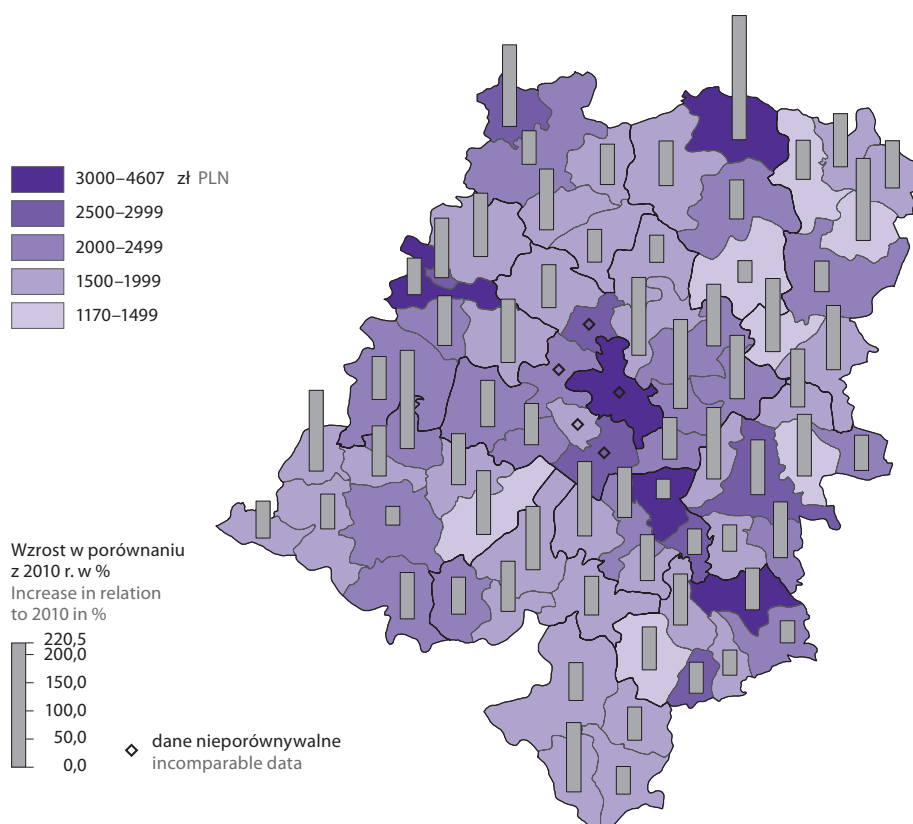
a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gmina which is also city with powiat status.

Główne źródło dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego stanowiły dochody własne – w 2019 r. wynosiły one 2992,1 mln zł i były o 68,4% wyższe niż w 2010 r. (w kraju – o 72,8%). Ponadprzeciętny wzrost dochodów własnych odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 84,5%) oraz w budżetach powiatów (o 70,3%). W najmniejszym stopniu dochody własne wzrosły w budżecie samorządu województwa (o 45,7%). W odniesieniu do 2018 r. dochody własne zwiększyły się o 8,7% (w kraju – o 9,5%). W 2019 r. dochody własne stanowiły największą pozycję w budżecie miasta na prawach powiatu (51,7% dochodów ogółem) oraz w budżetach gmin (46,4%).

Dochody własne budżetów jednostek samorządu terytorialnego przypadające na 1 mieszkańca w 2019 r. były równe 3039,66 zł i wzrosły w porównaniu z 2010 r. o 74,2%, a względem 2018 r. – o 9,1% (w kraju odpowiednio: o 73,4% i o 9,6%). Dochody własne budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 2189,40 zł, tj. o 73,3% więcej niż w 2010 r. W gminach miejskich wskaźnik ten osiągnął poziom 3146,24 zł, w miejsko-wiejskich – 2146,78 zł, a w wiejskich – 1883,14 zł. Najwyższy poziom dochodów własnych na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Gogolin (3656,89 zł), a najniższy – w gminie Lasowice Wielkie (1169,58 zł). Dochody własne budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 432,66 zł, tj. o 78,2% wyższym w porównaniu z 2010 r. Rozpiętość dochodów na 1 mieszkańca wynosiła od 361,49 zł w powiecie oleskim do 824,60 zł w powiecie głubczyckim. Dochody własne przypadające na 1 mieszkańca w budżecie miasta na prawach powiatu osiągnęły poziom 4606,99 zł i wzrosły o 76,5% w odniesieniu do 2010 r., a w budżecie samorządu województwa wynosiły 159,07 zł i były o 50,7% wyższe względem 2010 r.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Mapa 43. Dochody własne^a budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
 Map 43. Own revenue^a of budgets of gminas per capita in 2019

^a Dochody własne miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of the city with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Istotną pozycję w budżecie każdej jednostki samorządu terytorialnego stanowią dotacje, szczególnie inwestycyjne, które mają na celu zdyktowanie rozwoju danego obszaru. W 2019 r. dotacje ogółem były równe 2100,4 mln zł i w odniesieniu do 2010 r. zwiększyły się o 95,3% (w kraju – o 118,7%). Ponad 4-krotny wzrost dotacji względem 2010 r. odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 303,6%), a ponad 2-krotny – w budżetach gmin (o 138,9%). W budżetach powiatów dotacje były o 11,3% wyższe niż w 2010 r. Tymczasem w budżecie samorządu województwa w badanym okresie dotacje ogółem zwiększyły się w najmniejszym zakresie (wzrost o 5,3%), stanowiąc jednocześnie największą pozycję dochodów ogółem (w 2019 r. – 52,8%). W porównaniu z 2018 r. dotacje ogółem wzrosły o 13,6% (w kraju – o 13,5%).

Dotacje o charakterze inwestycyjnym wynosiły 576,6 mln zł, tj. o 47,9% więcej niż w 2010 r. Największy odsetek dotacji inwestycyjnych odnotowano w budżetach gmin (34,3%), a najmniejszy – w budżetach powiatów (9,4%). W porównaniu z 2010 r. wzrost dotacji wystąpił w budżecie miasta na prawach powiatu (o 360,7%), budżetach gmin (o 43,6%) oraz budżetach powiatów (o 41,5%), przy spadku w budżecie samorządu województwa (o 11,0%).

W 2019 r. dotacje o charakterze inwestycyjnym sfinansowały 43,8% wydatków inwestycyjnych budżetów jednostek samorządu terytorialnego (w kraju – 34,2%). Ponad 60% wydatków sfinansowanych przez dotacje odnotowano w budżecie samorządu województwa (78,7%) i budżecie miasta na prawach powiatu (61,1%). W budżetach powiatów i gmin dotacje o charakterze inwestycyjnym były źródłem finansowania blisko 1/3 wydatków inwestycyjnych (odpowiednio: 30,9% i 29,7%). W odniesieniu do 2010 r. odsetek sfinansowanych wydatków inwestycyjnych poprzez dotacje inwestycyjne zwiększył się w budżecie miasta na prawach powiatu, budżecie samorządu województwa i budżetach gmin, a zmniejszył się w budżetach powiatów.

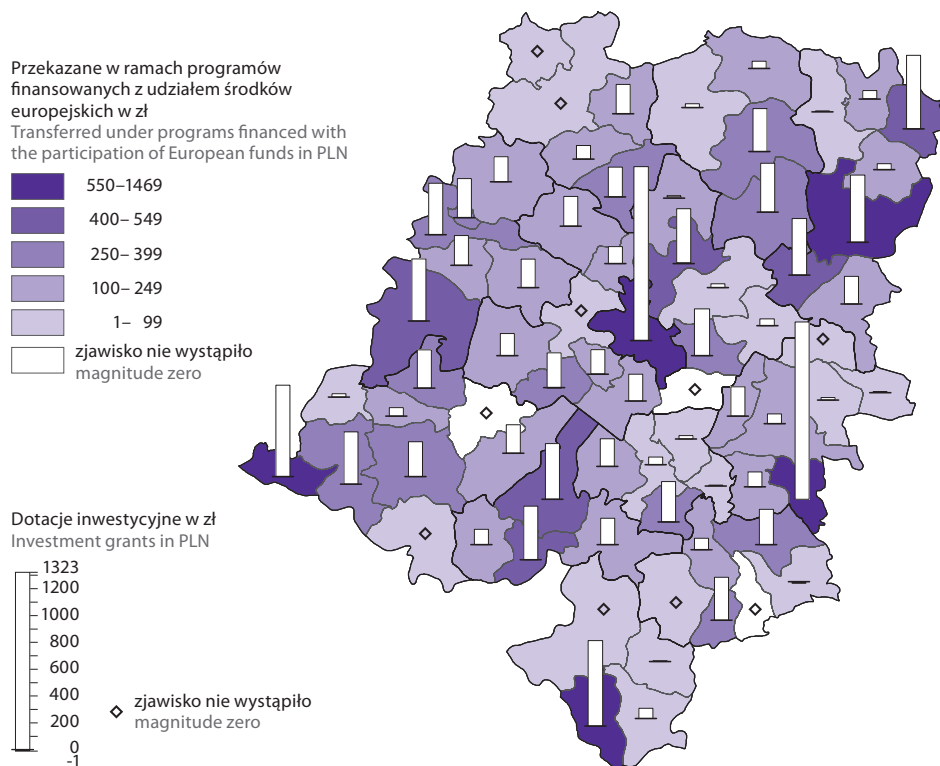
Większość wpływów w formie dotacji stanowiły dotacje celowe (68,9%), w tym dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (57,3%) i na zadania własne (8,9%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego odsetek dotacji celowych mieścił się w przedziale od 19,6% (budżet samorządu województwa) do 85,1% (budżety gmin). Udział dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz 205 i 625 klasyfikacji budżetowej) wynosił 31,1% dotacji ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

W 2019 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały tytułem dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich i innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich 654,0 mln zł, tj. o 73,8% więcej niż w 2010 r. Wzrost dotacji odnotowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego, w tym największy w budżecie miasta na prawach powiatu (o 423,6%).

Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. osiągnęły poziom 664,36 zł i były blisko o 80% wyższe w odniesieniu do 2010 r. Dużą rozpiętość dotacji na 1 mieszkańca obserwowano między poszczególnymi rodzajami jednostek samorządu terytorialnego – od 59,31 zł w budżetach powiatów do 1420,69 zł w budżecie miasta na prawach powiatu.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego zasila również subwencja ogólna z budżetu państwa, która w 2019 r. wynosiła 1572,8 mln zł i była o 23,6% większa w porównaniu z 2010 r. (w kraju – o 30,9%). Wzrost subwencji obserwowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 51,5%) oraz w budżetach gmin (o 28,4%) i powiatów (o 11,1%), a spadek – w budżecie samorządu województwa (o 5,5%). W skali roku subwencja ogólna zwiększyła się o 11,1%, przy czym wzrost subwencji wystąpił we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Subwencja ogólna stanowiła największą pozycję w budżetach powiatów (38,0% dochodów ogółem). Największy udział w subwencji ogólnej miała część oświatowa (74,5%). Poszczególne rodzaje jednostek samorządu terytorialnego na zadania oświatowe przeznaczyły od 11,5% (budżet samorządu województwa) do 92,9% (budżet miasta na prawach powiatu) subwencji ogólnej.

Mapa 44. Dotacje^a dla gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
Map 44. Grants^a for gminas per capita in 2019

a Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych. Dotacje miasta na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Data relate to grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 of the classification of budgetary revenue and expenditure. Grants for city with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W latach 2010–2019 wzrost wydatków ogółem odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu oraz budżetach gmin i powiatów, przy spadku w budżecie samorządu województwa. Większość wydatków, podobnie jak dochodów, poniosły gminy. Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego były wydatki bieżące, z których najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia, zakup materiałów i usług oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych. Wydatki inwestycyjne najszybciej rosły w budżecie miasta na prawach powiatu. W budżecie samorządu województwa stanowiły one największy odsetek wydatków ogółem.

W 2019 r. wydatki ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego wynosiły 6778,4 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 49,4% (w kraju – o 57,6%). Wzrost wydatków odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 107,7%) oraz w budżetach gmin (o 54,2%) i powiatów (o 30,6%), a spadek – w budżecie samorządu województwa (o 8,1%). W odniesieniu do 2018 r. wydatki ogółem były o 8,9% wyższe (w kraju – o 8,0%), a ich wzrost obserwowano we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego. Większość wydatków ogółem poniosły gminy (60,6%), w tym głównie miejsko-wiejskie (37,4%).

Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły poziom 6886,20 zł, tj. o 54,6% wyższy w odniesieniu do 2010 r. (w kraju – o 58,2%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wzrost wydatków ogółem na 1 mieszkańca odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 98,7%) oraz w budżetach gmin (o 61,4%) i powiatów (o 36,7%), przy spadku w budżecie samorządu województwa (o 4,9%). W skali roku wydatki ogółem przypadające na 1 mieszkańca zwiększyły się o 9,3% (w kraju – o 8,1%). Wzrost wskaźnika wystąpił we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego.

Tablica 43. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 43. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4454,40	4475,76	6299,68	6886,20	19,4
Gminy ^a Gminas ^a	2975,01	3046,43	4403,22	4800,30	16,2
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	4637,23	5359,25	7972,88	9214,96	23,1
Powiaty Powiats	834,91	864,11	1067,87	1141,21	17,9
Województwo Voivodship	544,85	391,95	503,91	518,34	39,3

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gmina which is also city with powiat status.

Głównym obciążeniem budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące. W 2019 r. wynosiły one 5420,1 mln zł i były wyższe o 58,4% niż w 2010 r. i o 10,6% względem 2018 r. (w kraju odpowiednio: o 71,6% i o 11,0%), stanowiąc 80,0% wydatków ogółem. Podobny odsetek wydatków bieżących (ok. 80%) odnotowano w budżetach gmin i powiatów oraz w budżecie miasta na prawach powiatu. Wyraźnie niższy odsetek tych wydatków obserwowano w budżecie samorządu województwa (60,4%). Z wydatków bieżących najwięcej środków przeznaczono na wynagrodzenia (36,9%), zakup materiałów i usług (20,9%) oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych (20,4%).

Wydatki majątkowe były równe 1358,3 mln zł i w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 21,8% (w kraju – o 15,4%). Wzrost wydatków majątkowych odnotowano w budżecie miasta na prawach powiatu (o 118,2%) oraz w budżetach powiatów (o 67,5%) i gmin (o 12,0%), a spadek – w budżecie samorządu województwa (o 21,9%). W odniesieniu do 2018 r. wydatki majątkowe zwiększyły się o 2,6% (w kraju spadek o 3,5%), przy czym ich wzrost obserwowano tylko w budżecie miasta na prawach powiatu oraz w budżetach powiatów.

W 2019 r. wydatki majątkowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 1379,93 zł i były o 26,0% wyższe niż w 2010 r. (w kraju – o 15,8%). W poszczególnych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego wskaźnik wahał się od 205,27 zł w budżecie samorządu województwa do 2212,46 zł w budżecie miasta na prawach powiatu.

Większość wydatków majątkowych (96,9%) miała charakter inwestycyjny. Na inwestycje przeznaczono 1316,1 mln zł, tj. o 21,8% więcej niż w 2010 r. (w kraju – o 13,2%). Wzrost wydatków wystąpił w budżecie miasta na prawach powiatu (o 109,9%) oraz w budżetach powiatów (o 66,4%) i gmin (o 13,7%), a spadek

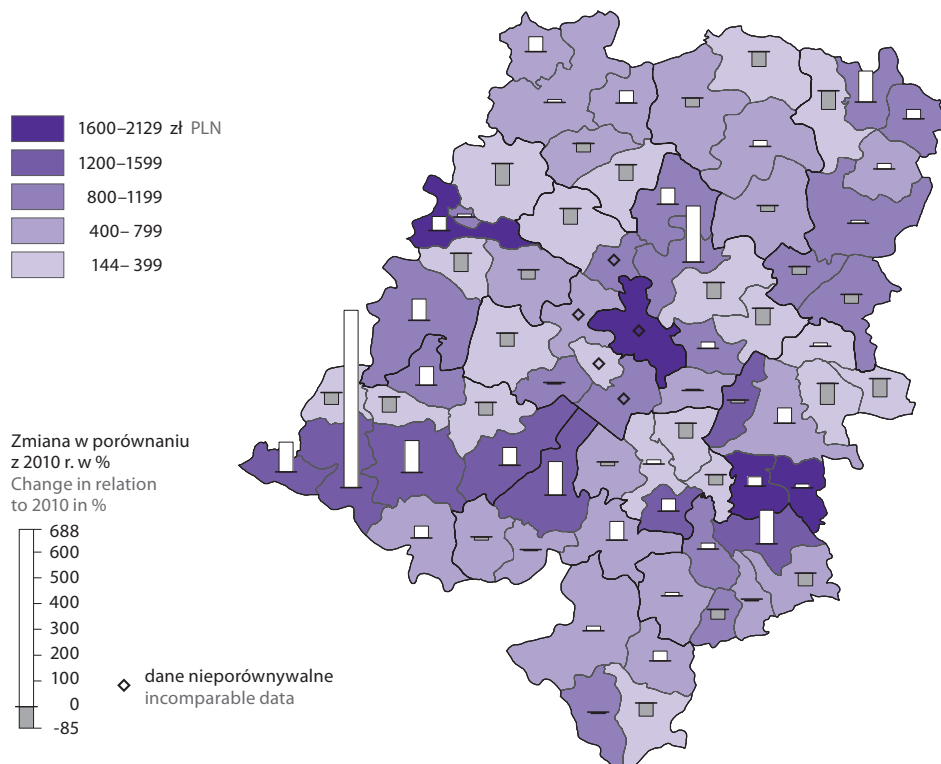
– w budżecie samorządu województwa (o 22,4%). Względem 2018 r. wydatki inwestycyjne zwiększyły się o 5,5% (w kraju spadek o 4,0%) i wzrosły we wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa.

Wydatki inwestycyjne stanowiły 19,4% wydatków ogółem (w kraju – 17,5%) i w porównaniu z 2010 r. ich udział obniżył się o 4,4 p. proc. (w kraju – o 6,8 p. proc.). Ponadprzeciętny odsetek wydatków inwestycyjnych notowano w budżecie samorządu województwa (39,3%) i budżecie miasta na prawach powiatu (23,1%). W pozostałych rodzajach jednostek samorządu terytorialnego udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem mieścił się w przedziale od 16,2% do 17,9%.

Wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca w 2019 r. wynosiły 1337,06 zł i wzrosły o 26,0% w porównaniu z 2010 r. oraz o 5,9% w odniesieniu do 2018 r. (w kraju odpowiednio: wzrost o 13,6% i spadek o 3,9%). Wydatki inwestycyjne budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły 779,91 zł i były o 19,0% wyższe niż w 2010 r. W gminach miejskich wskaźnik ten osiągnął poziom 1157,82 zł, w miejsko-wiejskich – 747,84 zł, a w wiejskich – 694,37 zł. Najwyższy poziom wydatków inwestycyjnych na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Leśnica (1719,81 zł), a najniższy – w gminie Jemielnica (144,22 zł). Wydatki inwestycyjne budżetów powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 204,11 zł, tj. o 74,1% wyższym w porównaniu z 2010 r. Rozpiętość wydatków na 1 mieszkańca wynosiła od 73,87 zł w powiecie opolskim do 349,49 zł w powiecie nyskim. Wydatki inwestycyjne przypadające na 1 mieszkańca w budżecie miasta na prawach powiatu osiągnęły poziom 2128,75 zł i wzrosły o 100,9% w odniesieniu do 2010 r., a w budżecie samorządu województwa wynosiły 203,95 zł i były o 19,7% niższe względem 2010 r.

Mapa 45. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2019 r.

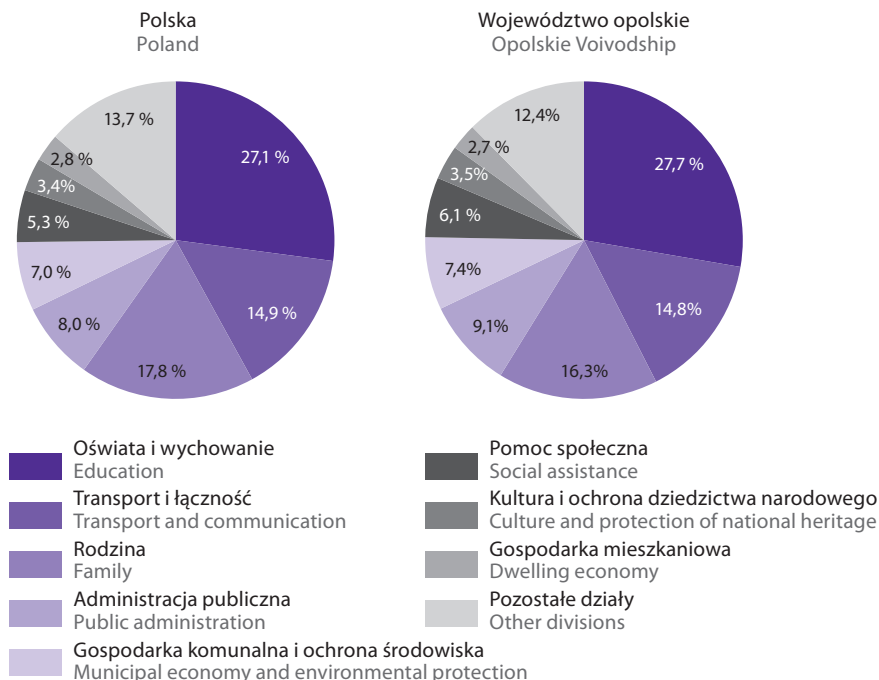
Map 45. Investment expenditure of gminas budgets^a per capita in 2019

a Wydatki miasta na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gminy i powiatu.

a Expenditure of the city with powiat status concerns the statutory tasks of gmina and powiat.

Wykres 72. Wydatki budżetowe według działów w 2019 r.
 Chart 72. Budgetary expenditure by divisions in 2019

W 2019 r. struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w województwie i przeciętnie w kraju przedstawiała się podobnie. Blisko 60% ogółu wydatków skupiały 3 działy spośród 34 ujętych w klasyfikacji budżetowej. Największy udział w strukturze stanowiły wydatki na oświatę i wychowanie (27,7% wydatków ogółem wobec 27,1% w kraju). Znaczący odsetek wydatków przeznaczono na rodzinę – 16,3% oraz transport i łączność – 14,8% (w kraju odpowiednio: 17,8% i 14,9%). Na stosunkowo niskim poziomie kształtowały się wydatki dotyczące gospodarki mieszkaniowej oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (2,7% – 3,5%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego trzeci rok z rzędu zamknęły się zbiorczo deficytem. W odniesieniu do 2010 r. poziom deficytu był blisko 4-krotnie mniejszy. O deficycie zdecydował ujemny wynik budżetów gmin i powiatów oraz miasta na prawach powiatu, przy nadwyżce w budżecie samorządu województwa. Ujemny wynik odnotowano w większości budżetów gmin i powiatów. Wzrost zadłużenia w skali roku obserwowano w budżetach gmin i powiatów oraz budżecie miasta na prawach powiatu. We wszystkich rodzajach jednostek samorządu terytorialnego, z wyłączeniem samorządu województwa, zadłużenie stanowiło ponad 25% dochodów ogółem.

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim, podobnie jak przeciętnie w kraju, zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 113,1 mln zł (w 2010 r. odpowiednio 412,1 mln zł, a w 2018 r. – 207,1 mln zł). W latach 2010–2019 nadwyżkę w budżetach jednostek samorządu terytorialnego odnotowano 4-krotnie, w tym największą w 2016 r. (142,9 mln zł). Ujemny wynik budżetów

jednostek samorządu terytorialnego stanowił 1,7% dochodów ogółem wobec 10,0% w 2010 r. (w kraju odpowiednio: 0,6% i 9,2%). O deficycie zdecydował ujemny wynik budżetów gmin, powiatów i miasta na prawach powiatu. Budżet samorządu województwa osiągnął nadwyżkę. Przeciętnie w kraju deficytem zamknęły się budżety gmin i miast na prawach powiatu, a dodatni wynik odnotowano w budżetach powiatów i samorządów województw.

Tablica 44. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 44. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł		in million PLN	
Ogółem Total	-412,1	93,7	-207,1	-113,1
Gminy ^a Gminas ^a	-300,4	47,6	-165,6	-72,6
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	-28,2	7,6	-35,1	-40,1
Powiaty Powiats	-21,7	5,0	-28,0	-41,0
Województwo Voivodship	-61,8	33,5	21,6	40,6

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gmina which is also city with powiat status.

Gminy województwa opolskiego zamknęły rok budżetowy deficytem w wysokości 72,6 mln zł, stanowiącym 1,8% dochodów ogółem (w 2010 r. odpowiednio 300,4 mln zł i 12,7%). Ujemny wynik budżetów notowano w 37 gminach, w tym największy, wynoszący ponad 10% dochodów ogółem, w gminach: Leśnica, Nysa, Korfantów, Izbicko, Otmuchów i Walce. Spośród gmin z nadwyżką w budżecie, najlepsze wyniki w relacji do dochodów ogółem (ponad 10%) osiągnęły gminy: Byczyna, Skoroszyce, Jemielnica i Pokój.

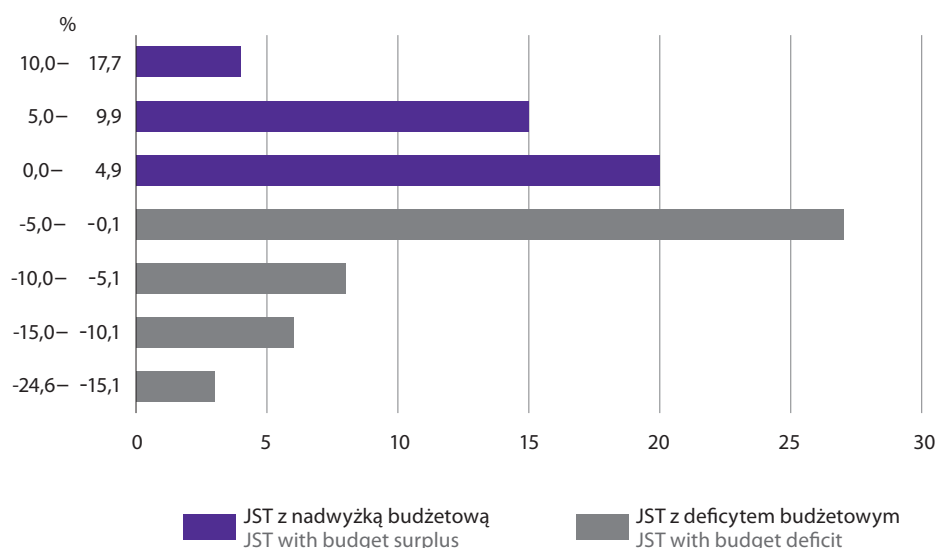
Wynik budżetów powiatów był ujemny i wynosił 41,0 mln zł (w 2010 r. odpowiednio 21,7 mln zł). Udział wyniku w dochodach ogółem ukształtował się na poziomie 4,4% wobec 3,0% w 2010 r. Deficyt odnotowano w 6 powiatach, w tym największy w powiecie kluczborskim (22,6% dochodów ogółem). W powiatach: opolskim, namysłowskim, prudnickim, kędzierzyńsko-kozielskim i głubczyckim osiągnięto nadwyżki w budżetach.

Miasto na prawach powiatu zamknęło rok budżetowy deficytem w kwocie 40,1 mln zł, stanowiącym 3,5% dochodów ogółem (w 2010 r. odpowiednio 28,2 mln zł i 5,2%).

W budżecie samorządu województwa opolskiego odnotowano nadwyżkę rzędu 40,6 mln zł, tj. 7,4% dochodów ogółem (w 2010 r. odpowiednio: minus 61,8 mln zł i 12,5%).

Wykres 73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2019 r.

Chart 73. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2019

W 2019 r. zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w województwie opolskim, którego źródłem finansowania były kredyty, pożyczki, papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne wynosiło 1747,9 mln zł i w porównaniu z 2018 r. wzrosło o 13,6% (w kraju – o 7,8%). Wzrost zobowiązań ogółem w odniesieniu do 2018 r. odnotowano w budżetach gmin i powiatów oraz w budżecie miasta na prawach powiatu, a spadek – w budżecie samorządu województwa. Największy udział w generowaniu zadłużenia miały budżety gmin (59,5% zobowiązań ogółem), a najmniejszy – budżet samorządu województwa (5,7%). Wskaźnik zadłużenia, liczony jako relacja zobowiązań ogółem do dochodów, wyniósł od 17,9% w budżecie samorządu województwa do 30,3% w budżecie miasta na prawach powiatu.

Tablica 45. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Table 45. Debt of local government units in 2019 As of 31 December

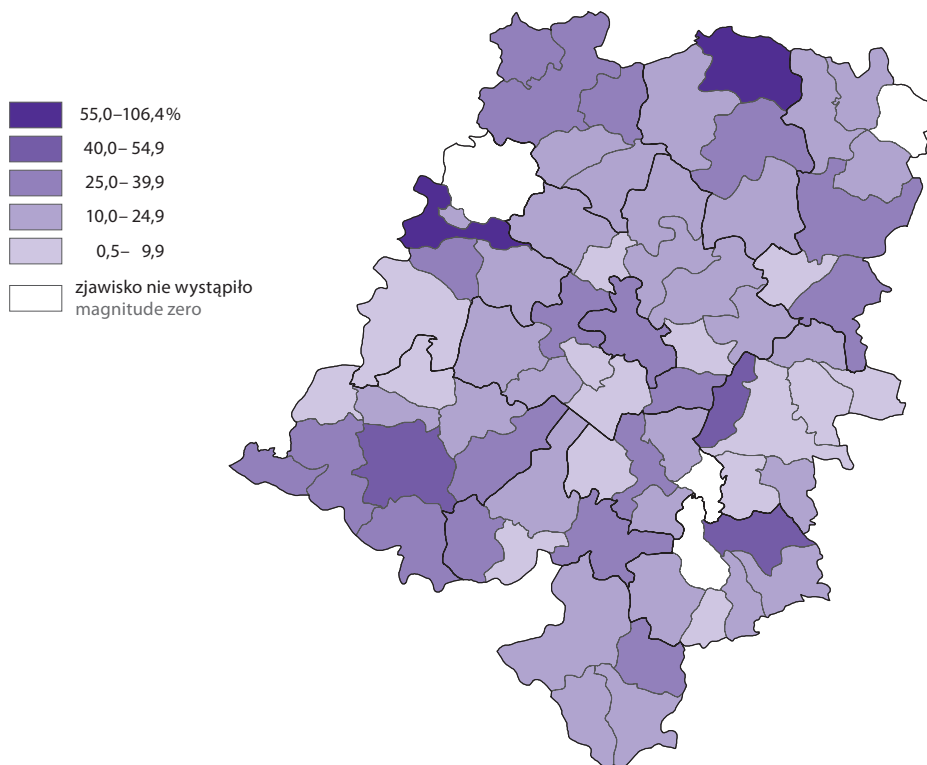
Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2018=100
Ogółem Total	1747,9	1778,82	26,2	113,6
Gminy ^a Gminas ^a	1040,0	1216,91	25,8	112,6
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	346,3	2704,79	30,3	124,4
Powiaty Powiats	262,8	307,51	28,1	120,2
Województwo Voivodship	98,9	100,60	17,9	84,0

a Bez gminy mającej również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gmina which is also city with powiat status.

Spośród gmin najbardziej zadłużone w 2019 r. były Byczyna (106,4% dochodów ogółem), Skarbimierz (68,0%) i Nysa (50,6%). Bez zadłużenia pozostawały 4 gminy: Lubsza, Reńska Wieś, Rudniki i Zdieszowice. Wskaźnik zadłużenia budżetów powiatów wynosił od 1,4% (powiat opolski) do 104,8% (powiat kluczborski).

**Mapa 46. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 46. Debt of gminas in % of revenue in 2019
As of 31 December

7.4. Projekty dofinansowane z Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the European Union from structural funds and the Cohesion Fund

W całkowitej wartości umów/decyzji o dofinansowanie największy odsetek stanowił Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego. Ze środków UE w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 dofinansowano ponad 60% całkowitej wartości projektów. Ponadprzeciętne dofinansowanie projektów środkami europejskimi dotyczyło Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. całkowita wartość umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE, projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa opolskiego wyniosła 10080,2 mln zł i stanowiła 2,2% wartości projektów w kraju. Najwięcej środków przeznaczono na Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego (51,0% całkowitej wartości umów/decyzji), a najmniej – na Program Operacyjny Polska Cyfrowa (2,1%).

W porównaniu z końcem czerwca 2019 r. całkowita wartość umów na realizację projektów wzrosła o 16,0%, w tym najbardziej w ramach następujących programów operacyjnych: Polska Cyfrowa (o 53,0%), Wiedza Edukacja Rozwój (o 52,8%) oraz Inteligentny Rozwój (o 20,8%).

W ramach Umowy Partnerstwa ze środków UE dofinansowano 63,4% całkowitej wartości projektów (w kraju – 60,8%). Ponadprzeciętne dofinansowanie projektów środkami europejskimi dotyczyło Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (84,3%) i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego (71,0%). W najmniejszym stopniu środkami europejskim został dofinansowany Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (41,6%).

Przedstawione informacje o wartości projektów nie obejmują wszystkich środków europejskich wykorzystywanych na terenie województwa, gdyż nie uwzględniają:

- funduszy z formalnie zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych;
- środków pozaunijnych z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego czy funduszy norweskich;
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i FS (czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju), np. Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Tablica 46. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca czerwca 2020 r.^a

Table 46. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship by the end of June of 2020^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków Unii Europejskiej Of which co-financing from the European Union resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
		w mln zł in million PLN		
Ogółem Total	10080,2	6391,2	10268,16	2,2^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	3058,4	1833,9	3115,41	1,5
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1407,8	585,2	1434,07	2,5
Polska Cyfrowa Digital Poland	212,6	103,6	216,61	1,6
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	265,5	223,9	270,42	1,3
Regionalny Program Operacyjny Regional Operational Programme	5135,9	3644,6	5231,65	3,1

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie opolskim

Selected data on Opolskie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	328 613,5	315 314,9	337 731,8	399 754,1	433 898,4
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	67 986,6	106 203,7	128 989,7	163 812,6	228 608,3
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,029	0,030	0,029	0,029	0,030
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	7,0	8,1	8,8	12,9	23,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	-1,0	-1,2	-2,0	-1,2
Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,0	8,6	8,8	8,2	8,6
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,8	-2,2	-2,2	-3,3	-2,3
Wskaźnik starości demograficznej w %	14,2	14,4	14,8	15,3	15,9
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	788	790	793	815	884 ^a
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w %	48,2	48,4	49,2	48,5	49,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w %	53,4	53,4	54,4	53,6	54,0
Stopa bezrobocia według BAEL w %	9,7	9,3	9,5	9,4	7,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	46	65	109	67	39
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	3035,73	3187,01	3226,97	3351,15	3533,89
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	215,6	211,5	208,1	204,5	201,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1560,14	1640,76	1729,76	1827,00	1887,91
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1118,53	1187,24	1294,26	1198,79	1244,69
Granica ubóstwa skrajnego w %	3,6	4,6	4,7	6,1	8,0
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,5	6,1	6,0	6,4	6,1
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b	.	48	72	87	97
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności ^b	338,1	340,6	343,4	347,0	349,9
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	29,2	29,0	29,5	28,9	28,8
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	6,1	6,0	6,1	6,3	6,4
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^{bd}	1382	1266	1255	1260	1261

a Do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków. b Stan w dniu 31 grudnia. spraw wewnętrznych i administracji.

a The rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year old population. b As of 31 December. the Ministry of Interior and Administration.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
414665,1	272822,1	207752,1	271376,6	359638,4	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
241231,2	146371,5	63060,8	74319,5	109046,4	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
0,031	0,032	0,032	0,032	0,033	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³
28,0	27,2	31,8	32,9	35,3	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste collected in %
-2,2	-1,4	-1,8	-2,1	-2,2	-4,9	Natural increase per 1,000 population
8,3	8,7	9,2	8,7	8,6	8,1	Live births per 1,000 population
-2,4	-1,4	-1,2	-1,3	-1,5	-1,1	Net migration for permanent residence per 1,000 population
16,4	17,1	17,6	18,2	18,8	19,4	Old age ratio in %
.	856	900	920	928	.	Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6
50,8	51,9	53,4	54,2	53,3	53,1	Employment rate by LFS in %
54,3	54,7	55,8	55,9	55,1	54,7	Activity rate by LFS in %
6,5	5,0	4,3	3,1	3,2	2,8	Unemployment rate by LFS in %
22	14	8	10	13	16	Registered unemployed persons per job offer ^b
3699,85	3871,74	4124,96	4361,48	4648,22	4910,23	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^c in PLN
201,8	202,5	200,1	205,7	210,0	211,4	Annual average number of retirees and pensioners in thousands
1948,36	1985,35	2014,89	2109,41	2228,55	2354,95	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1288,74	1389,92	1510,73	1589,30	1687,29	.	Average monthly available income per capita in households in PLN
6,5	5,2	3,2	2,6	1,3	.	Extreme poverty threshold in %
5,6	5,2	4,7	4,3	4,0	.	Beneficiaries of social assistance at domicile of total population in %
112	123	125	158	172	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 ^b
353,2	355,9	358,8	362,4	366,3	.	Dwelling stocks per 1000 population ^b
30,0	29,9	29,7	31,4	31,7	.	Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³
6,6	6,7	6,8	6,9	6,7	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health ^d care per capita
1256	1255	1250	1230	1257	.	Population per out-patient health care unit ^{bd}

c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej,

c Data concern economic entities employing more than 9 persons. d Since 2012, data have included health care of: the Ministry of National Defence,

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	94,9	95,0	96,9	96,6	96,2
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,1	3,9	2,3	2,7	3,0
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	1485,4	1221,7	1248,0	1288,7	1248,2
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	121,8	82,2	102,2	103,3	96,9
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca ^b w zł (ceny bieżące)	37,8	82,9	65,3	78,7	122,0
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	113,1	113,5	89,2	101,2	102,2
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej ^d	72,8	71,3	71,7	71,6	70,4
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	3,0	3,4	4,0	5,1	6,4
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:					
Ogółem	43,1	45,0	46,1	47,7	48,5
Gminy ^e	47,9	49,2	51,0	53,5	54,3
Miasto na prawach powiatu	59,2	60,9	56,5	59,1	62,2
Powiaty	30,0	29,7	31,4	32,2	32,7
Województwo	21,8	28,7	27,9	26,8	24,3
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:					
Ogółem	23,8	20,5	14,8	14,5	15,9
Gminy ^e	22,0	18,7	14,3	12,4	14,3
Miasto na prawach powiatu	22,9	18,6	12,7	18,3	12,4
Powiaty	14,0	14,5	7,9	9,1	13,0
Województwo	46,6	41,2	33,0	30,2	34,2
Dotacje inwestycyjne ogółem ^f dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł :					
Ogółem	389,8	401,6	292,2	243,0	289,1
Gminy ^e	138,0	171,9	135,3	83,0	116,6
Miasto na prawach powiatu	36,2	27,6	51,9	35,6	20,9
Powiaty	38,1	56,9	17,9	32,9	43,4
Województwo	177,5	145,2	87,2	91,4	108,2
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:					
Ogółem	-412,1	-185,3	37,1	39,8	-25,0
Gminy ^e	-300,4	-127,4	18,7	19,5	-22,1
Miasto na prawach powiatu	-28,2	-25,8	14,0	-34,4	-4,6
Powiaty	-21,7	-5,4	1,6	25,5	-5,8
Województwo	-61,8	-26,7	2,7	29,2	7,5

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą prawach powiatu. f Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern status. f Sum of all types of investment grants.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
95,7	96,0	96,1	96,3	95,9	95,7	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %
3,5	3,2	3,2	3,1	3,3	3,5	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
1614,8	1400	1483,3	1444,9	1584,4	1309,3	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
129,4	86,7	105,9	97,4	109,7	82,6	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
121,3	138,7	188,6	277,5	257,3	.	Intramural expenditures on research and development ^b per capita in PLN (current prices)
101,4	101,4	117,2	107,6	100,6	103,6	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)
70,5	70,6	71,3	71,8	72,6	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area ^d
7,6	7,1	5,5	5,2	4,0	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
						Share of own revenue in total revenue of local government units in %:
50,6	47,3	46,1	45,8	44,9	.	Total
54,5	50,2	47,9	47,4	46,4	.	Gminas ^e
63,7	60,0	60,0	56,9	51,7	.	City with powiat status
35,8	36,3	35,8	36,6	39,6	.	Powiats
32,8	28,8	27,0	28,7	28,4	.	Voivodship
						Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:
12,7	12,8	14,1	20,0	19,4	.	Total
12,4	8,4	11,4	17,5	16,2	.	Gminas ^e
10,3	11,9	12,4	19,9	23,1	.	City with powiat status
10,9	10,3	14,0	18,7	17,9	.	Powiats
22,5	47,3	37,1	42,1	39,3	.	Voivodship
						Total investment grants ^f for local government units in milion PLN:
242,1	124,0	284,7	540,8	576,6	.	Total
122,4	45,2	65,5	184,7	198,1	.	Gminas ^e
22,3	27,5	36,1	102,8	166,7	.	City with powiat status
28,0	30,8	45,9	86,4	53,9	.	Powiats
69,4	20,6	137,2	167,0	158,0	.	Voivodship
						Result of budgets of local government units in milion PLN:
93,7	142,9	-16,2	-207,1	-113,1	.	Total
47,6	84,8	-32,6	-165,6	-72,6	.	Gminas ^e
7,6	3,0	2,9	-35,1	-40,1	.	City with powiat status
5,0	7,2	-18,8	-28,0	-41,0	.	Powiats
33,5	47,9	32,4	21,6	40,6	.	Voivodship

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Stan w dniu 31 grudnia. e Bez gminy mającej również status miasta na economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d As of 31st December. e Excluding gmina which is also city with powiat

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o mieście Opole

Selected data on city Opole

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):					
pyłowych	217	204	190	144	164
gazowych	558308	517408	538352	549331	543348
Odpady wytworzone ^a (w tys. t)	424,5	98,2	71,4	73,3	78,0
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	400,7	345,5	329,2	291,2	249,0
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,6	-0,4	-0,9	-1,8	-0,1
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	50	52	54	56	58
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	910	869	868	878	986 ^c
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b	6,4	6,2	7,1	6,9	6,0
Udział długotrwale bezrobotnych ^b (w %)	39,0	43,8	42,4	48,0	52,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	7	12	23	22	16
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	2,2	2,4	2,3	2,5	2,6
Miejsca ^b w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	111	191	293	317
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^b (w %)	.	11,2	18,8	26,4	29,9
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b	2,46	2,44	2,40	2,36	2,33
Liczba osób na 1 przychodnię ^{bd}	1333	1237	1228	1190	1118
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	9,6	9,9	10,4	10,9	11,3
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności ^b	166	164	166	170	172
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności ^b	113	110	110	111	111
Spółki handlowe na 1000 ludności ^b	17	18	18	20	22
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^e (w %)	3,0	2,9	1,2	2,1	2,9
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	5,9	3,3	2,9	2,5	3,7
Dochody własne budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca (w zł)	2610,33	2746,41	2703,35	2972,99	3242,10
Wydatki majątkowe budżetu miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca (w zł)	1059,86	880,25	597,61	1104,18	715,31

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 w liczbie ludności podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Excluding municipal waste. b. As of 31st December. c The rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged and Administration. e Data concern economic entities employing more than 49 persons.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification
						Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (tonnes/year):
125	125	287	375	453	.	particulate pollutants
555663	529125	6873142	8183331	7562777	.	gaseous pollutants
169,2	118,8	445,1	490,1	647,9	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
243,2	263,1	244,2	269,7	260,8	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
-0,6	0,6	0,9	0,1	0,0	-1,4	Natural increase per 1,000 population
61	64	66	68	71	73	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 December)
.	923	1015	1026	1018	.	Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6
5,3	4,9	3,9	3,2	2,8	3,7	Registered unemployment rate ^b
50,8	49,7	52,5	50,0	41,6	42,5	Share of long-term unemployed persons ^b (in %)
6	3	2	4	4	6	Registered unemployed persons per job offer ^b
2,2	2,2	2,1	1,9	1,9	.	Beneficiaries from community social assistance in % of total population
340	356	320	436	474	.	Places ^b in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
33,4	33,6	28,3	38,8	39,4	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club ^b (in %)
2,30	2,28	2,29	2,26	2,21	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks ^b
1081	1089	1165	1114	1133	.	Population per out-patient department ^{bd}
11,7	11,9	10,8	11,6	11,7	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita
174	175	170	168	170	173	Entities of the national economy per 1,000 population ^b
110	109	106	109	109	111	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population ^b
23	25	24	20	22	23	Commercial companies per 1,000 population ^b
3,8	3,6	3,2	3,6	3,1	3,5	Net turnover profitability indicator ^e (in %)
2,7	3,8	4,8	6,2	9,2	7,3	Dwellings completed per 1,000 population
3452,73	3680,33	4018,16	4384,55	4606,99	.	Own revenue of city with powiat status budget per capita (in PLN)
594,15	807,78	850,72	1733,37	2212,46	.	Property expenditure of city with powiat status budget per capita (in PLN)

w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków. d Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. e Dane dotyczą 3-5 and in half of the 6-year old population. d Since 2012, data have included health care of: the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior

Źródła danych

- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy
- Główny Urząd Geodezji i Kartografii
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii
- Ministerstwo Edukacji Narodowej
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Ministerstwo Zdrowia
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
- Komenda Główna Policji
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Ministerstwo Energii

Sources of data

- Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute
- Head Office of Geodesy and Cartography
- Ministry of Agriculture and Rural Development
- Ministry of Labour and Technology Development
- Ministry of National Education
- Ministry of Science and Higher Education
- Ministry of Health
- Ministry of Interior and Administration
- National Police Headquarters
- General Directorate for National Roads and Motorways
- Ministry of Energy